"Politik bilinci olmayan toplumla seçim yapmak, okuma yazma bilmeyen adama hangi kitabı okuyacağını sormak kadar ahmaklıktır!" Nietzsche

SEÇİLMİŞ DİKTATÖR
ADOLF HİTLER'İN PSİKANALİZİ

AMERİKAN İSTİHBARAT ÖRGÜTÜ OSS GİZLİ RAPORU
ÇEVİREN: GÜNEŞ AYAS

SEÇİLMİŞ DİKTATÖR ADOLF HİTLER'İN PSİKANALİZİ AMERİKAN İSTİHBARAT ÖRGÜTÜ OSS GİZLİ RAPORU

EDİTÖR ÇEVİREN - O. GÜNEŞ AYAS **TASHİH** - ESEN GÜRAY

YAYINCI SERTİFİKA NO 15553 **ISBN** 978-605-354-032-8

BASIM TARİHİ: İSTANBUL - TÜRKİYE MART 2012

BS YAYIN BASIM DAĞ. REK. ORG. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
FATİH CADDESİ ALAYBEY SOKAK NO: 28/B ZEMİN KAT
MERTER - GÜNGÖREN - İSTANBUL / TÜRKİYE
TEL: (0212) 505 99 70 (pbx) FAKS: (0212) 505 99 75
MERTER V. D. 187 061 1123 e-mail: bs.yayin@gmail.com

BASKI: BARIŞ MATBAA MÜCELLİT ALİ LAÇİN
DAVUTPAŞA CD. GÜVEN SANAYİ SİT. C BLOK K: 2 NO: 291
TOPKAPI-İST. TEL: (0212) 674 85 28 FAKS: (0212) 674 85 29
DAVUTPAŞA V.D. 17612762912 e-mail: barismucellit@gmail.com

SEÇİLMİŞ DİKTATÖR
ADOLF HİTLER'İN PSİKANALİZİ

AMERİKAN İSTİHBARAT ÖRGÜTÜ OSS GİZLİ RAPORU

ÇEVİREN: GÜNEŞ AYAS

RAPOR

İÇİNDEKİLER

GİZLİ RAPORUN ARKA PLANI 9
ÖNSÖZ 13

BİRİNCİ BÖLÜM

KENDİ İNANCINA GÖRE HİTLER 19

İKİNCİ BÖLÜM

ALMAN HALKININ TANIDIĞI HİTLER 35

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMA ARKADAŞLARININ GÖZÜYLE HİTLER 57

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KENDİ BİLDİĞİ HALİYLE HİTLER 103
HİTLER'İN AİLESİ 105
Hitler'in Babası 105
Hitler'in Annesi 110
HİTLER'İN KARDEŞLERİ 111
Alois (Oğul) 111
William Patrick Hitler 113
Angela 114
Geli Raubal 115
Leo Raubal 115

Paula Hitler 115
HİTLER'İN DAHA SONRAKİ HAYATI 122
Viyana 122
SAVAŞTAN ÖNCE MÜNİH 128
BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI 128
SAVAŞ SONRASI 132

BEŞİNCİ BÖLÜM

HİTLER'İN PSİKOLOJİK ANALİZ VE SENTEZİ 147
Babasının Hitler'in Karakteri Üzerindeki Etkileri 155
Yetkin Bir Örnek Arayısı 157
Annesi ve Hitler Üzerindeki Etkisi 160
Hitler'in Aşka, Kadınlara ve Evliliğe Karşı Tutumunu Belirleyen Faktörler 162
Simgesel Biçimde Dile Getirilen Çocukluk Çatışmaları 164
Almanya'nın Yenilgisinin Etkileri 167
Hitler'in Kutsal Görev İnancının Kökeni ve Ölümsüzlük Özlemi 168
Mesih Kompleksi 171
Ölüm Korkusu ve Ölümsüzlük Arzusu 172
Hitler'in Cinsel Gelişimi 175
Cinsel İçgüdünün Yayılması 178
Hitler'in Aşk İlişkilerinden Duyduğu Rahatsızlık .. 180
Hitler'deki Sapkınlığın Kökenleri 180
Ana Rahmine Dönüş 181
Vejetaryenlik 183
Mazoşist Hazlar 184
Kadınsılık 185
Eşcinsellik 187
Okul Yaşamının İlk Yılları 188
Okul Yaşamının Sonraki Yılları 191
Babasının Ölümü 192

Sanat Akademisi Giriş Sınavları 193
Annesinin Ölümü 194
Viyana Günleri 194
Yahudi Düşmanlığı 196
Yansıtma 197
Birinci Dünya Savaşı 200
Almanya'nın Yenilgisi 201
Karakter Değişimi 204
Yahudi Düşmanlığı (2) 209
Hitler'in Siyasi Kariyerinin İlk Yılları 211
Hitler'in İktidara Yükselişi 214
Hitler'in Öfkesi 215
Otorite Korkusu 217
Hitler'in Diktiği Anıtlar 218
Hitabet Yeteneği 219
Hitler'in Cazibesi 221

ALTINCI BÖLÜM

HİTLER'İN MUHTEMEL GELECEĞİ 227

GİZLİ RAPORUN ARKA PLANI

Dr. S. D. Stein

1941'de Albay William J. Donovan'ın başkanlığında, Bilgi Koordinasyon Bürosu adıyla oluşturulan kurumun bir şubesi niteliğindeki Amerika Birleşik Devletleri Stratejik Hizmetler Bürosu (*The United States Office of Strategic Services*-OSS), 1942'de kuruldu. Kuruluşun amacı, istihbarat servislerinden alınan bilgilerin bir havuzda toplanmasını sağlayarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa girmesi yönünde yürütülecek psikolojik savaşı planlamaktı. Donovan, 1941'den beri bu çalışmayı kaleme alan psikanalist Walter C. Langer ile temas halindeydi. Generalliğe yükselen Donovan, 1942'de kurulan OSS'nin de başkanı oldu. Kurumun uğraştığı şey artık psikolojik savaş olmasa da, Donovan, 1943 baharında Langer'e, Adolf Hitler hakkında kapsamlı bir psikolojik ve psikanalitik değerlendirme yapılmasının ve Hitler'in Alman ulusu üzerindeki etkisinin araştırılmasının yararlı olabileceğini ileri sürdü ve bu görevi üstlenmesini teklif etti:

"Bizim ihtiyacımız olan şey Almanya'nın durumunun gerçekçi bir değerlendirmesidir. Eğer bu gösterinin başrolünde Hitler oynuyorsa, kendisi nasıl biridir? Hırsları, amaçları nelerdir? Alman halkının gözünde nasıl görünür? Kurmaylarıyla arası nasıldır? Altyapısı nedir? Hepsinden de önemlisi, onun psikolojik altyapısı, kişilik özellikleri ve onu Hitler yapan şeyler hakkında öğrenebildiğimiz kadar çok şey öğrenmeliyiz. Ayrıca, işler onun aleyhine gelişmeye başladığında ne yapabileceğini de bilmeliyiz. Bu doğrultuda bazı çıkarımlara ve sonuçlara varabileceğinize inanıyor musunuz? Bu araştırma sırasında bütün ihtiyaçlarınız karşılanacak ve her tür isteğiniz en kısa zamanda yerine getirilecektir. Çalış-

ma, sıradan bir insanın da anlayabileceği nitelikte, kısa ve kolay anlaşılır olmalıdır."*

Donovan'ın, çalışmanın kısa olmasını ve hızlı bir şekilde tamamlanmasını istemesine rağmen, Langer'in kısalıktan anladığı neredeyse anıtsal bir çalışmaydı.

"Hitler, popüler yayınlarda tasvir edildiği gibi, çılgın bir duvar kâğıtçısı değildi sadece. Yirmi beş yaşına gelene kadar, şimdi 60'lar akımı olarak bildiğimiz "hippiler"in genel özelliklerinin çoğunu taşıyordu. Uyuşuk, sünepe, gerçek bir kişiliği ve kimliği olmayan, hiçbir amacı yokmuş gibi yaşayan, pislik içinde geçirdiği hayatından memnun olan, sadece mecbur kaldığında çalışan ve kimi zaman vaktini büyük bir sanatçı olmanın hayallerini kurarak geçiren biriydi. Yine de silik görünümlü ve her anlamda yetersiz bir biçare olan bu adam, takip eden birkaç yıl zarfında, siyasetin en yüksek basamaklarına taşıyacağı yolunu çizmeyi başarmış, bazı süper devletlerin tecrübeli liderlerini bile dize getirmeyi başarmıştır. Milyonlarca medeni insanı bir barbar sürüsüne çevirmiş, nüfusun büyük bir kesiminin yok edilmesi, soykırıma uğratılması emrini vermiştir. Bilinen en güçlü savaş makinesini yaptırıp bunu kullanmış ve dünyayı tarihin en yıkıcı savaşına sürüklemiştir. Bir insan bu kadar kısa bir sürede nasıl böyle bir değişim geçirmiş olabilir? Bunun altında yatan psikolojik sırları ortaya çıkarmayı umuyorum."**

Langer ve saha araştırmacıları bu çalışmayı sürdürürken, yazılı kaynakları incelemenin yanında Amerika ve Kanada'dan Hitler'le bire bir iletişime girmiş kişilerle görüşmeler yaptılar. Bu süreç içinde, inceledikleri konuyla ilgili yoğun bilgiler içeren on bir bin sayfalık doküman oluşturdular.

Beşinci bölümün temelini oluşturan ham madde, "bu zorlu görev için özel olarak seçilmiş üç psikanalist tarafından gözden geçirilmiştir, çünkü yalnızca psikanaliz, insan aklının ve bilincinin derinliklerini ortaya çıkarmak ve kişinin erken yaştaki tecrübelerinin ve bilinç dışı unsurların kişilik

---

* *The Mind of Adolf Hitler*. Walter C. Langer. London: Secker and Warburg, 1973, s. 3-10

** *Agy*, s. 10-11

gelişiminin belirleyicileri olarak sahip oldukları önemi ortaya koymak konusunda bir yöntem oluşturmuştur."*

Langer, mülakata dayalı bazı dokümanlarla belli sonuçlara varmanın, bizzat söz konusu kişiyle yapılan görüşmeden elde edilmiş ilk elden bilgilere göre pek tatmin edici olmadığını kabul eder.

Psikanalistler işlerini yaparlarken, üzerinde çalışılmamış belgelerin gözden geçirilmesi için öncelikle karakter yapısının temel özellikleri üzerinde bir karara varmak gerektiğini düşünmüşlerdir.

"Gerek ham malzemenin incelenmesi, gerekse haberler kanalıyla Hitler'in eylemleri hakkında öğrendiklerimiz, bizi her koşulda, onun bir nevrotik psikopat olduğuna ikna etmeye yetmiştir. Başlangıç noktamızı oluşturan bu temel teşhis sayesinde, elimizdeki verileri ihtimaller çerçevesinde değerlendirebildik. Bu genel klinik sınıflandırmaya girebilecek olan parçaların, ilgi ve güvenilirlik açısından, klinik bilgilere uymuyormuş görünen verilerden daha yüksek derecede geçerlilik ihtimaline sahip olduğu görüldü."**

Savaşın baskıları, çalışmanın tamamlanma sürecinin, yazarın ilk olarak tahmin ettiğinden daha kısa sürmesini gerektiriyordu. Araştırma sekiz ay gibi kısa bir sürede tamamlandı. Gizli olarak basıldı, sadece birkaç kopyası ortaya çıktı. Etkili olup olmadığı, olduysa da önemli karar mercilerini etkileyip etkilemediği bilinmemektedir. Langer, bu konuyla ilgili şöyle bir sonuca varmaktadır:

"Dürüst olmak gerekirse, ben bir etki bırakmış olduğuna inanmıyorum. Korkarım ki bunun için geç kalındı. Ok yaydan çıkmış, savaş süreci gitgide lehimize gelişmeye başlamıştı. Nihai karar, müzakere masasında değil, savaş alanında alınacaktı. Bizim başarmak istediğimiz şey, Hitler'in tarafsız bir psikolojik analizini sunabilmek; Hitler'i ve onun Alman ulusuyla arasındaki bağı ortaya koymaktı. Bu bilgiler gelecekte alınacak kararlar için bir temel oluşturabilir."***

---

* *Agy*, s. 15
** *Agy*, s. 17
*** *Agy*, s. 22

ÖNSÖZ

Bu çalışma hiçbir bakımdan propaganda amacı gütmemektedir. Çeşitli karar mercilerine ve karşı propaganda güçlerine Hitler hakkındaki çalışmalarında yardımcı olmak ve şimdiye kadarki incelemelerin ne kadar çok çelişki, tutarsızlık ve güvenilmezlik içerdiğini gözler önüne sermek niyetindedir. Bu yüzden ilk üç bölüm tamamen betimleyicidir ve Hitler'in yalnızca kendisini ele alır:

1-) Kendi inancına göre Hitler.

2-) Alman halkının tanıdığı Hitler.

3-) Çalışma arkadaşlarının gözüyle Hitler.

Bu ilk üç bölüm, dördüncü ve beşinci bölümlerde Hitler'i bir birey olarak tanımak ve eylemlerini gerçekleştirmesinin altında yatan sebepleri anlamak amacıyla yapılan psikolojik analizlerin temel dayanaklarını içermektedir.

Böyle bir analizin yapılabilmesi için elde olan materyaller oldukça dağınık ve çeşitlidir. Şanslıyız ki, Hitler'i yakından tanımış ve bildiklerini en verimli şekilde bizlerle paylaşmak istemiş pek çok yardımcımız oldu. Eğer, bu bilgileri elde ettiğimiz kişiler arasında Hitler'in üslubunun, duygularının ve davranışlarının tanımlanması konusunda nispeten ileri seviyede bir fikir birliği olmasaydı, bu çalışmayı gerçekleştirmek tamamıyla imkânsızlaşırdı. Bu doğrultuda, benzer tipte bireyler hakkında edinilen klinik deneyimlerden kazanılan bilgiyle eksiklikleri doldurarak bu çalışmayı sürdürmek zahmete değer bir çabadır. Bu, bilimsel açıdan, tamamıyla tatmin edici bir süreç değildir, ancak şu an itibarıyla uygulanabilecek olan tek yöntemdir. Çalışma süresince, Hitler'in zayıf ve güçlü yanlarını mümkün olduğu kadar objektif biçimde ele almaya çalıştık.

Yapılan bu çalışmanın Hitler'in ve Almanların iç yüzünü daha derinden kavramak konusunda bize yardımcı olması ve hem propaganda çalışmalarımızda hem de ileriki yöntem ve yaklaşımlarımızda yol gösterici olması umuduyla...

SEÇİLMİŞ DİKTATÖR
ADOLF HİTLER'İN PSİKANALİZİ

AMERİKAN İSTİHBARAT ÖRGÜTÜ OSS GİZLİ RAPORU

BİRİNCİ BÖLÜM

KENDİ İNANCINA GÖRE HİTLER

Rhineland'ın yeniden işgali sırasında Hitler, davranışına yön veren etkiyi çarpıcı bir benzetme kullanarak şöyle açıklamıştı: "Ben, inandığım yolda, bir uyurgezerin hassasiyeti ve emniyetiyle yürürüm." Uluslararası bir bunalım yaşamakta olan altmış yedi milyon nüfuslu bir halkın tartışmasız lideri, daha o zaman bile, ortaya koyduğu bu sıradışı söylemle dünyayı sarsmıştı. Hitler'in bunu yapmaktaki amacı, izlediği yolun akla uygunluğuyla ilgili şüpheleri olan temkinli yandaşlarının yüreğine su serpmekti. Yine de, öyle görünüyor ki bu sözlerde gerçeğe uygun bir itiraf payı vardı. Temkinli yandaşları, Hitler'in Rhineland'ı yeniden işgal etme önerisinden yalnızca daha fazla toprağa sahip olma anlamını çıkarmışlardı. Bu uyurgezer tavır, onu daha önce hiç kimsenin ayak basmaya cesaret edemediği yollara itmiş, ulaşılmamış başarıların ve gücün doruğuna çıkarmış, ancak bir yandan da onu felaketin eşiğine sürüklemişti. O, tarihe, dünyanın şimdiye kadar tanıdığı en sevilen ve en çok küçümsenen kişi olarak geçecektir.

Pek çok insan durup kendine şu soruyu sormuştur: "Bu adam vaatlerinde gerçekten inançlı ve samimi mi, yoksa düzenbazın biri mi?" Geçmişiyle ilgili küçücük bir kesit bile böyle bir soruyu haklı çıkarır. Özellikle de kendisini tanıyan insanların bize verdiği bilgiler ve hakkındaki görüşler bu kadar çelişkili olunca. Zaman zaman, bir insanın hem Hitler'in yaptığı gibi işler yapması, hem de içten olması inanılmaz gibi görünüyor. Gerek onu önceden tanıyanlar, gerekse bu konuyla ilgili irtibat kurduğumuz yabancı

uzmanlar Hitler'in kendi gücüne ve yüceliğine olan inancı konusunda hemfikirdiler.

Fuchs, Berchtesgaden görüşmelerinde, Hitler'in Schuschnigg'e şöyle dediğini belirtmiştir:

"Gelmiş geçmiş en büyük Alman'ın huzurunda olduğunuzun farkında mısınız?"

Bu sözlerin, iddia edildiği gibi, gerçekten sarf edilip edilmediği bizi şu aşamada pek fazla ilgilendirmiyor. Bu kısa cümlede, birkaç kelimeyle özetlenen genel tutum, bilgi aldığımız tanıkların anlattıklarında da belirtilmişti.

Örneğin Hitler Rauschning'e bir keresinde şöyle söylemiştir:

"Tarihsel açıdan ne kadar büyük biri olduğum, sizin onayınızı gerektirmeyecek kadar açıktır."*

Aynı Hitler kendisinin yanılıyor olabileceğini düşündüğünü dile getirme cüretini gösteren Strasser'e ise şöyle demiştir:

"Ben yanılıyor olamam. Yaptığım ve söylediğim her şey tarihe geçer benim."**

Bunun gibi pek çok kişisel ifade sıralanabilir. Oechsner, Hitler'in bu yöndeki tutumunu şu sözleriyle çok güzel özetlemiştir:

"Alman tarihinde hiç kimsenin, Almanları onun getirdiği yüksek seviyeye getirebilecek kadar donanımlı olmadığına inanır. Bütün Alman devlet adamları bu sanıya kapılmış, bunu hak ettiklerine inanmış, ancak gerçekte başaramamışlardı."***

Bu sadece bir devlet adamı söylemi değildir; Rauschning'e şöyle söylerken o aynı zamanda kendini en büyük savaş tanrısı addetmektedir:

"Savaş oyunu değil bu. Generallerden emir alacak değilim. Savaşı benden başkası idare edemez. Saldırı

---

* Hermann Rauschning, *Gesprache mit Hitler* (New York: Europa Verlag, 1940), s. 161.

** Otto Strasser, *Hitler And I* (Boston: Houghton, 1940), s. 67.

*** Frederick Oechsner, *This Is The Enemy*, (Boston: Little, Brown, 1942), s. 73.

için en uygun anı ben belirlerim. Sarsılmaz bir kararlılıkla bu anı bekliyorum ve onu asla kaçırmayacağım."*

Hitler'in birçok Alman saldırı ve savunma plan ve stratejisine katkısı olduğu doğrudur. Kendini hukuki konularda da önemli bir yetkili olarak görmüş, Reichstag'da tüm dünyaya karşı şu şekilde seslenirken yüzü hiç kızarmamıştır:

"Şu son yirmi dört saat içinde, Alman halkının en yüce yargıcı oldum."**

Ve dahası, Hitler kendini Alman mimarların en büyüğü sayar ve zamanının büyük kısmını yeni bina taslakları ve hatta yeni kent planları çizmekle geçirir. Güzel Sanatlar Okulu'nun giriş sınavlarında başarılı olamasa da, kendini sanatın tüm dallarında en iyi uzman olarak görür. Birkaç yıl önce sanatın tüm dallarında son yargıya varmak üzere üç kişilik bir kurul belirlemiş ancak verdikleri kararlar onu memnun etmeyince hepsini görevden alıp bu işi kendisi üstlenmişti.

Konunun ne olduğu fark etmez; ekonomi, eğitim, dış ilişkiler, propaganda, sinema, müzik ya da kadın giyimi. Kendini her alanda tartışmasız bir otorite olarak kabul eder. Katı tutumu ve acımasızlığıyla da gurur duyar:

"On yıllardır, hatta belki de yüzyıllardır Almanya'nın gördüğü ve daha önce hiçbir Alman liderin sahip olmadığı en katı tutumlu Alman benim. Hepsinden de önemlisi, kendi başarıma inanıyorum. Kayıtsız şartsız inanıyorum."***

Hitler'in kendi gücüne olan inancı, aslında sergilemekten kaçınmadığı "her şeye gücü yeter"lik duygusunun sınırındadır.

"Geçen yılki olaylardan bu yana, onun kendi dehasına, içgüdülerine ve rahatlıkla söylenebileceği üzere, yıldızına olan inancı sınırsızdır. Etrafındakiler,

---

* Rauschning, *Gesprache mit Hitler*, s. 16.

** George Ward Price, *I Know These Dictators*, (Londra: Harrap, 1937), s. 144.

*** Adolf Hitler, *My New Order*.

kendini yanılmaz ve yenilmez olduğuna inandırdığını ilk kabul edenlerdir. Bu durum neden hiçbir eleştiri ve karşıt görüşe tahammülü olmadığını açıklar. Ona karşı çıkmak demek, kendi açısından, *Lése Majesté* (devlete karşı işlenen) bir suçtur. Her ne yönden gelirse gelsin, planlarına karşı herhangi bir muhalefet, 'her şeye gücü yeterliliğinin' vurucu gücünü gösteren ivedi bir karşılık bulacaktır."*

Başka bir diplomat benzer bir izlenimini şöyle aktarır:

"Onunla ilk karşılaştığımızda, olaylara mantık çerçevesinde yaklaşması ve gerçekçiliği beni etkilemişti, ancak zaman geçtikçe, kendi yenilmezliğine ve yüceliğine olan inancından dolayı, davranışları bana anlamsız ve saçma gelmeye başladı."

Anlaşılan o ki Hitler'in kendi büyüklüğüne olan inancı en ufak bir şüpheye yer bırakmamaktadır. Şimdi yapmamız gereken bu inancın kaynağına inmek olacak. Neredeyse tüm yazarlar, Hitler'in özgüvenini astroloji ve yıldız falına olan büyük inancına ve izleyeceği yol konusunda sürekli temasta olup devamlı tavsiyeler aldığı falcılarla olan ilişkisine bağlar. Bunun kesinlikle yanlış bir tutum olduğu söylenebilir. Hitler'i yakından tanıyan bilgi aldığımız kişiler bu fikri bir kenara atarak oldukça saçma buldular. Hepsi, bu tür dış kaynaklardan yardım beklemenin Hitler'in kişiliğine en uzak özelliklerden biri olduğu konusunda hemfikirdir.

Hollanda elçiliğinin bir mensubu da bu konuda aynı düşüncededir ve şöyle der:

"Führer, asla falına baktırmamış olduğu gibi, farkında olmadan etkilenebileceği korkusuyla prensip olarak bu tür şeylerden kaçınmıştır."**

---

* Fransa'nın Berlin'deki elçisi François-Ponchet'in Dışişleri Bakanı Georges Bonnet'ye Berlin'de söyledikleri. Tarih: 20 Ekim 1938, *Yellow Book*-Diplomatik Belgeler, 1938-39, No. 18.

** ABD Dışişleri Bakanlığı, 18 Ocak 1940. Hollanda ortaelçiliğinin Hitler hakkında hazırladığı gizli muhtıra, *The Hague*.

Hitler'in savaştan kısa bir süre önce yıldız haritası okuma ve fal bakma gibi şeyleri yasaklaması da bunun başka bir göstergesidir.

Dışarıdan bakıldığında, Hitler'in kendi yanılmazlığına olan sonsuz güveninin arkasında sanki bu tür bir bağ varmış gibi görülebilir. Bu fikirler muhtemelen Partinin yeni kurulduğu dönemde ortaya çıkmıştır. Strasser'e göre, 1920'lerin başlarında Hitler, aynı zamanda astrolog ve falcı olan Hanussen adında bir adamdan, düzenli olarak, hitabet ve kitle psikolojisi dersleri almıştır. Bu adam, Hitler'e mitingler düzenleyerek dinleyici üzerinde en derin dramatik etkiyi yaratmayı öğreten, oldukça zeki bir kişidir. Öğrenildiği kadarıyla, bu kişinin Hitler'in başlattığı hareketle ya da süreçle bir ilgisi bulunmamaktadır. Von Wiegand'ın söylediğine göre, Hanussen'in, o dönem Münih'te oldukça etkin olarak çalışan bir grup astrologla temas halinde olması mümkündür. Ve Hanussen aracılığıyla Hitler de bu grupla temas kurmuş olabilir. Von Wiegand bu konuda şöyle der:

"1921 ve 1922'de, Münih'te Adolf Hitler ile ilk tanıştığımda, yıldızların gücüne şiddetle inanan bir çevre ile temas halindeydi. O sıralar yeni bir Reich (İmparatorluk) ve yeni bir Charlemagne'ın ortaya çıkacağı konuşulmaktaydı. O günlerde, Hitler bu tür fallara ve kehanetlere ne dereceye kadar inanıyordu, bunu bilmiyorum. Bu inanç konusunu ne doğruladı ne de reddetti. Ancak yine de, içindeki inancı ve yeni giriştiği mücadelesini ilerletmek için bu tür çalışmalardan yararlanma fikrine karşı da değildi."

Bu ve buna benzer küçük temasların, astrologlarla olan ilişkisi konusundaki söylentileri artırmış olması muhtemeldir.

Hitler pek çok farklı alanda okumalar yapmış olmasına rağmen, yanılmazlığı ve her şeyi bildiği iddiasını, kendisi açısından hiçbir akli çabaya ve çalışmaya dayandırmaz. Aksine, mesele ulusların kaderini belirlemek olunca, kitap gibi kaynakları yok sayar.

Aslında, akla verdiği değer çok azdır. Bu konuda, farklı yerlerde, aşağıdaki söylemlerde bulunmuştur:

"Akli yeteneklerin geliştirilmesi ikinci derecede önem taşır."

"Bilgi ve zekâya sahip, yüksek düzeyde eğitim almış insanlar, içgüdülerinin her türlü sesinden mahrumdurlar."

"Her zaman herkesten çok bildiğini sanan şu küstahlar (aydınlar)..."

"Akıl, her şeye hâkim olacak şekilde zorbalaştı, hayatın bir hastalığı halini aldı."

Hitler'in kılavuzu akıldan tamamen farklı bir şeydir. Açıkça anlaşılan şudur ki, Hitler ilahi bir irade tarafından özel bir görevi yerine getirmek üzere Almanya'ya gönderildiğine inanmaktadır. Gerçi, bu görevin kapsamı ile ilgili olarak pek kesin bir fikri yoktur, ancak Alman halkını kurtarmak ve Avrupa'yı yeniden şekillendirmek için seçilmiş olduğundan şüphe duymaz. Bu görevin nasıl başarılacağı da Hitler için az çok belirsizdir. Yine de bu kendisi için büyük bir önem taşımaz, çünkü nerede, nasıl bir adım atması gerektiğini kendisine bildirecek olan "iç sesin" varlığına inanır. Ona, bir uyurgezerin hassasiyeti ve emniyeti ile yol gösteren kılavuz budur.

"Ben, ilahi iradenin (Tanrı'nın) bana verdiği görevleri gerçekleştiriyorum."*

"Artık, dünya üzerinde hiçbir güç, Alman devletini sarsamaz; İlahi İrade, bu Cermenik görevi benim yerine getirmemi istedi."**

"Ancak o ses buyurduğunda, harekete geçme vaktinin geldiğini anlarım."***

İşte Hitler'in Alman ulusu üzerindeki hızla yayılan etkisi, kaynağını Tanrı'nın koruması ve kılavuzluğu altında, özel bir göreve sahip olduğu inancından alır.

---

* Karl von Wiegand, "Hitler Forsees His End", *Cosmopolitan*, Nisan 1939, s. 28.

** Pierre J. Huss, *The Foe We Face*, (New York: Doubleday, 1942), s. 281.

*** Rauschning, *Gesprache*.

Pek çok kişi bu kaderciliğin ve "görev" duygusunun Hitler'in kazandığı başarılar sayesinde ortaya çıktığını düşünür. Bu doğru değildir. Çalışmamızın ilerleyen bölümlerinde, (Bölüm 5) Hitler'in, bilinçli bir kabulleniş ve inançla olmasa da, bu duyguya uzun yıllardır sahip olduğunu göstermeye çalışacağız. Ne olursa olsun, savaş süresince bu duygu bir farkındalığa dönüşmek durumundaydı ve savaştan beri de, bu etki, Hitler'in tüm eylemlerinde baş göstermeye devam etti. Bununla ilgili olarak Mend (arkadaşlarından biri) şöyle der:

"Bu konuda, onun garip bir kehanetini hatırlamadan edemiyorum. 1915 Noel'inden kısa bir zaman önceydi. Bir gün kendisinin olağanüstü işler başaracağını söyledi. Bize düşen, o anın gelmesini beklemekti."*

Daha sonraları da, Hitler, savaş sırasında ilahi korumanın kanatları altında olduğunu kendisine kanıtlayan olayların yaşandığından bahsedecekti. Bunların en çarpıcı olanlarından biri şöyledir:

"Siperde, birkaç arkadaşımla birlikte yemek yiyordum. Sanki birden bir ses, 'Kalk ve oraya git,' dedi. Ses öyle net ve baskındı ki, askeri bir emir alır gibi tereddütsüz söylediğine uydum. Hızla ayağa kalktım, elimde akşam yemeğim olan konserve kutusuyla siper boyunca yirmi adım yürüdüm. Sonra oturdum ve yemeğimi yemeğe devam ettim. Kafam o anda sakinlemişti. Daha saniyeler önce yürüyerek ayrıldığım siper tarafında kulakları sağır eden bir patlama gerçekleşti. Bu, içimden gelen o sesin somut bir kanıtıydı. Bir top mermisi az önce birlikte yemek yediğim arkadaşlarımın arasına düşmüş ve hepsi ölmüştü."**

Bunun dışında, gazdan kaynaklandığı tahmin edilen geçici körlükten ötürü Pasewalk'ta bir hastanede yatarken içine başka bir şey doğmuştu:

---

* Hans Mend, *Adolf Hitler im Felde*, (Diessen: Huber Verlag1931), s. 172.

** George Ward Price, *I Know These Dictators*, (Londra: Harrap,1937), s. 40.

"Hasta yatağından kıpırdayamaz durumdaydım. Birden Almanya'yı kurtaracağım ve onu büyük bir devlet haline getireceğim fikri doğdu içime. Bunu gerçekleştireceğime işte o an emin oldum."*

Hitler'in kendi tecrübeleri, daha sonra Münihli astrologların yapacağı yorumlarla tam bir uyum içinde olmuş olmalı ve şu da mümkündür ki, Hitler bu falcıların söylediklerinin altında bir gerçeklik yattığına inanıyorsa, muhtemelen, onların kendisinden söz ettiğine de inanıyordur. Ancak o günlerde falcılarla kendisi ya da içinde barındırdığına inandığı Tanrısal liderlik arasında bir ilişki olduğundan bahsetmemişti. Belki de daha başlattığı hareketin ilk aşamalarında olduğundan bu tür iddiaların kendisine yardımdan çok zararı dokunacağını hissetmişti. Ancak, von Wiegand'ın vurguladığı gibi istediğini gerçekleştirme yolunda bunlardan yararlanma fikrine de karşı değildi. O zamanlar, gerçek kurtarıcının gelişini duyuracak olan "haberci" rolünden memnundu. O zamanlar bu rol, Hitler'in gözünde, sanıldığı kadar önemsiz ve pasif bir rol değildi.

Bu, 1923'te, Almanya'da Nazi rejimini getirmek için bir başlangıç olan Bavyera Eyalet Hükümeti'ni devirme amaçlı başarısız girişimin duruşması sırasında verdiği ifadede Hitler tarafından açıklanmıştır. Bu konuda şunları söylemiştir:

"Şunu kabul etmelisiniz: Benim ne koltuk hırsım var, ne de koltuk için mücadele etmek gerektiğine inanıyorum. Tarihe adını yazdırmaya karar vermiş büyük bir adam için koltuğun ne önemi olabilir? İlk andan beri, binlerce kez aklıma gelen şeyi size söyleyeyim. Ben Marksizmi yok etmekle yükümlüyüm. Bu görevi yerine getireceğim. Böyle önemli bir görevi yerine getirecek olan bir adam hükümette bir koltuk peşine mi düşer? Richard Wagner'in mezarını ilk ziyaret ettiğimde kalbim gururla doldu. Orada yatan adamın mezar taşında şunlar yazıyordu: 'Burada şehir

* *Pariser Tages Zeitung*'dan alıntı; "Vom Wahne Besessen", No. 1212, (23 Ocak 1940).

senatosu üyesi, orkestra baş yöneticisi Baron Richard Wagner cenapları yatıyor.' Wagner ve Alman tarihinin daha nice büyük simaları, gelecek kuşaklara bir unvandan ziyade sadece temiz bir ad bıraktıkları için onlarla gurur duyuyorum. Bunları alçakgönüllülükten söylemiyorum. Önemli olan benim haberci olmamdır, gerisi boş laf!"

Landsberg'de geçirdiği günlerden sonra, kendini "haberci" olarak adlandırmamaya karar verdi.

Zaman zaman, kendisini Aziz Matta'nın sözleriyle "vahşet içinde bir çığlık" ya da ülkesini güce ve zafere ulaştıracak olan İsa'ya yol açmakla görevli Vaftizci Yahya olarak tarif ediyordu. Ancak daha da sıklıkla, hapishanede yattığı dönemde Hess'in kendisine verdiği isimle anardı kendini: "Führer (Kılavuz, Önder)"*

Zaman ilerledikçe, Hitler'in kendine bir Mesih misyonu yüklediği daha da açıklık kazandı ve söylemlerinden, Almanya'yı zafere taşımanın kendisine kaderin çizdiği bir yol olduğunu düşündüğü belliydi. İncil'e yaptığı göndermelerin sıklaşması ile başlattığı hareket dinsel bir havaya bürünmeye başladı. İsa ile kendisini daha çok kıyaslamaya başladıkça, onun söylemlerine daha çok değinir olmuştu.

Bir örnekle açıklamak gerekirse:

"Birkaç hafta önce Berlin'e geldiğimde, Kurfuerstendamm'da trafikte ilerlerken gördüğüm sapkınlık, adaletsizlik, ahlaksızlık ve kötülük, her yerde göze çarpan Yahudi maddiyatçılığı beni öyle tiksindirdi ki adeta kendimi kaybettim. Sanki kendimi, Babasının tapınağına girip oranın yağmacı sarraflarla kuşatıldığını gören Hz. İsa gibi hissettim. Hz. İsa'nın eline bir kırbaç alıp, yağmacıları o mabetten kovarken hissettiklerini ben de aynı şekilde hissettim."**

Hanfstaengl'a bakılırsa, Hitler konuşması boyunca elinde tuttuğu bir kamçıyı şiddetle savurarak, etraf-

* Ernst Hanfstaengl'den alınan bilgi.

** Aynı kaynak kişi.

taki Yahudileri ve karanlık güçleri, yani Almanya'nın zafere yükselişine mani olacak tüm düşmanlarını kovmaya çalışmıştı. Hitler'i bir lider olarak gören ve sergilediği bu davranışa şahit olan Dietrich Eckart, sonrasında şöyle demiştir:

"Bir insan kendisini Hz. İsa ile özdeşleştirme derecesine gelmişse, akıl hastanesine yatacak kıvama gelmiş demektir."

Bu özdeşleştirme, aslında çarmıha gerilen İsa ile değil, öfkeli, yağmacı ve kalabalıkları kurbaçlayan Hz. İsa ile Hitler arasındadır.

Gerçek şu ki, Hitler, Hz. İsa'ya karşı büyük bir hayranlık ve takdir beslemiyordu. Bir Katolik olarak yetiştirilmesine ve komünyon ayinlerine katılmış olmasına rağmen, savaş zamanında kiliseyle bağı zayıflamıştı. Bu tip yumuşak huylu ve zayıf bir İsa modeli, ona göre, Alman Mesih'ine yakışmayacak türden bir şeydi. Alman ırkının kaderini belirleyecek ve onu koruyacak olan Mesih sert ve acımasız olmak zorundaydı.

"Bir Hıristiyan olarak taşıdığım hisler, beni bir savaşçı olarak Yüce Tanrıma ve Kurtarıcıma götürüyor. Ve yine aynı hisler, bir zamanlar sadece birkaç kişiden ibaret olan havarileriyle yalnızlık içinde yaşayan o adama götürüyor beni. Tanrı'nın Gerçeği olan o büyük adam yalnızca ilahi acı çeken biri olarak değil, bir savaşçı olarak da yücedir; Yahudilerin ne olduğunu anlayarak, beni onlara karşı savaşmaya çağıran da O'dur. Bir insan ve bir Hıristiyan olarak İncil'de İsa'nın nasıl öfkelenip kıyam ettiğini, eline kamçısını alıp o engerek soylarını (Yahudileri) Baba'sının mabedinden nasıl kovduğunu anlatan bölümleri sonsuz bir aşkla okudum. Dünya'nın kurtuluşu için, bu Yahudi zehrine karşı girişilen mücadele ne kadar da müthişti."*

Bir keresinde de Rauschning'e "kadınsı duyarlılığı ve acıma ahlakıyla varlık gösteren Yahudi tipi Hıristiyan inancından," bahsetmiştir.

---

* Hitler, *My New Order*, s. 26.

Anlatılanlardan, yeni devlet dininin Hitler'in planı dâhilinde mi olduğu, yoksa olayların gelişimi sonucu mu ortaya çıktığı net değildir. Rosenberg'in uzun müddet bu anlayışın savunucusu olduğu doğruydu, ancak Hitler'in iktidarı gerçekten ele geçirinceye kadar böyle çarpıcı bir adım atmaya niyetlendiğine dair herhangi bir kanıt yoktur. Böyle bir değişimi başlatmadan önce yeterince güç elde etmesi gerektiğini düşünüyor olması mümkündür. Belki de arka arkaya yaptığı radikal eylemler ve elde ettiği başarılar o kadar sarsıcıydı ki başlattığı hareket halk arasında kendiliğinden dini bir eğilim kazanmış ve kolayca benimsenmişti. Bu da söz konusu eğilimi az çok belirgin hale getirmişti. Her ne olursa olsun, Hitler bu Tanrı rolünü hiç tereddüt etmeden ve utanmadan kabul etti.

White'ın belirttiğine göre Hitler, "Heil Hitler, kurtarıcımız!" diye selamlandığında, bunu bir iltifat kabul ederek hafifçe eğilip selam verirdi ve bu kısacık cümlenin gerçekliğine inanmıştı.* Zaman ilerledikçe, Hitler "seçilmiş kişi" olduğu fikrine giderek daha çok inanmış ve dünyaya vahşet ve şiddet olgularını temel alan yeni bir düzen oluşturmak için gönderilen ikinci bir İsa olduğu fikrini benimsemiştir. Bu role bürünmüş halinin âşığı olarak, çevresini portreleriyle donatmıştır.

Üstlendiği görev, daha da yükselmesinde ayartıcı bir rol oynar. Geçici kurtarıcılık rolüyle yetinmemek, onu daha yüksek hedeflere iter ki bunlar gelecek nesiller için örnek oluşturmak, onların gideceği yolu çizmektir.

Von Wiegand bu konuda şöyle der:

"Hayati konularda, Hitler, başarılı ve başarısız olaylarla dolu tarihi hiç eksiksiz olarak gelecek nesillere bırakmak hususunda oldukça titiz davranır."**

---

* W. C. White, "Hail Hitler", Scribner 9 (Nisan 1832): 229-31.

** Karl von Wiegand, "Hitler Forsees His End", *Cosmopolitan*, Nisan 1939, S. 28, Mayıs 1939, s. 48.

Bu örnek olma görevinin de kendi haline (doğal akışına) bırakılmasına karşıdır. Geleceği garanti altına almak için, onu yalnız kendisinin bazı ilkelere bağlayabileceğini düşünür. Bu yüzden, Alman halkı için ölümsüzleşmelidir. Her şey, onun şanına yakışacak görkemli bir anıt gibi olmalıdır. Kalıcı bir yapıdan kastı en az bin yıl ayakta kalabilecek bir yapıdır. Yaptırdığı otoyollar, "Hitler Otoyolları" olarak bilinmeli ve Napolyon'unkilerden daha uzun süre dayanmalıdır. Her zaman "imkânsızı" başararak, her adımıyla iz bırakmalıdır. Bu, onun için, nesiller boyu Alman halkının aklından çıkmamanın yollarından biridir.

Aralarında Haffner, Huss ve Wagner'in* olduğu pek çok yazarın iddia ettiğine göre, Hitler, kendi anıtmezarının detaylı bir planını hazırlamıştı. Almanya'dan bir süre önce ayrılmış olan görüştüğümüz kişiler, bu bilgiyi doğrulayacak konumda değiller. Ancak yine de bunun doğru olabileceğinde hemfikirler. Bu mozolenin, Hitler'in ölümünden sonra Almanya'nın Kâbe'si olacağını düşünüyorlar. Bu anıt mezar yaklaşık 200 metre yüksekliğinde olacak ve ziyaretçiler üzerinde gereken ruhsal etkiyi bırakmak için tüm yapısal detayları incelikle düşünülecektir. Söylentiler arasında, 1940 yılında, Paris'in işgalinden hemen sonra Napolyon için yaptırılmış olan Dome des Invalides'e gittiği ve orayı incelediği de vardır. Orayı, pek çok açıdan eksik bulmuştur. Örneğin, Napolyon'un insanları yükseklere değil de, yere doğru bakmaya mecbur bırakan, çukurda bir yere konmuş olması bu eksiklerden biridir.

"Ben asla böyle bir hata yapmamalıyım," dedi Hitler birdenbire. "Öldükten sonra bile halk üzerindeki etkimi nasıl koruyacağımı biliyorum. Halkın başını kaldırıp mezarıma bakacağı ve evine döndükten sonra hakkımda konuşacağı bir Führer olacağım. Ya-

* S. Haffner, *Germany: Jekyll and Hyde* (New York: Dutton,1941); Huss, *The Foe We Face*; Ludwig Wagner, *Hitler, Man of Strife* (New York, Norton; 1942).

şamım ölümle sonuçlanmayacak, aksine öldüğümde yeniden başlayacak."*

Bir süre, Hitler'in benzersiz nitelikte ve sonsuza dek kalacağına inandığı bir anıtmezar olan Kehlstein'ı yaptırdığına inanıldı. Fakat anlaşılan o ki, Hitler'in böyle bir anıt mezar yaptırma niyeti olsaydı bile, bunu daha da haşmetli bir tasarı için yarım bırakmış olabilir. Belki de Kehlstein, büyük kalabalıkların gelip, mezar taşına dokunup kendisinden feyz almasını sağlayamayacak kadar erişilmezdi. Ancak her şeye rağmen o plandan çok daha görkemli ve lüks olanları üzerinde bile çalışıldığı doğrudur. Hitler'in planının başarıya ulaşması için bu anıt mezarla histerik halk kalabalıkları üzerinde sürekli bir duygusal oyun oynanması şarttı. Bunu sağlayacak yol ve araçları ne kadar iyi düzenleyebilirse ölümünden sonra nihai hedefinin gerçekleşeceğinden de o kadar emin olabilirdi.

"İçinde yaşadığı ve yaşlandığı dönemin ne kadar şiddetli bir hızla ilerlediğinin farkındaydı ve ölümünden kısa bir süre sonra da bir dönemin kapanacağına inanıyordu. Ona göre bu dönemi belirleyecek kişi kendisiydi. Ölecek ve en temel özelliği eylemsizlik olan bir çözülme sürecine girecekti. Hitler'e göre 'Bin Yıl' sürecek olan Alman İmparatorluğu (Reich) içinde yaşayan Almanlar onun adına anıtlar dikecek, bunlara dokunmak için etrafını dolaşacaklar ve onun inşa ettiği şeyleri seyredeceklerdi. 1938'de Roma'ya yaptığı o ihtişamlı ziyaretini anlatırken, bin yıldan, yani o görkemli dönemden de söz etmiş ve bin yıl sonra yaşayacak nesillerin ilgisini bugün yaşanan çalkantıların değil, ihtişamın çekeceğini söylemişti."**

Birkaç yıl önce, işlerini tamamladıktan sonra emekliye ayrılacağından da söz etmişti Hitler.

Berchtesgaden'e bir Tanrı gibi kurularak, ölene kadar Reich'ın kaderini o yönetecekti. 1933'ün Ha-

* Huss, *The Foe We Face*, s. 210.

** A.g.y., s. 212.

ziranında, Wagner ailesine yaptığı ziyaret sırasında, yaşlanmaktan bahsetti ve 1923'teki Birahane Ayaklanması ile iktidara gelişi arasında heba olmuş on yıllık değerli zamana üzüntüyle değindi. Çünkü her şeyi yoluna koyması ve işleri arkasından gelecek olan halefine düzene girmiş bir şekilde bırakması tahminine göre yirmi iki yıl alacaktı.* Bazı yazarlar da bu çekilme sürecinde sonsuza dek Nasyonal Sosyalizmin İncil'i olarak kalacak bir kitap yazmak istediği görüşündedir.** Bu durum, Roehm'in yıllar önce yaptığı bir konuşma hatırlandığında daha da ilginç bir hal alır.***

"Bugün bile Hitler'in en sevdiği şey, dağlarda durup Tanrı rolü oynamaktır."****

Bütün bu kanıtların incelenmesi, bize, Hitler'in kendisini Tanrı tarafından seçilmiş, dünyada yeni bir toplumsal düzenin kurucusu olmak için görevlendirilmiş ölümsüz biri olarak gördüğünü gösterir. Yaşayacağı bütün sıkıntı ve dertlere rağmen, azimle yürüyüp amacına ulaşacağına emindir. Tek yapması gereken, geçmişte de kendisine kılavuzluk ve koruyuculuk etmiş olan o içinden gelen sese kulak vermektir. Bu sese olan inancı, gücünü fikirlerinin doğruluğundan değil, kendi büyüklüğüne olan inancından alır.

Howard K. Smith ilginç bir gözlem yapar:

"Şuna inandım ki, içine Hitler Miti işlenmiş olan milyonlarca insandan, kendini buna en çok kaptırmış olan, Adolf Hitler'in kendisidir."*****

Beşinci Bölümde, bu inancın kökenini ve Hitler'in psikolojik dengelerinde oynadığı rolü inceleyeceğiz.

---

* Friedelinde Wagner'le yapılan görüşme, New York City.

** Will D. Bayles, *Caesars in Goose Step* (New York: HarperBros, 1940).

*** Rauschning'deki alıntı, *Gesprache*, s. 144.

**** Dr. E. Bloch'un J. D. Ratcliffe'e söyledikleri, "My Patient Hitler", *Collier's*, 15 Mart 1941.

***** Howard K. Smith, *Last Train From Berlin*, (New York, 1942) s. 59.

İKİNCİ BÖLÜM

ALMAN HALKININ TANIDIĞI HİTLER

Alman halkının Adolf Hitler'i ne şekilde ve hangi boyutta tanıdığını anlamaya çalışırken, halkın onun hakkında bildiklerinin çok sıkı kontrol altında tutulan bir basın tarafından sınırlandığını asla aklımızdan çıkarmamalıyız. Binlerce Alman, özellikle geçmişte onu yakından, şahsen görmüş olduğundan onun hakkında kişisel bir fikir elde etmek için bu tecrübeyi temel alabilir.

Fiziksel açıdan ele alındığında Hitler'in, büyük savaşçı lider, Almanya'nın yüce kurtarıcısı ve Yeni Reich'in kurucusu izlenimini vermediği su götürmez bir gerçektir. Boyu, ortalamanın biraz altında olup, kalçaları geniş, omuzları kalçalarına oranla daha dardır. Kasları sert ve çevik değildir. Bacakları kısa ve incedir. Bu yüzden bacaklarını uzun, ağır çizmeler ve uzun pantolonlar giyerek gizler. İri bir gövdesi olmasına rağmen, göğüs kafesi biraz çöküktür, öyle ki bu belli olmasın diye içi dolgulu üniformalar diktirdiği söylenir. Kısacası, vücut yapısıyla, kendisinin seçkin muhafızlarında aradığı özelliklere sahip değildir.

Giysileri de önceleri, vücudundan daha çekici değildi. Genelde, kısa deri pantolonlardan, beyaz gömleklerden ve askılardan oluşan Bavyera yöresine ait dağ giysileri giyerdi. Bu giysileri pek temiz de olmazdı. Neredeyse tümüyle çürüyüp sararmış dişleri, uzun kirli tırnaklarıyla oldukça garip bir görünüm sergilerdi. O zaman bir de keçisakalı vardı, ayrıca ortadan ayırdığı koyu kahverengi saçlarını iki yana yağla ya-

pıştırarak tanıyordu. Yürüyüşü de asker yürüyüşüne hiç benzemezdi. Küçük yumuşak adımları daha çok nazik bir hanımı andırırdı. Birkaç adımda bir sinirli bir şekilde sağ omzunu oynatır, aynı anda sol bacağı sekerdi.* Ayrıca yüzünde, dudaklarının kenarının yukarı doğru kıvrılmasına sebep olan bir başka tik daha vardı.** İnsanlara seslenirken tamamen sıradan, hiçbir çarpıcılık taşımayan mavi renkli bir takım giyerdi. Başarısızlıkla sonuçlanan Birahane Ayaklanması'nın duruşmasında onu ilk kez gören Edgar Mowrer kendi kendine şunu sormuştu:

"Müthiş isyancı dedikleri adam, bu düz siyah saçlı, şık ceketli, tuhaf hareketler sergileyen geveze taşra züppesi miymiş? Halbuki tıpkı bir kumaş firmasının gezici satış elemanını andırıyor."***

Görünümü, sonraki zamanlarda da iyi yönde bir değişim göstermemiştir. Dorothy Thompson onu ilk gördüğü anı şöyle anlatıyor:

"Biçimsiz bir vücut, neredeyse şekilsiz diye adlandırılabilecek karikatür gibi bir yüz, sadece kıkırdaktan oluşmuş gibi görünen kemiksiz bir et yığını. Silik, ağzı boş laf yapan, dengesiz, özgüvensiz bir kişilik. Tam bir küçük adam örneği."****

Smith de onu komik görünüşlü, içine kapanık ve kendine güveni olmayan "tanrılaşmış bir küçük adam"***** olarak tanımlar.

Bu durum, erkek güzelliği konusunda farklı standartları olan Amerikalı gazetecilerin değerlendirmesi olarak görülebilir. Ancak, Münih Üniversitesi profesörlerinden, Almanya'nın önde gelen eugenistlerin-

* William L. Shirer, *Berlin Diary* (New York: Knopf, 1941), s. 13.

** Karl Trossman, *Hitler und Rom* (Nuremberg: Sebaldus Verlag, 1931), s. 152.
Edgar Ansell Mowrer, *Germany Puts the Clock Back* (Londra: Penguin, 1938), s. 193-4.

*** Dorothy Thompson, "Good Bye to Germany", *Harper's Magazine*, Kasım 1934, s. 12-14.

**** Howard K. Smith, *Last Train From Berlin*, (New York:1942), s. 29-31.

den* Max von Gruber, 1923'teki mahkemede yaptığı tanıklıkta şunları belirtmiştir:

"Hitler'i ilk kez o kadar yakından görmüştüm. Kafası ve yüzü aşağı ırktan melezlere özgü tipteydi. Basık bir alın, çirkin bir burun, geniş elmacık kemikleri, küçük gözler ve koyu renk saçlar. Bu, kendine hâkim bir otoritenin değil, daha çok heyecandan gözü dönmüş birinin ifadesiydi. Neticede, tatmin olmuş bir bencilliğin ifadesiydi."**

Hitler'in gözleri üzerine de pek çok şey yazılmış, gözlerinin rengi gökkuşağının bütün renklerine benzetilmiştir. Doğrusu, gözleri daha çok parlak mavi renkte olup neredeyse menekşe rengine yakındır. Ancak insanları etkisi altına alan bu gözlerin rengi değil derinliği ve insanları hipnotizmaya benzer bir etki altına alan parlaklığıdır.

Nazi hareketine duyduğu nefret ile bilinen bir polis bir keresinde Hitler'in mitinglerinden birinde düzeni sağlamak için görevlendirilir. Görev başında beklerken, Hitler içeri girer:

"O ölümcül, delici ve dayanılmaz bakışlarıyla polis memurunun gözlerine dikti gözlerini. Bu bakışlarla polisin aklı oynadı. Ertesi sabah hâlâ etki altında olduğunu gösteren bir tavırla bana bir itirafta bulundu: 'Ben, dün geceden itibaren Nasyonal Sosyalist oldum. Heil Hitler!'"***

Bu hikâyeler Nazi propaganda araçlarından çıkmamıştır. Şimdi bu ülkede yaşamakta olan pek çok saygın insan, dostlarının yaşamış olduğu benzer olaylardan bahsetmişlerdir. Hatta önde gelen diplomatlar bile, Hitler'in bakışlarındaki kıvılcım ve bunu ilk kez tanıştığı insanlar üzerinde etki yaratmak için nasıl kullandığı hakkında yorumlar yapmışlardır.

---

* Eugenist: Kalıtımsal etkenleri denetleyerek ırkı iyileştirme araştırmaları yapan bilgin (ç.n.).

** Emil Ludwig, *Three Portraits: Hitler, Mussolini, Stalin* (New York: 1942), s. 11.

*** Bella Fromm, *Blood and Banquets*, (New York: HarperBros. 1942), s. 36.

Bunun yanı sıra, Rauschning gibi, bu bakışları canlılık ve pırıltıdan yoksun, ölü ve donuk bulanlar da vardır.* Kendisiyle az sayıda Alman bizzat karşı karşıya gelmiş ve bu garip bakışlardan söz etmiştir, bu sebeple, bu sözler ve anlatılara uzunca yer vermekten kaçınmalıyız. Geçmişte, Hitler'in dış görünümü Alman halkı üzerinde nasıl bir etki yaratmış olursa olsun, bunun büyük ölçüde her tarafa kondurulan, Führer'i son derece yakışıklı, sevimli ve güçlü gösteren posterler, hakkında dağıtılan bildiriler ile desteklendiğini kabul etmek gerekir. Ayrıca, basın ve tüm medya araçları ile halka yayılan özel fotoğraflar Hitler'i en iyi görünümü ile sunar. Bunlar şüphesiz, belirli bir süreç içinde, geçmişte çizdiği olumsuz izlenimleri silme konusunda etkili olmuştur. Bugün, artık pek çok Alman Hitler'i iyi görünümlü biri olarak bilir.

İnsanların büyük çoğunluğunun kendisiyle kurduğu bir diğer gerçek temas Hitler'in sesi aracılığıyla olmuştur. Hitler, yorulmak bilmeyen bir konuşmacıdır. İktidara gelmeden önceki dönemde, bir gün içinde, her biri farklı şehirlerde olan üç, dört söylev verdiği olmuştur. *En ateşli karşıtları bile kendisinin* Almanya'nın gelmiş geçmiş en iyi hatibi olduğunu kabul eder. Gerçek şu ki, sesinin hoş ve etkileyici olduğu söylenemez, aksine pek çok kişi tarafından oldukça itici bulunur. Heyecanlandığında ya da hiddetlendiğinde, ses tonu kulak tırmalayan, çatallı bir hal alır. Ayrıca diksiyonu da o kadar iyi değildir. Hele ilk zamanlarında oldukça kötüdür. Tschuppik'in Knoedlige Sprache** diye adlandırdığı, Almanca ile Avusturya şivesi karışımı bir şeydir. Konuşmalarının ana hatları ve mantıksal çerçevesi de iyi planlanmış değildir. Neredeyse tümü fazlaca uzun, hatta sıkıcıdır. Çok

* Hermann Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 12.

** Karl Tschuppik, "Hitler Spricht", *Das Tagebuch*, 8, No. 13, (26 Mart 1928), 468-500.

fazla tekrar içerir. Bazısını okumak gerçekten yüksek tahammül gerektirir, ancak kendisi bu konuşmaları meydanlarda kitlelere yönelik olarak seslendirirken büyük etki yaratmıştır.

Hitler'in konuşma yapmaktaki gücü ve buna olan tutkusu, tümüyle, karşısındaki dinleyici kalabalığının ne duymak istediğini iyi ölçebilme yeteneğinden geliyordu. Bunu seziyor ve sonrasında konuşmasını dinleyicilerin duygularını ele geçirecek şekilde yönlendiriyordu. Strasser onun bu yeteneği konusunda şöyle der:

"Hitler, insan yüreğinin titreşimlerine bir sismograf hassasiyetiyle yanıt verir. Bu, başka bir hediyenin yerini alamayacağı kutsal bir lütuftur onun için. Bunun sayesinde, bir ulusun gizli arzularını, en azından dışarı vurulmasına izin verilen güdülerini, acılarını ve kişisel başkaldırıları ilan eden bir hoparlör gibi davranır."

İktidara gelmeden önceki dönemde yaptığı konuşmalar şu üç temel konu üzerinde odaklanır:

(1) Kasım suçlularının ihaneti,

(2) Marksistlerin egemenliğinin yıkılmasının şart oluşu,

(3) Yahudilerin dünyadaki etkinlikleri.

Konusu ne olursa olsun, Hitler'in her konuşması dönüp dolaşıp bu konulardan biri ya da birden fazlası üzerinde durur ve bu insanların hoşuna gittiği için bir mitingten diğerine koşarak her birini dinlemek isterlerdi. Bu bakımdan, insanları kendisine çeken şey ne söylediği değil, nasıl söylediğiydi. Hatta daha ilk zamanlarda bile Hitler, büyük bir şovmen edasıyla konuşmalarında teatral bir hava oluşturdu. Konuşmalarını dinleyicilerinin yorulup sıkıldığı günün geç saatlerine kadar sürdürmekle kalmaz, aynı zamanda kendi konuşması başlamadan yardımcısını göndererek kısa ve eğlenceli bir konuşmayla dinleyicilerin ısınmasını sağlardı. Fırtına Süvarileri (SA) bu miting-

lerde her zaman önemli rol oynamışlardır. Hitler'in halkın arasından yürüyerek kürsüye çıktığı yol üzerinde sıralanarak ona özel bir koridor oluştururlardı. Uygun an geldiğinde, Hitler oluşturulan koridorun en arkasından görünürdü. Sonra, arkasından gelen bu küçük orduyla SA birlikleri arasından yürüyerek kürsüye çıkardı. Kalabalığın arasından yürürken asla sağa sola bakmaz, önünü kesmeye çalışan ya da kendisine yönelenler olursa çok sinirlenirdi. Mümkün oldukça, yürüyüşüne bir bando marşı eşlik eder, asker adımları atarlardı.

Konuşmasının başlarında genellikle asabi, gergin bir tavır takınırdı. Dinleyicilerden gerçek tepkiler alıncaya dek çok önemli şeylerden bahsetmezdi. Bir keresinde yaşanan bir olayı Heiden şöyle aktarır:

"O kadar sinirliydi ki, söyleyecek bir şey bulamadı. Sırf bir şey yapmış olmak için konuşma kürsüsünü tutup biraz ileri götürdü. Sonra havaya girdiğinde konuşmasına devam etti."*

Price, onun konuşmasını şöyle tasvir eder:

"Başlangıç yavaş ve kopuk kopuktur. Seslendiği kalabalık heyecan duymaya ve coşkuya kapılmaya başladığında o da yavaş yavaş havaya girer. Onlarla böyle bir fizikötesi bağ kurabildiği için de, kalabalığın içindeki herkes tek tek kendisiyle onun arasında kişisel bir duygu bağı kurar."**

Görüştüğümüz tüm kişiler, başlangıçtaki o yavaşlıktan ve dinleyicinin 'kıvama gelmesini' bekleme tutumundan söz etmiştir. Hitler o anı yakaladığında alçak bir tondan başlayan konuşmasını ritmini artırarak doruğa eriştirip, sesini haykırma noktasına gelene kadar yükseltir. İşte tüm bunlar sayesinde dinleyici kendini, sesi artık Almanya'nın sesine dönüşmüş olan Hitler ile özdeşleştirir.

---

* Konrad Heiden, *Adolf Hitler* (Zürih: Europa Verlag, 1936) s. 100.

** George Ward Price, *I Know These Dictators* (Londra: Harrap, 1937), s. 39-40.

Bunun tamamı, Hitler'in *Mein Kampf*'ta (Kavgam) belirttiği kitle psikolojisi anlayışına uygundur:

"Kitle psikolojisi, zayıflığa veya duraksamaya reaksiyon göstermez. Tıpkı ruhsal hassasiyeti soyut bir nedene değil de tanımlanamayan, buyurgan bir güce karşı duyduğu belirsiz bir özleme dayanan, dolayısıyla da güçsüz, zayıf olana değil; güçlü olana boyun eğmeyi yeğleyen bir kadın ruhu gibi, kitleler de yalvaranı değil, yöneten ve buyuranı tercih ederler."

Ve Hitler, onlara bunu sundu.

Newsweek, şöyle yazıyordu:

"Hitler, büyüleyici hitabet gücünü, kadınlar kasılmış vücutları ve morarmış suratlarıyla kendilerinden geçtiklerinde gözler önüne serer."*

Hanner de bu konuda şunu dile getirir:

"Konuşurken, öyle bir hal alır ki, yakası bağrı açılır, perçemi dağılır, gözleri ateş gibi parlar. Hipnotize edilmiş gibi, kendini tekrarlayan bir çıldırma haline bürünür."**

Yeates Brown'a göre ise "Trans halinde ve sanki bir şey tarafından ele geçirilmiş gibiydi. Herkesin gözü önünde gerçekleşen bir mucizeydi bu."

Bu ateşli söylevler Almanlar için, özellikle de çok konuşkan olmayan, alt sınıfa mensup Bavyeralılar için yeni bir şeydi. Münih'te, haykırışları ve tavırlarıyla görülmeye değer bir şovmeni andırıyordu. Kalabalıkları kendine çeken yalnızca bu ateşli söylevciliği değildi elbet. Bu, hiç şüphesiz yeni bir şeydi, ancak daha da önemlisi kelimelerindeki ciddiyetti.

"Ağzından çıkan her bir sözcük, çok güçlü bir enerji ile yüklüdür. Hatta bazen o sözcükler, onu tarif edilmez acılara salarak kalbinin derinliklerinden kopup gelmiş gibidir."***

---

* "Cocksure Dictator Takes Timid Soul Precautions", *Newsweek*, (5-6 Nisan 1935), s. 16.

** Janet Flanner, *An American in Paris* (New York: Simon and Schuster, 1940), s. 414-415.

*** Michael Fry, *Hitler's Wonderland* (Londra: Murray, 1934), s. 106.

"Kendi içsel hissiyatını karşısındaki binlerce insanın bilincine aktarmak istercesine, kürsüden öne doğru hafifçe eğildi ve benim de içinde olduğum kitleyi büyük bir etki altına aldı. O anda kendisine doğru dalga dalga yükselen duygusal reaksiyonun coşkunluğunu hissediyordu. Tutkuyla dolu sesi doruklara çıkmıştı, kelimeleri kırbaç gibiydi. Konuşması bittiğinde, göğsü hâlâ aynı coşkuyla inip çıkıyordu."*

Pek çok yazar, Hitler'in dinleyicisini hipnotize edercesine etki altına aldığı konusunda hemfikirdir.

Stanley High bu durumu şöyle tarif eder:

"Söylevin doruk noktasına eriştiğinde, Hitler, iki yana doğru sallanmaya başlar. Bu hareketi dinleyicileri de etki altına alır, onlar da Hitler'e uyarak sallanmaya başlarlar. Öne doğru eğilirse onlar da öne eğilirler. Konuşma bittiğinde ya korkup suskunluğa bürünürler, ya da deliye dönmüş gibi bağrışırlar."**

Hiç şüphe yok ki, bir konuşmacı olarak, sıradan Alman vatandaşlarının büyük çoğunluğu üzerinde büyük bir etkiye sahipti. Mitingleri her zaman kalabalık olurdu. Konuşması bittiğinde, kendini tamamen ona kaptırmış olan dinleyiciler, doğru ya da yanlış bütün söylediklerine inanmaya hazır duruma gelirlerdi. Hitler, dinleyicilerini tatlı diliyle tavlar, gönüllerini okşardı. Kimi zaman onları suçlar, kimi zaman da bir atışta vurabileceği hayali bir suçlu yaratıp onları eğlendirirdi. Onun dili, adeta dinleyicilerinin duygularını harekete geçiren bir kamçı gibiydi. Ve her seferinde, bir şekilde, dinleyicilerinin çoğunun aklından geçirip de dile getiremediklerini söylemeyi becerirdi. Dinleyicilerden doğru tepkiyi aldığında, o da bundan etkilenirdi. Çok geçmeden, bu karşılıklı olarak güçle-

* Kurt Georg W. Luedecke, *I Knew Hitler* (New York: Sribner's, 1937), s. 13.

** Stanley High, "The Man Who Leads Germany", (*Literary Digest*, 21 Ekim 1933), s.42.

nen ilişki içinde, hem o hem de dinleyicileri söylevlerin coşkusuyla bir sarhoşluk hali yaşardı.*

Alman halkının dolaysız olarak tanıştığı Hitler, işte bu Hitler'di: ateşli konuşmacı, mitingten mitinge hiç yorulmamacasına koşan, halk uğruna yorgunluktan tükenme noktasına gelene kadar çalışan biriydi o. Kitlelerin gözünde ruhunu ve yüreğini davasına adayan, halkı ülke meselelerinde bilinçlendirmek uğruna önüne çıkan engellere karşı çok büyük bir mücadele veren bir liderdi Hitler. Halkın duygularını harekete geçirip, ulusal yükselişi sağlamaya kanalize ederdi. Doğruları konuşmaktan sakınmayan, dış baskılara karşı olduğu kadar içerden gelecek tehditlere karşı da gardını alan cesur Hitler'di o. Sözleri halkın en derinliklerine kadar işleyen, gerektiğinde hataları karşısında onları babacan bir ifadeyle azarlayan samimi bir Hitler'di onların tanıdığı. Hitler, onların öz saygılarını yeniden inşa edecek kişiydi, çünkü o Alman halkına inanıyordu.

Hitler ile ilgili oluşan bu temel algı, propaganda faaliyetleri için sağlam bir temel atmıştı. Kürsüde o kadar ikna edici ve samimiydi ki, insanlar sırf bu yüzden, yani ona inanmak istedikleri için hakkında iyi olan her şeye inanmaya hazırdı. Nazi propaganda görevlileri de bu fırsatı en iyi şekilde değerlendirmekten geri kalmadı.

Hitler, bu propaganda etkinliğine zaten mükemmel bir temel hazırlamıştı. Siyasi kariyerinin daha ilk günlerinden itibaren, özel yaşamıyla ilgili, ister geçmişe ister bugüne dair herhangi bir bilgiyi açığa vurmayı kesin olarak reddetmişti. En yakınları için bile aslında, gizemli bir adamdı. Bu yüzden, onunla ilgili propaganda faaliyeti başlamadan önce, yaşamının hoş olmayan anılarının temizlenmesi gerekmemişti. Aslında, o ne kadar gizemli olmaya çalıştıysa, özel hayatı da takipçileri tarafından o kadar merak

* Otto Strasser, *Flight from Terror*, s. 24-25.

edilmiştir. Bu da bir mit ya da efsanenin yaratılması için elverişli bir zemindi.

Nazi propaganda makinesi, tüm gücünü Hitler'i insanüstü bir süper güç olarak tanıtmaya adadı. Yaptığı şeyler öyle bir şekilde anlatılıyordu ki, onun en üstün kişi olduğu kanısını doğuruyordu. Et yemiyorsa, alkollü içki içmiyorsa ya da sigara kullanmıyorsa, onu engelleyen bir şey olduğundan ya da bunlar sağlığa zararlı olduğundan değildi. Bunlar Führer'e yakışmadığı içindi. O bunlardan kaçınıyordu çünkü büyük Alman Richard Wagner'in yolunu izliyordu. Bu tip şeyler ona yakışmıyordu, çünkü yeni bir Alman İmparatorluğu yaratmak için gereken güç ve dayanıklılığa ancak bu tür şeylerden uzak kalarak sahip olabileceğini keşfetmişti.

Belli şeylerden sakınmaya dönük bu tutumu aynı zamanda, propagandaya göre, Führer'in müthiş bir irade ve özdisipline sahip olduğunun da göstergesiydi.

Hansftangl'ın anlattığına göre Hitler, bu tutumunu nasıl gerçekleştirdiği sorulunca şöyle cevap vermiştir:

"Bu bir irade meselesidir. Bir kere bir şeyi yapmamaya karar verdiysem, yapmam o kadar. Ve bir kere karar verildiyse, o iş yapılacaktır. Ne kadar harika değil mi?"

Aynı şey cinsel yaşamında da geçerlidir. Alman halkının bildiği kadarıyla Hitler'in cinsel yaşamı yoktur. Ancak bu durum bir anormallik değil de, bir erdemmiş gibi yansıtılır. Führer'in cinsellik gibi insani zaaflardan yoksun olduğu düşünülür.

Von Wiegand bu konuda şöyle der:

"O, erkeklerde cinselliğe düşkünlükten kaynaklanan zayıflıklardan ve bunların erkekleri düşürdüğü aptal durumlardan nefret eder."*

Hanfstangl'ın belirttiğine göre, Hitler, kendisi için tek kadının Almanya olduğunu, bu yüzden asla bir

* Karl Von Wiegand, "Hitler Forsees His End", *Cosmopolitan*, Mayıs 1939, s. 158.

kadınla evlenmeyi düşünmeyeceğini sık sık belirtmiştir. Bunun yanı sıra, insan doğasını çok iyi tanıdığı için de cinsellik konusundaki zayıflığı diğerlerinden ayrı tutarak buna hoşgörüyle yaklaşır. En yakın arkadaşlarından bile böylelerini küçük görmemiştir.

Ayrıca, yapılan propaganda faaliyetlerinde, Hitler cömert ve çok nazik biri olarak tanıtılıyordu. Literatürde bu erdemlerini öne çıkaran sayısız hikâye bulunur.

Price* kitabında çok tipik bir örnekten bahseder. Genç ve alımlı bir köylü kızı Hitler'e yaklaşmaya çalışır, ama korumalar buna izin vermez. Kız, gözyaşlarına boğulur. Üzüldüğünü gören Hitler, bunun nedenini merak eder. Kız da ona Nazi ilkelerine bağlı olduğu için Avusturya'dan sürülen nişanlısının durumunu anlatır. Nişanlısının iş bulamadığını, bu yüzden evlenemediklerini söyler. Hitler, bu hikâyeden çok etkilenir. Genç adamın iş bulmasına yardım edeceğine söz verir, oturmaları için çifte, bebek beşiğinin bile eksik olmadığı bir ev döşer.

Her hareketi ve bunlar hakkında anlatılan öyküler, onu sıradan insanların sorunlarıyla yakından ilgilenen, merhametli ve insancıl biri olarak göstermeyi amaçlar.

Nazi olsun olmasın, birçok yazar Hitler'in çocuklara yönelik büyük sevgisinden kapsamlı olarak bahsetmişlerdir. Nazi basını da Hitler'in küçük çocuklarla beraber çekilmiş fotoğraflarıyla doludur. Berchtesgaden'de olduğu zamanlar, öğleden sonraları, civardaki çocukların ziyaretini kabul ettiği, onlara şekerleme, dondurma ve pasta ikram ettiği söylenir.

Phayre "Çocuklarla bu kadar iyi geçinen orta yaşlı bir bekâra hiçbir yerde rastlanamaz," der.** Prenses Olga, Hitler'i Berlin'de ziyaret ettiğinde konu çocuklara gelince Hitler'in gözlerinin dolduğunu dile getirmiş-

* Price, George Ward, *I Know These Dictators*, s. 222-223.

** Ignatus Phayre, "Holiday with Hitler", *Current History*, Temmuz 1936, s. 50-58.

tir. Nazi basını da bundan olabildiğince yararlanmış, bu resimlere uygun sayısız öyküler yayımlanmıştır.

Aynı şekilde, Hitler'in hayvanlara, özellikle de köpeklere karşı duyduğu sevgiden de çokça bahsedilir. Yine, bunu kanıtlayacak pek çok resim vardır. Köpekler söz konusu olduğunda propaganda doğruluktan taviz vermez. Hatta bir yazar işi abartarak Hitler'in vejetaryenliğini bile hayvan sevgisine bağlamıştır.*

Hitler içi nezaket, şefkat ve yardımseverlikle dolu "cana yakın bir malikâne sahibi" olarak resmedilir. Başka bir deyişle Hitler, Oechsner'in belirttiği gibi, böyle bir yakın akrabadan yoksun veya onu kaybetmiş olan her Alman için bir baba, bir koca, bir ağabey, bir evlat, yani bir Yüce Teselli Edici'dir.**

Yürütülen propagandada dikkat çeken başka bir özellik Hitler'in sadeliği ve alçakgönüllülüğüdür. Başarılarıyla hiçbir zaman böbürlenmemiştir. Temelde, hâlâ partiyi kurduğundaki o sade ruha sahiptir. Onun için en büyük mutluluk, "onlardan biri" olarak kalabilmektir.

Bunun kanıtı olarak, süslü rütbeli üniformalar giymemesi, şaşaalı tahtlara oturmaması, gösterişli bir yaşamdan kaçınması gösterilir. İktidara geldikten sonra bile o eski trençkotunu ve kenarları eprimiş şapkasını giymeye devam etmiştir. Eğer üniforma giyecekse bile Yıldırım Birlikleri'nin giydiği gibi sade bir üniforma giyerdi. Hakkında söylenen bir başka şeyse, eski arkadaşlarının ziyaretlerinden çok zevk aldığıydı. Günün en yoğun saatinde çalışmaktayken bile bir mola verip onlarla eski günlerden konuşmaktan hoşlanırdı. Münih'te olduğu zamanlar, eski arkadaşlarıyla görüşmekten ve eskiden sık sık gittiği yerlere uğramaktan ya da partilere katılmaktan aldığı kadar hiçbir şeyden zevk almazdı. Gönlünde, hâlâ bir

* Pierre J. Huss, *The Foe We Face* (New York: Doubleday, 1942).

** Frederick Oechsner, *This is the Enemy* (Boston: Little, Brown, 1942), s. 69.

işçi gibi hissediyordu kendini ve ilgisini çeken şeyler, yanlarındayken kendini evinde hissettiği işçi sınıfınınkilerle aynıydı.

Hitler, tüm bunların yanında müthiş enerjik ve dayanıklı bir adamdı. Günlerinin on altı ilâ on sekiz saatini kesintisiz çalışarak geçirirdi. Konu Almanya ve onun refahı için çalışmaksa yorulmak bilmezdi. Hiçbir kişisel zevk onu bu görevi yürütmekten alıkoyamazdı. Sokaktaki sade vatandaş, onun konumunda olup da durumundan istifade etmeyecek bir insan olabileceğine inanamazdı. Başkası olsa lüks içinde yaşardı, oysaki Hitler bütün bu fırsatı elinin tersiyle itmişti. Bunun sonucunda sade vatandaş tek bir sonuca varıyordu, o da Hitler'in sıradan bir ölümlü olmadığıydı.

Phillips bir kere kendisine itirafta bulunmuş genç bir Nazi ile ilgili şunları aktarır:

"Hitler için ölürüm, ama onun yerini almak istemem. En azından, her sabah uyandığımda 'Heil Hitler!' diyebiliyorum, ama bu adamın hayatında hiçbir eğlence yok. Sigara yok, içki yok, kadın yok... Sadece çalışmak var, gece uyuyakalana dek çalışmak..."

Hitler'in azmi ve kararlılığı propaganda faaliyetlerinde sıklıkla işlenmiştir. Belirli bir şeyi başarmak istediğinde asla vazgeçmeyeceği defalarca tekrarlanmış ve vurgulanmıştır. Yol ne kadar çetin ve zorlu olursa olsun, kararlılığından hiçbir şey kaybetmez. Olumsuzluklar yaşasa ya da durum umutsuz görünse bile, asla inancını yitirmez ve hedefin peşini bırakmaz. Uzlaşmalardan hoşlanmaz ve yaptığı şeyin bütün sorumluluğunu kendi üzerine alır.

Propaganda metinlerinde partinin iktidara gelmek için geçmek zorunda kaldığı yollarda karşılaştığı güçlük ve belalardan defalarca bahsedilir ve neticede elde edilen başarı tamamen Hitler'e ve onun geleceğe olan kesin inancına mal edilir.

Önüne çıkan engelleri aşarken yaptığı küçük haksızlıklardan pişmanlık duymaz, bunlar büyüklü-

günün göstergesidir. On yıldan fazla bir süre ailesiyle görüşmemiş olması büyük bir erdem olarak görülür, çünkü bu genç bir adamın amaçlarına kendi başına ulaşmış biri olarak evine dönmek için yaptığı bir fedakârlık olarak kabul edilir.

Hitler'in ileriyi görebilme becerisine ve Parti'yi ve ülkeyi gelecekte üstesinden gelmek zorunda olduğu güçlüklere hazırlama yeteneğine de büyük yer verilmiştir. Propaganda faaliyetini yürütenler, Hitler'in zorlukları çözmede ve eskiden pek çok uzmanı zorlayan güçlükleri kolaylaştırmada büyük bir yeteneği olduğunu dile getirmişlerdir. Bu noktada, yanılmazlığı ve hatasızlığı açıkça vurgulanmıştır.

O, aynı zamanda mümkün olsa bir damla insan kanı akıtmayacak kadar sabırlı biridir. Polonya ve Çekoslovakya demokrasilerine karşı gösterdiği sabır ve müsamahadan sık sık bahsedilir. Özel hayatında da hislerinin kontrolünü asla elden bırakmaz. Çünkü bir barış adamı olarak, temelde en çok arzu ettiği şey, yalnız başına, sakin ve yapıcı bir kafayla Almanya'nın kaderi için çalışmaktır. Doğuştan kurucu niteliklere sahiptir ve bir sanatçıdır. Bu tip özellikleri yaratıcılığın ve yapıcılığın onun kişiliğinde nasıl başat bir yere sahip olduğunu ortaya koyar.

Yalnız, bunlar onun bir korkak olduğunu düşündürmemelidir. Aksine, çarpıcı bir cesarete sahiptir. Bunun kanıtı hem yaşam tarzıdır, hem de savaşlarda kazandığı üstün başarılar. Birinci Sınıf Demir Haç nişanı başta olmak üzere kazandığı tüm madalyalar hakkında başarı öykülerine sahiptir. Hakkında anlatılan hikâyelerin zaman zaman birbiriyle çelişmesi ya da çeşitlilik göstermesi, onlara inanan halkı hiç mi hiç rahatsız etmemiştir.

Nazi basınına göre, temelinde, Hitler çelik gibi bir adamdır. Önüne ne tür bir engel çıkarsa çıksın (baskı, zorluk, aldatmaca ya da üst üste yığılan görevler) yolundan asla dönmez. Karşılaştığı durumlar karşı-

sında sinirlenip sabrını yitirmez. Ancak insani olarak da asla katı davranmaz. Ülkeye sadakat ve adalet en çok önemsediği iki erdemdir. Bunlar üzerinde titizlikle durur.

Sadakat onun için o kadar önemlidir ki Berchtsagen'deki evinin kapısında bulunan levhada "sadakat onurumdur" yazar. Hitler Alman onuru ve saflığının öncüsüdür. Alman ev ve aile yaşamına yeniden hayat getirendir. Tarihteki en büyük askeri dahi, tüm zamanların en iyi mimarıdır o. Tükenmek bilmez bir bilgi kaynağıdır. Tam bir eylem adamıdır ve yeni toplumsal değerlerin yaratıcısıdır. Propaganda bürosuna göre, bütün erdemleri şahsında temsil eden yüce bir şahsiyettir o.

Burada verilecek birkaç tipik örnek, onun ne kadar yüceltildiğini gözler önüne sermektedir:

"Artık sıra Hitler'de: Uzlaşma bilmez biridir o. Kendisiyle bile kavgalıdır. Ona rehberlik eden tek bir ilke vardır: Almanya'yı yeniden diriltmek. Bu ilke, her şeyin üzerindedir. Hitler'in özel yaşamı yoktur. Günah işlemekten ne kadar uzaksa, aile yaşamına da o kadar uzaktır. Ulusal iradenin ete kemiğe bürünmüş halidir o.

Hiç kimsenin ulaşamadığı bir kutsal gayenin şövalyeliğini yapar. Bu gaye Almanya'dır... Hitler... ince tavırlarıyla herkesi şaşırtıyor. Kararlılık ve güçle ışıldıyor bu adam. Varlığıyla başkalarını da büyük kılıyor. Her şey karşısında nasıl da etkileyici!.. Yüz çizgileri sertleşince sözcükler ağzından taş parçaları gibi dökülüyor... Hitler ve çevresindekiler, her zamanki resmi tavırları içinde, kutsal görevlerinin dünya tarihinde eşi benzeri olmadığı fikrindeler."*

"... Bir insanın azametinin ve örnek ahlakının özel bir örneği... işte, sokaktaki işçiler tarafından neşeyle karşılanan, ama kendi buyruğuyla öldürülen arka-

* Erich Czech-Jochberg, *Adolf Hitler und Sein Stab* (Oldenburg: G. Stalling, 1933), s. 30-34.

daşlarının başucunda üzüntüyle kendinden geçmekten de geri duramayan Hitler... O, her zaman hem azamet hem de böylesine derin insani duygular içindedir işte... Eşsiz bir kişilik... Hem büyük bir adam ve hem de iyi insan... Evrensel bir ruhu vardır onun... Onun çeşitli yönlerini yüzlerce resimle bile tam olarak vermek mümkün değildir. Mimarlık ve tarih alanında Hitler, kimsenin yanına yaklaşamayacağı kadar iyi bir uzmandır. Günümüzde bu olağanüstü insan istediği kadar sevgi görsün ve onurlandırılsın, hiç kimse onun uçsuz bucaksız derinliğinin boyutlarını kavrayamayacaktır."*

"Hitler, alçakgönüllü bir adamdır ve dünyanın alçakgönüllü insanlara ihtiyacı vardır. İnsanlar onu bu yüzden sever. Her iyi lider gibi, o da izlediği yola sadık olmalıdır. O, kendi kendisinin en alçakgönüllü takipçisidir. Aslında o, yoksulluk, erdem ve bağlılık düğümlerini görünmez kuşağında taşıyan modern bir keşiştir. Partizanlar içindeki en fanatiktir. Ne et yer, ne şarap ne sigara içer. Maaş almaz, sadece kitabının (*Mein Kampf*) geliriyle geçinir, bunun dışında eline geçen geliri SA'ya gönderir. Günde on sekiz saat çalışır, çok yorulduğunda da kendinden geçerek uyuyakalır. Hayatına sadece dört kadın girmiştir; hepsi de sadece kendisine hizmet anlamında ve finansal konularda yardımcı olmuştur. Bir keresinde Bayreuth'da Wagner Şenliği'nde 'Deutsche Lieder' (Alman Şarkıları) üzerine bir konuşma yapmıştır. Bilgisi müzik eleştirmenlerini şaşırtmıştır. Fırsatları iyi yakalama ve değerlendirme özelliğini asla kendi çıkarına değil, öğretisini yaymak için kullanır. Mesih niteliğindedir, manevi açıdan çilecidir, davranış ve tepkileri ortaçağın izini taşır."**

Hitler, kendisi hakkında yazılan bütün bu değerlendirmeleri bilmekle kalmaz, aynı zamanda bütün

---

* Heinrich Hoffmann, Hitler, *Wie Ihn Keiner Kennt*, (Berlin:1932), s. X-XIV.

** Phillips, *Germany Today and Tomorrow*, s. 40-41.

bu Alman propagandasının başındaki lider kendisi olduğu ve sınırları da bizzat kendisi belirlediği için, kendisine yakıştırılan bu etkileyici ve mistik karakterin oluşumunda da bizzat rol oynar.

Geri dönüp bu karakter oluşumuna bakıldığında, Hitler'in, ta en başından beri, kendisine mitolojik bir rol oluşturmayı planladığı anlaşılır.

*Mein Kampf*ın girişinde şöyle der:

"Inn Nehri'nin kenarındaki bu küçük kasabada, Bavyera kanı taşıyan, Almanya yüceliğini içinde barındıran Avusturya kökenli bir ailede, son yüzyılın seksenli yıllarında yaşadı. İşine sadık bir memur olan baba, kendini ev işlerine ve çocuklarını sonsuza dek aynı özenle ve sevgiyle yetiştirmeye adamış bir anne..."

Bu dil ve anlatım, klasik bir öz yaşam öyküsünün ilk cümlelerinden çok, tipik bir masal girişini andırır. Daha ilk cümleden itibaren Hitler, kaderin doğduğu andan itibaren kendisine gülümsediğini ima eder ve şöyle der:

"Bugün düşünüyorum da, ilahi kaderin doğum yerim olarak Braunau'yu seçmesi bahtımın açıklığına işarettir."

Hitler iktidara geldiği gibi, kendini büyük görme silahları propagandacıların eline geçmiş, onlar da bunu çok iyi değerlendirmişlerdi. İşsizlik oranı hızla düşmüş, yeni, etkileyici binalar dikilivermişti.

Almanya'nın yeni yüzü inanılmaz bir hızla oluşmaya başlıyordu. Hitler sözlerini tutuyor, imkânsızı başarıyordu. Diplomasideki her başarı, her sosyal reform önem bakımından dünyayı sarsan nitelikteydi. Hitler de kaydedilen her bir başarıyla yeni bir saygınlık kazanıyordu. Bunların tümünü gerçekleştiren Hitler'di ve her birinin insanların beğeni ve kabulünü kazandığını biliyordu. Eğer herhangi bir şey olumsuz karşılanacak olursa, hata daima yardımcılarından birine ait olurdu.

Tüm çabalar, Hitler'i, halkın gözünde yenilmez ve yanılmaz bir kurtarıcı olarak göstermek içindir. O, sadece Almanya'yı kurtarmak için vardır.

Alman halkının Hitler'i, bir insan değil de Almanya'nın mesihi olarak görmeye hazırlanması çok uzun zaman almamıştı. Başta Nürnberg'de yapılan olmak üzere kitlesel toplantılar, dinsel bir hava içinde geçmişti. Her şey insanlar üzerinde doğaüstü ve dinsel bir etki yaratmak amacıyla planlanıyordu ve Hitler'in sahnedeki duruşu bir insandan çok tanrıyı andırıyordu. Berlin'de, sanat eserleri satan dükkânlardan biri, vitrinin ortasında dev bir Hitler portresi sergilerdi. Portrenin etrafı tam bir hale halkasıyla çevrelenmiş, İsa'nın minik resimlerinin birbirine eklenmesi ile süslenmişti.*

Basında çıkan yazıların birinde şöyle deniyordu:

"Her ağzını açışında Tanrı'nın pelerininin hışırtısı duyulur sanki!"

Ziemer'in belirttiğine göre Odenwald dağının tepelerinden birinin kıyısına, bir şelaleyi andıran bez bir afiş asılmıştı. Üzerinde siyah harflerle şöyle yazıyordu:

"Kutsal Almanya'ya inanıyoruz,
Kutsal Almanya Hitler'dir
Kutsal Hitler'e inanıyoruz!"**

Robert şöyle belirtiyor:

"Münih'te, 1936 sonbaharının başlarında, Grail Şövalyeleri'ne ait gerçek gümüş kostümler üzerine Hitler'in renkli resimlerinin işlenmiş olduğunu gördüm, ama bunlar kısa süre sonra ortadan kaldırıldı. Gösteriden vazgeçtiler ama bu Hitler'in gerçek kafa yapısını yansıtmaya çok yakın bir örnekti."***

Teeling'in yazısında belirttiğine göre, Eylül 1937'deki Nürnberg Nazi Partisi toplantısında, Hitler'in dev

* High, "The Man Who Leads Germany", s. 43.

** Patsy Ziemer, *2010 Days of Hitler* (New York: Harper Bros, 1940), s. 84.

*** Stephen H. Roberts, *The House That Hitler Built* (New York, 1938) s. 11.

bir resmi asılıydı. Fotoğrafın altında şu sözler yazıyordu: "Başlangıçta söz vardı." Teeling, Hamburg belediye başkanının kendisine şöyle dediğini de doğrular: "Bizim papaza, din adamına ihtiyacımız yok, Tanrı ile aramızdaki bağı Adolph Hitler sağlar. Onun İsa'ya benzeyen pek çok özelliği var."*

Bu fikirler, kısa süre içinde resmi çevreler tarafından da ifade edilmiştir. Rauschning, partinin bu yaklaşımı benimsediğini şu şekilde dile getirir:

"Bu dünyada hepimiz, Führer'imiz Adolf Hitler'e inanırız. Nasyonal Sosyalizmin ülkemize huzuru getirebilecek tek yol olduğuna inanırız."**

1937 Nisanında, Alman Hıristiyanlarından oluşan bir Ren topluluğu şu kararı almıştır:

"Hitler'in sözü Tanrı kanunudur, onun iradesi ve kanunları Tanrı otoritesini temsil eder."***

Din işlerinden sorumlu Reichminister (devlet bakanı) Hans Kerrl ise şöyle der:

"Bize İsa'nın kim olduğunu ve Hıristiyanlığın gerçekte ne anlama geldiğini bildiren yeni bir otorite ortaya çıkmıştır. Bu, Hitler'dir. Gerçek Kutsal Ruh işte odur."****

İşte bu, Hitler'in ölümsüz olmak için hayalini kurduğu yoldu. Özenle planlanan, sabırla uygulanan, adım adım izlenen bir yol. Alman halkının tanıdığı Hitler onları etkisi altına alan coşkulu bir söylevcidir. Propaganda, her adımda bu övgüyü artırarak Hitler'i iyiden iyiye Tanrılaştırmış, bunun dışında kalan her şey itinayla halktan saklanmıştır. Bu propagandaya kaç Alman inanıyordu bilmiyoruz ama bir kısmı tüm kalbiyle bunu benimsemişti.

---

* William Teeling, *Know Thy Enemy!* (Londra: Nicholson, 1939), s. 2, 7, 28.
Hermann Rauschning, *Revolution of Nihilism* (New York: Alliance Book Corp, 1939).

** Reveille Thomas, *The Spoil of Europe.*

*** Hans Kerrl, Emily D. Lorrimer'in kitabındaki alıntı, *What Hitler Wants?* (Londra: Penguin, 1939), s. 6

Dorothy Thompson bu minvalde şöyle bir örnekten bahseder:

"Garmish'te bir Amerikalıyla tanıştım. Oberammergau'da (İsa'nın çektiği acıları anlatan) bir Pasyon Oyunu izlemiş. 'Bu insanların hepsi çıldırmış,' dedi. 'Bu bir devrim değil, diriliş. Hitler'in Tanrı olduğuna inanıyorlar. İster inan ister inanma, oyun sırasında yanımda oturan bir kadın çarmıha gerilme sahnesinde 'İşte orada, Führer'imiz, Hitler orada,' diye bağırmaya başladı. Yahuda'ya İsa'yı ele verdiği için otuz gümüş ödediklerindeyse 'İşte bu da Roehm, ulu liderimize ihanet eden Roehm,' dedi."*

Bunun gibi aşırıya kaçan örneklere çok fazla rastlanmasa da, bu düşünce tarzının halkın gözündeki Hitler imajına hiç sızmamış olması zaten bu koşullarda şaşırtıcı olurdu.

* Thompson, "Goodbye to Germany", s.6.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇALIŞMA ARKADAŞLARININ GÖZÜYLE HİTLER

Nazi propaganda makinesinin resmettiği Hitler oldukça abartılı bir tiptir. Bu anlatımlardaki Tanrısal öğeleri yok etsek bile, Hitler, sahip olduğu tüm erdemlerin zirve noktasında olduğu bir üstün insan görüntüsüne büründürülmüştür. Bu abartılı bir figürmüş gibi görünse de zaman zaman böyle bir kişiliğe sahip olduğu ve yakın arkadaşlarının saygı ve beğenisini kazandığı doğrudur.

Böyle zamanlarda bir işkolik kesilerek birkaç gün aralıksız çalışabilir, sonrasında biraz uyur ya da hiç uyumaz. Odaklanma kabiliyeti olağanüstüdür. Çok karmaşık sorunları basite indirgeyerek çözüme ulaşabilir. Bu yeteneğinden kendisi de övgüyle söz eder:

"Problemleri en basit temellerine indirgeme yeteneğine sahibim. Bu gerçekte tüm teorilerin kökenine inip onları anlamama imkân sağlayan bir lütuftur."

O gerçekten de bu lütfa sahiptir. Soyut teoriler, geleneksel düşünüş biçimleri ve önyargılar gibi karmaşık problemlere basit hatta saf bir bakışla yaklaşır. Bunların en önemli ve temel özelliklerini çekip ayırt eder ve oldukça basit ve işe yarar bir şekilde mevcut duruma uyarlar. Doğal olarak bu yolla problemin bütünü çözülmese de, insani öğelerin katıldığı yönü çözülebilir. Onun da asıl ilgilendiği ve hızlı çözümler üretebildiği şey bu olduğundan, siyasi kariyerinin başlarından itibaren yakın arkadaşlarının takdir ve beğenisini kazanmıştır.

Hareket dolu böyle zamanlarda Hitler, önüne çıkan bu görevleri gerçekleştirmeye adamıştır kendini.

Toplantıların ardı arkası kesilmez. Hızla kararlar alır ve yargıya varır. İşlerin hallolması konusunda sabırsızdır ve yanındakilerin işe en az kendisi kadar hevesle sarılmasını ister. Bu durumda, arkadaşlarından görev uğruna büyük fedakârlıklar yapmalarını talep eder.

Ancak böyle durumlarda çok insanidir de. Arkadaşlarına karşı alışılmadık şekilde düşünceli davranır. Onların zaaflarını hoşgörüyle karşılar. Yemek için mola verildiğinde önce kurmaylarının ve tüm ekibinin yemeğinin dağıtılmasını bekler. Onlar yemeğe başlamadan kendisi de başlamaz. İşgüzar bir garson çıkar da önce kendisine servis yaparsa masadan kalkar, yemek dolu tabağı rütbece altında olan yardımcılarından birine verir. Bu süre içerisinde morali çok yüksek, neşesi yerinde olur, herkesle şakalaşır.

Hitler çok güçlü bir hafızaya sahiptir. Geçmişte etrafındaki insanların başına gelen küçük komik anıları arkadaşlarına anlatarak onları güldürür. Harika bir taklit yeteneğine sahiptir. Kurmaylarının eğlence konusu olan kişilerin, eğer ortamda hazır bulunuyorlarsa, yüzlerini kızartacak kadar taklitlerini yapar. Böylece kurmaylarının da sevgisini kazanmış olur. Ama gene de taklidi yapılan kişi, Führer onu seçip taklidini yaptığı için gururlanır. Böyle zamanlarda Führer son derece cömert ve kibardır, kurmaylarına bir Führer'den çok bir ağabey gibi davranır ve her birine kendini sevdirmeyi bilir.

Ancak bu sevecen ve samimi kimliğin altında tabi ki bir Führer yatmaktadır. Olağanüstü bir cesaret ve kararlılık sergiler. Girişimcidir ve açtığı yolun getirdiği yükü tüm sorumluluğuyla birlikte sırtlanır. Oldukça ikna edicidir. İnsanları etkili ve sorunsuzca yürüyen bir birlik içinde organize edebilir. Artık kişisel sürtüşmeler ortadan kalkar, herkesin aklında tek bir fikir vardır: Führer ne derse onu yapmak.

Büyük bir kesinlik ve güven içinde çalışır. Duruma ve olaylara tamamen hâkimmiş gibi görünür. Çözülecek probleme ilişkin tüm doğrular ve detaylar, en ufak bir tereddüt ya da zorluk olmadan kendiliğinden aklında şekillenir. Birçok farklı donanmanın tonajlarını ezbere bilir:

"İngiliz donanmasındaki her geminin mürettebat sayısını, hızını, zırhının çeşidini, donanım özelliklerini eksiksiz olarak bilir. Var olan her model ve türdeki uçakların motorlarının devir sayısını bilir. Makineli tüfeklerin, hafif, orta ya da ağır olsun, dakikada kaç mermi attığını bilir. Ayrıca Amerikan, Çek-Slovak ya da Fransız malı olması da fark etmez onun için."*

Yakın arkadaşları tecrübelerinden edindikleriyle öğrenmişlerdir ki Hitler bu ruh hallerinden birindeyse ve bilhassa planlarının başarıyla sonuçlanması için halkın desteğine ihtiyaç duyuyorsa, yanılmazlık düzeyine yaklaşır. Bu ifademiz belgelere dayanmasa da, çalışmamızı tamamlamak için, Hitler'in zayıf yönlerini ele aldığımız kadar güçlü yönlerine de değinmeliyiz. Özellikle ortalama bir insanla kıyaslandığında, onun olağanüstü yeteneklere sahip olduğu inkâr edilemez. Şu ya da bu yolla Hitler kitle psikolojisiyle ilgili birçok etkenin farkına vararak bunları etkili biçimde uygulamıştır. Bunlar kısaca şöyle özetlenebilir:

1. *Bir hareketin başarıya ulaşmasında kitlelerin rolünü tam anlamıyla değerlendirmesi.* Hitler *Mein Kampf*'ta bunu çok güzel dile getirir:

"Büyük hareketlere yön veren itici güçleri bilmekteki eksiklikler, büyük halk kitlelerinin öneminin yeterince iyi anlaşılamaması sonucunu doğurdu. Bu da, toplumun alt tabakalarına hitap etmede başarısız olunmasına ve böylece toplumsal sorunlar yaşanmasına sebep oldu."**

---

* William Russel, *Berlin Elçiliği*, 1941, s. 283.

** Adolf Hitler, *Mein Kampf*.

2. *Gençlerin paha biçilmez desteğini kazanmak gerektiğinin farkına varması ve erken yaştaki eğitim ve öğretim kadar genç neslin topluma kattığı enerji ve dinamizmin toplumsal harekete sağlayacağı katkıya da gereken önemi vermesi.*

3. *Kadınların yeni bir hareketin hız kazanması ve gelişmesindeki rolünün farkına varması ve kitlelerin genel olarak verdiği tepkilerin kadınsı özellikler taşıdığını anlaması.* Daha 1923'te Hanfstaengl'e şöyle demişti:

"Biliyor musun? Bir sirkteki insan topluluğu tıpkı bir kadın gibidir. (*Die Masse, das Volk is wie ein Weib*) Kitlelerin içindeki o kadınsı duyarlılığı anlayamayan bir kişi etkileyici bir konuşmacı olamaz. Kendine sor: 'Bir kadın bir erkekte ne arar?' Dürüstlük, kararlılık, güç ve eylem. Bizim istediğimiz kitleleri harekete geçirmek. Tıpkı bir kadın gibi kitleler de her zaman uçlarda seyreder. Yığınlar sadece kadınlara benzemekle kalmaz, aynı zamanda bir dinleyici kitlesi içinde de kadınların önemi büyüktür. Çoğunlukla kadınlar başı çeker, ardından çocuklar gelir ve nihayet tüm aileyi ele geçirdiğimde, buna babalar da dahil olur."*

Mein Kampf'ta şöyle der:

"İnsanlar, ezici bir çoğunlukla, doğal yapıları ve tavırları bakımından öyle kadınsı özellikler taşır ki, eylemleri ve düşünceleri ölçülü bir mantıktan çok duygularla yönlendirilir."**

4. *Ortalama bir Alman vatandaşının duyarlılığını ve temel ihtiyaçlarını ateşli bir dille ifade etme, ona sahip çıkma ve kendini onunla özdeşleştirme yeteneği.* Hitler halkı memnun etmek için elindeki tüm fırsatları iyi kullanır.

5. *İnsanlardaki en ilkel ve en gelişmiş eğilimlere hitap edebilme kapasitesine sahip olması ve bu sayede en temel içgüdüleri uyarıp, bunları asaletle*

---

* Ernst Hanfstaengl'in anlatımı.

** Hitler, *Mein Kampf*, s. 237.

süslemesi ve her şeyin ilahi bir hedef uğruna yapıldığı duygusunu uyandırması. Hitler, herhangi bir hedef yüce bir ülkü haline gelmedikçe ve o nesle öldükten sonra da hatırlanma olanağı sunmadıkça, halkın tek vücut olarak ona kendisini adamayacağını anlamıştır. Ayrıca ona göre insanlar sadece bir ülkü uğruna ölmeyi kabul etseler bile, yaşama olan bağlılıkları ve girişimleri sadece daha dünyevi ve ivedi doyumlarla sağlanabilir.

6. *Kitlelerin doymak için ekmeğe olduğu kadar politik eylem ve sağlam ideolojilere de aç olduğunun bilincinde olması.* Bu ruhsal açlığı gideremeyen bir politika onların ihtiyaçlarına cevap vermeyerek başarısız olmaya mahkûmdur.

"Kaynağını sağlam bir ruhsal temelden almayan tüm güçler muğlak ve kesinlikten yoksun olacaktır. Bunlar, ancak bağnaz bir hayat görüşünün sahip olabildiği o kararlılıktan mahrumdur."*

"Bağnaz bir hayat görüşüne karşı güç kullanarak yapılan her saldırı girişimi yeni bir ruhsal yönelime adanmadıkça başarısızlıkla sonuçlanır. Birbiriyle çatışan iki farklı hayat görüşünde sadece sürekli ve acımasız bir şekilde kaba kuvvet kullanan taraf yandaşlarının lehine bir sonuç alır."**

7. *Birbiriyle çatışan insani güçleri sıradan insanın anlayabileceği canlı ve somut bir imgelemle anlatma yeteneği.* Bunu, Aristoteles'in de vurguladığı gibi dünyanın en etkili anlatım gücü olan metaforlar aracılığıyla başarır.

8. *Halkın iyi bildiği gelenekler üzerinden hareket edip klasikleşmiş mitolojik tema ve karakterlere başvurarak dinleyicilerin bilinçaltındaki düşünceleri ortaya çıkarma yeteneği.* Toplumsal konularda bilinçaltına işlemiş yüce, ölümsüz sembol ve temaları içeren mitolojik anlatıların bilinçli olmayan dinleyiciler üze-

---

* Agy., s. 222

** Agy., s. 223.

rinde son derece etkili olduğu gerçeği bugün pek çok modern yazar ve konuşmacı tarafından bilinmektedir.

9. *Coşkulu bir siyasal eylemin, içinde gerçek bir tutku ve duygu bulunmadan hayata geçirilemeyeceğinin farkına varması.*

10. *Kitlelerin, toplumsal ilerleme ve manevi değerler uğruna kendilerini feda etme arzularının, hatta tutkularının olduğunu kavraması.*

11. *Büyük toplantı, şenlik ve gösteriler düzenlerken estetiğin ve dramatik yoğunluğun öneminin farkına varması.* Bu, yalnızca sanatçının (yazar, besteci, ressam vb.) coşkuları harekete geçirerek başarabileceklerini takdir etmekle kalmaz, aynı zamanda liderin bir kahraman ve başkarakter olarak tüm dramatik etkiye katkısının ne kadar gerekli olduğunu da ortaya koyar. Hitler, daha büyük bir Almanya için girişilen hareket içinde kendi rolünü iyi vurgulayan ve onu önemli kılan sanatlarda ustadır.

Shirer bunu çok güzel şekilde anlatır:

"Salon boyunca ağır adımlarla yürürken bir spot ışığı onu izler. Asla sağa sola bakmadan, sağ eli selam durumunda, sol eli kemerinin tokasında ilerler. Asla gülümsemez; bu dinsel bir tören havasındadır, modern İsa'nın geçit töreni gibidir. Arkasında yardımcıları ve gizli servis görevlileri vardır. Ancak yalnızca o bir ışık huzmesi altındadır. Hitler kürsüye yaklaştığında, kitle öyle bir kıvama gelir ki artık o ne derse yapmaya hazırdır."*

12. *Sloganların, gönül okşayıcı hoş sözlerin, dramatik etki yaratan ifadelerin, ruha hitap eden özlü sözlerin değerini bilmesi.*

Hanfstaengl bu konuda şöyle demiştir:

"Beynin içinde o kadar çok oda, o kadar çok boş duvar vardır ki, onu sloganlarımızla donattığında, karşıt görüşe posterlerini, sloganlarını asacak yer

* Luois P. Lochner, *What About Germany?* (New York: Dodd, 1942), s. 99.

kalmaz."* (Hanfstaengl, Hitler'in Katolik Kilisesinin söylemlerini ve sloganları beğendiğini ve taklit etmeyi denediğini de eklemişti.)

13. *Modern koşullar altında kaygı verici bir yalnızlık ve kenara itilmişlik hali içinde bulunan halkın durumunun farkında olması.* Halk her zaman bir yere ait olma çabası güder, çünkü aidiyet hali beraberinde belli bir sosyal statü ve uyum getirerek bireyin kendini işe yarar biri ve bir bütünün parçası olarak hissetmesini sağlar.

14. *İçindeki bireyler arasında dolaysız bir ilişki bulunan hiyerarşik bir siyasal sistemin gerekliliğinin farkına varması.*

15. *Çevresinde, kendi becerilerini tamamlayan yeteneklere sahip sadık insanlar bulundurma ve bunların bağlılıklarını sürdürme yeteneği.*

16. *Hükümet ve parti içinde liyakat göstererek halkın güvenini kazanmanın önemini anlama.* Halka, erzak dağıtımıyla ilgili bir tarih duyurulduğunda depolardaki maddelerin dağıtım için hazır olduğu bilinir. Bunlar hemen o anda dağıtılmaya başlanabilecekken, üzerinden birkaç hafta geçmesi beklenir ki insanlarda hükümetin güçlü, sözüne sadık ve güvenilir olduğu düşüncesi oluşsun. Harcanan tüm çabalar, vaat edilen tarihte yerine getirilemeyecek sözler vermemek içindir.

17. *Sıradan insanların hayatlarında önemli rol oynayan ve çok basitmiş gibi görünen bazı küçük şeylere değer vermek.*

18. *Halkın, saygı ve güven duyduğu bir lider tarafından yönetilmek istediğini bilmesi.* Hitler bu saygıyı, halkı kendine olan güvenine inandırarak kazanmış ve pek çok durumda kendisi için bir yanılmazlık havası yarattığını doğru tahmin etmiştir.

19. *Bu, büyük ölçüde taktik alanda bir dâhi olmasından kaynaklanır.* Karar vermede ve eyleme geçmede çok iyi bir zamanlaması vardır.

---

* Bilgi, Ernst Hanfstaengl'den alınmıştır.

Thyssen şöyle der:

"Bazen dehası hayret vericidir. Mucizevî bir politik sezgi, bütün ahlaki duygulardan yoksun ancak olağanüstü biçimde kesin ve net... Çok karmaşık bir durumda bile neyin olanaklı neyin olanaksız olduğunu sezer."

20. *Hitler'in en güçlü özelliği, görevine sarsılmaz bir inanç duyması ve halkın gözü önünde hayatını bu görevin gerçekleştirilmesine tamamen adamış olmasıdır.* Kendisi gibi inançları bu dava için yeterince güçlü olan başkalarını da yardım ve hizmete çağıran güçlü bir liderin görüntüsüdür bu. Bu inançlılık bağnaz bir inat gerektirir ki bu Hitler'de en yüksek derecede mevcuttur.

"Yalnız kuvvetli bir tutku rüzgârı ulusların kaderini değiştirebilir, ancak bu tutkunun onu içinde taşıyan bir liderle ateşlenmesi gerekir."

21. *Hitler'in aynı zamanda halkının sevgi dolu ilgisini ve koruyuculuğunu üzerine çekme ve kendisini halkın sorumluluğunu ve geleceğini üstlenen kişi olarak sunma yeteneği de vardır.* Bu sayede bireylerle kişisel bir bağ, bir yakınlık kurar. Halkın çoğunluğu, özellikle de kadınlar ona karşı samimi duygular besler. Führer'in hoşuna gitmeyecek, onu kızdıracak şeyler yapmaktan kaçınırlar.

22. *Hitler'in siyasal kararlar alırken kendi vicdanını devre dışı bırakma yeteneği, toplumsal açıdan sorumluluğu olan birçok devlet adamının ileriye dönük kararlar almalarını genellikle güçleştiren önemli bir engelden kurtulmasını sağlamaktadır.* Bu sayede davasını yürütme ve başarıya ulaştırmada sıkıntı çekmemiştir. Böylece rakiplerine üstün çıkmış, normalde hiç de kolay olmayan başarılara ulaşmıştır. Ancak yine de bu davranış onun yenilmezlik ve yanılmazlık efsanesinin oluşmasına engel olmamıştır.

23. *Bu yeteneği etrafındaki diğer insanların da kendilerini bireysel vicdanlarından uzak tutmalarında*

önemli rol oynamıştır. Kendilerini ona teslim ederler. Böylece Hitler o kişi için neyin doğru neyin yanlış olduğuna karar verebilir ve isteseler de istemeseler de bunları kendi davası doğrultusunda yönlendirebilir.

Goering'in dediği gibi:

"Benim vicdanım yok. Benim vicdanım Adolph Hitler."

24. *Bu durum, Hitler'in korkutma yöntemlerini kullanarak halkın korkularını harekete geçirmesini sağlamıştır.*

25. *Başkalarının fikirleri ve yaptıkları ile kendi görüşleri şiddetle çatışsa bile başkalarından öğrenebilme yeteneği vardır.* Örneğin, korkutma yöntemini kullanmayı komünistlerden, sloganların etkili biçimde kullanılmasını Katolik kilisesinden, siyasi propaganda yürütmeyi de demokrasilerden öğrendiğini söyler.

26. *Hitler, propaganda sanatının ustasıdır.*

Ludecke bir yazısında şöyle der:

"Siyasi bir fırtına oluşturabilmek için en ufak bir rüzgârdan bile faydalanan eşsiz bir içgüdüsü vardır. Hiçbir basit, resmi bir skandal yoktur ki Hitler onu büyük bir ihanet olarak adlandırmasın. Yüksek makamlarda yaşanan en sinsi yolsuzlukların bile arkasını bırakmaz, kötü haberlerin tüm şehirde yayılmasına ön ayak olur."*

Hitler'in temel prensipleri şunlardı: Halkın ilgisinin dağılmasına asla izin vermez, hiçbir hatayı affetmez, düşmanlarının arasında iyilerinin de bulunabileceğini kabul etmez, alternatiflere yer vermez, suçlama kabul etmez, belirli dönemlerde belirli düşmanlara odaklanır ve yanlış giden her şey için bu düşmanı suçlar; insanlar büyük bir yalana, küçük yalanlardan daha çabuk inanır ve eğer bunu sık sık tekrarlarsan insanlar yalanlara er ya da geç inanacaktır.

---

* Kurt Georg W. Ludecke, *I Knew Hitler* (New York: Scribner's, 1937), s. 97.

27. *Hitler'in asla bıkıp vazgeçmeyen bir ruh hali vardır.* En büyük terslikleri yaşasa bile, hemen ardından kurmaylarını toplayıp çözüm için çalışmaya başlar. Pek çok insanı kısa süreliğine de olsa çöküntüye uğratabilecek terslikler, onu aksine daha da kuvvetlendirir, hırslandırır.

Bunlar Hitler'in öne çıkan bazı özellik ve yeteneklerindendir. Bu özellikleri önceden tahmin edilmemiş bir şekilde, kısa bir zaman diliminde onu önemli bir mevkie taşımıştır. Böyle yüksek bir pozisyona erişmiş hiçbir Nazi, onun sahip olduğu özelliklere sahip olmamış, onunla kıyaslanacak seviyeye erişmemiştir. Sonuç olarak da, hiçbiri Hitler'i kitlelerin hafızasından kazıyamamıştır.

Kurmayları ve arkadaşları ondaki bu yeteneklerin farkındadır ve onun bu olağanüstü liderlik niteliklerine, özellikle de insanlar üzerinde kurduğu etkiye saygı duyarlar. Bunun yanında bilhassa keyfi yerinde olduğu ya da önemli girişimler yaptığı zamanlarda onun insani yönünü severler.

Bunlar, Hitler'in kişiliğini ve onun Alman halkı, arkadaşları ve yardımcılarıyla arasındaki ilişkiyi değerlendirirken asla gözden kaçırmamamız gereken temel özelliklerdir. Bu özellikler Hitler'in eski başarıları ile birleştirildiğinde insanları kendine çeken bir mıknatıs özelliği kazanır. Bu mıknatıs sayesinde insanlarla uzlaşır ve onların eleştirel fonksiyonlarını devre dışı bırakır. Bu öyle güçlü bir bağ olur ki, onun her zaman göründüğü ya da iddia ettiği gibi biri olmadığı delillerle kanıtlansa bile fayda etmez.

Biz burada Hitler'in güçlü özelliklerinden bahsettik ve en iyi haliyle karakterini inceleyerek size sunduk. Şimdi sıra kişiliğinin diğer yönlerine, yani yalnızca onunla çok yakın olanların bildiği taraflarına bakmaya geldi.

Onu en iyi şekilde anlatan söz, belki de Goebbels'in yazmış olduğu şu satırlardadır:

"Führer değişmez. Küçük bir çocukken neyse şimdi de odur."*

Çocukluğuna baktığımızda Hitler'in örnek bir öğrenci olmaktan çok uzak olduğunu görürüz. Canı ne isterse ona çalışan, o konularda da çok başarılı olan bir öğrencidir. İlgisini çekmeyen derslerde notları çok düşük olsa bile bunu umursamaz. Annesinin ölümünden bir yıl öncesine kadar evde gezinip durmaktan ya da zaman zaman suluboya resimler yapmaktan başka hiçbir şey yapmamıştır. Maddi olarak zor durumda olsalar da iş aramamış veyahut okulda başarılı olmak adına bir çaba göstermemiştir. Utangaç, pasif ve başına buyruktur.

Annesi öldükten sonra Viyana'da, açlık sınırında yaşayıp dilenme noktasına gelse de bu umursamaz tavrından vazgeçmemiştir. Kaldığı küçük otellerden birinde arkadaşlık ettiği Hanisch bu konuda şunları anlatır:

"Hiçbir zaman çalışmayı sevmemiştir. Sabahları erken uyanamaz. Bir işe başlama konusunda zorluk çeker. İradesi felç olmuş gibidir. Yaptığı resimlerden birini satıp biraz para kazanınca hemen çalışmayı bırakmış, zamanını parlamentodaki tartışmaları dinleyerek, kahvelerde gazete okuyarak ya da kaldığı küçük otellerde arkadaşlarına uzun politik nutuklar çekerek geçirmiştir. Bu davranışını da 'Ben bir köle değilim, dinlenmeye, boş zamana ihtiyacım var.' diyerek haklı çıkarmıştır."

Hanisch ona bir gün neyi beklediğini sorduğunda Hitler şöyle yanıtlar:

"Neyi beklediğimi kendim de bilmiyorum ki..."

Yetişkin biri olarak bile, etkin bir ruh halinde olmadığı dönemlerde küçük bir çocuk gibi davranır. 1931'de Billing şöyle yazmıştır:

"Bir Hitler hükümetinin kendi içinde yaşadığı sıkıntıları Hitler'in kendi kişiliğinde aramak gerekir.

* Joseph Goebbels, *Von Kaiserhof zur Reichskanzlei* (Münih: NSDAP, 1934), s. 27.

Hitler kendini herhangi bir düzenli zihinsel faaliyete uydurmakta güçlük çeken biridir."*

Ludecke ise şöyle der:

"Onda tipik bir Avusturya boş vermişliği vardı. İçinden çıkamadığı düzensizliklerden şikâyet ederdi. Bu durum zaman içinde azaldı ancak başlangıçta her şeyine sinmişti."**

Aslında, partinin ilk kurulduğu yıllarda bu o kadar açıkça görülüyordu ki, işi Hitler'in ne yapıp ne ettiğini, görev ve sorumluluklarını yerine getirip getirmediğini denetlemek olan bir sekreter tutulmuştu. Yine de bu pek başarılı olmadı. "Hitler verilen işi eninde sonunda yapardı, ancak hiçbir zaman belirlenen vakitte bitirmezdi."*** Halen işlerini zamanında yaptığı nadirdir ve sık sık kendi çalışma arkadaşlarını ve önemli yabancı diplomatları uzun süre bekleterek işlerinden alıkoyar.

Çalışırken hiçbir şekilde belli bir programa bağlı kalamaz. Çalışma saatleri çok düzensizdir. Uykuya dalma saati gece yarısından sabahın yedisine kadar herhangi bir saat olabilir. Uyanma saati de sabah dokuzla öğlen iki arasında değişir. İlerleyen yıllarda uyku saatleri daha da geçe kaymış ve savaştan önceki dönemde gün ağarmadan yatağa giremez olmuştur. Geceleri, propaganda ajanlarının ileri sürdüğü gibi çalışarak geçmez. Daha çok bir iki sinema filmi, haber izler; müzik dinler, film yıldızları ile meşgul olur ya da sadece çalışma arkadaşlarıyla çene çalar.

Yatmayı ve yalnız olmayı hiç sevmez. Konukları evlerine döndükten sonra gecenin bir saati yaverlerini çağırarak oturup kendisiyle konuşmalarını ister. Onlara söyleyeceği önemli bir şey yoktur. Hatta çoğu zaman anlattığı önemsiz şeylerden sıkılan yaverleri uyuklamaya başlar. Bir tanesi ayık kaldığı sürece so-

---

* R. Billing, *Rund um Hitler* (Münih: B. Funck, 1931), s. 69

** Luedecke, *I Knew Hitler*, s. 96.

*** Agy., s. 97.

run yoktur, o anlatmaya devam eder. Yakın çalışma arkadaşları arasında bilinen temel bir kural vardır; sabahın erken saatlerinde konuşan Hitler'e asla soru sorulmaz çünkü ona soru sormak, Hitler'in başka bir konuya atlamasına ve sohbetin en az bir saat daha uzamasına sebep olabilir.

Hitler'in uyku problemi vardır ve yıllardır uyku ilacı alarak uyumaya alışmıştır. İlaç etkisini gösterip uyku onu teslim alana kadar yanında birinin olmasını istediği düşünülebilir. Ancak onun bir konu hakkında konuşurken çok heyecanlandığı ve karşısındakiyle ilişkisini monolog halinde sürdürdüğü göz önüne alınırsa davranışının bu hipoteze pek de uygun olmadığı ortaya çıkar.

Uyku ilaçları aslında uyumasına pek etki etmez. Uykusuzluğunun başka nedenleri olduğu da düşünülebilir. Yaverlerini yanından gönderip yatağa geçerken bile yanına bir kucak dolusu resimli askeri dergi alır. Bunlar askeri konu ve resimlerle dolu yayınlardır ve içlerinde genellikle Amerikan dergileri de bulunur.

Shirer'in belirttiğine göre, Hitler savaş çıktığından bu yana saatler konusunda daha dikkatli davranmaya başlamıştır; işinin başına vaktinde geçer, düzenli olarak ilk kahvaltısını saat yedide, ikincisini de dokuzda yapar.* Bu durum savaşın ilk zamanlarında böyle olmuş olabilir, ancak uzun zaman zarfında bunun böyle devam ettiği şüphelidir.

Hitler, yattığı yatak konusunda çok titizdir. Yorganının verdiği talimat doğrultusunda katlanmış olması, yatmadan önce yatağının hazır edilmesi gerekir. Bu konuda daha fazla bir bilgimiz olmasa da, genel psikolojik yapısından böyle bir zorlamanın olacağı çıkarılabilir.

Savaştan önce, Hitler'in çalışma saatleri de bir o kadar düzensizdi. Rauschning'in belirttiği gibi; "O

* Shirer, *Berlin Diary* (New York: Knopf, 1941), s. 247.

sürekli ve devamlı çalışmayı bilmez. Gerçeği söylemek gerekirse, çalışmayı bilmez." Masa başı işlerden hoşlanmaz. Masasına her gün konan rapor yığınlarına arada bir göz atar. Bunlar ne kadar önemli olursa olsun, ya da yaverleri onu bu tip konularla ilgilenmesi için ne kadar zorlarsa zorlasın, ilgisini çeken bir proje ya da konu olmadığı sürece hepsini reddeder. Aslına bakılırsa, askeri ya da siyasi meseleleri içermeyen hiçbir rapora dokunmaz. Canı sıkıldığından kabine toplantılarında da nadiren bulunur. Bazen, çok gerekli olduğu durumlarda bu toplantılara katılır, ancak toplantı esnasında aniden masadan kalkarak hiçbir özür ya da mazeret belirtmeden orayı terk eder. Sonradan, böyle aniden toplantıdan ayrıldığı zamanlarda özel tiyatro salonuna giderek makinistten sevdiği bir filmi koymasını isteyip film izlediği anlaşılmıştır. Hitler, genel olarak kabine meselelerini her bir üyeyle tek tek konuşarak ele almayı ve sonunda kararını tüm gruba topluca duyurmayı tercih etmektedir.

Kendisiyle ilgili son çıkan haber ve fotoğrafları büyük bir merak ve hevesle takip eder. Eğer Partinin resmi fotoğrafçısı Hoffmann etrafta görünür ya da biri elinde bir gazete ile ofisine girerse, en önemli toplantıyı bile düşünmeden böler, gazetede ne olduğuna bir göz atar. Bazen kendini baktığı şeye kaptırınca, ne konuştuğunu, nerede kaldığını bile unuttuğu olur.

Ludecke şöyle yazar:

"O dönemlerde, sıradan günlerde bile Hitler'in dikkatini bir konu üzerine çekmek neredeyse imkânsızdı. Hızlı çalışan beyni konuşma esnasında başka yerlere kayıp gider ya da gazeteyi fark edince dikkati birden dağılırdı. Her şeyi bırakıp gazeteyi okuduktan sonra, incelikle hazırladığınız raporun sunumunu yarıda keser, sanki siz dinleyici o konuşmacıymış gibi uzun bir nutuk atmaya başlardı."*

* Luedecke, *I Knew Hitler*, s. 96.

Hanfstaengl de, iş arkadaşlarının, Hitler'in her şeyi sürüncemede bırakmasından dolayı umutsuzluğa kapıldıklarını anlatır ve şöyle devam eder:

"Onların tepkilerini ciddiye almaz ve hiçbir şey yokmuş gibi elinin tersiyle ittiverir ve 'telaş yaparak problemlerin çözümünü hızlandıramayız, zamanı geldiğinde her şey olması gerektiği gibi yerine oturur,' der."*

Hitler kendini, hiçbir konuda tereddüt yaşamayan kararlı biri gibi gösterse de, zor bir durumla karşı karşıya geldiğinde iş tam tersine döner. Sürüncemede kalışları ve ihmalciliği işte böyle zamanlarda belirginleşir. Yine böyle zamanlarda herhangi bir konuda eyleme geçmesi neredeyse imkânsızdır. Kendisiyle baş başa kalmayı tercih eder ve yanına da kimseyi istemez. Umutsuz, bıkkın ve kötü bir ruh haline bürünür. Az konuşur, daha çok okuyarak, film izleyerek ve mimari maketlerle oynayarak oyalanır. Hollandalıların raporuna göre eyleme geçmesindeki tereddüdün sebebi danışmanlarının görüş ayrılığının etkisinde kalması değildir.** Bu gibi zamanlarda onların söylediklerini dikkate almaz ve onlarla çok tartışmamayı tercih eder.

"Konunun uzmanlıkla ilgili kısmı onun için önemsizdir. Eğer önüne sorunla ilgili ayrıntılar çıkarılırsa çok sinirlenirdi. Uzmanlara karşıydı; onlara aksi davranır ve görüşlerini dikkate almazdı. Onun gözünde uzmanlar bir meseleyi cilalayıp üzerinde rötuş yapan işe yaramaz adamlardı."***

Bazen Berlin'den sessiz sedasız ayrılarak, zamanını yalnız başına huzur dolu yürüyüşler yaparak geçirdiği Berchtesgaden'e giderdi. Kendisiyle böyle zamanlardan birinde görüşmüş olan Rauschning şöyle der:

---

* Bilgi, Hanfstaengl'den alınmıştır.

** *ABD Dışişleri Bakanlığı*, 18 Ocak 1940. Hollanda Ortaelçiliğinin Hitler hakkında, ABD Dışişleri Bakanlığı için hazırladığı gizli muhtıra, *The Hague*.

*** Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 181.

"Böyle zamanlarda kimseyi tanımaz. Sadece yalnız olmak ister. Toplumdan ve kalabalıklardan kaçmak istediği zamanlardır bunlar."*

Roehm de sık sık şunu ifade etmiştir:

"Sırf ihmalci davrandığı ve tereddüt ettiği için tehlikeli ve içinden çıkılmaz bir hal alan meseleleri son ana kadar çözemezdi."**

İşte bu eylemsizlik zamanlarında Hitler içindeki sesin devreye girmesini ve kendisine yol göstermesini beklerdi. Çözüm bizzat önüne çıkıp kendisine sunulana kadar sorunu normal yollarla çözmeye girişmezdi.

Bir keresinde Rauschning'e şöyle demişti:

"Kesin olarak ikna olmadıkça bu bir çözümdür diyemem. Bütün Parti bir olup beni harekete geçmem için teşvik etmeye çalışsa bile hiçbir şey yapmam. Ne olursa olsun beklerim. Ancak o iç sesi duyarsam eyleme geçme vaktinin geldiğini anlarım."***

Bu kararsızlık dönemi birkaç günden birkaç haftaya kadar uzayabilir. Bu süre içinde çözüme nasıl gideceği konusunda açıklama yapmak zorunda kalırsa huysuzlaşır ve sinirli olur. Yine de çözüm sağlandığında kendini ifade etmek için sabırsızlanır. Daha sonra yaverlerini çağırır. Anlatacakları bitene kadar sabırla oturup onu dinlemek zorundadırlar. Bu gibi durumlarda kendisine sorular yöneltilmesini istemez, hatta anlattıklarını anlamalarını bile beklemez. Tek istediği konuşmak, anlatmaktır.

Yaverlerine verdiği resitalden sonra Hitler danışmanlarını çağırır ve kararından onları haberdar eder. Anlatacakları bittiğinde onlar da fikirlerini söylemede özgürdürler. Eğer Hitler ortaya atılan fikirlerden birinin dinlemeye değer olduğunu düşünürse, buna uzun zaman ayırır ancak o artık kendi kararını verdikten sonra dinlediği hiçbir şeyin kararı üzerinde

---

* Agy., s. 260.

** Ernst Roehm, Ludecke'nin alıntısı, *I Knew Hitler*, s. 287.

*** Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 181.

bir etkisi olmaz. Eğer biri farklı bir etkene değinecek olursa kararını değiştirmede küçük bir etkisi olabilir.

"Ben parlak fikirleri olan insanlar değil, bilinen bir yol üzerinde yürüyen ve benim fikirlerimi uygulayabilecek zekâya sahip kişiler arıyorum."*

Çözüme ulaşır ulaşmaz ruh halinde büyük bir değişiklik olur. Bu bölümün başında tarif ettiğimiz Führer olur yeniden.

"Çok neşelidir, sürekli şakalar yapar, herkesi eğlence konusu haline getirir ve kendisinden başka kimseye konuşma fırsatı vermez."

Gerekli işlerin yapıldığı süreç içerisinde bu ruh halini korur. Gerekli emirler verilip plan uygulamaya konur konmaz, Hitler merakını kaybetmiş görünür. Son derece sakin ve durgun bir tavır takınır, kendine meşgul olacak başka işler bulur ve hiç uyumadığı kadar uyur.

Bu, Hitler'in karakter yapısının en temel özelliklerinden biridir. Olay ve durumları mantık ve tutarlılık çerçevesinde ele alıp, konuyla ilgili gerekli bilgiyi topladıktan sonra ortaya çıkan seçeneklere göre hareket etmez. Hitler'in akli mekanizması ters işlemektedir. Akıllı bir insanın yapacağı gibi sorunun üzerinde çalışmak yerine o, bundan kaçar ve bilinçaltından bir çözüm önerisi gelene kadar kendisini başka şeylerle meşgul eder.

Çözüme ulaştığında ise içinden gelen sesin doğruluğunu kanıtlayacak delil ve olgular arayışına girer. Bu süreç içerisinde çok akıllıca davranır ve kararını açıklayacağı sırada çok yerinde bir karara varmış gibi görünür. Ancak yine de karar verme süreci duygusal yaklaşımla başlayıp, akılcı yaklaşıma geçerek şekillenir. Halbuki aklı başında bir insan işe olgularla başlar. Onun bu sıradışı karar verme mekanizması, sıradan bir insanın Hitler'i anlamasını ya da gelecekteki eylemleri hakkında tahmin yürüt-

* Hollanda Ortaelçiliğince hazırlanan rapor.

mesini engeller. Bu karar sürecindeki davranışları ve ruhsal durumu bir devlet adamından çok bir sanatçınınkine benzer.

Hitler, içine doğduğu gibi davranma ve karar verme yöntemini oldukça başarılı bir şekilde uygulasa da (burada yolunu bir uyurgezerin sakınmazlığı ile izlediğini hatırlayalım), terslikler ve eksiklikler yaşanmıyor değildir. Çünkü o, kararlarını bir yandan tahmin edilemez, diğer yandan da sert ve katı hale getiren bu manevi rehbere bağımlı biridir. Bu yüzden de, beklenmedik bir durumla ya da sert bir tepkiyle karşılaştığında içinde bulunduğu durumu değiştirmesi veya yeniden şekillendirmesi mümkün olmaz.

Strasser bu konuda şöyle der:

"Böyle zamanlarda karşısına çelişkili olgular çıkarsa mücadele azmini yitirir."*

Roehm de şöyle der:

"Düşüncelerini hayata geçirirken hiçbir sisteme uygun hareket etmez. Her şey canının istediği gibi olsun ister. Sert kayaya çarpınca da öfkeden deliye döner."**

Hitler'in akli faaliyetindeki bu katı işleyiş günlük, olağan konuşmalarında bile görülür. Beklenmedik bir soru sorulduğunda şaşırıp kalır, ne yapacağını bilemez. Lochner bu tepkisini mükemmel bir örnekle anlatır:

"Görünüşte kendine güveni tam olan bu adamın, Alman-Amerikan ilişkileri meselesini açtığımda, kızarıp bozardığını gördüm. Bu konu onu gafil avlamıştı. Yanılmazlığına meydan okunmasına alışık değildi. Bir süre, tıpkı bir ilkokul öğrencisi gibi kızararak oflayıp pufladı. Ve o kadar işi arasında Amerika meselesini düşünecek vakti olmadığını utana sıkıla söyledi."***

---

* Otto Strasser, *Flight from Terror*.

** Roehm, Ludecke'nin alıntısı, *I Knew Hitler*, s. 287.

*** Louis P. Lochner, *What About Germany?* (New York: Dodd, 1942), s. 47.

Hitler hakkında az çok bir şeyler kaleme alınış herkes onun öfkesine değinmiştir. Bu öfkelenmeler yakınındakiler tarafından oldukça iyi bilinir ve onları gerçekten korkutur. Öfke nöbetleri esnasında nasıl davrandığı konusunda anlatılanlar ise çok çeşitlilik gösterir. Biraz abartılı olan bu anlatılar, öfkesi zirveye çıktığında yerlerde yuvarlandığını, halıları kemirdiğini söyler. Shirer'in anlattığına göre 1938'de bu hareketi o kadar çok tekrarlamıştır ki yakın çevresindekiler kendisinden "Teppichfresser" (Almanca "Halı yiyen") diye söz etmişlerdir. Hitler'le geçmişte yakın ilişkileri olup kendilerinden bilgi aldığımız Hanfstaengl, Strasser, Rauschning, Hohenlohe, Friedelinde Wagner ve Ludecke gibi isimler, onun böyle davrandığını görmemişlerdir. Üstelik hepsi bunun büyük bir abartı olduğu konusunda hemfikirdir. Hollanda elçiliğinden biri de bu dedikodunun "greuelmaerchen" (gaddarlık, zalimlik) örneği olduğunu söyler.*

Bu halı kemirme meselesini, abartıldığına inanarak bir kenara bıraksak bile, Hitler'in davranışlarının büyük bir şiddet içerdiği ve duygularını kontrol etmede ne kadar yetersiz olduğu gayet açıktır. En öfkeli olduğu anlarda istediği şey olmadı diye ellerini yumruk yapıp masaya, duvarlara vuran şımarık bir çocuk gibi davranır. Bağırır çağırır kekeleyerek konuşur ve hatta bazen öfkeden ağzının kenarlarında salyalar birikir. Buna benzer durumlardan birini anlatan Rauschning şöyle der:

"Korkunç bir görüntüsü vardı, saçları dikilmiş, gözlerini tek bir noktaya sabitlemişti. Yüzü buruşmuş ve mosmor kesilmişti. Yere yığılacak ya da bir tarafına felç inecek diye korkmuştum."**

Bunun yanı sıra, bu öfke nöbetlerini yalnızca büyük sorunlarla karşılaştığında yaşadığı sanılmasın.

---

* Hollanda Ortaelçiliği'nin hazırladığı rapordan.

** Hermann Rauschning, *Gesprache mit Hitler* (New York: Europa Verlag, 1940), s. 80.

Aksine, en önemsiz konular bile onu bu hale getirebilir. Aslına bakılırsa herhangi bir şeye öfkelenmesinin temel nedenlerinden biri kendisine karşı çıkılmasıdır. Kendisinin sorumlu olduğunu hissettiği kötü gelişmeler veya verdiği kararlar ya da vardığı yargılar konusunda yanılmazlığından şüphe duyulması da onu öfkelendiren şeylerdendir. Von Weigand'ın anlattığına göre ekibi kendi arasında şöyle bir taktik geliştirmiştir:

"Tanrı aşkına Führer'i heyecanlandırmayın. Yani ona kötü haberlerden bahsetmeyin; gerçekte kendisinin doğru kabul ettiği ama aslında öyle olmayan şeylere değinmeyin."*

Voigt de şöyle der: "Yakın arkadaşları Hitler'in yıllardır böyle olduğunu, karşılaştığı en küçük engelin ya da zorluğun onu öfkeden çılgına çevirdiğini söylerler..."**

Pek çok yazara göre de bu öfke nöbetlerinde Hitler tamamen rol kesmektedir. Hitler'in istenmeyen bir durum karşısında verdiği tepkinin gerçek bir kızgınlıkla ilgisi yoktur. Bir uyarıda bulunmadan çevresindekilere öfkelenip saldırıya geçer. Sonra öfkesi geçtiğinde birden eski haline döner. Hiçbir şey olmamış gibi sakin bir ses tonuyla başka konulardan bahsetmeye başlar. Ara sıra masum bakışlarla etrafındakilere bakıp gülen birinin olup olmadığını kontrol eder. Sonra da en ufak bir güceniklik göstermeden başka konularla ilgilenmeye devam eder.

Bazı yakın çalışma arkadaşları, bu öfke nöbetlerine sırf etrafındakilerin gözünü korkutmak için girdiğini düşünmektedir.

Örneğin, Rauschning şöyle der:

"Bu teknikle, bütün öfkesini etkili bir yumruk gibi kullanır ve iyi bir zamanlama ile etrafındaki insanlar üzerinde susturucu ve sindirici bir etki yaratır."***

---

* Karl von Wiegand, "Hitler Forsees His End", (*Cosmopolitan*, Mayıs 1939), s. 48.

** F. A. Voigt, *Unto Caesar* (New York: Putnam, 1938), No. 50, s. 261.

*** Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 66-7.

Strasser de, "Öfke ve küfür onun en iyi silahıdır,"* diyerek bu durumun rol kesmekten başka bir şey olmadığına inandığını belirtiyor.

Şimdi, bu öfkelenmelerin sebepleri ve amaçları üzerine tartışmaya girmenin zamanı değil. Şu an için, yakın çevresindekilerin Hitler'in bu davranışının onun huyu olduğunun farkında olduklarını vurgulamamız yeterli. Bu Hitler'in iyi bildikleri ve baş etmekte zorlandıkları bir yönüdür. Ancak şuna da değinmek gerekir ki, bunlar bilinçli olarak rol kesmekle de olacak şeyler değildir. Rol yapan birinin yüzü, eğer gerçekten o duygusal durumu yaşamıyorsa, asla mor bir renk almaz.

Hitler'in karakterine yönelik söylenebilecek daha pek çok şey vardır. Bunları yakın çalışma arkadaşları çok iyi bilir, fakat onların tanıdıkları Hitler ile Alman halkına tanıtılan Führer birbiriyle pek örtüşmez. Bu konuda söylenmesi gereken birkaç önemli şey daha vardır. Hitler, çelikten sinirleriyle her durumun tam kontrolünü elinde tutan büyük bir cesur yürek olarak betimlenir. Halbuki o genellikle hoşuna gitmeyecek, beklenmedik ya da zor durumlarla karşılaşmaktan kaçınırdı.

Bayles, bu duruma örnek teşkil eden iki olay aktarmıştır:

"Onda özellikle göze çarpan şey, beklenmedik durumlarla karşılaştığında bununla baş edememesidir. Bu gerçek, Münih'teki Alman sanat evinin köşe taşını devirmesiyle komik bir şekilde gözler önüne serildi. Köşe taşı üzerine geleneksel üçlü vuruşu yapması için eline nazikçe verilen rokoko dönemi çekici, çekicin kırılganlığını fark etmeyerek hızla taşın üzerine vurdu. Çekiç daha ilk vuruşla tuzla buz oldu. Eline başka bir çekiç verilmesini bekleyemeden yüzü kızarıp bozardı, duruşu değişti. Kavanozdan reçel çalarken yakalanan küçük bir çocuk gibi etrafını tuhaf

* Otto Strasser, *Hitler And I* (Boston: Houghton, 1940), s.66-7.

bakışlarla süzüp oradan kaçar gibi uzaklaştı. Berlin Olimpiyatlarında ise, Hitler hayranı bir kadın, yanına gelmeyi başararak onu sımsıkı kucaklayıp yüz bin izleyicinin önünde öpmek isteyince olimpiyatların bütün zevki kaçmıştı. Böylece Hitler eski rahatlığına kavuşamadığı ve yabancı ziyaretçilerin saygısız kahkahalarına dayanamadığı için stadyumdan ayrılmak zorunda kalmıştı."

Buna benzer başka bir örnek ise Gregor Strasser'in anlattığı ve Hitler'i anlamak açısından büyük önem taşıyan bir olaydır. Strasser, kesin bir program belirlenmediği takdirde Partiyi bölme tehdidinde bulunur. Hitler ise sorun nasılsa kendiliğinden çözüme ulaşır diye düşünerek, sorun hakkında net bir karar vermekten mümkün olduğunca kaçınır. İşler öyle gitmediğindeyse, Strasser ile hemfikir olarak Leipzig'teki görüşme talebini kabul eder. Böylelikle farklılıklar üzerinde konuşabileceklerdir. Strasser, buluşma saatinde restoranda olmuştur. Hitler ise buluşmaya geç gider. Tuvalete gitmek için müsaade istediğinde daha geleli sadece birkaç dakika olmuştur. Strasser yine beklemeye başlar ve Hitler'i uzun bir süre bekleyip gelmediğini görünce bir gariplik olduğunu sezer. Şaşkınlıkla farkına varır ki, Hitler tuvalete gitmeyip, restoranın arka kapısından tüymüş, kendisiyle tek bir kelime konuşmadan Münih'e geri dönmüştür.

Heiden Hitler'in 1923'te Ludendorff'ta gerçekleşen bir konferanstan da hiçbir mazeret belirtmeksizin kaçtığını anlatır. 1932'nin baharında Hitler Verband Bayrischer Industrieller'de (Bavyera Endüstri Sendikaları) bir grup önünde konuşma yapmak üzere bir toplantıya katılır. Bu dinleyici grubu kendisine karşı büyük bir sempati duymasa da onları kazanmak Hitler için önemlidir. Konuşma yapmak üzere ayağa kalkar. Durur bir süre şaşkın şaşkın sessizce masaya bakar. Bu sıkıcı bir andır. Derken, birdenbire dönüp, tek bir laf etmeden kapıya yönelir.

Aynı şey bir yıl sonra tekrar yaşanır. Bu kez Başbakan olarak katıldığı Reichsverband der Deutschen Press (Alman Basın Birliği) toplantısında, yine ortamda kendisine karşı çıkacakların bulunduğunu düşünmüş ve oradan uzaklaşmıştır. Olde'nin dediğine göre: "Bu, Führer'in sık sık oynadığı bir oyundur. İşler can sıkıcı olmaya başladı mı hemen ortadan kaybolur."*

Kararlılığı, sertliği ve diğer liderlik özellikleriyle övünen diktatör, zor durumda kaldığı başka zamanlarda da yıkılır kalır ve şefkat bekleyen bir çocuk gibi ağlayıp sızlar. Rauschning şöyle der:

"1932'de olduğu gibi 1934'te de basit bir kabare şarkıcısının acıklı sesiyle Alman halkının nankörlüğünden şikâyet edip durdu. Gücenmiş bir ifadeyle suçlamalarda bulundu, ağladı, yalvarıp yakardı. Harekete geçmek yerine yaralanmış gururuna yenik düşerek geri çekildi. 'Ya Alman halkı beni istemiyorsa' deyip duran, güçsüz, hevessiz biri olup çıkmıştı."**

Otto Strasser de bununla ilgili olarak şöyle der: "İki yıl önce yaptığı gibi ellerimi sıkıca kavradı. Sesi hıçkırıklara boğuluyor, gözyaşları sel olup akıyordu."***

Heiden, Parti liderlerinin Gregor Strasser'in gelişini bekledikleri bir anı şöyle anlatır: "(Hitler) 'Strasser'e keşke hiç inanmasaydım,' diye ağladı. Bir ara başını masaya koyup hıçkırıklara boğuldu. Bu sahneye şahit olanların da gözleri dolmuştu. Çünkü Führer'lerini ilk defa ağlarken görüyorlardı. Birden, Strasser tarafından yıllarca önemsenmemiş Julius Straicher'in arkalarda bir yerde şöyle bağırdığı duyuldu: 'Führer'imizi bu duruma soktuğu için kendisinden utansın Strasser!'"****

Çok büyük zorluklarla karşılaştığında çevresini basbayağı intihar etmekle tehdit etmiştir. Bazen bu tehdidi bir şantaj olarak da kullanır. Birahane

* Rudolf Olden, *Hitler* (Amsterdam, Querido, 1935), s. 168.

** Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 163.

*** Strasser, *Hitler and I*, s. 105.

**** Heiden, *Adolf Hitler*, s. 280.

ayaklanması sırasında *kendisini* tutuklayacak olan askerlere şöyle der: "Tabancamda hâlâ beş mermi var; dört tanesini ihanet edenler için ayırdım, birini de eğer işler yolunda gitmezse intihar ederim diye, kendim için saklıyorum."* Hitler, Putsch olayından sonra askerlerden kaçarken evine saklandığı Bayan Hanfstaengl'in gözleri önünde de intihar etmeye kalkmış ve yine *Landsberg*'te hapishanede olduğu dönemde açlık grevindeyken kendini "şehit" edeceğini söylemiştir. 1930'da, yeğeni Geli'nin tuhaf şekilde öldürülmesi üzerine de intihar etmeyi düşünmüştür.** Buna ilerleyen bölümlerde değineceğiz. 1932'de, eğer Strasser Parti'yi dağıtmaya çalışırsa aynı şekilde intihar edeceğini söylemeye devam etmiştir.*** 1933'te başbakan olarak atanmazsa,**** 1936'da ise Rheineland'ın işgali başarısızlığa uğrarsa intihar edeceğini söylemişti.*****

Her ne kadar bu intihar tehditleri sık yaşanmasa da yakın çalışma arkadaşları Hitler'in bu konuda çok zorlanmaması gerektiğini ve her zaman böyle bir riskin söz konusu olduğunu bilirlerdi. Aslında hakkında yazılanlar, daha çok yaşadığı depresyonlarla ilgilidir. Zaman zaman çok büyük bunalımlar yaşadığı kesin olarak bilinmektedir. Viyana'da geçirdiği yıllar boyunca (1907-1912), özellikle annesinin ölümünden sonra büyük bir bunalım içine girmişti.

Hanisch bunu şöyle açıklar: "Ben hayatımda insana bu kadar acı veren, çökerten bir bunalım görmedim."****** Ayrıca, Mend'in de belirttiği gibi******* sa-

---

* George Ward Price, *I Know These Dictators* (Londra: Harrap, 1937), s. 79.

** Strasser, *Flight from Terror*, s. 134

*** Heiden, *Adolf Hitler*, s. 279-80.

**** Friedelinde Wagner, yayımlanmamış el yazmasından.

***** Price, *I Know These Dictators*, s. 119-20.

****** Reinhold Hanisch, "I Was Hitler's Buddy", *The New Republic*, 5 Nisan 1939, s. 240.

******* Hans Mend, *Adolf Hitler im Felde* (Diessen: Huber Verlag, 1931), s. 79.

vaş döneminde de büyük bunalımlar ve sıkıntılar yaşadığı bilinmektedir.

Yeğeni Geli'nin ölümünden sonra (1930), uzun zaman kurtulamadığı büyük bir bunalıma girmiştir. Öyle ki Gregor Strasser, bu dönemde intihara kalkışacağından oldukça korkmuş, bir süre kendisiyle birlikte kalmıştır. Bu süre içinde intihara teşebbüs ettiği, ancak çevresindekilerin engel olmasıyla bunu gerçekleştiremediği doğrudur. Bunun tanıkları vardır.* Ayrıca diğer ilginç bir detay da yeğeninin ölümünü takip eden birkaç Noel tatilini büyük bir bunalım içinde Almanya'da günlerce yalnız başına gezerek geçirmesidir.**

1934'teki Kanlı Tasfiye eyleminden sonraki ruh halini Rauschning canlı bir şekilde tasvir eder:

"Hiç de çevresindeki insanlara zafer kazanmış biri izlenimi vermiyordu. Ona raporumu sunarken suratını buruşturup karşımda oturdu. Bakışları donuktu. Bana bir kere olsun bakmadı. Durmadan parmaklarıyla oynuyordu. Herhalde beni dinlemiyor olmalıydı. Baş edilmez bir yorgunluk, bıkkınlık ve tiksintiyle kendi kendisiyle didişiyordu sanki... Duyduğuma göre, bir saat kadar uyumuş... Gece, huzursuz bir biçimde, başıboş dolaşıp durmuş. Uyku hapları da fayda etmemiş anlaşılan. Birazcık uyumuş olsa bile, o kısa uykusundan da çığlıklarla uyanmıştır herhalde. Sık sık kusuyordu. Battaniyelere sarınmış, oturduğu koltukta tir tir titriyordu. Kâh herkesin gelip çevresine oturmasını ve bütün lambaların yakılmasını istiyor, kâh tepesi atıyor ve çevresinde kimseyi görmek istemiyordu."***

Bunlar, onun hayatındaki en büyük buhranlardı. Muhtemelen, arkadaşlarından uzaktayken de daha küçük çaplı bunalımlar yaşadığı, düşüncelere dalıp etrafındakilere karşı tüm sabrını yitirdiği, haşin dav-

---

* Otto Strasser, *Flight from Terror*, s. 134.

** Friedelinde Wagner'le görüşme, New York.

*** Rauschning, *Gesprache...*, s. 59-60.

ranışlar içine girdiği zamanlar olmuştur. Ne olursa olsun, geneline bakıldığında, Hitler'in bunalımları hakkında yazılanlar oldukça abartılıdır. Danışıp hakkında bilgi aldığımız yakın arkadaşları böyle bunalım hallerinden birinde hastaneye yatırıldığıyla ilgili bir bilgileri olmadığını söylediler. Psikolojik yardım talep ettiğini gösteren yalnız bir kaynak vardır ki bu da kabul görmemiştir. Şu iyi bilinmeli ki gazete sütunlarında boy gösteren pek çok yazı, haber Nazi propagandacıları tarafından bizleri yanlış yönlendirmek, kandırmak için hazırlanmıştır.

Hitler'in bir Führer olarak kendisiyle gurur duymasına karşın, çalışma arkadaşlarının yanında öyle görünmediği pek çok olay vardır. Bunlardan en iyi bilineni, önemli kişilerin ve yüksek otoritelerin karşısındaki tutum ve davranışlarıdır. Böyle ortamlardayken düpedüz gergin ve huysuz olur. Bazen de uysal ve ağırbaşlı davranabilir. Ludecke, daha 1923'te yaşanan bir olayı şöyle aktarır:

"Poehner'le yapılan bir toplantıda Hitler, ellerinde ezilip büzülmüş, şekli bozulmuş keçe şapkasıyla oturuyordu. Neredeyse burnu sürtmüş bir hali vardı."*

Fromm da bir akşam yemeğinden şöyle bahseder:

"Hitler'in prens ve prenseslerin ilgisini ve takdirini kazanmak için gösterdiği çaba pek çok yoruma konu oldu. Prenses Luise von Sachsen-Meiningen'i, kardeşi veliaht Prens George'u, kız kardeşleri Sachehn-Weimar Grandüşesini memnun etmek için önünde eğilerek reverans yapıyor, topuklarını asker gibi birbirine vuruyor, saygılarını sunuyordu. Bu aşırı nezakete kapılarak, büfeden hazır yiyecekleri bizzat kendisinin servis ettiği oluyordu."**

Roma ziyaretinde yaşanan bir olayı Hues şöyle anlatır:

---

* Ludecke, *I Knew Hitler*, s. 81.

** Bella Fromm, *Blood and Banquets* (New York: Harper Bros, 1942), s. 96-97.

"Roma'da Kraliçe Helen'e eşlik ederken sudan çıkmış balık gibiydi. Elini kolunu nereye koyacağını bilmiyordu."*

Hindenburg'a karşı oldukça itaatkâr davranıyordu. Birlikte çekilmiş fotoğrafları bunu açıkça gösterir. Hatta bazılarında neredeyse başkanın elini öpüyormuş gibi görünmektedir. Flannery, Hitler'in Petain'le ilk kez karşılaştığında kolundan tutarak arabasına kadar ona eşlik ettiğini yazar.**

Hanfstaengl ise eski kayzerin karısı onuruna verilen akşam yemeğinde Hitler'i şölen holünün giriş kapısında bulduğunu belirtir. İçeri yalnız girerek ekselansları ile konuşmaya çekinmiştir. Hanfstaengl kendisini içeri girmek için nihayet ikna ettiğinde, o kadar gergindir ki Hermine'e bir-iki çift lafı bile zar zor sarf etmiştir. Sonra da bundan ötürü özür diler. Buna benzer daha birçok örnek verilebilir. Bunca örnekten anlaşıldığına göre, Hitler hanedandan olan kişilerle karşı karşıya geldiğinde kendine olan güvenini fena halde kaybetmektedir.

Bu itaatkâr tutum, onun rütbe ve unvanları kullanımında da göze çarpar. Hitler'in yargılanmasından bahseden Lania bunu şöyle anlatır:

"Konuşmasının son kısmında, General Ludendorff ve General Seeckt'ten söz etmeye gelmişti sıra. Bir an duraksadı. Hemen ardından 'General' ve 'ekselansları' unvanlarını daha vurgulu biçimde söyledi. Generallerden birinin yanında oturmasının ya da Reichswehr Başkomutanı von Seeckt'in düşmanı olmasının hiçbir önemi yoktu. Bu unvanları dolu dolu söylemenin zevkiydi onun için önemli olan. Hiçbir zaman 'General Seeckt" demedi, bunun yerine hep uzun uzun 'Ekselansları Bay Kolonel General von Seeckt demeyi tercih etti."***

---

* Pierre J. Huss, *The Foe We Face* (New York: Doubleday, 1942).

** Harry W. Flannery, *Assignment to Berlin* (New York, 1942), s. 96.

*** Leo Lania, *Today We Are Brothers* (New York: Putnam's, 1940), s. 234.

Pek çok insan onun unvan ve rütbeleri eksiksiz olarak kullanma eğilimi hakkında değerlendirmeler yapmışlardır. Bu durum, pek çok silah arkadaşının da söz ettiği gibi son savaş boyunca kurmaylarına karşı takındığı itaatkâr tavır ile de uyumludur. Onun karakterinin temel özelliklerinden biri olarak kabul edilen bu durum, onun basamakları tırmanma sürecinde daha az belirgin hale gelse de yine de varlığını sürdürür. Führer, diplomatların yanında da huzursuzdur ve elinden geldiğince onlarla temasa geçmekten kaçınır. Fromm, onun diplomatik bir yemekte yaşadıklarını şöyle aktarır:

"Onbaşı huzursuz ve huysuz bir ruh halindeydi. Üzerindeki smokinin kuyruğu canını sıkıyordu. Eli, sürekli belinde duran ve varlığıyla ona şevk veren silahının kabzasını araştırıyordu. Ve her seferinde o soğuk kabza eline gelmeyince huzursuzluğu artıyordu. Mendilini buruşturdu, çekeledi, katladı, tipik bir sahne fobisiydi bu."*

Henderson da şunları yazar:

"Hitler'i özel hayatı içinde inceleyemediğim için her zaman pişmanlık duymuşumdur. Bu, bana onu normal koşullar altında görme ve onunla baş başa sohbet etme fırsatı verebilirdi. Bazı toplantılarda rastlantı sonucu ettiğimiz birkaç kısa sohbet dışında onunla hiç konuşmadım. Diplomatların ara sıra bulunabileceği resmi olmayan partilere gelmezdi. Arkadaşlardan bazıları böyle bir parti düzenlediklerinde ve onu davet etme görevini de bana verdiklerinde her zamanki tutumuyla beni reddederdi. Diplomatik ortamlarda bulunmak zorunda kaldığındaysa (normalde yılda üç kez olurdu bu) oldukça huzursuz, gergin ve içine kapanık olurdu."**

---

* Bella Fromm, *Blood and Banquets* (New York: HarperBross, 1942), s. 97.

** Sir Neville Henderson, *Failure of a Mission* (New York: Putnam's, 1940), s. 42.

Hitler, gazetecilerle buluşacağı zamanlarda da soğukkanlılığını yitirerek sinirlerini kontrol edememektedir. Bir propaganda dehası olarak, basının insanlar üzerindeki gücünün ve etkisinin farkındadır. Bu yüzden basını sonuna kadar destekler, törenlerde onlara özel yer ayırır. Ancak iş röportaja gelince, her nedense kendisini savunma hattında hissederek, soruların kendisine önceden hazırlanıp verilmesinde ısrar eder. Röportaj sırasında, soruların cevaplarını önceden hazırladığı için dengeli bir tutum sergiler. Öyleyken bile, gazetecilerin kendisinden daha açıklayıcı olmasını talep etmelerine fırsat vermez. Onları caydırmak için uzun bir nutuk çekmeye başlar hemen. Nutuk bittiğinde, röportaj da bitmiş olur."*

Aydın kesiminin ya da içlerinde kendisine eleştiri yöneltebilecek kişilerin olduğu grupların önünde de konuşmaktan hazzetmez.**

Genel olarak insanlarla uyumu zayıftır. Hiçbir kurmayıyla da gerçek anlamda bir yakınlık ve samimiyet kurmamıştır. Belki Strasser hariç, ona sen diye hitap eden tek arkadaşı Hess'tir. Goering, Goebbels ve Himmler bile, daha içten bir hitap için sağ kollarını feda etmeye hazır olmalarına karşın, ona resmi olarak siz diye hitap etmek zorundadırlar. Subaylardan oluşan ailesi dışında, Almanya'dan Bayan Bechstein ve Winifred Wagner ailesi gibi sadece birkaç yakını ona sen diye hitap eder ve kendisini takma adı olan 'Kurt' adıyla çağırır. Ancak bunlar çok nadiren rastlanan örneklerdir. Genelleme yapıldığında insanlarla arasına koyduğu mesafe belirgindir. Bir dönem çok yakınında olan Ludecke bu durumu şöyle belirtir: "İçten ve samimi olduğu anlarda bile, onun etrafındakilere karşı gerçek bir yakınlık hissettiğini hiç görmedim. Her zaman mesafeli ve soğuk bir tutumu vardı."***

---

* Frederick Oechsner, *This is the Enemy* (Boston; Little, Brown, 1942), s. 59.

** Ludwig Wagner, Hitler, *Man of Strife* (New York: Norton, 1942), s. 59.

*** Ludecke, *I Knew Hitler*, s. 489-90.

Fry da onu "kalabalıkların içindeki yalnız adam" olarak tanımlar.*

İnsanlarla normal bir sohbet ya da tartışma sürdüremediği oldukça iyi bilinir. Karşısında tek bir kişi olsa bile, bütün konuşmayı o yapar, başkasına fırsat vermez. Durum böyle olduğundan, karşılıklı konuşma denilen şey sohbet niteliklerinin tümünü yitirerek bir vaaza, hatta kolayca bir tirada dönüşür. Karşısında konuştuğu kişinin varlığını kolayca unutur, kendini bir topluluğun önünde konuşuyor gibi hisseder. Strasser onun bu davranışını kısa ama vurucu bir örnekle anlatır: "Hitler omuzlarını dikleştirdi ve gözlerini uzaklara dikerek o anda sadece benimle konuşmadığını, aslında oturma odasının duvarlarının ötesindeki hayali bir dinleyici kitlesine seslenmekte *olduğunu göstermiş* oldu."

Bu yalnızca siyasi konularla ilişkili değildir. Yakın çalışma arkadaşları ya da danışmanlarıyla baş başa dostane tavırlarla konuşmaya çalışsa bile, bir diyalog içine giremez. Bazen insanlarla daha yakın olmak ister ve "Ben Viyana'dayken" ya da "Ben ordudayken" gibi ifadelerle kişisel tecrübelerinden söz açarak sohbete giriş yapmaya çalışır. Ancak böyle durumlarda bile konuşmanın tamamını yapma konusunda ısrarcıdır ve aynı hikâyeleri sanki ezberlemiş gibi tekrar tekrar aynı şekliyle anlatır durur. Bu hikâyelerin çoğu *Mein Kampf*'ta ele alınmıştır. Arkadaşları bu hikâyeleri belki onlarca kez dinlemişlerdir, ama bu durum Hitler'i hikâyelerini büyük bir şevkle anlatmaktan alıkoymaz. Bu öykülerin en göze çarpan özelliği de yüzeysel olmalarıdır. Hitler kendiyle ilgili olguları fazla açığa vurmaz.**

Price, "Karşısında ikiden fazla kişi olduğunda, bunlar yakın çevresinden de olsalar, hiçbirinin konuşmasına fırsat vermez. Ya Hitler konuşacak onlar

* Michael Fry, *Hitler's Wonderland* (Londra: Murray, 1934), s. 107.
** *Hanfstaengl*'den alınan bilgi.

dinleyecek ya da onlar aralarında konuşup Hitler sessiz sedasız oturacaktır," diyor.* Buna rağmen çevresindekilerin kendi aralarında konuşmalarına kızmaz. Tabii eğer canı konuşmak istemiyorsa. Ancak başka bir şeyle ilgileniyor görüntüsü verirken, birinin konuşmasını dinlemekten de hoşlanır. O anda konuşulanlara kulak kabartır ve duyduklarını daha sonra bir yerlerde kullanır.** Yine de bunu kimden duyduğundan bahsetmez ve kendi fikriymiş gibi ifade eder.

Rauschning'in de dediği gibi, "O tam bir numaracıdır. Başkalarından duyduklarını aklında tutar, asla unutmaz. Bir başkasına anlatırken de öyle bir şekilde anlatır ki dinleyen o fikrin kendi buluşu olduğunu zanneder."***

Roehm onun bu özelliğinden şöyle yakınır:

"Ona bir şey anlatamazsınız, çünkü o bunu zaten biliyordur. Çoğu zaman bizim tavsiyelerimizi yerine getirir, ama ilk anda bu tavsiyeleri hep gülerek karşılar. Sonra da verdiğimiz fikir ona aitmiş, kendi buluşuymuş gibi davranır. Bu durumun onu ne kadar alçalttığının da farkında değil gibidir."****

Yakın çevresini ve yaverlerini çileden çıkaran bir başka özelliğiyse unutkanlığıdır. Bu konu hakkında o kadar çok yorum yapılmıştır ki, burada üzerinde durmaya pek gerek yoktur. Hitler'in bir gün söylediği bir şeyin birkaç gün sonra tam tersini söylediğini ya da meseleyi tamamen unuttuğunu hepimiz biliyoruz. Bu sadece uluslararası meselelerde değil, en yakın arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde de böyledir. Çevresindekiler, bu durumla ilgili memnuniyetsizliklerini belirtip Hitler'in tutarsız davrandığını kendisine belli ettiklerinde sinirlenerek bu kişilerin kendisini yalancılıkla suçladığını ileri sürer. Açıkça anlaşılan şudur

---

* George Ward Price, *I Know These Dictators* (Londra; Harrap, 1937), s. 5.

** Hanfstaengl'den alınan bilgi.

*** Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 135-6.

**** Roehm, Ludecken'in yaptığı alıntı, *I Knew Hitler*, s. 287.

ki, diğer Naziler de bu oyunu iyi öğrenmişlerdir. Rauchning konuyla ilgili şöyle der: "Hitler başta olmak üzere pek çok Nazi, histerik bir kadın gibi, hatırlamak istemedikleri hiçbir şeyi hatırlamazlar."*

Hitler konuşmalarında mizahi öğelere yer verip oldukça nükteci görünmesine rağmen aslında bir mizah duygusuna sahip değildir. Kendine yapılan şakalardan da hoşlanmaz. Heyst, "Hitler kasvetli ruh halini kendini alaya alarak ve mizaha başvurarak arındırmaktan acizdir," der.** Von Wiegand kendisiyle dalga geçilmesine karşı aşırı derecede duyarlı olduğunu söylerken,*** Huss, "Hemen ciddiyetle üstüne alınıp köpürür, bunu kendine değilse bile devletin ve Führer'in onuruna yapılan bir saldırı olarak değerlendirir," der. **** Her şey yolunda giderken arada bir neşeli ve şakacı bir havaya bürünür. Bu şakalar genellikle ona buna takılma ya da dalga geçme biçimindedir. Takılmalar, arkadaşlarının aşk maceralarını konu alır, ancak sadece imalarla sınırlıdır. Bunun ötesine geçerek cinsel anlamda kabalık yapmaktan kaçınır.***** Friedelinde Wagner bize bu konuyla ilgili şöyle bir örnek verir. Onun anlattığına göre Hitler Göring ve Goebbels'i Wagner ailesine tanıştırırken şunları söylemiştir:

"Bir voltun ve bir amperin ne olduğunu biliyorsunuz öyle değil mi? Tamam. Peki ya bir Goebbels ve bir Göring'in ne olduklarını biliyor musunuz? Bir Goebbels, bir insanın bir saatte konuşabileceği saçmalıkların miktarı, bir Göring ise bir insanın göğsüne iliştirilebilen metal parçaları toplamıdır."******

Bir diğer mizahi yönü ise taklit yeteneğidir. Hemen herkes bu konuda yetenekli olduğunda hemfikirdir.

---

* Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 135-6.

** Axel Heyst, *After Hitler* (Londra: Minevra Publishing Co., 1940,) s. 53.

*** Von Wiegand, *Hitler Forsees His End*, s. 48, 151.

**** Huss, *The Foe We Face*, s. 104.

***** Hanfstaengl'den alınan bilgi.

****** Friedelinde Wagner, yayımlanmamış el yazması.

Sık sık aynı ortamda bulunduğu subay arkadaşlarından birini kurban seçerek onun taklidini yapar ve o kişi hariç herkesi çok eğlendirir. Ayrıca Sir Eric Phipps ve Chamberlain'in taklitlerini yapmaktan hoşlanır.

Hitler'in insanlarla uyum zorluğu belki de en çok kadınlarla ilişkilerinde ortaya çıkar. Siyasette ünlü ve önemli bir isim olduğundan, özellikle yabancı basında, adı birçok kadınla birlikte anılır. Alman halkı onun hayatının bu kesitiyle ilgili çok az bilgiye sahip olsa da, çalışma arkadaşları pek çok şeye tanıktır. Genelleme yapılacak olursa, kadınlarla kurduğu ilişkiler üç temel gruba ayrılır: (a) Oldukça yaşlı kadınlar. (b) Aktrisler ve gönül eğlendirdiği gelip geçici kadınlar. (c) Uzun süreli ilişkiler.

(a) Daha 1920'lerde, 61 yaşında dul bir kadın olan Carola Hofmann onu kanatları altına almış ve bir nevi ona annelik yapmıştır. Daha sonra bu rolü Berlinli, dünyaca ünlü piyano imalatçısının karısı olan Helena Bechstein devralır. Partinin ilk kurulduğu yıllarda Hitler için önemli paralar harcayan bu kadın, onu kendi sosyal çevresine sokarak Hitler üzerinden bir anne şefkatini ve ilgisini eksik etmemiş ve sık sık 'keşke Hitler kendi evladım olsaydı,' diyerek sevgisini dile getirmiştir. Hitler Landberg'de hapishanedeyken onu sık ziyaret edebilmek için nüfusuna geçirmeyi bile düşünmüştür. Strasser, Hitler'in onun dizleri dibinde oturduğunu, kadının Hitler'i göğsüne bastırıp, saçlarını okşarken "Mein Woelfchen" (benim küçük kurtçuğum) diye mırıldandığını anlatır.*

Ancak Hitler iktidar olduktan sonra durum değişir. Kadın onun yaptığı her şeyde, attığı her adımda kusurlar bulmaya başlar. Dahası onu başkalarının önünde azarlar. Wagner'e göre, Bayan Bechstein, bütün Almanya'da, Hitler'in karşısında düşündüğünü söyleyebilen tek kişidir.** Bu şiddetli azarlamalar

* Strasser, *Flight from Terror.*

** Friedelinde Wagner'le yapılan görüşme, New York City.

sırasında Hitler, işlediği kabahat yüzüne vurulan utangaç bir çocuk gibi karşısında dikilir. Hanfstaengl'e göreyse, Bayan Bechstein Hitler'i, Lottie adındaki pek de güzel olmayan kızıyla evlendirmek için büyütmüştür. Hitler, sırf mecburiyetten kendisine evlenme teklifinde bulunduysa da kız bunu kabul etmemiştir.* Bayan Bechstein bu amacına ulaşamadığı için Hitler'in tutum ve davranışlarını, toplumsal projelerini eleştirmeye başlamıştır. Yine de, Hitler çok sık olmasa da, ona yaptığı ziyaretleri aksatmamıştır.**

Frau Victoria von Dirksen de bu grupta yer alır. Bu kişinin Hitler ve kariyeri için bir servet harcadığı söylenir. Yakın zamanda bu manevi annelik görevini Bayan Goebbels üstlenmiştir. Onun ev yaşamında rahat etmesinin sağlanması, ihtiyaçlarının karşılanması, ev işleri, sevdiği yemeklerin pişirilmesi gibi işler ona aittir. Bunların yanı sıra, arkadaşlarından biriyle evlenir de ilişkileri daha da güçlenir umuduyla çöpçatanlık bile yapmıştır. Bir keresinde Ludecke'ye şöyle bir şikâyette bulunmuştur: "Ben hiç iyi bir çöpçatan değilim. Onu en çekici, en alımlı arkadaşlarımla baş başa bıraktığımda bile hiç oralı olmuyor."*** Kendisinden yaşça büyük olan üvey kardeşi Angela da Münih ve Berchtesgaden'de kalırken onun ev işlerine bakmış, bir süre onun için bir anne rolünü üstlenmiştir.

Richard Wagner'in gelini olan Winifred Wagner'in adı da bu konuyla ilgili pek çok dedikoduya karışmıştır. Kendisi İngiliz asıllı olup, bir hayli alımlıdır ve o dönem Hitler'le aynı yaşlardadır. Daha 1920'lerin başında bile Hitler'in sıkı destekçisidir. Hitler de Bayreuth'taki Wagner evinin müdavimi olmuştur ve iktidara geçtikten sonra kendisi ve çalışma arkadaşları için oraya, Wagnerlerin yanına bir ev yaptırmıştır. Siegfried Wagner'in ölümünden sonra, tüm dünya onun

---

* Bilgi, Hanfstaengl'den alınmıştır.

** Friedelinde Wagner'le yapılan görüşme, New York City.

*** Ludecke, *I Knew Hitler*, s. 419.

Hitler'le evleneceğini konuşmaya başlar. İki tarafın da bu beraberliği uygun görmesine rağmen aralarında bir şey olmaz. Yine de Hitler, Wagner ailesini düzenli olarak ziyaret etmeye devam eder. Kendi evi 1907'de dağıldığından beri bir ev sıcaklığı hissettiği tek yer orasıdır. Şüphe yok ki, Bayan Wagner, onun rahat etmesi ve kendini evinde hissetmesi için elinden gelen her şeyi yapmaktadır. Ev ortamının yaratılmasında evdeki çocukların, (bir oğlan iki kız; Friedelinde, danıştıklarımızdan biridir) büyük payı vardır. Tüm aile Hitler'e takma adı olan 'Kurt' adıyla seslenir ve 'sen' diye hitap eder. Bu evde kendini o kadar güvende hissetmektedir ki çoğunlukla korumaları olmadan yalnız kalır. Bazen yılbaşı tatillerini bile bu evde bu ailenin bir parçası olarak geçirir. Alman halkının bu evliliği çok desteklemesine karşın, Hitler o kadar ileri gitmek istememiştir.

(b) İkinci grupta gelip geçici ilişkilerle yaşamına giren kadınlar vardır. Bunların çoğu sinema ve tiyatro yıldızlarıdır. Hitler etrafında güzel, alımlı kadınların olmasından hoşlanır ve genellikle başbakanlık partilerinde film şirketlerinden birçok aktris göndermelerini ister. Geçmişte yaşadıklarını ya da gelecek planlarını anlatarak bu güzel hanımları etkilemekten çok hoşlanmaktadır. Ayrıca kızlara daha iyi roller vermeleri için stüdyo ve film şirketlerine baskıda bulunur ve sahip olduğu bu güçle onları etkilemeyi de sever. Öğrendiğimiz kadarıyla, bu tip kadınlarla olan yakınlığı bundan öteye geçmemiştir. Özetle, bu sahne insanlarının yanında, kendisini hiçbir grubun yanında hissetmediği kadar rahat hisseder ve sık sık onlarla yemeğe çıkar.

(c) Hitler'in yaşamında az ya da çok önemli rol oynayan birkaç kadın daha olmuştur. Bildiklerimizin ilki Parti'nin resmi fotoğrafçısının kızı Henny Hoffmann'dır. Bazı raporlara göre Henny, vaktinin çoğunu Münih'te, öğrencilerin birkaç mark vererek

birlikte olabildikleri bir fahişe olarak geçirmişti. Babası Heinrich Hoffmann ise Hitler'in yakın arkadaşı ve Parti üyesiydi. Hoffmann, son savaşın patlak verdiği dönemlerde, Münih'te kalabalık bir insan topluluğunun fotoğrafını çeker. Sonra, Hitler Münih siyasi ortamında ünlenince, Hoffmann resimde onun da yer aldığını fark eder ve bu resmi ona iletir. Hitler, kendini bu resimde görünce çok memnun olur ve böylece aralarında bir samimiyet doğar. Aynı zamanda Hoffmann'ın karısı da onun büyük bir hayranıdır ve Hitler'in yaşamında anne rolünü bir dönem o oynar. Bayan Hoffmann'ın ölümüyle bu ev ahlaki bir çöküş yaşar ve her iki cins için de homoseksüellerin buluşma yeri olur. Evde her tür cinsel ilişkinin yaşandığı içki ve seks partileri verilmeye başlanır.

Hitler Hoffmannların evindeki bu partilerde sıkça bulunur ve Henny ile samimi bir ilişki kurar. Ağzı pek sıkı olmayan Henny, sarhoş olduğu gecelerde Hitler ile ilişkisini sağda solda anlatmaya başlayınca babası buna kızar ve Hitler ile ilişkisini kesmesini sağlar.

Önceleri Hitler reklam amacıyla fotoğraflarının çekilmesine karşı durmuş, komünist bölgelerden geçerken kolayca tanınmasını engellemek için gizemini korumayı tercih etmiştir. Yukarıda bahsedilen olayların yaşanmasından kısa süre sonra Hitler Hoffmann'ı partinin resmi fotoğrafçısı olarak görevlendirmiş ve kendi fotoğraflarıyla ilgili ona özel yetkiler sağlamıştır. İddialara göre, bu öncelikler, Hoffmann'a milyon dolarlar kazandırmıştır. Hitler'in yakın çevresi arasında konuşulanlara bakılırsa, Hitler Henny ile cinsel beraberliklerinin halk arasında duyulmasını engellemek için, Hoffmann'a bazı özel haklar tanımak zorunda kalmıştır.

Henny çok geçmeden, homoseksüel olduğu ileri sürülen Nazi Gençlik Hareketi lideri Baldur von Schirach ile evlenir. Ailesi bu evliliğe şiddetle karşı çıksa da Hitler bunu dayatmıştır. Bugün Hitler ve

Hoffmann arasındaki bütün anlaşmazlık giderilmiştir ve onun Hitler'in en yakın arkadaşlarından biri olarak Führer üzerinde büyük etkisi vardır. Herkesçe bilinen bir şey olmayıp bizi konunun epey dışına sürükleyeceği için Hitler'in bu duygusuz kişiliğini, incelememizin daha sonraki bölümlerinde ele alacağız.

Henny Hoffmann olayından sonra, Hitler toplum hayatında, 1924'te ev işleriyle ilgilenmek için yanına gelen üvey kardeşi Angela'nın kızı Geli ile görünmeye başlar. Geli ile aralarındaki arkadaşlığın ilerlediği dönemde Angela, Berctesgaden'e gitmiş, Münih'teki dairede Hitler ve Geli yalnız yaşamışlardır. Ayrılmaz bir ikili olan Hitler ve Geli, parti çevrelerinde de konu olmuştur. Gregor Strasser başta olmak üzere pek çok üye bunu uygunsuz bulmuş, bunun kötü reklam olduğunu ve istenmeyen dedikodulara yol açtığını düşünmüştür. Diğer üyeler ise Hitler'e, Geli'nin giyim kuşam ve eğlence için harcadığı paraların kaynağının Parti fonu olup olmadığını sorarak onu sıkıştırmışlardır.

Hitler, Geli'nin başkalarına olan ilgisini müthiş derecede kıskanmış, onun başka erkeklerle çıkmasına izin vermemiştir. Bazıları, eğer yanında götüremiyorsa, onu gün boyu eve kilitlediğini iddia eder. Partinin karşı çıkmasına rağmen, bu ilişki birkaç sene daha sürmüştür.

Derken bir gün, Geli Hitler'in dairesinde ölü bulunur. Hitler'in tabancasından çıkan tek bir kurşunla ölmüştür. Oldukça karmaşık bir durum vardır ortada. Adli tıp, Geli'nin ölüm raporuna intihar yazmıştır ancak, ceset Katolik inancına uygun dinsel bir törenle gömülmüştür. Kızın Hitler tarafından öldürüldüğü konusunda pek çok söylenti ortalıkta dolaşmıştır. Gerçek ne olursa olsun, Hitler bu olayın ardından aylar süren bir ruhsal bunalım geçirir.

Gregor Strasser, törenden birkaç gün sonra, Hitler'in intihar edeceğinden korkarak onun yanında

kalmaya başlamıştır. Ludecke, "Hitler'in Geli'ye olan aşırı sevgisi ve bağlılığı yakın çevresi arasında hâlâ gizemli bir meseledir," der.*

Geli'nin ölümünü izleyen birkaç yıl boyunca, Hitler kadınlarla yakın ilişki kurmamıştır. 1932'de partinin fotoğrafçısı Hoffmann'ın asistanı Eva Braun ile tanışır. Bu ilişki hızlı bir şekilde gelişmese de uzun soluklu olmuştur. Bu zaman zarfında, Hitler, Eva'ya pahalı otomobiller ve Münih'le Berchtesgaden arasında bir ev almıştır. Söylenene göre, Berchtesgaden'e gidiş gelişlerde bu eve de uğrardı. Eva da Berchtesgaden ve Berlin'de olduğu zaman Hitler'in misafiri olurdu.

Oechsner'e söylendiğine göre, Eva'nın Berchtesgaden'e yaptığı bir ziyaretin ardından, Hitler'in yatak odasında birkaç parça iç çamaşırı bulunmuştur. Hohenlohe'ye göre, Wiedemann, Eva'nın bazen Berlin'de kaldığında bütün geceyi Hitler'in yatak odasında geçirdiğini söyler. Norburt'un bildirdiğine göre Eva, 16 Aralık 1939'da Başbakanlık konutuna taşınmıştır. Hitler'in savaş biter bitmez Eva ile evlenmeyi planladığı söylenir.** Bunun dışında, Eva'nın iki kez intihar girişiminde bulunması ve Hitler'in muhafızlarından birinin Eva'ya âşık olması hariç, bu ilişkiyle ilgili bir bilgimiz yoktur.

Yine de, Eva Braun'la ilişkisi Hitler için çok da özel değildir. Onunla olduğu süreçte, en az iki sinema oyuncusu ile sık sık bir araya geldiği bilinmektedir. Bu iki beraberlik diğer aktrislerle olan arkadaşlıklarından daha uzun sürmüştür. Bu iki kız, sık sık gecenin geç saatlerinde yalnız olarak Başbakanlığa çağırılıyor, sabahın ilk ışıklarıyla evlerine dönüyorlardı. Bu kapalı kapılar ardında yaşananlardan yakın arkadaşlarının bile bilgisi yoktur. Kızlardan ilki Renarte Müller, daha sonra kendini Berlin'deki

---

* Agy., 382-383.

** R. Norbut, "Is Hitler Married?" *Saturday Evening Post*, 16 Aralık 1939, s. 14-15.

bir otelin camından atarak intihar etmiştir. Diğeriyse savaş patlak verene kadar Başbakanlığı ziyaret etmeye devam eder.

Arkadaşları konu kadınlar olunca Hitler'in o sofu tavrını takınmaktan uzak olduğunu gayet iyi bilmektedirler. Yine de Propaganda Bürosu, Hitler'i Alman halkına sempatik göstermek için ortalığa bunun tersini yaymaktadır. Muhtemelen Hoffmann ve özel danışmanı Schaub dışında hiç kimse onun cinsel yaşamı konusunda bir bilgiye sahip değildir. Bu, parti çevrelerinde pek çok farklı görüşün yayılmasına sebep olmuştur. Bazıları aslında Hitler'in normal bir cinsel yaşamı olduğuna ama bunu kısıtlayıp cinsel dürtülerini bastırdığına inanmaktadırlar. Bazılarıysa onun cinsel dürtülere karşı bir bağışıklık kazandığını, kızlarla yapayalnız kaldığında bile hiçbir şey yapmayacağını ileri sürmektedir. Ve yine bir grup, eşcinsel olduğu fikrindedir.

Böyle düşünenler, bu kanılarını Parti'nin kuruluş günlerinde önemli görevler almış çoğu kişinin tanınmış eşcinseller olmasına dayandırırlar. Roehm, eşcinsel eylemlerini gizlemek için hiçbir girişimde bulunmamış, Hess ise "Fraulein Anna" olarak anılmaktan gocunmamıştır. Bu çevrelerde birçok eşcinsel olduğu düşünülmüş, Hitler de onlardan biri olarak görülmüştür.

Hitler'in ahlaka verdiği önem ve daha büyük bir Almanya yaratma yolunda yerine getirdiği misyonun kutsallığı konusundaki iddialı tutumu düşünülecek olursa, yakın çalışma arkadaşlarının bu kadar pervasız olmasına izin vermesi olağandışı bir durumdur. Gerçekten de 1934'teki Kanlı Temizlik olayı haricinde onları hiçbir zaman kısıtlamamıştır. Yanılgı ve hatalara karşı hoşgörü göstermiştir. Lochner şöyle der: "Parti'ye üye olmanın tek şartı kayıtsız şartsız bana bağlanmış ve kendini bana adamış olmaktır." Birisi üye olmak isteyenlerin arasında hırsızlar ya da suç-

lular olursa ne yapacağını sorduğunda ise "İnsanların özel hayatı beni ilgilendirmez," yanıtını vermiştir.*

Ludecke, SA üyelerinin davranışlarından şikâyet eden bazı dürüst Parti üyeleriyle konuşurken Hitler'in şöyle dediğini belirtir: "SA'ların koca göbekli para babalarıyla ilgileneceklerine, kadınlarla ilgilenmesini tercih ederim. Neden yandaşlarımın özel hayatları beni ilgilendirsin ki... Roehm'in başarılarının dışındaki hiçbir şey beni ilgilendirmez. Ben ona sonsuz güven besliyorum."**

Rauschning, Parti'deki genel tavrın "İstediğini yap, ama belli etme" olduğunu söyler.***

Çalışma arkadaşlarına karşı takındığı bu tutum şüphesiz Parti içinde bir standart haline gelmemiştir. Kaptan von Mueke Parti'den şu gerekçeyle ayrılmıştı: "Halk partisi artık halka layık bir parti değildir. Aşağılara düşmüş, yozlaşmıştır. Kısacası tam bir domuz ahırıdır."****

Rauschning de benzer bir duyguyu ifade eder: "En iğrenç kısım da gizli kapaklı yaşanan rezilliklerin etrafa yayılan pis kokularıdır. Sapıklık şeytani bir sızıntı gibi her tarafı sardı. Bu ortamda düzgün bir insan kalmamış. Çarpık ilişkiler, imalar, samimiyetsiz davranışlar, yalan duygular, gizli hırslar... İnsanın etrafını saran hiçbir şey gerçek ve doğal değil. Doğal içgüdülerin duru yansımaları yok artık."*****

Hitler'in toplumdan titizlikle saklanan bir diğer özelliğiyse pornografi merakıdır. *Der Stuermer*'in bir sonraki sayısını sabırsızlıkla bekler ve eline geçtiğinde büyük bir hevesle okur. Açık saçık öykü ve karikatürlerden büyük zevk alır.****** Rauschning'e

---

* Lochner, *What About Germany?*, s. 94.

** Ludecke, *I Knew Hitler*, s. 477-478.

*** Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 91-92.

**** Rudolf Olden, *Hitler* (Amsterdam: Querido, 1935), s. 180-181.

***** Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 263.

****** Texas, Seagoville Yabancılar Kampında Prenses Stephanievon Hohenlohe ile yapılan konuşma, 28 Haziran 1943 ve Rauschning, agy, s. 60.

bakılırsa, Hitler Stuermer'in "Üçüncü Reich'ta" izin verilen bir pornografi türü olduğunu söylemiştir. Hitler'in büyük bir çıplak resim koleksiyonu vardır. Hanfstaengl ve diğerlerine göre, kendi özel sinema salonunda açık saçık filmler izlemeyi de sever. Bunların bazısı Hoffmann tarafından bizzat onun için çekilmiş filmlerdir.

Kendisini müzik konusunda büyük bir otorite ve iyi müziğe âşık biri olarak sunmaktan çok hoşlanır. Boş zamanlarında Wagner ve onun opera müziği konusunda vaazlar verir. Wagner müziğinden etkilendiğine, büyük zevk aldığına kuşku yoktur. Oechsner, kendisini müzik dinlerken gözlemlemiş ve şu noktaları vurgulamıştır:

"Acı ve zevkle kasılan yüz kasları, çatılan kaşlar, kapanan gözler, sıkı sıkıya kenetlenmiş bir ağız..."*

Hitler şöyle söylemişti: "Benim için Wagner tanrısaldır ve onun müziği benim dinimdir. Onun konserlerine gitmek, başkalarının kiliseye gitmesiyle aynı şeydir benim için."

Ancak Hanfstaengl'e göre, genel anlamda iyi müzikten anlayan ve iyi müzik seven biri değildir.** Onun sevdiği müziğin yüzde seksen beşini Viyana kahvelerinde çalınan müzikler oluşturur. Bu ayrıca Hitler'in son yıllarda neden operaya ve konserlere gitmediğinin de yanıtıdır. Başbakanlıkta izlediği filmler haricinde müzikal komedi ve kabareleri beğenir. Pope'un söylediğine göre Hitler, bir Amerikan operet sanatçısının başrolü oynadığı *Şen Dul* operetine giderdi sık sık.

Pope şöyle der:

"Hitler'in, *Gauletier* (Nazi valisi) Wagner'i dürttüğünü ve Dorothy spot ışıkları altında o ünlü numarasını yaparken sinsice güldüğünü gördüm. Bu oyunda Dorothy ya üzerine bir çift şeffaf kelebek kanadı takar ya da hiçbir şey giymez. Hitler, oyunu bir opera

* Oechsner, *This is the Enemy*, s. 86-87.

** Ernst Hanfstaengl'den alınan bilgi.

dürbünü ile izler, hatta bazen sadece onun için özel olarak oynanmasını emreder."*

Propaganda Bürosu tarafından Hitler'in mütevazı yaşamına ilişkin pek çok şey yazılmıştır. Bu özelliği, yakın arkadaşları tarafından da abartılarak vurgulanır. Oysaki vejetaryen olmasına rağmen, yediği yemekler pek de sade değildir. Almanya'nın en ünlü aşçıları tarafından hazırlanan yumurta ile yapılmış yüz bir farklı çeşit yemek yer. Ayrıca taze sebzeler ve değişik tariflerle hazırlanmış sebze yemeklerini de sever.

Çok fazla miktarda pasta, börek tüketir ve bazen bir günde neredeyse bir kilo kadar çikolata yediği olur. Masrafsız biri de değildir hani. Basit, sade kıyafetler giyse bile sahip olduğu giysiler sayıca çok fazladır. Hepsi en iyi kumaşlardan, en usta terziler ve işçiler tarafından dikilmiştir.

Resim koleksiyonu yapmaya da çok düşkündür. Fiyatı ne olursa olsun beğendiği bir tablo varsa ona sahip olmak ister. Hayatındaki en sade ve abartısız şey yatak odasıdır. Odada baş kısmı kurdelelerle süslü metal bir karyola, boyanmış çekmeceli bir şifonyer ve birkaç iskemleden başka bir şey yoktur. Odayı kendi gözleriyle görmüş olan Friedelinde Wagner ve Hanfstaengl de odanın tarifini bire bir şu sözcüklerle yapmışlardı: "Herhangi birinin bir Başbakana değil, ancak bir genç kıza yakıştıracağı bir oda."

Hitler, Alman halkına olağanüstü cesaret sahibi biri olarak tanıtılmasına karşın, yakın arkadaşları bunun doğruluğunu zaman zaman sorgulamışlardır. Bazı durumlarda bunun tam aksini gösterecek şekilde davrandığı olmuştur. Öyle ki, bazen kendisine karşı çıkılacağından korkarak izlediği programı uygulamaktan vazgeçmiştir. Bu durum özellikle Nazi valileri için geçerlidir. Onlardan çekindiği açıktır. Onlardan ters bir karşılık almaktansa, buluşmadan

* Ernst Pope, *Munich Playground* (New York: Putnam's,1941), s. 5-9.

önce, gruba hâkim durumda olan tarafın hangi görüşte olduğunu öğrenir. Buluşma gerçekleştiğindeyse çoğunluğun fikir ve istekleriyle uyuşacak bir eylem planı teklifi sunar.*

Hohenlohe'ye göre, Danzig sorununun örtbas edilerek çözülmesini önerdiğinde, kendisine üç general karşı çıkmış, o da önerisini hemen geri çekmiştir. Aynı şekilde Münih'te, askeri geçit törenini izleyen halkın yeterince coşkulu ve heyecanlı olmadığını görünce, savaşı ertelemeye karar vermiştir.**

Hitler için alınan yüksek güvenlik önlemleri pek çok kişiyi şaşırtmıştır. Bu önlemlerin çoğu halktan gizli tutulmaktadır. Hitler, üstü açık arabasının ön kısmında ayağa kalkıp halkı selamlarken ne kadar cesur bir kahraman gibi görünse de, geçtiği caddeler boyunca konuşlandırılmış muhafızları, gizli servis ajanlarını, halkın içine karışmış sivil polisleri hiç kimse bilmez. Halk ne başbakanlıkta ne de Berchtesgaden'de alınan önlemlerden haberdardır.

Savaştan önce, Berchtesgaden'deki evinin etrafı iki kilometrelik elektrikli telle çevrilmiştir. Evin etrafındaki tepelerin çevresine koruganlar yapılmış, içlerine makineli tüfekler yerleştirilmiştir.*** Lochner'in bildirdiğine göre, özel tren yolculukları sırasında, ağır silahlar kuşanmış iki yüz SS subayı tarafından korunmaktadır. Hiçbir Alman İmparatoru bu kadar fazla sayıda muhafızla yolculuk etmemiştir.**** Savaş başladıktan sonra trenin ön ve arka kısımlarına uçaksavar silahlar yerleştirilmeye başlanmıştır. Oysa Nazilerin haber filmlerinde Hitler trenin en önünde, tek başına, çelik miğfersiz olarak gösterilir.

Sonuç olarak şunu söyleyebiliriz ki, Hitler'in ancak yakınlarının bildiği gerçek kişiliğiyle Alman halkının tanıdığı Hitler arasında büyük farklılık ve

* Rauschning, *Gesprache*, s. 207.

** Prenses Stephanie von Hohenlohe ile yapılan görüşme.

*** Friedelinde Wagner ile görüşme, New York City.

**** Lochner, *What About Germany?* s. 77.

tutarsızlıklar vardır. Kusurlarına ve yaptığı hatalara rağmen yakın çevresi ve pek çok arkadaşı ona derin bir bağlılık duyar ve onun kusurlarını yok saymaya ya da affetmeye razıdır. Pek çok durumda, arkadaşlarının Hitler'in karakterindeki çelişkili tutum ve tavırlara karşı umursamaz olduğu görülür. Hitler, onlar için hâlâ bir Führer'dir. O bu rolü üstlendiği sürece de Führer olarak kalacaktır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KENDİ BİLDİĞİ HALİYLE HİTLER

Hitler bütün ilişkilerini gizli saklı yürütmüştür. Hanfstaengl'in söylediğine göre bu tutumu öyle bir noktaya varmıştır ki, en yakınındaki arkadaşlarına bile bir başkasıyla ne planladığını ya da ne konuştuğunu anlatmaz. "Aklı iç bölmelerle, odacıklarla doludur. İnsanlarla arasındaki meselelerin her birini farklı bölmelere yerleştirir ve bir odacığın içindeki şeyin bir diğeriyle karışmasına asla izin vermez. Aklındaki her şey bu bölmelerde titizlikle saklanır ve ancak gerekli olduğunda oradan çıkarılır."

Bu kendisi için de geçerli bir doğrudur. Yakın çevresiyle bile geçmişine dair pek çok şeyi paylaşmaktan kaçındığını biliyoruz. Hitler'e göre bu, onları hiç ama hiç ilgilendirmeyen bir konudur ve bu doğrultuda hareket ederek aklının o bölmesini sıkı sıkı kapalı tutmayı başarır. Etrafındaki her şey hakkında durmadan bir şeyler söyler, ama kendisinden asla bahsetmez. Aklından geçenlerse en az geçmişi kadar gizemlidir. Ancak yine de aklının bu bölmesini açmak ve içinde neler olduğunu incelemek ilginç ve faydalı olacaktır.

Şanslıyız ki, uzun bir zaman zarfında da olsa, geçmişiyle ilgili birkaç bilgi açığa çıkmıştır ve bunlar onun şimdiki davranışlarını anlama ve yorumlamamızda bizler için çok değerlidir. Ayrıca, elimizde onun yazı ve konuşmalarında ifade ettiği bazı tutum ve duyguları hakkında da kayıtlar vardır. Bu söylemler kısıtlı bir alan içinde sıkışıp kalsa bile, Hitler'in düşünce yapısının ürünü olan davranışları-

nı anlamak için bize bazı ipuçları verir ve o çok sözü edilen gözlerin ardında neler yattığını anlamamızı kolaylaştırır.

Rauschning bir yazısında: "Bu adamla yüz yüze gelerek, gözlerindeki derinlik, anlam ve sıcaklıktan uzak güvenilmez ifadeyi görmüş, o sert ve soğuk bakışların daha da katılaştığına tanık olmuş biri şu garip hisse muhakkak kapılmıştır: 'Bu adam normal değil.'"

Bunlara ek olarak çeşitli koşullar altında davranış kalıplarının nasıl olduğunu ortaya koyan bilgilere de sahibiz. Bu davranış özelliklerinin onun psikolojik yapısının ürünü olduğunu ve iç dünyasında olan biteni yansıttığını biliyoruz. Yine de tüm bu bilgiler Hitler'in günlük yaşam içindeki tam bir profilini çıkarmak için yeterli değildir. Ne var ki, Hitler'i anlamak için, tıpkı onda gözlenen davranış, eğilim ve duygulara sahip hastalara yapıldığı gibi ona da psikanaliz metodu uygulandığında, durumunun gizemli bir tarafı kalmaz. Bu tür hastaların geçmiş yaşamlarından ve tecrübelerinden yararlanarak ruh çözümlemelerini yapmak ve hayatlarını normale döndürmek mümkündür.

Pek çok vakanın gösterdiği gibi, hastaların mevcut karakter yapıları, temelini ilk çocukluk yıllarından alan bir değişim ve dönüşüm sürecinin ürünüdür. Karakterin temelleri en erken yaşlarda edinilen hayat tecrübeleri üzerine kuruludur; birey birbirini takip eden hayat sahnelerinden geçerken etrafını çevreleyen dünyanın taleplerine maruz kalır. Eğer bu doğruysa, bildiğimiz kadarıyla da olsa Hitler'in geçmişine kısaca bir bakmak bizim için yararlı olacaktır. Bu yolla şimdiki durumunu hiç değilse biraz aydınlatabilir, gelecekle ilgili öngörülerde bulunabiliriz. Bu geçmişi gözden geçirme işlemi Hitler'in kendisini bize yansıttığı oranda anlaşılacaktır. Hoşuna gitsin veya gitmesin, bu Hitler'in yaşamının bir parçasıdır.

Hitler'in Babası

Hitler'in soyağacı üzerinde yapılan çalışmalarda büyük bir karmaşa söz konusudur. Bunun en temel sebeplerinden biri adının çeşitli biçimlerde söylenmesidir. Hitler, Hidler, Hiedler ve Huettler bunların bazılarıdır. Aslına bakılırsa pek de okuryazar olmayan çiftçi bir ailenin, adını böyle farklı şekillerde telaffuz etmesi çok şaşırtıcı değildir. Adolf Hitler'in kendisi bile, Parti'nin ilk kuruluş dönemlerinde ismini Hittler olarak bildirmiştir. Aynı dönemde kız kardeşi de adını Hiedler olarak söyler. Karışıklığın bir diğer sebebi de Hitler'in anneannesinin de adının Hitler olması ve daha sonra bu ismi babanın soyadı olarak almasıydı. Adolf'un anne ve babasının ortak bir atadan geldiğini (annesinin dedesinin babası ile babasının dedesi aynı kişidir) düşünürsek, bu karışıklığın biraz ortadan kalktığını görürüz. Bu ortak soy, Avusturya'nın Waldviertel yöresine çok eski yıllarda yerleşmiştir.

Adolf'un babası Alois Hitler, Maria Anna Schicklgruber'in gayrı meşru oğludur. Genel olarak kabul edilen bilgilere göre, Alois Hitler'in bir değirmenci çırağı olan babasının adı Johann Georg Hiedler'dir. Alois 40 yaşına kadar annesinin adını taşımış, sonra bunu Hitler olarak değiştirmiştir. Soyadını neden değiştirdiği tam olarak bilinmemektedir ancak köylülerin birçoğunun ortak fikri bunun mirastan yararlanabilmek için yapıldığı yönündedir. Ama söz konusu mirasın da nereden kaldığı bilinmemektedir. Baba Johann Georg Hiedler'in ölüm döşeğindeyken insafa gelerek, soyadıyla beraber mirasını da gayri meşru oğluna bıraktığı söylenebilir. Fakat otuz beş yıl sonra çocuğunun annesi ile evlendiği zaman, çocuğu nüfusuna almaması gariptir. Alois'in de Hiedler adını değil de Hitler adını neden tercih ettiği bilinmemektedir. Bu çözümsüz kalmış bir sırdır. Ne yazık ki Hiedler'in

ölüm tarihi kesin olarak bilinmediğinden, bu iki olayı birbiriyle bağdaştırmak zorlaşıyor. Hitler doğmadan önce meydana gelen bir dizi tuhaf olay da pek çok spekülasyona açık kapı bırakmıştır.

Johann Georg Hiedler'in Alois'in babası olduğundan şüphelenen kimi insanlar da vardır. Örneğin Tyssen ve Koehler'e göre Başbakan Dolfuss, Avusturya polisine Hitler ailesi hakkında bir soruşturma açılması için emir vermişti ve bu soruşturmada ele geçirilen gizli bir belgeye göre Maria Anna hamile kaldığında Viyana'da yaşamakta ve o dönemde Baron Rothschild'in evinde hizmetçi olarak çalışmaktaydı. Aile onun hamileliğini öğrendiğinde onu derhal Spital'daki evine geri göndermişti. Bu ev Alois'in doğacağı ev olacaktır.

Eğer bu iddia doğruysa, Alois Hitler'in babası Rothschild ailesindendir. Bu durum, Hitler'i de çeyrek bir Yahudi yapar. Bu kaynaklara göre, Adolf Hitler bu belgelerin varlığından ve içerdiği aşağılayıcı kanıtlardan haberdardı. Bu belgeyi ele geçirebilmek için Avusturya'daki olayları tetiklemiş ve Dolfuss'un öldürülmesini sağlamıştı. Anlatılanlara göre, Dolfuss belgeyi sağlam bir yere gizlemiş ve ölmesi durumunda Avusturya'nın bağımsızlığı tehlikeye girmesin diye yerini Schuschning'e söylemişti, bu yüzden Hitler belgeyi elde etmeyi başaramamıştı. Bu genel yapı içinde günden güne anlatılıp duran pek çok hikâye vardır. Bu söylentiye inananlar, onu inandırıcı kılan birkaç kanıt ortaya koyarlar:

a. O yörede bulunan küçük bir köydeki bir değirmenci çırağının miras bırakabilecek kadar büyük paraya sahip olmuş olması mümkün değildir.

b. Johann Hiedler'in evlilik öncesi doğan oğlunu, oğlunun annesiyle otuz beş yıl sonra evlendikten ve kadın öldükten sonra nüfusuna geçirmesi tuhaftır.

c. Eğer, Hiedler mirasını kendi adını alması koşuluyla Alois'e bıraktıysa, onun bu adı sonradan Hitler'e çevirmesi mümkün değildir.

d. İki oğlu gibi Alois'in bilgi düzeyi ve davranışları da Avusturyalı köylü ailelerinin çoğunda gözlenen özelliklerle örtüşmez. Hırslı oluşları ve olağanüstü politik sezgileri, söylendiğine göre, daha çok Rothschild geleneğine benzemektedir.

e. Bu Alois Schicklgruber, çok genç yaşta köyünden ayrılarak, rızkını ve şansını aramak üzere annesinin çalıştığı Viyana'ya gitmiştir.

f. Alois Hitler'in, Braunau'da gümrük memuru olarak çalıştığı sırada Prinz adlı Viyanalı bir Yahudiyi Adolf'a vaftiz babası olarak seçmesi, Yahudiyle bir yakınlık-akrabalık hissetmiyorsa tuhaf bir davranıştır.

Bu elbette çok ilginç bir hipotezdir ve bu temele dayandırıldığında Adolf'un ileriki yaşlarındaki davranışları daha kolay açıklanabilir. Yine de damarlarında Yahudi kanı taşıyıp taşımaması karakter yapısının incelenmesi için gerekli bir şart değildir. Bilimsel anlamda, yapıyı böyle zayıf bir temele oturtmak yanlış olur. Daha sağlam temellere ihtiyaç vardır. Şimdilik bunu sadece bir ihtimal olarak kabul etmek daha doğru olur.

Maria Anna, Alois beş yaşındayken ölmüş olmalı. On üç yaşına geldiğinde Waldviertel'den ayrılıp, kunduracılığı öğrendiği Viyana'ya gitmiştir. Hayatının bunu izleyen yirmi üç yılı hakkında elde bir bilgi bulunmamaktadır. Muhtemelen bu süre zarfında orduya katılmış ve büyük olasılıkla astsubay olmuştur. Ordudaki hizmeti, daha sonraki yıllarda gümrük memurluğuna yükselmesine yol açmıştır.

Evlilik hayatı oldukça fırtınalıdır. İlk karısı kendinden on üç yaş kadar büyüktür. İddialara göre Alois'in üstlerinden birinin kızı olup sağlığı pek yerinde değildir. Her nasılsa, evlilikleri yürümez ve birbirlerinden ayrı yaşamaya başlarlar. Katolik oldukları için boşanmalarına izin verilmez ve ilk karısı 6 Nisan 1883'te ölür.

Ocak 1882'de Franziska Matzelsberger, Alois adını verdikleri gayrı meşru bir çocuk doğurur. İlk eşinin ölümünden sonra, Alois Hitler Franziska ile 22 Mayıs 1888'de evlenir ve oğlunu nüfusuna alır. 28 Haziran 1883'te ikinci karısı Angela adını verdikleri bir kız çocuk doğurur ve bir yıl sonra, 10 Ağustos 1884'te o da ölür. İlk evliliğinden bir de evlat edindikleri kızları, Alois Hitler'in ikinci kuzeni, Klara Poelzl vardır. Klara, Alois'in ilk karısından ayrıldığı döneme kadar yanında büyümüş, sonra Viyana'ya hizmetçi olarak çalışmaya gitmiştir. İkinci karısının ölümüne birkaç ay kala Klara, yatalak kadına ve iki çocuğa bakmak üzere Viyana'dan dönmüştür. Kadının ölmesinden sonra da evde işleri çekip çeviren kişi olarak kalmaya devam etmiş ve 7 Ocak 1885'te Alois onunla evlenmiştir.

17 Ağustos 1885'te bir erkek çocuk doğurmuş, ancak bebeğini kaybetmiştir. William Patrick Hitler'e göre, evliliklerinden önce gayrı meşru bir çocukları olmuştur, ancak bizim bununla ilgili kesin bir bilgimiz yok. Her ne olursa olsun, evlilik dışı dünyaya gelmiş en az bir çocuğu vardır. Bu evlilikten dört çocuk daha dünyaya gelmiştir. Evlilik yaşamı, bir gümrük memuru için oldukça fırtınalı geçmiştir. Üç eş, yedi, belki de sekiz çocuk, bir boşanma, evlilik öncesi bir ya da iki çocuk, evliliğin hemen akabinde iki çocuk, biri kendinden on üç yaş büyük, biriyse kendinden yirmi üç yaş küçük eşler, üstelik bunlardan biri üst düzey aile kızı, biri garson ve biri de hem hizmetçi hem de kendisinin üvey kızı... Tabii ki Hitler bunların hiçbirinden bahsetmemiştir. *Mein Kampf*'ta baba eviyle ilgili çok basit ve detaysız bir resim çizer.

Alois Hitler'in karakteriyle ilgili çok az bilgi vardır. Öyle görünüyor ki devlet memuriyetindeki başarılarıyla gurur duyan biriydi ama yine de işinden çok şaşırtıcı bir yaşta, elli altı yaşında, yani Adolf Hitler dört yaşlarındayken emekli olmuştur. Aralıklarla farlı

köylere taşınmışlar, baba çiftçilik yapmayı denemiştir. Emekli olduktan sonra bile gümrükçü üniformasını sırtından çıkarmadığı ve kendisine Herr Oberoffizial (yüksek memur) olarak hitap edilmesini istediği söylenmektedir. Komşularına, köylü oldukları için tepeden bakmış, onlar üzerinde egemenlik kurmaya çalışmıştır. Sık sık meyhaneye gider ve memurluk yaparken yaşadıklarını anlatmaktan, siyasi konuları tartışmaktan zevk alır. Leonding'te, yine bir meyhanenin yolunu tutmuşken felç geçirir ve 1903'te ölür.

Alois Hitler, genellikle dediğim dedik bir adam olarak anlatılır. William Patrick Hitler, Adolf'un büyük üvey ağabeyi olan babasından, çocuklarını acımasızca dövdüğünü duyarmış. Bir kere büyük oğlunu öyle bir dövmüş ki çocuk neredeyse bilincini kaybediyormuş. Adolf'u da öldüresiye dövdüğü söylenir. Yine anlatılanlara bakılırsa içkiye düşkünlüğü ve ayyaşlığı da varmış. Çocuklar sık sık kendisini meyhaneden eve taşırmış. Böyle sarhoş olduğu zamanlarda ise eve döndüğünde olay çıkarır, karısını, çocuklarını hatta köpeklerini ayrım gözetmeden dövermiş. Bu hikâye genellikle doğru kabul edilir, Adolf'un da *Mein Kampf*'ta bunu destekleyen şeyler yazdığı bilinmektedir.

Ailenin yaşadığı çeşitli yerlerdeki köylülerle konuşan Heiden bu konuda doğrulayıcı bir kanıta ulaşamamıştır. Pek çoğu bu yaşlı adamın eğlenceli bir kişi olduğunu ileri sürmüş, sanılanın aksine çok mutlu ve huzurlu bir aile ve ev yaşamı olduğunu iddia etmişlerdir. Bu huzurun sadece karısının kız kardeşi ziyarete geldiğinde bozulduğunu söylemişlerdir. Bunun neden rahatsız edici bir durum olduğu ise bilinmemektedir. Heiden bunun aralarındaki bir miras davasından kaynaklandığını ileri sürmektedir.

Alois Hitler'in siyasi tutumunun ne olduğu kuşkuludur. Hanisch şöyle yazar: "Hitler, babasının sürekli Almanya'yı övdüğünü, Avusturya'yı ise şiddetle

yerdiğini işitmiştir." Heiden'e göre baba, hizmet ettiği devletten ne kadar yakınsa da bir Alman milliyetçisi değildir. Almanya'ya karşı Avusturya'yı tuttuğu da söylenebilir. William Patrick Hitler, büyükbabasının tıpkı babası gibi Almanlara karşı olduğunu söyleyerek bunu doğrular.

Hitler'in Annesi

Anne Klara Poelzl, daha önce de belirtildiği gibi, kocasının üvey kızıydı ve ondan yirmi üç yaş küçüktü. Eski bir köylü ailesinden geliyordu. Oldukça çalışkan, dürüst, dindar bir kadındı. Ya hizmetçilik deneyiminden ya da yetiştirilme biçiminden olsa gerek, evi her zaman pırıl pırıldı. Üzerinde en ufak bir toz bulunmayan tüm eşyalar her zaman yerli yerindeydi. Kendini tamamen çocuklarına adamış bir anneydi.

William Patrick Hitler'e göre "Üvey çocuklarına karşı tam bir üvey anneydi." Onu tedavi eden Dr. Bloch'a göreyse çocuklarına karşı oldukça sevecen ve hoşgörülüydü; özellikle de göz bebeği olan Adolf'a karşı. Kocasından ve onun karakterinden gururla bahseder, yaşadıkları mutlu evlilikle övünürdü. Babalarını bu kadar küçük yaşta kaybetmelerinin çocukları için büyük bir kayıp olduğunu düşünüyordu.

Onun da geçmiş yaşamı merak ediliyor olabilir. Klara Poelzl'in kız kardeşi evliydi ve iki oğlu vardı. Bunların biri kambur ve kekemeydi. Klara, Alois Hitler'le evlenmeden önce bir bebek kaybetmiş olabilir. 1885'te doğan oğlu 1887'de, 1894'te doğan bir sonraki erkek çocuğu 1900 yılında, 1886'da doğan kız çocuğu ise 1888'de ölmüştür. Bu durum, insanın aklına kan bozukluğu sorununu getirmektedir. Dr. Bloch'un Klara'nın "embesil" bir kız çocuğunun olduğuna kesin olarak inandığını öğrendiğimizde bu kuşku daha da artmaktadır. Bloch'un bundan kesinlikle emin olmasının nedeni, annesini muayene etmek için eve geldiğinde ailenin bu çocuğu titizlikle

gizlemesi ve kimseye göstermek istememesidir. Bu çocuk, muhtemelen 1886'da doğan ve 1888'de öldüğü ileri sürülen Ida'dır. Dr. Bloch'a göre çocuğun adı Ida değil, Klara'ydı. Belki de iki ismin de son harfinin "a" olması, çocuğu hiç görmemiş olan doktoru yanıltmış olabilir. Kayıtlarda Klara ile ilgili başka bir bilgiye rastlanmamıştır.

En küçük kardeş Paula'nın zekâdan pek nasibini almamış olduğu, hatta belki de ileri derecede moron olabileceği de söylenmektedir. Bu belli ki doğruluğu zayıf bir bilgidir, ancak bünyesinin doğuştan zayıf olduğu düşünülebilir. Frengili olması da ihtimal dahilindedir. Anne bir göğüs kanseri ameliyatının ardından 21 Aralık 1907'de ölmüştür. Tüm biyografiler bu tarihi 21 Aralık 1908 olarak verir. Fakat Dr. Bloch'un kayıtları kadının 1907'de öldüğünü kesin olarak gösterir. Mezar taşında yazan tarih de budur. Ömrünün son altı ayını çok büyük sancılarla geçirmiş, son haftalarda ağrıların dindirilmesi için kendisine her gün iğneyle morfin verilmesi gerekmiştir.

Klara'nın Çek kökenli olduğu ve Almancayı kötü konuştuğu, bu yüzden de Adolf'un arkadaşlarının yanında annesinden utanıyor olabileceği iddia edilmiştir. Bu bilginin doğru olmadığı neredeyse kesindir. Dr. Bloch, kadının konuşmasında Çek olmasından kaynaklanan hiçbir aksan bulunmadığını ve bu iddiayı destekleyen hiçbir konuşma kusurunun söz konusu olmadığını belirtmiştir. Yazarlar Adolf'un annesiyle Alois Hitler'in Çek kökenli ilk eşini karıştırmış olabilirler.

HİTLER'İN KARDEŞLERİ

Alois (Oğul)

Alois Hitler (oğul) 13 Ocak 1882'de, babasının ilk eşi hâlâ hayattayken, ikinci eşinden gayrı meşru olarak dünyaya gelmiştir. Danıştığımız kişilerden

biri olan William Patrick Hitler'in babasıdır. Babasına bazı yönleriyle çok benzediği söylenir. Babası ölmeden önce evden ayrılmıştır, çünkü oğlunun anlattığına göre daha fazla dayanma gücü kalmamıştır. Anlatılana göre, üvey annesinden çok çekmiştir. Üvey annesinin, babasını kendisine karşı doldurduğu, aralarını bozduğu söylenir. Anlaşılan o ki Alois mekanik işlere büyük ilgi duyar ve babası onu mühendislik eğitimi alması için bir teknik okula göndermek ister. Üçüncü evliliğine kadar, babanın en büyük oğluyla arası iyidir. Ona büyük umutlar bağlamıştır, oğluyla gurur duyar. Ancak üvey anne içten içe baba üzerinde etki kurarak baba-oğul ilişkisinin zedelenmesine sebep olur. En sonunda, kocasını büyük oğlunun işe yaramaz ve tembel olduğuna ikna etmeyi başarır. Onun için harcayacağı parayı kendi oğlu Adolf'un eğitimi için ayırmasını ister. Sonunda istediğini elde eder ve Alois komi olarak çalışmak üzere evden gönderilir.

Tabii ki, garsonluk mesleği onun ilgisini çekmemiştir. 1900 yılında hırsızlıktan beş ay hapse mahkûm edilir. 1902'de yine aynı sebepten sekiz ay daha yatar. Daha sonra garsonluk yapmak için Londra'ya gider. 1909'da, İrlandalı bir kız olan Bridget Dowling ile evlenir. 1911'de William Patrick Hitler dünyaya gelir ve 1915'te babası aileyi terk ederek Almanya'ya geri döner. Bu dört yıllık süreçte aile mutlu değildir ve kendi içinde parçalanmalar yaşar. Babanın çok sık alkol aldığı ve buna bağlı olarak evde terör estirdiği, karısına ve küçük bebeğine karşı şiddete başvurma eğiliminde bulunduğu iddia edilir. Bu dört yıl içinde anne ve babası bir süreliğine ayrıyken, babası Viyana'ya gider. Bu Hanfstaengl'in, oğul Alois'in Viyana'da olduğu dönemde Adolf'un da orada olduğu iddiasını destekler.

1924'te Alois, Hamburg mahkemesinde aynı anda iki kişiyle evli olmak suçundan yargılanır. Altı ay

hapse mahkûm edilir, ancak karısı tarafından kendisine dava açılmadığı için ceza almaz. Almanya'da yaşayan ikinci karısından bir çocuğu olur. Bu süre içinde ilk karısına ve ondan olan çocuğuna hiç para göndermez. Enflasyonun hızla arttığı döneme kadar, Almanya'da garip işler çevirdiği söylenmektedir. İşleri bozulunca 1934'e kadar farklı işlere girip çıkar. O yıl Berlin'de SA'ların toplantı yeri olarak seçtikleri bir lokanta açar.

Oğlunun söylediğine göre Alois, çocukken Adolf'tan nefret ediyordu. Çünkü Adolf annesi tarafından şımartılırken, o, aslında Adolf'un sorumluluğunda olan işleri yapmak zorunda bırakılıyordu. Anne, zaman zaman Adolf'un işlediği hatalar için onu suçluyor ve dolayısıyla babadan gelecek olan ceza Alois'e kesiliyordu. O yıllarda ilk uygun fırsatta Adolf'un boğazına yapışmak istediğini söylerdi.

Hitler, iktidar olduğundan bu yana iki kardeş arasında gerçek bir kardeşlik ilişkisi kurulamamıştır. Olsa olsa bir ya da iki kez bir araya gelmişlerdir ki o buluşmalar da Hitler'in kendisini bütün aileden üstün gören tavırları yüzünden pek de hoş ve neşeli geçmemiştir. *Mein Kampf*'ta oğul Alois'ten bahsedilmez ve Almanya'da sadece birkaç kişi Hitler ile olan ilişkisinden haberdardır.

William Patrick Hitler

Bu kişi Alois'in otuz iki yaşındaki oğludur. Çok önemli bir kişi değildir. Amcası başbakan olmadan önce Londra'da muhasebeci olarak çalışmıştır. Amcası ünlü biri olunca ailesi için de bir şeyler yapacağı beklentisine girmiştir. Londra'daki işinden ayrılıp, Adolf Hitler'le temasa geçebileceği Almanya'ya gitmiştir. Hitler onun akrabası olarak ortaya çıkmasını istememiş, onu Opel Otomobil şirketinde küçük bir işe yerleştirmiştir. İzlenimlerime göre, William, babası ve amcası üzerinde etkili olmak, baskı kurmak niye-

tindeydi. Ancak işler planladığı gibi yürümedi ve hemen İngiltere'ye döndü. Orada Hitler Almanya'sında yaşadıklarını ve gördüklerini kaleme almaya başladı.

Angela

Angela Adolf'un üvey ablasıdır. Ailedeki en normal kişi o gibi görünür. Diğer aile üyelerine kıyasla daha aklı başında ve becerikli bir kadındır. Çocukluğu boyunca annesinin Hitler'i şımarttığını düşünmesine karşın ona karşı sevgi beslemiştir. Ailede, Adolf'un sonraki yıllarda da ilişkisini sürdürdüğü tek kişidir. 1907'de Adolf'un annesi ölünce paylaşılacak küçük bir miras kalır. Kızların başka yerden bir gelirleri olmadığından erkek kardeşler paylarını kızlara bırakır. Alois payını Paula'ya, Adolf da Angela'ya bırakır. Angela, daha sonra Linz'de Raubal adlı bir subayla evlenmiştir. Kocası çok erken yaşta ölünce, Angela Viyana'ya gider. Savaştan sonra Mensa Academica Judaica'nın (Yahudi Akademisi Lokantası) yöneticisi olur. Bilgi aldığımız bazı kişiler kendisini o dönemden tanır. Anlatılanlara göre Angela, Yahudi öğrencileri saldırı ve baskılardan koruyordu. Fırsat bulduğunda da, eline bir sopa alıp, yemekhane merdivenlerinde Yahudi öğrencilere saldıran Ari öğrencilere sıkı bir dayak atıyordu. İri yapılı, güçlü köylü kadınlarına benzer, güç gerektiren işleri kolayca başarırdı.

Adolf, savaşın bitimine yakın terhis olunca Viyana'ya giderek, on yıl görüşmediği Angela'yı ziyaret etmişti. Hitler, Landsberg'de hapishanedeyken de Angela kardeşini ziyarete gelmişti. 1924'te kızı Geli'yi yanına alıp Münih'e gitti. Burada Hitler'in ev işlerini yapıyordu. Daha sonra aynı işi Berchtesgaden'de devam ettirdi. Adolf'la arasında 1936'da bir anlaşmazlık oldu. Bunun üzerine o da Berchtesgaden'den ayrılıp Dresden'e gitti ve orada Profesör Hamitsch ile evlendi. William Patrick'e göre, bu anlaşmazlığın sebebi, Angela'nın Göring ile anlaşıp Berchtesgaden'de-

ki evinin yanındaki arsayı satın alma planından Hitler'in haberdar olmasıydı. Hitler öyle sinirlenmişti ki, Angela'nın derhal evden ayrılmasını emretmişti. Bu yüzden onun ikinci evlilik törenine gitmedi.

Geli Raubal

Angela'nın kızı olan Geli ile Hitler arasındaki ilişkiye daha önce değinildi. Geli 1930'da öldü.

Leo Raubal

Genellikle Geli'nin Angela'nın tek çocuğu olduğu sanılmıştır. Oysaki William Patrick'e göre, Angela'nın Leo adında bir oğlu daha vardır. Geli'nin ölümünden sonra amcasıyla ilişkisini kesmesinin dışında hakkında bir bilgi yoktur. Salzburg'da çalıştığı dönemde, Berchtesgaden'e annesini ziyaret etmeye gelirdi. Özellikle de Hitler Berlin'deyken. Onun dönüş yolunda olduğunu duyar duymaz da dönerdi. William Patrick'e göre, besbelli ki Hitler'i Geli'nin ölümünden sorumlu tutmuş ve ömür boyu onunla konuşmamaya karar vermiştir. 1942'de Balkan ülkelerinin birinde öldürüldüğü söylenmektedir.

Paula Hitler

Paula Hitler ya da Hiedler, Adolf'un kendisinden yedi yaş küçük olan öz kız kardeşidir. Viyana'da bir evin çatı katında yoksulluk içinde yaşadığı ortaya çıkana kadar, annesinin ölümünden sonra neler yaptığı ve nasıl yaşadığı tam bir sırdı. Şimdi kullandığı adı Frau Wolf'tur. (O da Hitler gibi Kurt anlamına gelen bir lakabı benimsemiştir.) Garip huyları olduğu, evine kimseyi sokmadığı söylenir. Dr. Bloch, sürgüne çıkmak zorunda kaldığında yurtdışına para çıkartmasına izin vermesini sağlamak için abisiyle görüşür ümidiyle onu ziyaret etmiştir. Ne var ki birkaç kez kapısını çalsa da cevap alamaz. Sonunda bir komşusu çıkarak doktora kim olduğunu ve ne istediğini sorar.

Komşu, Frau Wolf'un evine kimseyi almadığını söyler ve biraz da "tuhaf" bir kadın olduğunu ima ederek, onun pek çok kişi tarafından da değinilen bu özelliğini vurgulamış olur. Ona bırakacağı mesajı kendisine ileteceğine de söz verir. Doktor, ertesi gün, Frau Wolf'la görüşebilmek umuduyla tekrar oraya gider. Karşısına yine aynı komşu çıkar ve Paula'nın yardım için kendisine elinden geleni yapacağını söyler, hepsi bu.

William Patrick Hitler'e göre, o ve Adolf Hitler çocuklukları boyunca birbirleriyle iyi anlaşamamışlardır. Aralarında sürtüşmeler ve büyük kıskançlıklar olmuştur. Özellikle de oğul Alois Frau Hitler'in tarafını tutmaya başladıktan sonra. Bilindiği kadarıyla annelerinin ölümünden başbakan olduğu 1938 yılına kadar Hitler'in onunla hiçbir yakınlığı olmamıştır. Yine Hitler'in onun adını hiçbir yerde anmadığı, ona sadece yaşamını sürdürecek kadar bir aylık bağladığı söylenmektedir. Anlaşılan o ki, bu yolla onu kamuoyunun ilgisinden uzakta tutmak istemiştir. William Patrick'e göre, amcası Angela ile bozuşunca, Paula ile daha bir ilgilenir olmuş, onu Berchtesgaden'e davet etmişti. William Patrick, Paula ile 1939'daki Bayreuth Festivalinde karşılaşmıştı. Hitler, kimseye, onun kız kardeşi olduğunu söylememiş; William Patrick de kadının garip ve aptalca tavırları olduğunu, seyrek konuştuğunu belirtmiştir.

İşte geçmişten bugüne Adolf Hitler'in ailesi bu kişilerden oluşmaktadır. Ida adında, zekâ özürlü bir kız kardeşi daha olma olasılığı vardır. Bu doğruysa bile, onun nerede olduğuna dair hiçbir bilgi yoktur. Hitler bu kardeşiyle övünüyor olamayacağına göre akıllıca davranarak onu saklamış olmalıdır.

Hayal gücümüzün bizi 1890'ların başlarına götürmesine izin verirsek, Adolf'un nasıl bir yaşam sürdüğünü tahmin etmek çok da zor olmaz. Muhtemelen annesiyle babası arasında bir uyum yoktu. Bunun sebebi sadece aralarındaki 23 yıllık yaş farkı değil, babanın

zamanının çoğunu meyhanelerde ya da komşularıyla çene çalarak geçirmesiydi. Üstelik anne, kocasının aslında üvey babası olduğunu da unutamıyordu. Bu koşullar altında, 25 yaşındaki bu genç kadının bir aşk evliliği yapmadığı ortadaydı. Klara Hitler, ilk iki hatta üç bebeğini üç-dört yıl içinde kaybetmişti. Derken Adolf dünyaya gelmiş ve kaçınılmaz olarak onun hayatının merkezine oturmuştu. Onu hayatta tutabilmek için yapmayacağı şey yoktu. Normalde kocasına ve diğer çocuklarına ayıracağı tüm sevgi ve ilgi artık bu yeni doğmuş erkek çocuğun üzerindeydi.

Beş yıl boyunca, evin ilgi odağının Adolf olduğunu söylemek yanlış olmaz. Ancak sonra, büyük bir olay gerçekleşti; bir erkek kardeş dünyaya geldi. Adolf tüm ilginin odağı, evin merkezi değildi artık. Yeni gelen, tüm ilgiyi üzerinde topladı; artık büyümekte olan küçük Adolf'un kendi başının çaresine bakması gerekiyordu. En azından o böyle hissediyordu. Paylaşmak, şimdiye dek öğrenmediği bir şeydi ve bu yaş grubunda olup da kardeş sahibi olan hemen her çocuğun yaşadığı gibi onun için de acı bir tecrübeydi. Aslında, ailesinin geçmiş tecrübelerine bakıldığında, bu durumun Adolf için ortalama bir çocuktan daha da ağır olduğu söylenebilirdi.

İki yıl bu duruma tahammül etmek zorunda kaldı. Sonra işler daha da kötüye gitti; şimdi bir de kız kardeş vardı. Artık Adolf'a daha az özen gösteriliyordu. Adolf okuldayken kız kardeşle hasta olan erkek kardeşe daha çok vakit ayrılıyordu. Dört yıl sonra Hitler ailesinin evine bir felaket çöktü; 1900 yılında, Adolf 11 yaşındayken erkek kardeşi Edmund öldü. Bunun üzerine, Adolf yeniden annesinin göz bebeği oldu.

Yaşadığı tüm bu sıradışı olaylar, Adolf'un olgunlaşmamış kişiliğinde derin izler bırakmış olmalıdır. Bu yıllarda aklından neler geçmiş olabileceğini daha *sonra ele alacağız. Şu aşamada*, ardı ardına gelişen sıradışı olayları ve bunların aile bireyleri ve onların

birbirleriyle olan ilişkileri üzerindeki etkilerini (kötü etkilerini) vurgulamak yeterli olacaktır.

Adolf altı yaşına geldiğinde okula gönderildi. Gittiği ilk okul, üç sınıfın da aynı derslikte aynı öğretmenden ders aldığı küçük bir *Volkschule* (halk okulu) idi. Babasının işi sebebiyle oradan oraya taşınıp durmalarına ve birkaç yıl içinde pek çok kez okulunu değiştirmek zorunda kalmasına rağmen, Adolf derslerini ihmal etmiyor, çalışmalarında başarılı oluyordu. Sekiz yaşına gelince, Lamback'ta bir Benedikt manastırına gitmeye başladı. Burada çevreye ve olaylara karşı ilgisi artmıştı. Başarının nasıl bir şey olduğunu öğreniyordu. O zamanlar başrahip olma isteğindeydi, ama işler umduğu gibi gitmedi. Bahçede sigara içerken yakalanınca manastırdan kovuldu. Volkschule'nin son sınıfını, zaman zaman kötü notlar aldığı müzik, resim ve beden eğitimi dersleri hariç tüm derslerde yüksek notlar aldığı Leonding'te tamamladı.

Kardeşinin öldüğü 1900 yılında, Linz'deki Realschule'ye girdi. Onu tanıyan herkesi çok şaşırtan bir şekilde dersleri çok kötüye gitti ve sınıfta kaldı. Sonra, özellikle tarih, serbest resim ve beden eğitimi derslerinde büyük bir ilerleme kaydetti. Bu derslerden genelde pekiyi alıyordu. Matematik, Almanca, Fransızca ve öteki dersleri ortaydı. Başarı hanesinde genellikle "düzensiz" yazardı. On dört yaşındayken, ani bir şekilde babasını kaybetti. Ertesi sene Linz'deki Realschule'den ayrılıp, Steyr'e devam etti. Bu değişikliğin neden yapıldığını bilmiyoruz. Dr. Bloch'a göre, Linz'den yıl sonuna doğru gösterdiği başarısızlık yüzünden ayrılmıştı ve Steyr, Linz'e göre daha kolay bir okul olarak biliniyordu. Ancak, oradaki performansı da oldukça vasattı. İyi notlar aldığı iki dersin biri serbest resim diğeri beden eğitimiydi. İlk dönem, Almanca "zayıf", tarih "geçer"di.

Hitler bu yılları anlatırken bütün bu olayların üzerini ustaca örtmüştür. Onun anlattığına göre, baba-

sıyla arası ileride sanatçı olmak istediği için açılmıştır. Diğer dersleri boşlamasının nedeni kendi yolunu çizmek istemesidir. Yalnızca sanatçı olmasına yarayacak dersler ve tarih bunların dışındadır. Tarih onu büyülemektedir. Yine onun anlattığına göre, bu derslerde çok başarılıdır. Oysa karneleri incelendiğinde durum hiç de böyle değildir. Tarihten, Realschule'nin son sınıfında bile ancak geçer not alabilmiştir. Sanatçı olmasına yarayacak dersler için de aynı şey geçerlidir. Hitler'in çalışma, ön hazırlık ve kafa yormayı gerektirmeyen konularda başarılı olabildiğini düşünmek yanlış olmaz. Çünkü bir türlü kendisini derse verememektedir. Hastalarımız arasında çok zeki olmasına karşın çalışmayı reddedenlerin raporlarına pek sık rastlarız. Bunlar, kendilerini sıkmadan konuların temelini hemen kavrar ve bunları hiç çalışmadan ilerleterek derslerinde başarılı olabilirler. Kendilerini konuyu biliyor gibi gösterseler de, aslında bilgileri yüzeyseldir ve yerli yersiz kullandıkları terimler göstermelik bilgiden fazlasına sahip olmadıklarını kanıtlar.

Hitler'in okul yıllarıyla ilgili bu değerlendirme okul arkadaşları ve öğretmenlerinin tanıklıklarına da uygundur. Onların anlattığına göre okul yıllarında şöyle bir tablo söz konusudur: Hitler kendisini hiçbir işe veremez. Hemen canı sıkılır. Öğretmen yeni bir konu anlatırken, o sıranın altından gizli gizli Karl May'ın Kızılderili ve Vahşi Batı hikâyelerini okur. Okula küçük çakılar, avcı bıçakları ile gelir. Sürekli olarak arkadaşlarını, kendisinin lideri olduğu Kızılderili oyunları oynamaya teşvik eder. Ne var ki arkadaşları onun ettiği büyük laflardan ve liderlik çabalarından pek de etkilenmiş değillerdir ve sosyal bağları daha kuvvetli ve davranışları daha gerçekçi olan çocukların lider olmasını tercih ederler. Çünkü onlar, kendi hayal dünyasında yaşayan, uyumsuz, tembel, büyük laflar konuşup hiçbir icraatta bulunmayan Hitler'e kıyasla gelecekteki başarılar için daha umut vericidirler.

Hitler muhtemelen ileride de çocuklarla ilişkisini düzeltememiştir. Çünkü on iki yaşında okulda yüz kızartıcı bir suça bulaşmıştır. Bunun cinsel açıdan ne tür bir uygunsuzluk olduğu konusunda pek bir bilgimiz yok ama Dr. Bloch'un okuldaki öğretmenlerin birinden öğrendiğine göre, Hitler küçük kızlardan biriyle birtakım işler yapmaya kalkmış ve bundan dolayı şiddetle azarlanmış, hatta okuldan atılmaktan kıl payı kurtulmuş. Arkadaşlarının onunla ilişkilerini kesmelerinin ve ertesi yıl okul değiştirmek zorunda kalmasının nedeni, büyük ihtimalle bu olaydır.

Hitler Eylül 1905'te okuldan ayrılarak annesi ve kız kardeşinin yaşadığı Leonding'e döner. Yaşamını kaleme alanlar ciğerlerinden rahatsızlığı olduğunu ve bu dönemde günün büyük kısmını yatakta geçirmek zorunda kaldığını söylerler. Bir dönem aile doktorları olan Dr. Bloch ise, bu söylentinin nasıl yayıldığını bilemediğini söyler. Çünkü söylediklerine bakılırsa, Hitler'de böyle bir hastalık belirtisi yoktur. Buna göre Adolf, doktorun muayenehanesine ara sıra soğuk algınlığı ya da boğaz ağrısı şikâyetiyle gelir. Bunun dışında bir hastalığı yoktur. O zamanlar Hitler sessiz sakin bir çocuktur. Beden olarak çelimsizdir ama kaslı bir yapısı vardır. Her zaman sakince ve sabırla muayene sırasını bekler. Doktor boğazına bakarken ya da ilaç sürerken diğer çocuklar gibi ortalığı ayağa kaldırmaz. Çok içine kapanık, utangaç, kendisine bir şey sorulmadıkça ağzını açmayan bir çocuktur. Ancak herhangi bir akciğer hastalığı olduğuna dair bir bilgi bulunmamaktadır.

Bu süre içinde Hitler, sık sık annesiyle birlikte Aşağı Avusturya Spital bölgesinde yaşayan teyzesini ziyaret etmiştir. Kendisini tedavi eden doktorun teyzesine "Adolf bu hastalıktan kurtulamaz," dediği de söylenmektedir. Bu hastalığın akciğerleriyle ilgili bir şey olduğu düşünülse de, bundan birkaç ay sonra

Leonding'e dönen Dr. Bloch'un kayıtlarında böyle bir bilgi ya da teşhise rastlanmamıştır.

Annesinin geliri oldukça düşük olsa da, Hitler gençliğinde hiçbir zaman iş arama girişiminde bulunmamıştır. Bu süre içinde kısa bir dönem Münih'te bir sanat okuluna gittiğine dair bazı kanıtlar vardır. Vaktinin çoğunu yağlıboya ve suluboya resimler yapmakla, başıboş dolaşmakla geçirmiştir. Çevredeki tepelere doğru yürüyüşlere çıkar. Bu, genellikle resim yapmak içindir, ancak bazı kişilerin belirttiğine göre, bu yürüyüşlerde etraftaki kayalara karşı coşku dolu söylevler vermekten geri durmaz.

1907 Ekim'inde devlet tarafından yapılan Sanat Akademisi sınavlarına hazırlanmak için Viyana'ya gider. Sınava girmeye hak kazanır, ancak sınavda başarısız olur. Bunun üzerine Linz'e döner ama sınavın sonucuyla ilgili kimlerle konuştuğuna dair hiçbir bilgi yoktur. Başaracağından çok emin olduğundan, bu durum onun için büyük bir hayal kırıklığı olmuştur. Bu zaman zarfında annesi kanser teşhisiyle göğsünden bir ameliyat geçirir. Durumu gittikçe kötüleşmekte olduğundan hayatından ümit kesilmeye başlanır. 21 Aralık 1907'de ölür ve Noel arifesinde gömülür.

Adolf, annesi ölüm döşeğindeyken onun resmini çizmiştir. Dr. Bloch'a göre, annesinin ölümüyle yıkılmıştır. "Meslek hayatım boyunca onun kadar üzüntüden bitkin düşen birine rastlamadım," der bu konuda. Cenazeden birkaç gün sonra, kardeşleriyle birlikte Dr. Bloch'a gelir, ancak hiç konuşmaz. Kızlar gittikten sonra sadece şunları söyler: "Size sonsuza kadar minnettar kalacağım."* Cenaze töreni bittikten sonra kardeşleri onu annesinin mezarı başında yalnız bırakmışlardır. O da uzun bir süre orada öylece dikilip durur. Dünyası altüst olmuştur. Dr. Bloch bu

* Dr. Eduard Bloch'un J. D. Ratcliff'e söyledikleri, "My Patient Hitler", *The New York Republic*, 5 Nisan 1939, s. 240.

acıklı sahneyi ağlayarak anlatmıştır: "Annesi oğlunun bu kadar çok üzüldüğünü görseydi belki de mezarından kalkardı."*

Hitler'in aile yaşamıyla ilgili anlatılacaklar bu kadardır.

HİTLER'İN DAHA SONRAKİ HAYATI

Viyana

Annesinin ölümünden kısa bir süre sonra aile dağılır ve Adolf daha önce babasının yaptığı gibi Viyana'ya giderek hayatına yön vermek ister. 1908 yılının başlarıdır. Yanına para aldı mı, aldıysa ne kadar aldı, bilinmiyor. Bu konudaki belgeler oldukça muğlaktır. Öyle ki Hitler'in biyografisini yazanların tümü, annesinin 1907'de değil, 1908'de öldüğü konusunda hemfikirdir. Bu da koskoca bir seneyi tamamen devre dışı bırakmaktadır. Hitler'in hayatında bir sonraki durak Sanat Akademisi sınavlarına katılmak için yaptığı ikinci başvurudur. Sınava girmek için gerekli koşullardan biri de daha önceki resimlerinden birini sınav kuruluna sunmaktır. Hitler bunu yapar ama kurul onun çalışması hakkında olumlu bir karar vermediği için sınava giriş başvurusu onaylanmaz. Bu başarısızlığın onun için öncekinden daha büyük bir şok olduğunu tahmin etmek zor değildir.

Sınav kurulunun, çalışmasıyla ilgili verdiği olumsuz kararı öğrenince okul müdürüyle görüşmeye gider. Adolf'un anlattıklarına bakılırsa, müdür Adolf'un resimden çok mimarlığa yeteneği olduğunu söylemiştir. Ne var ki Hitler mimarlık okulunun sınavlarına girmeye de hak kazanamaz. Çünkü Realschule'den aldığı mezuniyet notu mimarlık sınavına girmek için yetersizdir. Bu gibi okullarda bu tarz ön koşullar aranması normaldir tabii, ancak özel yetenekleri olan çocukların kuralın dışında tutulması

* Dr. Eduard Bloch'la yapılan görüşmenin özeti, 5 Mart 1943.

gerekirdi. Bu nedenle, Hitler'in kabul edilmemesinin sebebi okul notunun yetersizliğinden çok, böyle bir yeteneğinin olmamasıyla ilgilidir. Umutları, büyük bir sanatçı olma hayalleri yıkılıp gitmiştir. Beş parasız ve kimsesizdir. Bir iş bulmak zorundadır. Bir inşaat şirketinde işçi olarak çalışmaya başlar. Ama bu, hiç de ona uygun bir iş değildir.

Bir süre sonra çalışma arkadaşlarıyla arasında sürtüşmeler yaşanmaya başlar. Büyük ihtimalle bu sürtüşmelerin sebebi kendi sınıfının altında olan insanlarla çalışmak zorunda kalıp onlarla kaynaşamamasıdır. Hitler'in anlattığına göre onların arasına karışmaktan kaçınmış, onlardan ayrı oturup kalkmış, yemeğini ayrı yemiştir. Birlikte çalıştığı iş arkadaşları onu Marksist düşünceye sürüklemeye çalıştıkça sürtüşmeler de artar. Çünkü onlardan duyduğu sözler, Linz'deki en sevdiği öğretmen olan ateşli Alman milliyetçisi Ludwig Poetsch'in tanımladığı ve savunduğu ideal Almanya düşüncesinden oldukça farklıdır. Ancak Hitler, kendisinde onlara karşı cevap verecek potansiyeli de bulamaz. Bu durum hiç hoşuna gitmese de orada çalışan işçilerin kendisinden daha çok şey bildiklerini fark etmiştir. Esas olarak onların her söylediklerine karşıdır, ancak kendi bakış açısını entelektüel düzeyde haklı çıkarmayı beceremez. Bu onun için gerçekten kötü bir durumdur. Buna çare bulmak için her çeşit siyasal yazıyı okumaya, siyasal toplantılara katılmaya başlar. Amacı kafasındaki bir soruya cevap bulmak değil, daha önceden sahip olduğu fikir ve kanıları pekiştirecek veriler elde etmektir. Bu yapısal özellik hayatının daha sonraki dönemlerinde de devam eder. Doğru olanı öğrenmek, anlamak için değil yalnızca duyduklarını kanıtlamak için çaba gösterir. Bir başka deyişle, vardığı yargıların temelini duygusal faktörler ve heyecanlar oluşturmakta, ancak daha sonra bunlar birer entelektüel argüman kılığına sokulmaktadır. Kendi söylediğine göre bu sa-

yede kısa zaman içinde öyle bir noktaya gelmiştir ki, rakiplerinin siyasi ideolojisini onlardan daha çok bilip onlara kendilerinin bile bilmediği şeyleri anlatmaya başlamıştır.

Ona sorulacak olursa, birlikte çalıştığı insanları ona düşman eden şey işte budur. İşçilerin bir daha oraya gelirse kendisini yapı iskelesinden aşağı atmakla tehdit etmeleri üzerine işi terk etmiştir. Bu 1909'un başlarında, yirmi yaşlarındayken yaşanmış olmalıdır. Bu dönemde işsizlik ve parasızlık onu perişan eder. Neredeyse açlıktan ölecek haldedir. Ara sıra hamallık, kar küreyiciliği gibi işler yapar, ama zamanının çoğunu ekmek kuyruklarında geçirir. 1909 yılının Kasım ayında, kirasını ödemediği için kaldığı yerden kovulur ve ucuz bir otel odasında yaşamak zorunda kalır. Burada kendisiyle aynı durumda olan Reinhold Hanisch ile tanışır. Hanisch, yıllar sonra Hitler ile bu dönemde yaşadıkları hakkında uzun bir kitap yazmıştır. Yazdıkları inanılmaz yoksul bir hayatın hikâyesidir. Bu anlatıma göre o sıralar Hitler uzun siyah sakalları, kirli, yırtık pırtık giysileri ve dilenciye benzer görünümüyle perişan bir haldedir. Hanisch şunları yazar:

"Sefalet içinde geçen bir yaşamdı bu. Bir seferinde neyi beklediğini sordum. 'Ben de bilmiyorum,' diye cevap verdi. Bu kadar umutsuz, kendini bu kadar bırakmış bir insan tanımamıştım."*

Hanisch elinden tutarak onu resim yapmaya teşvik etti. Sorun şuydu ki, ikisinin de gereken malzemeleri alacak kadar paraları yoktu. Hanisch, Hitler'in annesinden kalan mirası kız kardeşlerinden birine verdiğini öğrenince, onu bu kardeşine mektup yazıp bir miktar borç para istemeye ikna etti. Bu kardeş muhtemelen Angela'dır. Para eline geçince Hitler'in ilk aklına gelen şey, biraz kendini toparlamak için

* Reinhold Hanisch, "I was Hitler's Buddy", *The New York Republic*, 5 Nisan 1939, s. 240.

bir haftalık bir tatile çıkmak oldu. Bu süre içinde Mannerheim Brigittenau'ya taşındı. Buradaki yaşam koşulları kaldığı otel odalarından iyiydi.

Daha sonra Hitler ve Hanisch birlikte iş kurdular. Hitler'in işi posta kartları, afişler, suluboya resimler yapmak, Hanisch'inki de Viyana'daki resim atölyelerini, dekorasyon mağazalarını kapı kapı dolaşıp bunları satmaktı. İşler iyi gidiyordu gitmesine ama zorlukların da sonu gelmiyordu. Hitler az da olsa para kazandığı an, çalışmayı bırakıyordu. Hanisch bunu çok güzel bir şekilde anlatır:

"Hitler maalesef hiç azimli çalışmıyordu. Ona iş getirdiğim her seferinde yan çizdiğini görünce umutsuzluğa kapılıyordum. 1910 yılının Paskalyasında, büyük bir iş yapmış, kırk kronen kazanmış ve bunu aramızda paylaşmıştık. Ertesi sabah kaldığı eve gidip nerede olduğunu sorduğumda Neumann adlı bir Yahudi ile çıkıp gittiğini öğrendim. Ondan tam bir hafta haber alamadım. Meğer Neumann ile Viyana'daki müzeleri dolaşarak vakit geçiriyormuş. İşe devam edip etmeyeceğimizi sorduğumda, bana kendisini daha yeni toparladığını, dinlenmesi gerektiğini, köle gibi çalışamayacağını söyledi. Aklı başına geldiğinde cebindeki paralar suyunu çekmiş oluyordu."*

O dönemde Yahudi düşmanı değildi. Kaldığı yerde birlikte yaşadığı ve gayet iyi anlaştığı birçok Yahudi vardı. Resimlerinin çoğunu, onlara en az Ariler kadar iyi para biçen Yahudi tüccarlar satın alıyordu. Hatta dinine bağlılığından dolayı Rothschild'e saygı duyardı. Yine bu zamanlarda Linz'de olan Dr. Bloch'a da iki posta kartı göndermişti ki o da bir Yahudiydi. Bu kartların biri, üzerinde Viyana resimlerinin olduğu sade bir kartpostaldı. Diğerinde ise kendi resminin kopyası vardı. Her iki karta da doktora duyduğu derin minnettarlığı dile getiren sözler yazmıştı. Bu sözlerin büyük önemi vardır, çünkü bunlar Hitler'in hayatı boyunca

* Agy., s. 241.

bir başkasına karşı duyduğu sevgi ve saygı belirtilerinin sayılı örneklerindendir. O zamanlarda Hitler de tıpkı bir Yahudiye benzerdi. Hanisch şöyle yazar:

"Hitler, o zamanlar tıpkı bir Yahudiye benzerdi; ondaki sakalın ancak Yahudi kanı taşıyan birinde olabileceğini söyleyerek onunla şakalaşırdım. Bir de sanki bir çöl gezginiymiş gibi kocaman ayakları vardı."*

Hanisch ile yakın arkadaş olmalarına karşın ilişkileri bir kavgayla sona erdi. Hitler, Hanisch'i resimlerinden aldığı paranın bir kısmını cebine atmakla suçlamıştı. Arkadaşını tutuklattı ve aleyhine tanıklık yaptı. Bundan sonra Hitler'in başına neler geldiği konusunda pek bilgimiz yok. Hanfstaengl'e göre, Hitler'in yaşadığı ev, eşcinsel erkeklerin arkadaş bulmak için sıkça uğradıkları bir yer olarak kötü bir üne sahipti. Jahm'ın söylediğine göre, Viyana'dan bir polis memuru, Hitler'in polis kayıtlarında "cinsel sapık" olarak kaydı bulunduğunu söylemiş, ancak suçlamalarla ilgili detaylı bilgi vermemiştir. Bu kaydın bir şüphe üzerine açılmış olması da muhtemeldir.

Simone da Viyana polisinin 1912'de Hitler'i hırsızlıktan kayıt altına aldığını, Hitler'in de yakalanmamak için Münih'e kaçtığını iddia etmiştir. Hitler'in iki kez hırsızlıktan içeri alınan ağabeyinin, bu olay sırasında Viyana'da bulunması bu iddiayı doğrulayan bir olgu olarak görülebilir. İkisinin birlik olup küçük çaplı bir suça iştirak etmiş olmaları mümkündür. Gerçekten de bu olmayacak bir şey değildir. Çünkü Hanisch Hitler'in ara sıra oturup para kazanmanın karanlık yolları üzerine kafa yorduğunu söylemektedir. Bunun bir örneği şu olabilir:

"Kullanılmış konserve kutularını macunla doldurup bunları dükkân sahiplerine satmayı önerdi. Macun kışın çerçeve kenarlarına dolgu yapmak ve içersini soğuktan korumak amacıyla kullanılacaktı. Ancak bu kutular, denemesi imkânsız olan yaz ayla-

* Agy., 12 Nisan 1939, s. 272.

rında satılmalıydı. Ben bunun mümkün olmadığını, çünkü dükkân sahiplerinin bu malı yazın değil kışın getirmemi söyleyeceklerini öne sürdüğümde Hitler, bir insanın iş bitirici olması için ağzının laf yapması gerektiğini söyledi."*

Hitler ancak aç kaldığında çalışmayı düşündüğü için, zamanının büyük kısmını kahvelerde siyasal yazılar, gazeteler okumakla geçiriyor ya da evde birlikte kaldığı arkadaşlarıyla uzun sohbetler ediyor, onlara nutuklar çekiyordu. Georg von Schoenerer ile Viyana Belediye Başkanı Karl Lueger'in hayranıydı. Yahudi düşmanlığını, iyi politikacı hilelerini onlardan öğrenmişti muhtemelen. Hanisch'e bakılırsa çevresindekiler anlattıklarıyla alay ediyordu. Bu yıllarda her tür fırsattan faydalanarak iyi konuşma pratiği yapmayı başardı ve bu deneyim ona ileride güven verdi. Daha o günlerde bile yeni bir parti kurmaktan bahseder dururdu.

Almanya'ya o kadar büyük bir aşk duyarken ve oraya gitmesi hiç de zor değilken neden beş yıl boyunca Viyana'da kalıp böyle bir yokluk içinde yaşadığı bilinmez. Tersine eğer tutuklanmamak için Viyana'dan kaçtığı iddiasında bir gerçeklik payı yoksa niye tam bu sırada Almanya'ya gitmiştir, o da belli değildir. Kendi açıklamasına bakılırsa, farklı insanların bir arada yaşadığı, özellikle de Yahudilerin bol olduğu bu yerde yaşamaya daha fazla dayanamamıştır. Ayrıca Viyana onun gözünde ensestin simgesidir.

Yine de ona göre yaşadığı bu yıllar onun için kayıp değildir. Hayatının o dönemine geri dönüp baktığında şöyle söyler:

"Böylece, birkaç yıl içinde, bugün halen beslenmekte olduğum bir bilgi birikimine sahip oldum."**

"O dönemde, eylemlerime sağlam bir temel oluşturan bir dünya görüşü ve hayat anlayışı edindim."***

---

* Hanisch, *"I was Hitler's Buddy"*, 5 Nisan 1939, s.241.

** Adolf Hitler, *Mein Kampf*.

*** Agy., s.30.

SAVAŞTAN ÖNCE MÜNİH

Hitler'in savaştan önce Münih'te geçirdiği günler hiç de hoş değildi. Parasızlık açısından Viyana'dakinden farksızdı. Kartpostal, afiş, poster ve bazen de ev boyayarak üç beş kuruş kazanıyordu. 1913'ün başlarında Salzburg'a giderek orduya girmek istemiş, fiziksel durumu el vermediği için alınmamıştı. Münih'e dönüp tuhaf işlerde çalışmaya devam etti. Vaktinin çoğunu kahvelerde oturup gazete okuyarak geçiriyordu. Bu süre içinde araştırmamızı ilgilendirecek türden işler yapıp yapmadığı konusunda bir bilgimiz yok. Ancak o sıralar büyük ihtimalle gelecekle ilgili beklentileri hiç de parlak değildi.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

Ve derken savaş başladı. Hitler bununla ilgili şunları yazar:

"1914'te başlayan mücadele aslında insanları zorla içine sürükleyen bir savaş değil, bütün halkın arzuladığı bir savaştır."

"Savaşın başladığı an, bana gençliğimin o buhranlı günlerinden bir kurtuluş gibi gelmiştir. Bugün bile şunu hiç utanmadan söylüyorum ki, o an içimden gelen bir coşkuyla dizlerimin üzerine çöküp Tanrı'ya bütün kalbimle şükretmiştim."

3 Ağustos 1914'te Hitler gönüllü olarak bir Bavyera alayına katıldı. Savaşın ilk günlerinde birlik çok ağır kayıplar verdi ve Bavyeralılar tarafından pek de sevilen bir birlik değildi. Hitler, alay karargâhında emir eri ve haberci olarak görev yapıyordu. Arkadaşlarının eleştirdiği yanlarından biri, üst rütbedeki subaylara karşı körü körüne itaat etmesiydi. Onları selamlamak için yolunu değiştirir, çamaşırlarını yıkamayı ve bunun gibi en düşük işlerini yapmayı teklif ederdi. Arkadaşları onun bu huyundan nefret ediyor,

onunla arkadaşlık etmek istemiyorlardı. Hitler onların arasına katıldığı zamanlardaysa siyasi konularda nutuk atmaktan başka bir şey yapmıyordu.

Dört yıl süren savaş süresince hiç kimseden ne bir paket ne de bir mektup aldı. Bu konuda onunla aynı kaderi paylaşan tek bir kişi bile yoktu. Noel zamanı herkes kendilerine gönderilen hediyeleri alır, mektuplarını okurken, o gruptan sessizce ayrılır, tek başına bir köşeye çekilirdi. Arkadaşları onu yanlarına çağırıp hediyelerini onunla paylaşmak istese de o yanlarına gitmezdi.

7 Ekim 1916'da bir şarapnel parçasıyla yaralandı ve hastaneye kaldırıldı. Yarası hafif olduğundan çabuk taburcu oldu. Sonrasında, hava değişikliği için onu Münih'e gönderdiler. Münih'te iki gün geçirdikten sonra dayanamayıp Komutan Wiedemann'a bir mektup yazdı. Mektubunda bir an önce birliğine dönmek istediğini, arkadaşları cephede mücadele ederken Münih'te kalmaya gönlünün razı olmadığını yazdı. Komutan mektubuna olumlu cevap verdi ve Hitler birliğe geri döndü. Ancak 14 Ekim'de 1. Dünya Savaşı'nda çok sık kullanılan zehirli hardal gazı bombasına maruz kalınca, Pasewalk'taki hastaneye kaldırıldı. Friedelinde Wagner'e göre olay sonrasında Hitler'in gözleri görmüyordu ve sesini kaybetmişti.

Askeri kariyeri de dahil olmak üzere, Hitler'in yaşamındaki pek çok olayda gizemli ve anlaşılması güç taraflar vardır. Bunlardan ilki, dört yıl aynı alayda hizmet vermesine karşın birinci sınıf er ya da onbaşı rütbelerinde kalıp hiç yükselememiş olmasıdır. İkincisiyse üzerinden hiç çıkarmadığı Birinci Sınıf Demir Haç Madalyası'dır. Bu konu üzerinde epey durulmuş olsa da bir açıklık sağlanabilmiş değildir. Bir kere, görevli olduğu birliğin tarihinde belli başlı ödüllerin arasında bundan bahsedilmemesi şaşırtıcıdır. Hitler de bu konuda tek kelime etmemiştir. Hitler'in bu madalyayla ödüllendirilmesinin gerekçesi, söylendiğine

göre, içlerinde bir subayın da bulunduğu on iki kişilik bir Fransız asker topluluğunu tek başına esir almasıdır. Hiç kuşku yok ki bu hiçbir birlik için sıradan bir başarı olarak kabul edilemez. Ne var ki, birliğin tarihini anlatan resmi kitap basıldığı sırada Hitler ünlü bir politikacı olmasına karşın bu konuda herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir.

Nazi propaganda yetkililerinin de bu durumun aydınlatılmasına herhangi bir katkıları olmamıştır. Basında hikâyenin pek çok farklı versiyonu anlatılmış, söz konusu Fransız askerlerinin sayısı her kaynakta farklı verilmiştir. Gazetelerde birbiriyle çelişen versiyonları yayınlanan bu olaya ait belgelerin kopyalarına da yer verilmiştir. Berlin'de çıkan *Illustrierte Zeitung* gazetesinin 10 Ağustos 1936 tarihli basımında yayımlanan sözde belgede madalyanın veriliş tarihi 4 Ağustos 1918 iken, *Voelkisch Beobachter* gazetesinin 14 Ağustos 1934 tarihli sayısında yayımlanan belgede bu tarih 4 Ekim 1918'dir. Bu sözde belgeler diğer takdirnamelerden bahsetmelerine karşın İkinci Sınıf Demir Haç Madalyası'nın veriliş tarihini belirtmemektedir. Oysa Birinci Sınıf Haç'a sahip olmak için öncesinde mutlaka İkinci Sınıf Haç'ı almış olmak gerekir.

İşin aslının ne olduğuna karar vermek imkânsızdır. Gerçeği bilen tek kişi olduğu iddia edilen Schleicher, büyük tasfiye operasyonunda öldürülmüştür. Aynı tümende görev yapmış olan Strasser'in açıklamasıysa akla en uygunudur. Ona göre savaşın son aylarında o kadar çok Birinci Haç dağıtılmıştır ki, genel karargâh bunu her hak edene veremez hale gelmiştir. İşin içinden çıkabilmek için bütün birliklere çok sayıda madalya ayrılmaya başlanır. Birliklerdeki komutanlar da bir yazıyla üst kademelere verilmesi planlanan madalyaları ve onların hak edilmelerine sebep olan eylemleri bildirirler. Ancak ordu dağılmaya başladığında alay karargâhlarının elinde üst makamlara bildirilmemiş ve henüz dağıtılmamış bir sürü ma-

dalya kalmıştır. Bu ortamda bazı karargâh subayları kargaşadan yararlanıp ellerindeki madalyaları üst makamların imzasını taklit ederek dağıtmışlardır.

Bu açıklamayı doğrulayan bir olgu da Hitler ile onun birliğinde başçavuş olarak görev yapmış olan Max Amann arasındaki ilginç ilişkidir. Amann sonraları Nazi *Eher Verlag*'ın (Nazi yayınevi) başına geçmiştir. Nazi düzenindeki en kazançlı görevlerden biridir bu. Amann'ı bu göreve getiren kişi Hitler'dir.

Hitler'in rütbece neden yükseltilmediği konusunda yazılı tek açıklama, subaylardan birinin Hitler'i "nevrotik" biri olarak gördüğünü gösteren belgedir. Rauschning ise daha farklı bir açıklama yapar:* Anlattığına göre bir zamanlar Hitler'in sırlarını paylaşmış olan bir Nazi ona, askeri sicilini gördüğünü, orada askeri mahkemenin Hitler'in bir başka subayla eşcinsel ilişkide bulunması yüzünden verdiği bir kararın bulunduğunu ve rütbesinin yükselmemesinin bununla ilgili bir durum olduğunu söylemiştir. Bunun yanı sıra Rauschning, Hitler'in Münih'te eşcinsellikle ilgili 175. maddeden suçlu bulunduğunu da belirtir. Bu konuda başka suçlamaya rastlanmamıştır.

Danıştığımız kişilerin çoğundan Hitler'in oldukça cesur olduğunu ve tehlikeli görevlerden hiç kaçmadığını duymuş olmamız durumu daha da gizemli hale getirir. Bu minvalde Hitler'in düşman ateşinden kurtulma konusunda olağanüstü becerikli olduğu söylenmektedir. Ayrıca anlatıldığına göre tüm özel görevler için gönüllü olmaya hazırdır ve amirleri tarafından üstüne aldığı vazifeleri gerçekleştirmede son derece güvenilir biri olarak görülmektedir.

Bu noktada vurgulanması gereken önemli bir konu da Hitler'in orduya girişiyle birlikte tekrar toplum tarafından kabul görmesi ve saygın bir sosyal yapının içine dahil olmasıdır. Artık karnı aç değildir, küçük

* Henn Rauschning ile yapılan görüşme. (Hollywood California, 24 Haziran 1943.)

otel odalarında kalacak yer aramaktan kurtulmuştur. Annesi öldüğünden beri ilk defa gerçek anlamda bir topluluğa dahil olmuştur. Bu ona sadece özgüven ve gurur vermemiş, bunların yanında nihai emeline ulaşmasını da sağlamıştır, bu emelin adı Alman ulusuyla bir bütün olmaktır. Görünüşündeki büyük değişim de dikkat çekicidir. Yahudilerin ve zengin yardımseverlerin kirli, lekeli, eski püskü giysilerini giymekten kurtulmuş, üniforma giyme ayrıcalığına erişmiştir. Kurmaylarından biri olan Mend, Hitler'in siperden çıktığında ya da bir görevden döndüğünde botlarını ve üniformasını temizlemek için saatlerce uğraştığını anlatmaktadır.* Bu yüzden tüm birliğin alay konusu olmuştur. Yedi yıl çöplüklerde yaşamış ve durumunu iyileştirmek için en küçük zahmete katlanmamış biri için bu anlamlı bir değişimdir.

SAVAŞ SONRASI

Derken ateşkes ilan edilir ve her şey sona erer. Psikolojik açıdan bakıldığında Hitler, on bir yıl önce annesini kaybettiğinde ne durumdaysa, yine aynı durumdadır. Geleceğiyle yalnız başına yüzleşmektedir. Dört yıldır evi olan ordu dağılmaktadır. Önünde yine umutsuz ve karanlık bir gelecek vardır ve o tek başınadır. Ona başını sokacak bir yer bile ayırmayan, onu umursamayan, sıkıntılarla dolu anlamsız bir dünyadır bu. Hitler'in dayanma gücünün çok üzerinde bir vaziyettir.

Nereye gitmeli, ne yapmalıdır? Münih'e, geçmiş günlerde kendisine nazik davrandığı için değil, gidecek başka yeri olmadığı için döner; onu karşılayacak bir evi veya ailesi yoktur. Dört yıl önce bıraktığı yerden hayatına yeniden başlayacaktır. "Sahibini arayan bir köpek gibi" bir süre Münih sokaklarında dolaşıp

* Hans Mend, *Adolf Hitler im Felde* (Diessen: Huber Verlag, 1931), s. 179.

durur. Daha sonra, söylendiğine göre, yıllarca irtibatını koparmadığı üvey kız kardeşi Angela'yı ziyaret etmek için Viyana'ya gitmiştir. Eğer oraya gittiği doğruysa çok kalmamış olsa gerek. Çünkü çok geçmeden Hitler'in izine Traunstein'daki ihtiyat birliğinde rastlıyoruz.

Hitler'in yeniden depresyona girdiği dönemdir bu. Derken, bir kez daha askeri üniformalarını giyer. Ordunun ekmeğini yemeye başlar. Nisan 1920'ye kadar orduda kalır. Bu tarihte görevli olduğu birlik dağılır. Tekrar Münih'e döner. Hâlâ askerdir ve hayatına kışlalarda devam etmektedir. Bu süre içinde, göründüğü kadarıyla, komünistlere karşı sosyal demokratların yanında nutuklar atmaya devam eder. *Münchener Post*'a göre Sosyal Demokrat Parti ile yakınlığı vardır.* Karşı devrimden sonra kışlalarda her on kişiden biri hedef tahtasına oturtulmuş olmasına karşın, Hitler bu esnada peşinen kayırma görmüş ve kendisine bir kenarda durması öğütlenmiştir. Soruşturma komisyonunun önünde eski arkadaşlarını komünist eylemlerinden ötürü suçlayan ifadeler verir. Arkadaşları arasında casusluk yapmıştır ve şimdi onları adli mercilere şikâyet etmektedir. *Mein Kampf*'ta, bu olaydan "öyle ya da böyle ilk politik eylemim" diye söz eder.

Artık ordunun görevlerinden biri de askerlere düzgün bir siyasi yaklaşım tarzı öğretmektir. Bu dersleri vermek için Hitler görevlendirilir. O kadar etkileyici konuşmalar yapar ki konuşma konusundaki yeteneği bir subayı çok etkiler ve Hitler "eğitim subayı" olur. Tarihin çanı Hitler için çalmıştır artık. Hitler keşfedilip takdir görmüş, becerileri sayesinde bir noktaya gelmiştir. İşine büyük bir aşkla bağlıdır. Her bir konuşmada katılımcıların sayısı artmaktadır. İnsanları etkilemedeki başarısı arttıkça kendine olan güveni de artar. O artık bir politikacı olma yolundadır. Hitler'in

* Karl Trossman, *Hitler und Rom* (Nuremberg: Sebaldus Verlag, 1931), s.158.

bundan sonraki kariyeri tarihe mal olmuştur ve burada tekrar etmek yersizdir.

Hitler'in karakterinin temel yapısını işte bu özellikler oluşturur. Bundan sonra her ne olmaya çalıştıysa da onlar sadece bu temelin üzerine yapılan eklemelerdir ve bunlar hiçbir zaman temel yapıdan daha sağlam olamaz. Yapı, üzerine yüklenenlerle ne kadar yükselirse o kadar dayanıksızlaşır. Ayakta durabilmesi için bir o kadar desteğe ihtiyaç duyar. Bu kolay bir iş değildir. Sürekli bir dikkat ve sağlam bir savunma mekanizması gerektirir ve büyük zaman ve enerji kayıplarına neden olur.

Psikologlar arasında, Hitler'in büyük ihtimalle şizofreninin eşiğinde nevrotik bir psikopat olduğu yönünde bir mutabakat bulunmaktadır. Bu, halkın basit düzeyde anladığı delilikten farklı olarak, yeri geldiğinde kendini frenlemeyi bilmeyen nevrotik bir durumdur. Çevresinde olup bitenle, dünyayla ilişkisini koparmamıştır ve hatta kendisine yaşadığı topluluk içinde güven hissi verecek ruhsal düzelmeler bile geçirmiştir. Daha da önemlisi bu, ne kadar üstü örtülmüş ve ne ölçüde çarpıtılmış olursa olsun, onun karakterinde sağlam bir ahlaki bileşenin olduğunu da gösterir.

Bu teşhis sayesinde, Hitler'in zihnindeki bilinçli zihinsel süreçlerle ilgili sayısız ipucu yakalarız. Bunlar Hitler'in, kendisinin de bilincinde olduğu, 'temel yapı taşını', 'çekirdeğini' oluşturur. Tüm olasılıklar göz önüne alındığında bile ortada mutlu bir Hitler yoktur. Korkularla, endişelerle, şüphelerle, belirsizliklerle, aşağılanmalarla, yalnızlık ve suçluluk duygusuyla sindirilmiş biridir o. Başka histeriklerle olan tecrübelerimizden, Hitler'in aklının ve iç dünyasının çoğu zaman çatışmalarla dolu bir "savaş alanı" gibi olduğunu söyleyebiliriz.

Böyle kargaşalı bir ruh hali içinde bulunmak dayanması kolay bir şey değildir. Bu durumda insan

dış dünyayla ilgili istek ve ihtiyaçlarını elde etmek için sarf edeceği çaba ve enerjiyi kendisiyle kavga ederken tüketir. Etrafındaki fırsat ve imkânları fark eder, ancak bunların peşinden gidecek gücü yoktur. Korku, şüphe ve akıl yürütmeler düşünce ve eyleme geçme gücünün önüne set çekerek onu kararsız ve eli kolu bağlı, sadece arzu eden ama dilediklerini hayata geçiremeyen biri haline getirir. Gerçek başarılar kazanarak elde edilen hazlar, yerini hayali doyumlara bırakır. Hitler'in, annesinin ölümüyle savaşın başlaması arasında geçen yedi yıllık süre boyunca, içinde bulunduğu durum budur. Ancak aç kaldığı zaman birkaç saatlik işlere odaklanabilmektedir. En temel ihtiyaçlarını karşılayıp karnını doyurduğundaysa, yeniden o eski kararsız haline geri döner ve işleri ağırdan almaya başlar.

Halen belli dönemlerde işleri ağırdan almaya devam etmesinin nedeni de büyük ihtimalle budur. Bu dönemlerde toplumdan uzaklaşır, durum artık tehlike arz edene kadar ruhsal bir çöküntü içinde bir kenara çekilir. Son ana kadar boş işlerle uğraştıktan sonra mecbur kaldığında eyleme girişir. Bir süre çalışır, işler yoluna girdiğindeyse tekrar ilgisini yitirip, yeniden başı sıkışana kadar eski aylak yaşamına geri döner. Artık hiç şüphe yok ki onu çalışmaya iten açlık değil, kendisinin de ne olduğunu tam olarak bilmediği, ama açlıktan çok daha güçlü olan bir şeydir. Bu güdünün kaynağını nereden aldığı ve hangi özellikleri taşıdığı bir sonraki bölümde incelenecektir.

Yakınlarının da gözlemlediği gibi, Hitler'in davranış kalıplarını inceleyen biri, onun tek bir kişiliğe sahip olmayıp aynı bedende birbiriyle etkileşim halinde iki kişilik taşıdığı kanısına varır: Bunların biri son derece yumuşak, duygusal ve kararsızdır. İlgilendiği şeyler sınırlıdır. Özlediği, arzuladığı ve hoşlandığı şeylerin azıyla yetinebilen biridir. İkincisi ise bunun tam zıddıdır: Katı, acımasız, enerjik ve kararlı. Aynı

zamanda ne istediğini iyi bilen, onun peşini bırakmayan, ne pahasına olursa olsun kafasına koyduğunu gerçekleştiren bir kişilik. Ölen kanaryasının arkasından gözyaşı döken birinci Hitler'dir, açık oturumda "Kafalar kesilecek!" diye bağıran ise ikincisi. Birinci Hitler bir yardımcısını bile işten çıkaramazken, ikincisi en yakın arkadaşları da dahil olmak üzere yüzlerce insanın ölüm fermanını imzalayabilmekte ve büyük bir inançla şöyle diyebilmektedir: "Her lamba direğinde bir adam sallanmadıkça bu ülkede huzuru sağlamak mümkün olmayacak." Akşamlarını film izleyerek ya da kabarelere giderek geçiren birinci Hitler, gözünü kırpmadan günlerce çalışan, milletlerin kaderini belirleyecek planlar yapan ise ikinci Hitler'dir.

Bu çift kişiliğin boyutlarını ve etkilerini anlamadan, Hitler'in eylemlerini anlayamayız. Birbirinden tamamen farklı karakter yapılarının aynı bedende hüküm sürerek kişiyi tanınmaz ve anlaşılmaz biri yapma özelliği, Hitler'i bir çeşit "Dr. Jekyll ve Mr. Hyde" haline getirmiştir. Bu özellik psikopatların çoğunda vardır. Bu koşullar altında, böyle kişilerin olay ya da durumlara verecekleri tepkileri kestirmek neredeyse imkânsızdır. Çünkü her an fikir ve tavırları değişebilir.

Bunu bir örnekle anlatmak daha iyi olacaktır. Russel'ın anlattığına göre, bombalanarak batırılan *Deutschland* savaş gemisinde ölenler için çok görkemli bir anma töreni yapılmaktadır. Hitler, radyodan da canlı olarak yayımlanacak olan bu törende, katılımcıların önünde hararetli bir şekilde konuşma yapmaktadır. Plana göre Hitler daha sonra dikkatleri üzerine çekmek için denizcilerin ve çocukların arasına karışacaktır. Haberciler, bu gösterişli töreni filme almak için kameralarını uygun noktalara kurmuşlardır.

"Hitler'in bir iki kelime ettiği dul kadınlardan biri hıçkırarak ağlamaya başladı. Yanındaki on yaş-

larındaki oğlu da ağlıyordu. Yürekleri sızlatan bir tabloydu bu. Hitler, çocuğun başını okşadı ve sonra kararsız bir şekilde sıradaki diğer kişiye yöneldi. Ancak tek bir söz bile söyleyemeden altüst oldu. Birden geriye dönerek özenle düzenlenmiş programı tamamen bozdu. Bu durum karşısında son derece şaşkın olan arkadaşları arkada, kendisi önde, arabasına doğru elinden geldiğince hızlı yürüyerek oradan uzaklaştı."*

Bu ani değişimler onda az rastlanır bir durum değildi. Yakın arkadaşları onun bu durumundan pek çok kere söz etmişlerdir. Onlardan biri olan Ludecke şöyle der:

"Bazen, umutsuz, yalnız, içine kapanık göründüğü anlar olurdu. Sonra bir anda bu ruh halinin yerini, eylem için yaratılmış bir adamın ani komutları ve kararlılığı alırdı."**

Rauschning:

"Neredeyse her şey onun öfke ve kinini ansızın alevlendirebilirdi. Ama yine aynı hızla, bu öfkenin yerini bir duygusallık ya da bir coşku hali alabilirdi."***

Huddleston:

"Benimle konuşurken yumuşacık ve hülyalı bakan gözleri bir yıldırım hızıyla sertleşir, öfkeyle parlardı."****

Voigt:

"Yıllar boyunca en yakın çalışma arkadaşları, Hitler'in her zaman böyle olduğunu söylemişlerdir. Karşılaştığı en küçük bir engel ya da zorluk onu sinirden deliye döndürebilir ya da gözyaşlarına boğabilir."*****

Heiden onun karakterindeki bu ikili yapıyla ilgili olarak, işleri ağırdan alan tembel tarafın "Hitler", belli anlarda birden ortaya çıkan ateşli tarafın ise "Führer"

---

* William Russel, *Berlin Embassy*. s. 276-77.

** Kurt Georg W. Luedecke, *I Knew Hitler*, (New York: Scribner's, 1973), s. 91.

*** Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 85.

**** Sisley Huddleston, *In My Town*, (Londra: J. Cape, 1938)

***** F. A. Voigt, Unto Ceasear, (New York: Putnam's, 1938), s. 261.

olduğu şeklinde bir yorum getirmiştir. Bu psikolojik açıdan tam olarak doğru olmasa da, Hitler'i bu şekilde ele almak onu anlamamıza yardımcı olabilir.

Ne olursa olsun bunlar Hitler'de tam anlamıyla bir kişilik bölünmesi olduğu anlamına gelmez. Kişilik bölünmesinde, kişinin yaşadığı değişimin denetimi kendi elinde değildir. Bu durum, bilinçli ve kontrollü bir değişimin ötesindedir. Açıkça anlaşılıyor ki Hitler'in durumu tam olarak bunu yansıtmaz. O, az ya da çok, istediği role bürünmeyi kendi iradesiyle gerçekleştirir. En azından, gerektiği zamanlarda, Führer kimliğini devreye sokarak bu rolü var etmeyi başarır. Hemen her konuşmasında yaptığı şey aslında budur. Daha önceden de belirttiğimiz gibi, konuşmalarının başlarında biraz gergin ve tutuktur. Hatta bazen söyleyecek tek kelime dahi bulamaz. İşte bu "Hitler"dir. Ancak bu tip durumlarda "Hitler" kimliği fazla sahnede kalmaz. Kalabalığın nabzını yakaladığı anda konuşmanın temposu da artar ve "Führer" kimliği kendini ortaya koyar.

Heiden bu durumu şöyle anlatmaktadır:

"Tazyikli bir su bir hortumu nasıl şişirip sertleştirirse konuşmanın akışı da Hitler'i öyle sertleştirir."

Konuşurken gerçekten kendisinden geçmekte ya da Rauschning'in söylediğine göre "Kendi boş laflarıyla morfinlenmiş gibi" olmaktadır.* Bu herkesin önünde yaşanan Küçük Hitler'den Büyük Hitler'e dönüşümdür ve kalabalıkları büyüler. Karmaşık psikolojik süreçlerden geçen kitleler kendilerini Hitler'le özdeşleştirerek bu değişimden nasiplerini alırlar.

Bir karar alınacağında ya da bir eyleme geçileceğinde Hitler yine aynı değişimi yaşar. Önceden belirtildiği gibi, durum tehlikeli bir hal alana dek işleri uyuşukça savsaklar durur. Ne zaman ki bu imkânsızlaşır, o zaman Führer'i sahneye çıkartıp dizginleri onun eline verir. Rauschning bunu çok iyi ifade eder:

* Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 173.

"Karakter olarak uyuşuk ve kaygısızdır. Bu kronik uyuşukluk halinden çıkıp ani eyleme geçmesi için sinirsel bir uyarıcıya ihtiyaç duyar."*

"Hitler'in eyleme geçmeden önce uyuşukluk halinden silkinip çıkması, coşkun bir çılgınlık haline girmesi gerekir."**

Hitler bu ruh haline girdikten sonra artık "Führer" rolünü mükemmel bir şekilde oynayabilir. Kişiliğinde gerçekleşen bu değişimle birlikte tüm düşünce, duygu ve değer yargıları da değişir. "Führer" olarak kendinden emin şekilde söyledikleri, birkaç dakika önce "Hitler" olarak söylediklerinden tamamen farklıdır. En büyük sorunları kolayca kavradıktan birkaç dakika sonra onları herkesin anlayabileceği çok basit bir şekle indirgeyebilir. Bir anda yüksek bir yargıç olur, ayrıntılı savaş planları yapar, diplomatlarla görüşebilir, tüm ahlaksal ilkeleri küçümseyebilir. Hiç tereddüt etmeden ölüm ve yıkım emirleri verebilir. Bunları yaparken de mizah duygusunu kaybetmeyebilir. Halbuki bütün bunlar "Hitler" için imkânsızdır.

Hitler bu ruh halinin kendi gerçek benliği olduğuna inanır ve bütün gücüyle Alman halkını da buna ikna etmeye çalışır. Ama bu bir aldatmacadır. "Führer" kimliği aslında tamamen Hitler'in kendini görmek istediği yönde, fazlaca abartılmış ve bozulmuş bir erkeklik olgusudur. Hiç şüphesiz, o, gerçekte böyle biri olmak isterdi ve hatta böyle olduğuna inanırdı, ama yaptığı kendini kandırmaktan başka bir şey değildir. Bu kişilik, onun derinlerde gizli kalmış ve nefret ettiği yönlerini örtmek ve bunları zıt özelliklerle ikame etmek için bilinçsizce yaratılmıştır. Psikopatlar arasında çok sık rastlanan bu durum, kişinin kendi gerçek benliğini yadsıyıp ona tamamen zıt bir imaj yaratarak sonunda bu imajla özdeşleşmesine yarar. Hitler'le başka psikopatlar arasındaki temel fark ise,

---

* Agy., s. 216.

** Agy., s. 78.

halkı kendi uydurduğu bu imaja sanki kendisi aslında oymuş gibi inandırmadaki başarısıdır. Alman halkı ona inandıkça o da seksen milyon Almanın hata yapıyor olamayacağı düşüncesiyle bu imaja daha çok inanır. Böylece kendi yarattığı "Führer'e" âşık olmuş, bunun ardında yatan beğenmediği Hitler'i unutmak için elinden geleni yapmıştır. Bu ikinci benliğe kendinden başka insanları da inandırma yeteneği onu mutlak bir delilikten kurtarmıştır.

Yine de bu konuda diğer psikopatlardan daha becerikli sayılmaz. İçinde taşıdığı gizli korku ve kaygılar nedeniyle sürekli olarak bu imajın gerçekliğinden şüpheye düşmesi kendine güvenini ve emniyet duygusunu sarsmaktadır. Korkularına başka nedenler uydurabilir ya da onları başından def edebilir ama onların verdiği huzursuzluğu gideremez. Örneğin yıllarca kanser olduğu korkusuyla yaşamıştır. Yaşadığı sindirim sorunları nedeniyle mide kanseri olduğunu düşünmüş, doktorların bunun doğru olmadığını belirten sözleri bu korkudan kurtulması için yeterli olmamıştır. Gırtlağında önemsiz bir polip oluştuğunda bu kez mide kanseri değil de gırtlak kanseri olduğuna inanır. Bu olay birkaç yıl önce olmuştur ve doktoru Von Eicken bunun önemsiz bir polip olduğunu söylese de Hitler ona inanmamıştır.

Bu korkuları zehirlenme korkusu, suikasta kurban gitme korkusu, sağlığını kaybetme ve fazla kilo alma korkusu, onu yönlendiren içsel sesi kaybetme korkusu, ihanete uğrama korkusu, erken ölüm korkusu, anestezi korkusu, görevini yerine getirememe korkusu ve buna benzer daha birçok korku takip etmiştir. Gerçek veya hayali olmalarına bakılmaksızın bu tehlikeleri bertaraf etmek için akla gelen her türlü önlem alınmalı, risk minimuma indirilmelidir. Görünen o ki ilerleyen yıllarda ihanete uğrama ve yakın bir arkadaşı tarafından öldürülme korkuları önemli ölçüde artmıştır. Thyssen'a göre bu öyle bir düzeye gelmiştir ki artık

Gestapo'ya bile güvenmemektedir.* Frank, Hitler'in kendisiyle görüşmeye gelen generallerine masaya oturmadan önce kılıçlarını çıkarttırdığını söyler.**

Bu korkulardan kurtulmak için uykuya sığınamaz artık. Geceleri haykırışlar ve titremelerle uyanır. Rauschning, Hitler'in yakın arkadaşlarından birinin ona şöyle dediğini iddia eder:

"Hitler gecenin bir yarısı uyanır ve avazı çıktığı kadar bağırarak yardım ister. Ayakta durmaya gücü yokmuş gibi yatağının bir kenarına oturur. Korkudan titrer, bütün yatak sallanır. Haykırarak anlaşılmaz, anlamsız sözler söyler. Boğuluyormuş hissine kapılarak kesik kesik nefes alıp verir. Bir keresinde odasının ortasında etrafına korku dolu gözlerle bakıp 'O! İşte o! İşte burada!' diye kesik çığlıklar atmaya başlamıştı. Dudakları mosmor olmuş, yüzünden terler süzülmekteydi. Birden anlamsız, bölük pörçük sözler söylemeye başladı: 'İşte, işte, orada, köşede! Kim o?' Ve az önce yaptığı gibi odanın bir köşesinde tepinip durdu ve bağırmaya devam etti."***

Zeissler de buna benzer bir olaydan söz eder.**** Anlaşılan o ki Hitler uyumaktan korktuğu için gece geç vakitlerde hep buna benzer olaylar yaşayıp durmaktadır.

Bu korkuların sonucu, her psikopatta olduğu gibi, kişinin içinde yaşadığı dünyanın daralmasıdır. Kafası hep bu korkularla dolu olduğu için, en yakın arkadaşları da dahil olmak üzere kimseye güvenemez. İhanete uğrayacağından ya da gerçek kişiliğinin ortaya çıkacağından korktuğu için kimseyle samimi bir dostluk kuramaz. Böylece dünyası daralırken, kendisi de yalnızlığa gömülür. Kendisini bir tutsak gibi görür, hatta yaşamını Papa ile kıyaslar.*****

---

* F. Thyssen, *I Paid Hitler* (New York: Farrar: 1931), s. 137-138.

** ABD Dışişleri Bakanlığı, 11 Kasım 1942, Frank'in raporu.

*** Rauschning, *The Voice of Destruction*, s. 256-257.

**** A. Zeissler'le görüşme, (Hollywood, California, 24 Haziran 1943).

***** E. Hanfstaengl'den alınan bilgi.

Fry, "Ruhsal yalnızlık Hitler'in gizli kaderi olmalı," der.*

Von Wiegand ise:

"Belki de Alpler'in karla kaplı tepelerinin ay ışığı altında parıldaması, Adolf Hitler'e tırmandığı başarı ve ün zirvesinin parıltılı ama soğuk görünümünü anımsatmaktadır. Evinde çalışanlardan birine, 'ben dünyanın en yalnız insanıyım,' demiştir."**

Yine de bütün bunlar psikopatların cesaretini kırmaz. Tersine, onlar korkularını karakterlerinin başlıca zayıflıkları olarak görmek yerine, kendilerinin ne kadar önemli olduklarının kanıtı olarak görürler. Hitler'in kişisel dünyası daraldıkça, ruhsal dünyasının sınırlarının genişlemesi gerekir. Bu arada, eksik yanlarını telafi etmek ve baskılamalarını sürdürmek için kendi yarattığı imajını daha da şişirmek zorundadır. Daha büyük ve daha iyi yapılar dikmeli, daha büyük köprüler ve stadyumlar yapmalıdır. Bunlar büyüklüğünün ve başarısının somut göstergeleri olarak onu, inanmak istediği kişi haline getirir.

Ne var ki onun için bu da pek tatmin edici değildir. Ne yaparsa yapsın, hangi başarıya ulaşırsa ulaşsın, bunların hiçbiri onu her şeyin göründüğü gibi olduğuna ikna etmeye yetmez. Hep aynı güvensizliği duyar, hep yeni suçlamalar ve savunmalarla bu hastalıklı yapıyı desteklemek zorundadır. Daha çok şey elde edip daha yüksek binalar dikip durdukça daha çok yakınmak ve daha çok kendini savunmak durumunda kalır. Birçok histerik gibi o da gittikçe büyüyen, ama her şeyden çok istediği emniyet duygusunu ona bir türlü sağlayamayan bir kısır döngüye hapsolmuştur.

Psikopatların bu tatmin olamama halinin sebebi aradıkları şeyi yanlış adreste arıyor olmalarıdır. As-

* Micheal Fry, *Hitler's Wonderland* (Londra: Murray, 1934), s. 107.

** Karl von Wiegand, "Hitler Forsees His End", *Cosmopolitan*, Nisan 1939, s. 154.

lında aradıkları güven dışarıda değil, içlerinde, kendi benliklerindedir. Gençliklerinde asıl düşmanlarını, yani onları toplumla çatışmaya iten dürtülerini kontrol altına alabilselerdi, yetişkin hale geldiklerinde uyduruk nedenlerle çevreleriyle savaşa girmek zorunda kalmayacaklardı. Çevrelerinde var olduğunu zannettikleri tehlikeler, üzerinde sağlam bir denetim sağlayamadıkları kendi ruhsal dünyalarının yarattığı tehlikelerin yanında birer gölgeden başka bir şey değildir. Sorunlar yadsımayla ortadan kalkmaz. Güve gibi kendi benliklerinin özünü kemirip dururlar. Üst yapı yükseldikçe durum daha da sarsıcı olur.

Psikopatların çoğu, tehlike olarak gördükleri bu toplumla uyumsuz dürtüleri genelde başarıyla baskılar. Nedenini bilmeksizin kendilerini aşağılık biri olarak görmeye başlarlar. Bu aşağılık duygusunun kökeni neredeyse tamamen bilinçdışıdır veya öyle iyi kamufle edilmiştir ki kişinin kendisi tarafından bile bilinmez. En azından Hitler'in durumu tamamen böyle değildir. O, bu "nefretin" nedenlerini bilmekte, nereden kaynaklandığını da kısmen fark etmektedir. Ancak Hitler'de baskılama işlemi tamamen başarılı olamadığından toplumla çatışan dürtüler kimi zaman ortaya çıkıp tatmin edilmeyi gerektirebilir.

Hitler'in cinsel yaşamı üzerinde her zaman çeşitli spekülasyonlar yapılmıştır. Önceki bölümde de bahsedildiği gibi, yakın çevresi onun cinsel yaşamından tamamen habersizdir. Bu da hakkında birçok tahmin yapılmasına sebep olmuştur. Kimi, Hitler'in cinsel dürtülerden tamamen yoksun olduğunu, kimi sürekli olarak mastürbasyon yaptığını, kimi de dikizcilik yoluyla cinsel hazlar yaşadığını iddia etmiştir. Çoğu, iktidarsız olduğunu ileri sürer. Diğer bir grup ise, ki bunlar belki de çoğunluğu oluşturmaktadır, Hitler'in eşcinsel olduğuna inanır. İktidarsız olması belki mümkündür ama sözcüğün ilk çağrıştırdığı anlamıyla bir eşcinsel olmadığı kesindir. Onunki, sadece çok az

kişinin tahmin edebileceği türden bir sapkınlık türüdür. Hitler bir kadının üzerine işemesi ya da dışkılamasından büyük hazlar alan bir aşırı mazoşisttir.*

Bu sapkınlık türü çok yaygın olmamasına karşın, özellikle başlangıç dönemleri açısından klinik çalışmaların yabancısı değildir. Bu çalışmaya yardımcı olan dört araştırmacı ve bu sapkınlığı başka kaynaklardan öğrenmiş olan Dr. de Saussure, buna benzer durumlara ilişkin bilgi ve deneyime sahiptirler. Beşi de eldeki bilgiler ve klinik araştırmalar ışığında, Hitler'in karakter özelliklerini de göz önüne alarak bunun doğru olabileceği sonucuna varmışlardır. Bu konu, daha sonraki bölümlerde daha geçerli kanıtlarla açıklanacaktır. Şimdilik, bu eğilimlerin Hitler'in zihninde yaratması muhtemel etkiyi kabul etmek yeterlidir. Hitler'in bu sapık eğilimleri sebebiyle yoğun bir suçluluk duygusundan mustarip olduğuna şüphe yoktur. Vicdanıyla sonu gelmez mücadelelere giriştiğini ve bu konuda aciz kaldığını düşünebiliriz. Belli ki Hitler şu satırları yazarken kendi problemini ve onun sözde çözümünü dışa vurmaktadır:

"Irk artık kendi suçunun bilinciyle gölgelenmediği zaman ayrık otlarını acımasızca ve vahşice temizleyecek içsel huzuru ve dışsal enerjiyi bulacaktır... Acımasız olmalıyız... Acımasız olmak için temiz vicdanımızı geri kazanmalıyız... Ancak bu şekilde halkımızın kalbinden yumuşaklığı ve duygusal beceriksizliği söküp atabilir, bira içip durmaktan aldıkları yozlaşmış zevki yok edebiliriz."

---

* Otto Strasser'le yapılan görüşme, Montreal, Kanada, 13 Mayıs 1943. Ayrıca; Bayan Shephard Morgan'la yapılan görüşme bkz. New York City; Dr. Raymond de Saussure ile yapılan görüşme bkz. 1943, New York City.

BEŞİNCİ BÖLÜM

HİTLER'İN PSİKOLOJİK ANALİZ VE SENTEZİ

Dünya, Adolf Hitler'i, güce karşı duyduğu doyurulmaz açlığı, acımasızlığı, gaddarlığı, duygusuzluğu, yerleşik kurumlara karşı nefreti ve ahlaki kısıtlamalardan yoksun oluşu ile tanıdı. Birkaç yıllık zaman zarfında, öylesine korkunç bir güç elde etti ki birkaç üstü kapalı tehdit, suçlama ve ima dünyayı titretmeye yetti. Yapılan anlaşmalara açıkça meydan okuyarak büyük toprakları ele geçirdi ve tek bir kurşun bile sıkmadan milyonlarca insana hükmetti. Dünya korkutulmaktan bıkıp her şeyin blöf olduğunu anlayınca, bu kez tarihin en vahşi ve en yıkıcı savaşına girişti. Neredeyse yaratılan uygarlığı bir anda tamamen yıkacak bir savaştı bu. Hitler, yazgısı uyarınca önceden belirlenmiş olduğuna inandığı bu yola girdiğinde, insan yaşamı ve acıları onu etkilemez duruma geldi.

Kariyerinin başlarında dünya onu alay ederek izliyordu. Birçok kişi "bu işleri sürdürmesi olanaksız," diyerek onu ciddiye bile almıyordu. Ancak birbirini izleyen inanılmaz başarılar bir bir ortaya çıkıp Hitler'in çapı anlaşılmaya başladıkça bu alaycı tavrın yerini şaşkınlık almaya başladı. İçinde yaşadığımız modern uygarlıkta böyle şeylerin yaşanması gerçekten pek çok insan için anlaşılır gibi değildi. Tüm bu eylemleri yöneten Hitler, insanlık dışı biri değilse de tam bir manyak olmalıydı. Düşmanının doğasına ilişkin böyle bir sonuca varmak sokaktaki adam açısından tatmin edici olabilir belki. Anlaşılması güç birini belli bir kategoriye sokmak onda bir tatmin duygusu uyandırır.

Bunu yaptığında sorunun tamamen çözüldüğünü zanneder. Artık tek yapmamız gereken, bu adamı sahneden indirmek ve yerine aklıselim birini bulmaktır. Bunu halledince, dünya yine eski huzuruna ve normal haline dönecektir.

Ancak bu naif bakış açısı, Almanya'ya karşı savaş yürütmek ve savaş sona erdiğinde düzeni yeniden sağlamakla görevlendirilenler için tümüyle yetersizdi. Hitler'i bir şeytan gibi görüp, onu cehennemin dibine göndermekle arkada kalanların barış ve huzura kavuşacaklarına inanmak onlar için tatmin edici değildi. Çünkü Alman ulusunu delirten Hitler'in deliliği değil, Hitler'i delirten Alman ulusunun deliliğiydi. Onu lider ve sözcüleri haline getiren Almanlar, onun hızıyla ve yarattığı enerjiyle, ilk olarak varmak istedikleri noktanın çok ötesine geçtiler. Aklı başında olan her insanın çizilen bu yolun sonunda kaçınılmaz bir yıkım olacağını tahmin etmesi gerekirken, Alman ulusu aynı yolu izlemeye devam etmektedir.

Eylemleri ne kadar akıl almaz olursa olsun Hitler'i ya da Führer'i insan kılığında bir şeytan olarak görmek yerine, bilimsel olarak, Almanya'nın yanı sıra tüm uygar ülkelerde de var olan milyonlarca insanın ruh hali temelinde değerlendirmemiz gerekir. İlk olarak Hitler'i ortadan kaldırmak akla gelebilir, ancak bu sorunu çözmez. Bu çözüm frengiyi tedavi etmeden, onun sebep olduğu bir yarayı tedavi etmeye benzer. Gelecekte benzer yaraların oluşmasını engelleme imkânı varken hastalığın görünen belirtilerini yok etmekle yetinmek tatmin edici değildir. Öncelikle istenmeyen durumlara sebep olan faktörlerin temeline inip bunları düzeltmeliyiz. Bu yıkıcı zihniyeti besleyen psikolojik eğilimleri keşfetmeliyiz ki onları uygarlığımızın daha da gelişmesine imkân verecek kanallara yönlendirebilelim.

Bu bölüm Hitler'in gelişim döneminde onu etkileyen ve bugün tanıdığımız adamı ortaya çıkaran toplumsal güçleri ele alacaktır. Şayet içinde bulunduğumuz sa-

vaş, uygarlığımıza karşı bir ulusun başkaldırması ise, tek bir kişinin psikolojik analizinin ne işe yarayacağı sorulabilir. Gerçekten de bir kişiyi anlamak, milyonları anlamaya yetmez. Bu bir bakıma kesinlikle doğrudur. Yetişme sürecinde kendine özgü birçok deneyim yaşarız ve çeşitli sosyal etkilere maruz kalırız. Psikolojik açıdan bunun anlamı yetişkin iki insanın birbirinin aynı olmamasıdır. Ne var ki çalışmamızın mantığı gereğince tek tek bireyleri incelemekten çok bütünüyle bir kültürel grubu ele alacağız. Bu grubun üyeleri, genel olarak aynı tür sosyal etkilere maruz kalarak benzer aile yapılarına, eğitime ve gelişim fırsatlarına sahip olmuşlardır ve belli kültürel katmanlar içinde bu özellikler oldukça homojen dağılmıştır. Sonuç olarak aynı toplumun belli bir kültür seviyesinde bulunan mensupları, hemen hemen aynı davranış ve tutumları sergilerler veya en azından farklı toplum ve kültürlere kıyasla aynı düşünür ve hissederler. Bu durum, bir noktaya kadar, genel bir toplumsal kültür ve karakterden söz etmemize haklılık kazandırır. Öte yandan, eğer belli bir kültürün büyük bölümü geleneksel kalıplara karşı başkaldırmışsa, yeni toplumsal etkilerin oluştuğunu ve eski kültür çerçevesi içinde sağlıklı gelişimini sürdüremeyecek bir karakter yapısının ortaya çıkmış olduğunu varsaymak gerekir.

Bu yapıldığında gruptaki tek tek bireyleri etkileyen toplumsal güçlerin doğasını anlamak oldukça kolaylaşır. Bu, bütün bir toplumu anlamaya, toplum içindeki bu tür güçlerin sıklığını ve yoğunluğunu bir bütün olarak ele almaya ve bunların bireyler üzerindeki etkilerini analiz etmeye yarayan ipuçları sağlayabilir. Analiz edilecek kişi bir liderse, bu durumda, elde edeceğimiz değerler, sıradan bir bireyinkinden daha uç ve abartılı olabilir. Bu koşullar altında toplumsal güçlerin etkinliği daha kolay yalıtılabilir ve gerek bir bütün olarak kişilikle gerekse genel olarak kültürle ilişkili daha ayrıntılı bir araştırmaya tabi tutulabi-

lir. Dolayısıyla araştırmamızın mesele edindiği şey, Hitler'in deli olup olmadığı değil, Hitler'i Hitler yapan toplumsal etkilerin ne olduğudur.

Hakkındaki yığınla bilgi ve belgeyi tarayacak olursak, Hitler'in neden Hitler olduğunu açıklayan çok az şey buluruz. Tabii ki isteyen, pek çok yazarın yaptığı gibi genellemeler yapabilir ve örneğin Viyana'da geçirdiği beş yılın onun için büyük bir hayal kırıklığı olduğunu, oranın sosyal yapısından nefret ettiğini ve uğradığı haksızlıkların öcünü aldığını söyleyebilir. Bu tip açıklamalar ilk bakışta beğeni de toplar, ama belli olguları açıklayamaz. Örneğin biz onun genç bir delikanlıyken ve eline fırsat geçmişken neden çalışmaya direndiğini bilmek zorundayız. Veya tembel bir Viyana dilencisiyken, kısa bir zaman içinde, onu hiç ara vermeden saatlerce çalışan, bir mitingten diğerine deli gibi koşturan enerjik bir politikacıya dönüştüren şeyin ne olduğunu da bilmemiz gerekir.

Şu anki çalışma alışkanlıklarının ya da kendi misyonuna olan sağlam inancının da nereden geldiğini öğrenmek isteriz. Ancak mevcut belgeler üzerinde ne kadar çalışırsak çalışalım, gene de şimdiki davranışlarını açıklayacak mantıklı sebepler bulamayız. Belgeler çeşitli olguları betimler. Bize, onun çeşitli durum ve koşullarda nasıl davrandığını, neler düşündüğünü ya da ne hissettiğini gösterebilir, ama bunların neden ve nasıl böyle olduğunu açıklamaz. Şüphesiz, Hitler bazen kendi davranışları hakkında açıklamalar da yapmıştır ama bunlar ya mantıken dayanaksız temeller üzerine kurulmuştur ya da sorunu daha da geçmişe atmaktan başka bir işe yaramazlar. Dolayısıyla bu aşamada ilk kez kapımızı çalan bir nevrotik hastayla karşılaştığımız anda nasılsak o durumdayız.

Ne var ki böyle bir hasta kapımıza geldiğinde ona ilk elden cevaplayacağı pek çok soru sorma imkânına sahibizdir. Bu sorular bizim hastanın geçmiş tecrübelerini ve bu tecrübelerin onun problemli davranışları

üzerinde yaptığı etkiyi anlamamızı ve bu sayede kişinin gelecekte ne yapabileceğini kestirmemizi sağlar. Pek çok vakada, hasta bu eski tecrübelerini hatırlamıyor olacaktır ama yine de geçmiş, şimdi ve gelecek arasındaki etkileşim göz ardı edilemez. Geçmiş şimdinin ve geleceğin temelini oluşturur. Bu temeller ortaya çıkarıldığında, onun akla aykırı davranışları da anlaşılır hale gelir.

Aynı bulgu ve izlenimlerden, Hitler'in durumunu aydınlığa kavuşturmak için de faydalanılabilir. Ne var ki onunla ilgili olarak çalışmamıza yardım edebilecek bilgileri ilk elden edinme olanağına sahip değiliz. Hitler'in karakterini şekillendiren geçmiş yaşamı çok titiz bir şekilde gizlenmektedir. Hitler yaşamının bu yılları konusunda pek dikkatli davranmakta, bize ancak bilgi kırıntıları sunmaktadır. Bu kadar az bilgi kırıntısı bile aslında onun hakkında birçok şey anlatır. Ama yine de bu çalışmadaki amacımız açısından yetersizdir.

Neyse ki başka kaynaklara da sahibiz. Bu kaynaklardan biri Hitler'in kendisidir. İnsan her konuşmasında farkında olmadan kendisiyle ilgili pek çok şey söyler. Hitler'in de konuşmalarında seçtiği konular çoğu zaman bunları kendisi açısından başka şeylerden daha önemli kılan bilinç dışı faktörleri açığa vurur. Konuşmasını zenginleştirmek için başvurduğu örnekler geçmiş yaşantısından izler taşır. Konuşma biçimi bilinçaltındaki çatışmaları dışa vurur.

Bilinçli veya bilinçsiz olarak tecrübe edilen zihinsel yaşantıların geçerliliğini ölçmek için, psikanalitik ve psikiyatrik çalışmalardan elde edilen bulguların dışında da pek çok deneysel yöntem kullanılmıştır. Dolayısıyla karşımıza Hitler'de karşılaştığımız zorluklardan pek de farklı olmayan zorluklar çıkaran hastaların analizinde belli bir pratik deneyime sahibiz. Yaşanan zorlukların çözümündeki yaklaşımımız çelişen bilgileri değerlendirme, elde olanlardan çıkarsamalar yapma ya da eldeki bilgilerin işe yaramaması durumunda

boşlukları doldurma biçimindedir. Bu bilgiler Hitler'in bugünkü davranış ve karakter yapısına temel oluşturan geçmişteki önemli olayların sentezlenmesine yardımcı olabilir. Ne var ki araştırmamız doğası gereği spekülatif nitelikte olduğundan bu yetersiz kalacaktır. Bu çalışma, Hitler'in zihinsel süreçleri hakkında birçok şeyi aydınlatabilse de kendisiyle işbirliği halinde bire bir görüşerek sağlanacak bilgilerin vereceği sonuçları ve açıklığı sağlayamaz. Yine de bu tip bir dolaylı çalışmanın bile çok işimize yarayacağı açıktır.

Freud'un psikiyatriye ve bilhassa insan davranışının genel olarak anlaşılmasına ilk ve en temel katkısı, insanın çocukluktaki yaşamının gelecekteki yapı ve karakterini belirlemede ne kadar önemli olduğunu keşfetmiş olmasıdır. Çocuk dünyayı bu dönemde tanımaya başlar ve çevresini anlamlandırmaya çalışırken hatalar yapma ihtimali yüksektir. Çocuğun zihni karmaşık bir kültürün kendisinden talep ettiklerini ve maruz kaldığı karmaşık deneyimleri anlamakta yetersiz kalır. Dolayısıyla, birçok kez belirtildiği gibi, çocuk yaşamının ilk yıllarında çevresinde olup biteni yanlış yorumlar ve kişiliğini yanlış varsayımlar üzerinde temellendirir.

Hitler bunun doğru olduğunu *Mein Kampf*'ta şu şekilde vurgular:

"Şimdi, iki odalı bir evde yedi kişiden müteşekkil bir ailenin oturduğunu düşünelim. Beş çocuktan biri üç yaşındadır. Bu yaş, çocukta bilincin oluştuğu dönemdir. Hiç kimse, bu dönemin hatıralarını ihtiyarladığı zaman bile unutamaz."*

Durum böyle olunca Hitler'in o yaşlarına inerek o dönemde ne gibi izlenimler edindiğini araştırmak faydalı olacaktır. Aslında yaşamının bu bölümüyle ilgili neredeyse hiçbir bilgiye sahip değiliz. Onun *Mein Kampf*'ta yaratmaya çalıştığı izlenim, evlerinde huzur, uyum, sevgi ve hoşgörünün egemen olduğudur. İşini

* Adolf Hitler, *Mein Kampf*.

iyi yapan gümrük memuru bir baba ve kendisini evine ve çocuklarına adamış bir anne. Eğer aile ve ev hayatı bu kadar düzgünse, neden bunu gizlemek istediğini de anlamak zordur. Yüzlerce sayfalık kitabında, annesinin diğer çocuklarla da ilgilendiğine dair tek anıştırma küçük bir paragraftan ibarettir. Ne bir kız ne de bir erkek kardeşten söz edilir. En yakın arkadaşlarına bile üvey kardeşi Angela dışında bir kardeşi olduğundan bahsetmemiştir. Hem yazılarında hem de konuşmalarında annesinden çok az bahseder. Bu tutum, yukarıda alıntıladığımız cümlelerin doğru olup olmadığı hakkında bizi şüpheye düşürür. Hitler'in kitabında tarif ettiği türden sakin, düzenli bir ailede yetişmiş hiçbir hastanın onun yapısal özelliklerini göstermediğini düşündüğümüzde içimizdeki kuşku daha da artar.

Mein Kampf'ı okumaya devam ettiğimizde, Hitler'in bize anlattığı ailenin alt sınıfa mensup olduğunu anlarız:

"Çocuklar arasındaki kavgalar pek önemli değildir. Kısa bir zaman sonra unutulur. Fakat anne ile baba arasındaki kavga bazen adi haller alır. Sarhoşluğun ve fena davranışların ne derece ileri gidebileceğini tasavvur edebilmek için böyle çevrelere girmek gerekir. Altı yaşında bir çocuk büyük adamları dahi hayrete düşürecek ve onları titretecek birtakım ayrıntılara şahit olur. Ahlaken ve fiziken zehirlenen çocuk, okula başladığı zaman, orada yalnızca okuyup yazmayı tahsil eder. Evinde, okulundan ve hocasından bayağı bir dille bahsedilir."*

Bugün Hitler'in beş çocuklu bir ailede büyüdüğünü, babasının vaktinin çoğunu meyhanede geçirdiğini, bazen fazla sarhoş olup karısı ya da çocukları tarafından eve getirildiğini biliyoruz. Dolayısıyla Hitler'in yukarıdaki pasajda bahsettiği ailenin kendi ailesi ve bu çocuğun da kendisi olduğu konusunda şüphe duymadan edemiyoruz.

---

* Agy.

Hitler'in ortalama bir alt sınıf aileden bahsederken aslında kendi ailesinden bahsettiği varsayımını kabul ettiğimizde aile çevresiyle ilgili daha fazla bilgi elde etmemiz mümkündür.

"Eğer erkek hafta başları kendi kafasına göre hareket ederse işler değişir. Karısı, çocukları için onunla kavgaya başlar. Evde kavga eksik olmaz. Erkek karısından uzaklaştığı nispette alkole yaklaşır. Artık koca, her hafta sonu sarhoştur. Kadın, kendi ve çocukları için bir yemek parası temin edebilmek için, fabrikadan meyhaneye giden yolda kocasının arkasına düşer. Pazar veya pazartesi geceleri erkeği sarhoş, fakat cepleri boş bir durumda eve gönderdiğinde, çocukların gözleri önünde acınacak sahneler cereyan eder. İnsanın kemiklerini sızlatan bu sahnelere yüzlerce defa tanık oldum, ilk önceleri içimde isyankâr bir duygu vardı. Fakat sonunda bu acı olayların derin sebeplerinin feci yönlerini teşhis ettim. Fena bir çevrenin bahtsız kurbanlarına acıdım."*

Hitler'in yaşamı boyunca gerçekten çok az sayıda arkadaşlık kurduğunu ve bunların hiçbiriyle de yakın bir dostluk ilişkisi geliştiremediğini göz önünde bulundurursak, bu sahneye, hem de "yüzlerce kez", evinde değilse nerede tanık olduğu insanın merakını uyandırır. Okumaya devam edelim:

"Bu küçük çocuğun evde duyduğu diğer şeylerin hiçbiri onda çevresindeki şeylere karşı bir saygı uyandırmaz. İnsanlık namına iyi özelliklerin zerresine bile rastlanmaz. Okuldaki öğretmenden, devletin başındaki kişiye, dine, ahlaka, topluma ve devlete kadar bütün kurumlar saldırılardan nasibini alır. Her şey en iğrenç şekilde yozlaşmış bir zihniyetin pisliğine batmıştır."**

Bunların tümü, ne kadar doğru olup olmadıklarını bilemesek de, başka kaynaklardan elde edilen bilgilerle uyum içindedir. Birbiriyle uyumlu olan bu de-

* Agy., s. 38.
** Agy., s. 43.

lileri ele alacak olursak, yukarıda alıntıladığımız bu bölümlerin Hitler'in ev ve aile yaşantısının gerçek resmini yansıttığını düşünmekte haksız sayılmayız. Aynı zamanda bu sahnelerin, onda, daha küçük yaşlardan itibaren tiksinti ve nefret uyandırdığını da anlarız.

Hitler'in bu nefret duyguları, babasının ayık olduğu zamanlarda, insanlar üzerinde bambaşka bir izlenim oluşturma çabasıyla daha da perçinlenir. Baba, böyle zamanlarda kendinden emin, onurlu, bulunduğu memurluk konumuyla gurur duyan biri gibi davranır. Emekli olduktan sonra bile, halk arasına karışacağı zaman üniformasını giyer ve öyle dolaşır. Giyim kuşamı konusunda çok titizdir, başı dik, kasılarak yürür kasabanın sokaklarında. Tanıdıklarıyla, komşularıyla karşılaştığı ve onlarla konuştuğu zamanlarda, onlara tepeden bakan bir tavır sergiler, kendisine hitap ederken adını, unvanıyla tam olarak telaffuz etmelerini ister. Eğer bir kişi bile unvanını eksik söyleyecek olursa buna dikkat çeker, uyarıda bulunur. Bilgi aldığımız kişilerin anlattığına göre bunu öyle bir seviyeye vardırmıştır ki, kasabadaki pek çok kişinin, özellikle de çocukların alay konusu olmuştur. Hitler'in babası çocukların evde kendisine sıklıkla kullandıkları takma isimlerle değil de, *Herr Vater* (Almanca: Bay Baba) diye seslenmelerini isterdi.

Babasının Hitler'in Karakteri Üzerindeki Etkileri

Çok sayıda vaka incelemesinden biliyoruz ki, çocuğun, özellikle de erkek çocuğun karakterinin şekillenmesinde babasının etkisi çok büyüktür. Oğlunun saygı duyabileceği nitelikte, kendi içinde davranış bütünlüğü gösteren, dengeli ve tutarlı bir baba figürü çocuğun kendisine örnek aldığı model kişi olur. Çocukta oluşan baba imgesi, onun kişiliğinin temel yapıtaşını oluşturur ve bunun yardımıyla çocuk, toplumca kabul edilen doğrular çerçevesinde, kendi kişi-

lik bütünlüğünü oluşturur. Kişilik gelişiminde atılan bu ilk adımın önemi asla göz ardı edilemez. Bu, ileriki yaşlarda edinilecek dengeli, düzgün ve güvenilir bir karakterin ön koşuludur.

Hitler'in durumunda, onun gibi pek çok nevrotikte olduğu gibi, bu basamak aşılamamıştır. Hitler'in babası onun rol modeli olarak kabul edebileceği, dengeli, tutarlı, toplumla uyumlu ve takdir edilen bir örnek oluşturmak yerine, kendisini bir çelişkiler yumağı olarak ortaya koyar. Bazen, işine ve hizmet ettiği topluma saygı duyan, işine sadık, güvenilir bir memur rolüne bürünür ve herkesin kendisi gibi olmasını ister. Böyle zamanlarda dünyanın en asil, adil, düzgün ve katı insanıdır. Dış dünyaya karşı, herkesin saygı göstermesi ve sözünü dinlemesi gereken önemli biri gibi görünür. Ne var ki evde, hele içki içip sarhoş olduktan sonra bunun tam tersi biri çıkar ortaya. Acımasız, adaletsiz ve düşüncesizdir. Hiç kimseye, hiçbir şeye saygısı yoktur. Dünya, ona göre yaşamak için doğru ve uygun yer değildir. Bazen, böyle zamanlarda bir kabadayıya dönüşerek, ona güçleri yetmeyen karısını ve çocuklarını kırbaçla döver. Bu sadist davranışa bazen köpekleri bile maruz kalır.

Bu koşullar altında çocuğun kafası karışır ve kendini özdeşleştirebileceği doğru düzgün bir modelden yoksun kalır. Bu durum yalnızca kendi içinde büyük bir sorun olmakla kalmayıp, aynı zamanda çocuğun dış dünyayı da yanlış ve çarpık algılamasına sebep olur. Hepsinin sonucunda da, içinde yaşadığı dünya ona tamamen güvensiz, çarpık, adaletsiz ve tehlikeli görünür. Çocuk, bunlardan kendisini sakınmak için elinden geldiğince uzak kalmak ister, çünkü bu sorunlarla baş edemeyeceğini düşünür. Kendini güvende hissetmemesinin en temel sebebi de babasının davranışlarındaki tutarsızlıktır. Akşam eve geldiğinde nasıl davranacağını, neler yapacağını önceden tahmin

edemez. Ona sevgi, destek, güven vermesi gereken en önemli kişi, aksine onu tedirginlik, huzursuzluk ve güvensizlikle besler.

Yetkin Bir Örnek Arayışı

Hitler, çocukluğunda bu eksikliği çok derinden hissetmiş olmalı ki sonraki yıllarda da saygı duyup örnek alabileceği güçlü erkek modeller aramıştır. Çocukluğu boyunca yanında yaşadığı adam, anlaşılan o ki, onun bu konudaki açlığını doyuramamış, onun için bir örnek rol modeli sağlayamamıştır. Elimizdeki bazı verilere göre, birkaç öğretmenine bir rol modeli bulmak umuduyla yaklaşmış ancak öğretmenleri onunla bu tip bir yakınlık kurmamıştır. Sonraları, bu ihtiyacı karşılamak için tarihten birilerini aramaya koyulur. Sezar, Napolyon, Büyük Frederick gibi isimler bunların yalnızca birkaçıdır. Böyle önemli karakterler hemen her çocuğun hayatında önemli rol oynar, ancak yine de bir rol modeli oluşturmada yetersiz kalırlar. Çünkü çocuğun aklında geçmişten gelen sağlam bir temel yoksa kurulan ilişki tek yanlı olacağından bu kahramanlar somutluk kazanamazlar. Bu durum, Hitler'in Viyana'da geçirdiği yıllar boyunca kendisini özdeşleştirmek istediği politik şahsiyetler için de geçerlidir. Bu süre zarfında, kahramanları Schenerer ve Lueger olmuştur. Onların politik tavır ve inançları bir süre Hitler'in duygularına yön verip ona bir örnek model oluştursa da, bu böyle devam etmemiştir. Hitler, askerlik yıllarında güçlü erkek liderlerle, onu yönlendirecek ve koruyacak insanlarla tanışır. Bu sırada kurallara boyun eğmesi, sadakati, taşıdığı sorumluluk duygusuyla örnek bir asker olmuştur. Bu yıllarda, asker ocağını psikolojik açıdan hep özlemini duyduğu yuva sıcaklığını bulduğu tek yer olarak benimser. Bu yüzden görevini istek ve bağlılıkla yerine getirir. Askerliği o kadar sever ki, 1916'da yaralandıktan sonra bile istirahat süresi

dolmadan kumandanına mektup yazarak görevine dönmek istediğini bildirir.

Savaş bittikten sonra da ordudan ayrılmaz ve subaylara karşı itaatkâr tavrı devam eder. Ondan istedikleri her şeyi yapmaya hazırdır. Arkadaşlarını gammazlayıp öldürülmelerine sebep olmaya bile... Hitabet yeteneğini keşfeden subaylar, onu özel propaganda konuşmaları yapmakla görevlendirdiğinde, Hitler bu iş için kendisini seçtikleri için sevinçten havalara uçar. Bu onun siyasi kariyerinin ilk adımı olmuştur. O zamanlarda bile, bir önder arayışı içinde olduğu açıktır. Başlangıçta kendisini bir liderin gelişini "müjdeleyen" bir haberci olarak görmüş olmalı. Şurası kesindir ki, kariyerinin başlangıç yıllarında, bir rehber bulma umuduyla önemli şahsiyetlere aşırı derecede boyun eğme tavrını sürdürmüştür. Von Kahr, Ludendorff ve Hindenburg bunlardan sadece birkaçıdır.

Sonraları hepsiyle arasını bozduğu, onlara kötü davrandığı doğrudur. Ancak bu değişim, Hitler'in onlardaki kusurları ve yetersizlikleri fark etmesiyle başlamıştır. Rol modelinden talep edilen şeylerin gün geçtikte daha da artması, Hitler gibi kendinden büyük birinden emir ve ders almaya meraklı pek çok nevrotikte görülen bir durumdur. Bunlar aradıkları olgunluğa erişene kadar, kendi gözlerinde bir "üstün insan" olan, her bakımdan mükemmel birine boyun eğerler. Sonuç olarak, yüksek kademeden üstün insanlarla, kendilerine ülkusel bir örnek olacakları umuduyla ilişki kurarlar. Bu insanlarda en ufak bir kusur ya da yetersizlik gördükleri anda, hayallerini karşılamakta başarısız olan bu yenik kahramanlarına atfettikleri tüm değerleri silerek, onları yükselttikleri yerden aşağı çekerler ve intikam almak için kötü davranmaya başlarlar. Aynı şekilde Hitler de hayatını her yönden yeterli bulacağı bir önder arayarak geçirmiş, her seferinde bulduğuna inandığı kişinin kusurlarını yakalayarak sonunda aslında hiçbirinin kendinden

üstün olmadığı inancına ulaşmıştır. Bu tür kişilerin unvan ya da adlarını eksiksiz söyleme takıntısı, çocukluğunun ilk yıllarında edindiği bu alışkanlıktan kaynaklanır ve bu yıllarda üzerine düşen babasının gölgesidir.

Bu dönemde Hitler'in tercih edebileceği unvanlar arasında yalnızca "Führer" unvanından tatmin olmuş olması da gerçekten ilginçtir. Onun gözünde bu unvan hepsinden üstün, hepsinden büyüktür. Hayatını kendisine önder olabilecek doğru kişiyi aramakla geçirmiş ve sonunda bu role uygun olanın ancak kendisi olduğunu keşfetmiştir. Artık, başkasından beklediği bu görevi, milyonlarca insan adına kendisi yerine getirecektir. Onun bu unvanı benimseyip bu rolü üstlenmesine Alman halkının da rıza gösterip onu "Führer" olarak kabul etmesi, Alman halkının da düşünce yapısının Hitler'inkine benzediğini ortaya koyar. Alman halkı bu rolü üstlenmeye hazır bir insana boyun eğmeyi yalnızca istememiş neredeyse buna can atmıştır. Bunun sebeplerini araştırdığımızda, Alman aile yapısından kaynaklanan bazı özelliklerle karşılaşırız. Babanın evde başka, dışarıda başka biri olması bu açıdan önemli bir etkendir. Gerçi bu ikilik, genele vurulduğunda Hitler'in evinde görüldüğü kadar belirgin değildir. Ama belki de Hitler'in kendine has özellikleriyle toplumun bir rol modeli işlevini yerine getiren bir baba figürüne duyduğu ihtiyaçla kendini özdeşleştirmesini ve bu ihtiyacı başkalarının kolayca anlayıp kabul edebileceği şekilde dile getirebilmesini sağlayan tam da bu olgudur.

Öyle anlaşılıyor ki, önderlik rolü açısından günümüz dünyasında, Hitler'e meydan okuyabilecek tek kişi Roosevelt'tir. Yakınında bulunanlar Hitler'in Churchill'den de Stalin'den de hiç çekinmediğini ifade etmişlerdir. Hitler, bu ikisinin kendisine benzediğini düşünerek, onları kolayca alt edeceğinden şüphe etmez. Fakat Roosevelt onun için bir muammadır. Yüz

elli milyon insanı bağırıp çağırmadan, azarlamadan, tehdit etmeden yöneten, bu şekilde onlara söz geçirebilen nasıl bir insandır? Hitler Roosevelt'in bu kadar büyük bir kalabalığı yönetmesine karşın nasıl olup da beyefendiliğinden hiçbir şey kaybetmediğine akıl erdiremez. Bu nedenle, kamuoyu önünde Roosevelt hakkında ne derse desin, aslında içten içe ona hayranlık duymaktadır. Belki de bu hayranlığın altında yatan sebep hareketlerini önceden kestiremediği için ondan çekiniyor olmasıdır.

Annesi ve Hitler Üzerindeki Etkisi

Ne var ki Hitler'in babası onun çocukluk yıllarının sadece bir parçasıdır. Bir de, görüştüğümüz kişilerin hep çok nazik biri olduğundan bahsettikleri bir annesi vardır. Hitler annesiyle ilgili çok az şey yazmış, halkın karşısında ondan söz etmemiştir. Bilgi aldığımız kişilerin anlattıklarına göre, annesi çok azimli ve çalışkan biridir ve hayatının merkezine evini ve çocuklarını yerleştirmiştir. Mükemmel bir ev hanımıdır; evde tek bir toz zerresine bile rastlanmaz. Her yer son derece düzenli ve temizdir. Aynı zamanda yaşanan olumsuzlukları ve başlarına gelen belaları koyu bir Katolik olarak Hıristiyanca bir boyun eğmeyle karşılar. Aylarca süren hastalığı yüzünden çektiği büyük acılara bile hiç şikâyet etmeden katlanmaya çalışmıştır. Bütün çektikleri arasında herhalde en çok o aksi kocasından çekmiştir. Çocuklarının iyiliği için kocasına kafa tutmak zorunda kalmış olması bile mümkündür. Anlaşıldığı kadarıyla fedakâr kişiliği nedeniyle bütün bunlara sabırla katlanmıştır. Kendi çocuklarına karşı her zaman aşırı derecede sevecen ve cömert davranmıştır. Buna karşılık iki üvey çocuğuna kimi zaman daha mesafeli ve katı davrandığını varsaymak için elimizde yeterince sebep vardır.

Her durumda açıkça kendini gösteren bir şey vardır ki o da annesiyle Adolf arasında çok güçlü bir bağ

olduğu gerçeğidir. Daha önce belirtildiği gibi, bu Adolf doğmadan önce annesinin iki, hatta üç bebeğini kaybetmiş olmasıyla ilgili olmalıdır. Hitler de kardeşleri gibi zayıf bir bebek olduğundan, o yapıda bir anne, bu bebeğinde de aynı acıları yaşamaktan korkarak onu korumak için elinden geleni yapmış olmalıdır. Bu yüzden annesi onun tüm kaprislerine sabır gösterir, hatta onu şımartacak derecede fazla koruyucudur. Adolf'un beş yaşına kadar annesinin göz bebeği olduğunu söylemek yanlış olmaz. Anne, tüm ilgi ve sevgisini onun üzerine odaklamıştır. Kocasıyla arasındaki 23 yıllık yaş farkı ve aralarında bir aşk ilişkisinin olmayışı düşünüldüğünde bu ilgi aslında çok normaldir.

Bu sıkı bağlılığın sonucunda anne oğul arasında güçlü bir *libidinal* bağ oluşmuştur. Adolf'un bu süre içinde *tantrum* (öfke nöbetleri) geçirdiği kesindir. Ancak durumunun pek de ciddi olduğu söylenemez. Anlaşılan o ki bu nöbetlerin amacı, annesinden istediklerini elde etmektir. Sonunda başarılı da olur. Böylece Hitler hem annesine istediklerini yaptırmakta, hem de bunları elde edemezse babası gibi biri olacağı mesajını vermektedir. Bu yüzden anne, babanın onaylamadığı davranışlara, baba evde yokken göz yumar, hatta bu yaramazlıklara ortak olur. Bu dönemde Hitler'in yaşamı, babası gelip de annesiyle arasındaki ilişkiye müdahale etmediği, onların oyunlarını bozmadığı sürece adeta bir cennet gibidir. Baba, eline sopasını almadığı zamanlarda karısından ilgi ve hizmet beklediği için de, anne oğul arasındaki mutlu ilişki ister istemez zarar görür. Böyle zamanlarda Adolf'un yaşadığı çocuksu cennetin bozulmasına tepki göstermesi, bunun da babasının kendisinde yarattığı korku ve güvensizlik duygularını pekiştirmesi doğaldır.

Yıllar ilerleyip Adolf büyüdükçe ve annesine karşı duyduğu libidinal bağlılık daha da güçlendikçe gücenme ve korku duyguları da şüphesiz artmıştır. Annesiyle ilişkisinde çocuksu cinsel duygular ve fan-

teziler ortaya çıkmaya başlar. Bunlar Hitler'in kişiliği üzerinde araştırmalar yapmış olan psikologların sözünü ettikleri Oedipus kompleksidir. Anneden yoğun ilgi ve sevgi görmesine karşın, babanın uygunsuz davranışlarına maruz kalması bu kompleksin gelişimini hızlandırmıştır. Böylece babaya duyduğu nefret arttıkça, annesine duyduğu bağlılık ve sevgi de artmaktadır. Ve annesini daha çok sevdikçe, babasına karşı duyduğu nefret ve öç alma duygularının ortaya çıkmasından daha çok endişe etmeye başlar. Böyle durumlarda, küçük erkek çocukları genellikle, dışarıdan gelen müdahalelerden kurtulmanın yollarını ararlar, bunu hayal ederler. Küçük yaşlarda aynı şeyi Hitler'in de yaşadığını tahmin etmek anlamsız olmaz.

Hitler'in Aşka, Kadınlara ve Evliliğe Karşı Tutumunu Belirleyen Faktörler

İki yeni faktör Hitler'in içinde bulunduğu çatışmayı daha da şiddetlendirmiştir. Bunların biri beş yaşındayken bir erkek kardeşinin dünyaya gelmesidir. Bu yeni bebek, ona rakip olarak annesinin kendisine duyduğu ilgi ve sevginin bir kısmını götürmüştür. Özellikle bebeğin biraz hasta ve zayıf oluşu, Hitler'in bu ilgiden daha da çok mahrum kalmasına sebep olmuştur. Bu nedenle küçük kardeş onun düşmanlığını hemen üzerine çeker. Hitler babasından kurtulmak istediği gibi ondan da kurtulmak ister.

Bu duyguları tetikleyen bir diğer olgu ise anne babasını cinsel ilişki sırasında görmüş olma ihtimalidir. Elimizdeki bilgiler doğrultusunda bu tahmin doğruluk kazanmaktadır. Gerek babasının karakter yapısı, gerekse eski zamanların yaşama biçimi bunu mümkün kılar. Bu olayın etkisiyle Hitler'in iç dünyasında belli bir karmaşa ortaya çıkmış olmalıdır. Bir yandan zavallı annesine saldırdığı için babasına kızmakta, diğer yandan ona boyun eğen annesine müdahale edemediği için kendisini suçlamaktadır. Daha sonra

da görüleceği gibi, bu tecrübenin izleri gelecekte onun üzerinde önemli etkiler yaratacaktır.

Hitler bu tip bir olaya tanık olduğu için tepkili ve üzgündür. Bunun en önemli sebebi, annesinin babasına boyun eğerek kendisine ihanet ettiği düşüncesidir. Bir erkek kardeşinin olması ise bu duyguyu daha da perçinlemiştir. Kadınlara duyduğu saygıyı büyük oranda yitirmiştir. Hanisch'in aktardığına göre, Viyana'da yaşadığı dönemde Hitler aşk ve evlilik konuları hakkında onunla uzun uzun konuşmuştur. Hanish'e göre Hitler'in bu dönemde kadın erkek ilişkileri hakkında çok katı fikirleri vardır. Anlaşıldığına göre Hitler o zamanlar bile, erkeklerin istedikleri takdirde çok düzgün ve ahlaklı bir hayat sürebileceğini savunmaktadır. Ona göre bir erkeğin yanlış ya da ahlaksız davranması kadının hatasından kaynaklanır. Hanisch Hitler'in kadınlar konusunda durmadan kendilerine nutuk attığından ve potansiyel olarak her kadının kötü olduğunu söylediğinden bahseder. Başka bir deyişle Hitler kadınları potansiyel bir baştan çıkarıcı olarak görmekte, erkeklerin yanılgıya düşmelerinden onların sorumlu olduğuna inanmakta ve onları sadakatsiz olmakla suçlamaktadır.

Bu tutumun başlıca sebebi annesi ile arasında yaşananlardır. Başlarda kendisini büyük bir aşkla baştan çıkaran anne, sonra kendisini babasına vererek ona ihanet etmiştir. Yine de Hitler ideal bir aşk ve evlilik formunun varlığına inanır. Bunun gerçeğe dönüşmesi için önce sadık bir kadın bulunmalıdır. Bildiğimiz gibi, Hitler tam bir felaketle sonuçlanan yeğeni Geli Raubal'le ilişkisinden sonra kendisini bir daha asla bir kadına teslim etmemiştir. Bu küçük istisna dışında aşksız bir hayat sürmüştür. Kadınlara ve erkeklere duyduğu güvensizlik öylesine derindir ki, hayatı boyunca kayıtlara geçmiş gerçek, samimi bir dostluk ilişkisi yoktur.

Hitler erken yaşlarda edindiği bu tecrübelerin sonucunda, düşmanca bir dünyanın içinde kendini

yapayalnız bulur. Babasından nefret eden, annesine güvenmeyen, kendi zayıflıklarından ötürü kendisiyle kavga eden biridir. İçindeki büyümeyen çocuğun aklı dayanılmayacak ölçüde karışıktır; çevresiyle ilişkilerinde biraz olsun huzur ve güvene kavuşmak için içindeki duygu ve düşünceleri durmadan baskılayarak bilinçaltına iter.

Bu durum, erken yaşlarda pek çok çocuğun başına gelen normal bir süreçtir. Bu baskılama süreci, çocuğun anne ya da babasıyla, eski anı ve duygularının bulandırmadığı, az çok arkadaşça bir ilişki kurabilmesini sağlamaya yarar. Ne var ki bu eski çatışmalar, bu baskılama süreci içinde çözümlenmiş ya da yok edilmiş olmaz. İlerleyen zamanlarda bunların tekrar ortaya çıktığını görürüz. Bu kompleksin baskılanması, erken yaşlarda kolay olsa da, ergenlik devreye girince, büyümenin ve olgunlaşmanın verdiği etkiyle hisler yeniden uyanır. Bazı durumlarda ilk halleriyle; bazı durumlarda ise sembolik şekilde ya da örtük olarak ortaya çıkarlar.

Hitler'in durumunda ise çatışan duygular o kadar güçlüdür ki, böyle zamanlarda onları baskılamayı, gizli tutmayı başaramaz. Hitler'in okul yaşamının ilk yıllarında bu hislerin sembolik şekillerde ortaya çıktığını söyleyebiliriz. Ne yazık ki Hitler içsel çatışmalarını yansıtmak için bilinçsizce öyle semboller seçmiştir ki, dünyanın geleceği bunlardan ciddi şekilde etkilenmiştir.

Simgesel Biçimde Dile Getirilen Çocukluk Çatışmaları

Hitler'in bir zamanlar annesine karşı hissettiği duygular, bilinçsizce Almanya'ya yöneltilmiştir. Almanya'nın annesi gibi genç, canlı ve gelecek vaat eden bir ülke olmasından ötürü bu aktarım (*transfer*) kolay olmuştur. Nasıl annesinden uzak olmasına karşın gizliden gizliye onunla bir olmak istiyorsa

Almanya'dan da uzaktır. Almanya, onun hayalindeki ideal anne simgesine dönüşmüştür. Bu Hitler'in yazı ve söyleşilerinde açıkça görülür. Bu duygu aktarımını birkaç alıntıyla somutlaştırabiliriz.

"İlk gençlik yıllarımın geçtiği, gizli arzular ve gizli bir aşkla beni kendine çeken yere (Almanya) olan özlemim gittikçe artıyordu."

"İlk bakışta bana aşılamaz bir uçurum gibi görünen şey, şimdi içimde öncekinden daha güçlü bir yurt sevgisini ateşliyor."

"Beni anayurdumdan ayıran ve doğal olmayan bu ayrılık..."

"Anayurtlarından ayrı düşmüş olanları..."

"Sevgili annelerinin kollarına dönme anını hüzünlü bir coşkuyla bekleyenleri çağırıyorum."

Almanlar yurtlarına "Baba yurdu" derler. Buna karşın ilginçtir ki Hitler hep "Anayurt" sözcüğünü kullanmıştır. Almanya, Hitler için tam olarak annesini, Avusturya ise babasını simgeler. Onun gözünde Avusturya, tıpkı babası gibi yaşlanmakta olan, içten içe çürüyen yorgun bir şeydir. Bu yüzden Hitler, babasına duyduğu bilinçdışı nefreti olduğu gibi Avusturya'ya yöneltmiştir. Yetişkin biri haline geldiğinde artık bu üstü kapalı duyguları hiç çekinmeden dile getirebilir. Çünkü söylediklerinden alınacak, ona küsecek kimse yoktur. *Mein Kampf*'ta Avusturya'dan sık sık şöyle söz eder:

"...Ve ben, yurduma, Avusturya Almanya'sına karşı büyük bir sevgi, Avusturya devletine karşı büyük bir nefret duyuyorum..."

"Reich'in yükselişiyle Avusturya'nın çöküşünü gururlu bir hayranlık duygusu içinde kıyaslıyorum."

Avusturya ve Almanya arasındaki birlik onun için anne babasının evliliğini simgeler. Hitler'in hayatına baktığımızda bu beraberliğin onu ne kadar rahatsız ve mutsuz ettiğini tekrar tekrar görürüz. Bunun sebebi babasının annesine zarar verdiğini düşünmesi ve

bu durumun ancak babanın ölümü ile sonlanacağına inanmasıdır. Hitler'e göre annesi ancak o zaman kurtuluşa erecek, rahat ve özgür kalacaktır. Duygularını nasıl dile getirdiğini birkaç alıntıyla örnekleyelim:

"Sık sık ihanet örnekleri sergileyen ve kendi aşağılık istekleri için Almanya'yı da peşi sıra sürükleyen ve onun isteklerini hiçe sayan tahta niye bağlılık gösterilsin ki?"

"Bizi en çok üzen şey Avusturya'da bütün sistemin manevi anlamda Almanya'yla kurulan birlik sayesinde korunması ve böylelikle Almanya'nın sırtında sürekli bir ceset taşımasıydı."

"Burada şunu söylemem yeterli olacaktır ki daha ilk gençlik yıllarımdan itibaren beni hiç terk etmeyen, aksine her geçen gün daha da güçlenen bir inanç taşıyorum. Alman ırkının korunması Avusturya'nın yok edilmesini gerektirmektedir... Habsburg Hanedanı Alman ulusuna felaketten başka bir şey getirmemiştir."

"Kalbim Avusturya monarşisi için değil Alman Reich'i için atmaya başladığı günden beri, Avusturya'nın yıkılışı benim için Alman ulusunun selamete kavuşmasından başka bir şey ifade etmiyor."

Bu duygu aktarımının önemini kavradığımızda, Hitler'in eylemlerini anlama yolunda ilk adımı atmış oluruz. Bu bizi şu sonuca götürür ki Hitler'i meşgul eden şey milyonlarca insandan oluşan bir ulusun işleri değil, kendi çatışmalarını çözümleme ve çocukluğunun düzensizliklerini giderme çabasıdır. Hitler kendine gerçekçi çözüm yolları bulmada yardımcı olacak insanlarla ilişki kurmak yerine bireysel sorunlarını tüm ulusa yansıtmakta ve bunları gerçekçi olmayan yöntemlerle çözmeye çalışmaktadır. Kendi küçük evreninin büyük bir evren haline gelmesi bu şekilde gerçekleşmiştir.

Bu noktadan yola çıkarak son savaş patlak verdiğinde neden diz çöküp Tanrı'ya dua ettiğini anlamak

zor olmasa gerek. Bu onun için sadece basit bir savaş değil, sembolik annesi uğruna kavgaya girişmesi için büyük bir fırsattır aynı zamanda. Ona erkekliğini kanıtlama ve kabul görme fırsatı sağlamaktadır. Bu yüzden de Hitler'in Avusturya ordusuna yazılmak yerine Alman ordusuna yazılması kaçınılmaz olmuştur. Yine bu koşullar altında onun iyi ve itaatkâr bir asker olması da kaçınılmazdır. Farkında olmasa da askerlik hayatında sanki annesi yanında durup kendisini gözlerken büyük bir adammış gibi davranan bir çocuğa benzemektedir. Bütün derdi annesinin (yani sembolik olarak Almanya'nın) gelecekteki mutluluğudur. Bu uğurda gerekirse ölmeyi bile göze alacaktır. Dolayısıyla Hitler'in Almanya ile arasındaki ilişkinin aslında hep özlemini çektiği cinsellik içermeyen ideal bir evlilik ilişkisi olduğunu söylemek mümkündür.

Almanya'nın Yenilgisinin Etkileri

Her şeyin sonunda iyi sonuçlanacağına inandığı sürece işler yolunda gider. Kendisine yüklenen sorumluluklardan, yaşadığı zorluklardan asla şikâyetçi olmaz, bunun acısını başkalarından çıkarmaz. Yaptığı şeyden mutluluk duyar, askerlik yaşamının zorluklarına, karşılaştığı sıkıntılara karşı başını dik tutmaya çalışır. Bu mutluluk, çocukluğunda gerçek annesinin "aşağılanışına" benzer bir şekilde cephede onun yerine koyduğu simgesel annenin yani Alman ordusunun aşağılanışıyla sona erer. Bu durum, onun için adeta annesinin tekrar tecavüze uğraması gibidir. Ekim olaylarının patlak vermesi ve bundan Yahudilerin sorumlu tutulmasıyla birlikte, baskı altında tuttuğu nefret Yahudilere yönelir.

Almanya'nın kesin olarak yenilgiye uğradığının farkına vardığında histerik tavırlar takınmaya başlar. Durumun gerçekliğini kabullenmeyi ya da buna alışmayı reddeder. Bu durum karşısındaki tavrı, ailesini

cinsel ilişki sırasında gördüğünde takındığı tavırdan farksızdır. Kendisi şöyle yazmıştır:

"Gözüm kararadı, dizlerimin bağı çözüldü; birkaç saat içinde gözlerim kor gibi oldu ve etrafımdaki her şey kararadı. Hiçbir şey göremiyordum. Sendeleyerek yatakhaneye yürüdüm, kendimi yatağa atarak ateşler içinde yanan başımı yastığa gömdüm."

Gazdan zehirlenmesi de bu dönemde olur. O an kör ve dilsiz olduğunu zanneder. Hastanede birkaç hafta kontrol altında tutulmasına rağmen hastalığının gelişimi ve gözlemlenen belirtiler gazdan zehirlenmelerde görülen belirtilere benzemez. Etrafını görememe ve konuşamama durumu tipik birer histeri belirtisidir. Tedavisini yürüten doktor, durumunda tipik histeri belirtileri bulmuş, hatta savaştan sonra Alman tıp fakültelerinden birinde verdiği derslerde onun durumunu örnek göstermiştir. Başka durumlardan öğrendiğimiz üzere, bu tip hastalar benzer duygulara kapıldıkları anlarda erken yaşlarda yaşadıkları çatışmaların aynısını yeni durumlarda yeniden yaşarlar. Hitler örneğinde bu durumun kökeninin anne babasını cinsel ilişki sırasında görmüş olması olduğu neredeyse kesindir. Tanık olduğu şeyi karşı koyamadığı, vahşi bir saldırı olarak yorumlamış ve gördüklerinin gerçek olduğunu reddetmeye çalışmıştır. İşte onu geçici olarak kör ve dilsiz yapan bu tecrübedir.

Daha sonra yaşadığı olaylarda kullandığı bazı imgeler bu yorumun doğruluğunu kanıtlamaktadır:

"Düzenbazlıkla, hileyle Alman ulusunun ruhuna tecavüz edilmiştir."

"Savaş karşıtlarımız, bu kanlı tecavüze seslerini çıkartmadılar."

Hitler'in Kutsal Görev İnancının Kökeni ve Ölümsüzlük Özlemi

Hitler'in Almanları özgürlüğe kavuşturup büyük bir Almanya kurma hayaline kapıldığı yer, işte tam

da histerik körlük ve dilsizlik sorunlarından mustarip halde günlerini geçirdiği bu hastane odasıdır. Onun gelecekteki siyasi kariyerine rengini veren ve bütün dünyanın kaderini etkileyen gelişmelerin temelinde bu hayal vardır. Dahası Tanrı tarafından Almanları kurtarmak için kutsal bir görevi ifa etmek üzere seçildiği inancının ortaya çıkış sebebi de bu hayaldir. Büyük ihtimalle bu inanç onun yetişkin kişiliğinin en çarpıcı özelliğidir. Ona bir uyurgezerin sakınmazlığını veren işte bu özelliktir.

Başka pek çok vakanın incelenmesinden çıkarttığımız sonuçlara göre şunu söyleyebiliriz ki bu tür inanışlar hiçbir zaman büyük yaşta yaşanan tecrübelerden kaynaklanmaz. Bu inancın devam ettirilmesi için, kişilerin, kökeni çocukluklarına dayanan eski yaşantılarının tekrar diriltilmesi gerekmektedir. Tabii ki, bir çocuk için kendisine özgü, özel bir varlık olma, ölmeden önce büyük işler yapma isteği gayet doğaldır. Büyüme çağında her çocuk bu süreçten geçer. Çoğu da kader, şans, Tanrı ya da başka doğaüstü güçler tarafından birtakım işleri yerine getirmek için seçilmiş olduğuna inanır. Ancak yetişkin insanlar bu inancı destekleyen birçok olayla karşılaşsalar bile yine de seçilmiş olduklarına tam olarak inanmazlar. Yetişkinlikte bu tip bir kesin inanca nadiren ve ancak bunu mazur gösteren çocukluk yaşantılarına sahip kişilerde rastlanır.

Hitler'in durumunu ele alırsak, bu yaşantıların neler olduğu bellidir. Daha önce belirtildiği gibi, annesi ondan önce iki ya da üç çocuk doğurmuş ve hepsini bebekken kaybetmiştir. Hitler de narin, zayıf bir çocuktur. Durum böyle olunca, annesi onu hayatta tutabilmek için elinden gelen en büyük çabayı göstermiştir. Onun hayatta kalması hem aile hem de yakın çevre için önemli bir konudur. Hitler'in durumu ev içinde sürekli ölen kardeşlerle karşılaştırılır. Bunun Hitler'de bir psikolojik rahatsızlığa sebep olmaması düşünülemez.

Çocuklar daha küçük yaşlarda ölümün farkına varırlar. Hitler'in ölüm üzerine düşünmesi ise daha öncelere gider. Ölüm, küçük çocuklar için anlaşılmaz bir şeydir. Bu yüzden, çocuklar ölüm olgusunu daha sonra kafa yormak üzere kafalarından çıkarmadan önce, onun ne anlama geldiğine ilişkin muğlak da olsa bir fikir sahibi olmaya çalışırlar. Hitler'in durumundaysa ölüm daha gerçek, somut bir olgu olmuştur. Annesinin korkuları mutlaka ona da yansımış olmalıdır. Daha aklı neyin ne olduğuna tam ermezken bile, neden kardeşlerinin ölüp kendisinin hayatta kaldığını sorgulamış olmalıdır. Çocuk aklıyla bakılırsa, bu durum ancak kendisinin sevildiği ve bazı bilinmeyen nedenlerle yaşamasına izin verildiği şeklinde değerlendirilebilir. Hitler'in bu akıl yürütme sonucunda kendisinin 'seçilmiş çocuk' olduğuna inanması, annesinin üvey kardeşlerine karşı takındığı tutumla daha da pekişmiş olmalıdır.

Doğaldır ki Hitler'in bu inancı beş yaşındayken bir kardeş sahibi olmasıyla daha da güçlenmiştir. Bu çocuğun Hitler'in yaşamında oynadığı rol, hiç şüphe yok ki, biyografisini yazan kişilerin kabul ettiğinden daha büyüktür. Ne var ki bu çocuk da altı yaşına basmadan ölür. Adolf'un ölüm kavramı ile gerçek anlamdaki ilk karşılaşması olan bu acı olay sonucunda ölüm problemi daha canlı bir şekilde yeniden karşısına çıkmış olur. Hitler bu sırada, kendisi hayatta kalırken ötekilerin neden öldüğü sorusunu kendisine yeniden sormuş olmalıdır. O yaşta bir çocuğun bu soruya verebileceği tek cevap, Tanrı'nın koruması altında olduğudur. Hitler Almanların kurtarıcısı olduğuna dair fanteziler kurmaya henüz başlamadığı askerlik günlerinde bile cephede savaşırken bu inançta olduğunu belirtmiştir. Arkadaşları bir bir ölürken, kendisinin sağ kalmasının nedeni ona göre Tanrı'nın koruması altında olmasıdır. Cephede ulak olarak yerine getirdiği tehlikeli görevlerde gösterdiği

üstün cesaretin altında da bu güven duygusu yatıyor olmalıdır. *Mein Kampf*'ın her satırında bu inanca rastlarız. Onu Alman sınırına bu kadar yakın bir yerde dünyaya getiren, Viyana'ya gönderip muazzam acılar çekmesine sebep olan ve birçok işe kalkışmasına yol açan işte hep bu kaderdir. Aynı kader askerlik günlerinde de karşısına çıkar. Cephede yemek yerken içinden gelen bir ses onu yerinden kalkıp başka bir yere gitmeye yönlendirir, kalkıp gittikten kısa bir süre sonra tam oturduğu yerde bir bomba patlar ve bir arkadaşı hayatını kaybeder. Bu olay Hitler'in Tanrı tarafından korunduğu yönündeki inancını daha da güçlendirmiş ve daha sonraki yanılsamalarının temelini oluşturmuştur.

Mesih Kompleksi

Bu inancın Hitler'de kökleşmesinde başka şeyler de etkili olmuş olabilir. Hastalarda çok sık rastladığımız olgulardan biri de küçük yaşlarda fazlaca şımartılarak anne ile çok güçlü bağlar kuran çocukların kendi babalarını sorgulamaya başlamalarıdır. Aile içindeki en büyük çocuk bu tarz şüpheler duymaya daha yatkındır. Ayrıca babası annesinden yaşça oldukça büyük olan çocuklarda bu duruma daha sık rastlanır. Hitler'in durumunda, baba, anneden tam yirmi üç yaş büyüktür, yani babanın yaşı neredeyse annenin yaşının iki katıdır. Bu durumdaki çocuklar babalarının gerçek bir baba olmadığına inanmaya yatkındır. Bunlar dünyaya gelişlerini bazı olağanüstü etkenlere dayandırırlar. Bu tür duygular, çoğunlukla büyüme çağında kaybolur. Buna karşın küçük yaş grubundaki çocuklarda ve bu duyguyu yaşamaya müsait yetişkinlerde aynı durum gözlemlenebilir. Hitler'in babasını öz babası olarak kabullenmeyişini ve kendine başka bir köken arayışı içine girmesini babasının antipatik ve kaba tutumlarıyla da açıklamak mümkündür. Ancak başka etkenleri de araştırmak gerekir.

Bu problem ancak Hitler'in kutsal bir misyona sahip olduğuna ve doğaüstü bir güç tarafından çeşitli durumlarda ne yapıp ne yapmaması gerektiği konusunda uyarıldığına neden inandığını açıkladığı ölçüde değer taşır. Yirmili yaşlarda Viyana'da kaldığı yıllar boyunca sakallı olması, savaş bittikten hemen sonra yeniden İsa'nınkine benzer bir sakal bırakması yukarıdaki varsayımı doğrular niteliktedir. Ayrıca daha Benedikt okulunda öğrenciyken kiliseye girip rahip ya da başrahip olmayı istediğini de hatırlamak gerekir. Tüm bunlar, onun daha siyasi kariyerine başlamadan ve Almanların sevgisini kazanmak için İsa'ya bariz bir şekilde rakip olmaya girişmeden önce bile Mesih kompleksine kapılmış olduğunun göstergeleridir.

Ölüm Korkusu ve Ölümsüzlük Arzusu

Bu tür inançlar aslında çocukluk döneminde yaygın olsa da, kişi büyüyüp olgunlaştıkça ve tecrübeleri artınca kaybolur ya da değişime uğrar. Hitler'in durumunda ise bunun tam tersi söz konusudur. Yaşı büyüdükçe, bu kanı daha da güçlenmiş ve sonunda şu an olduğu gibi düşünce sisteminin temeli haline gelmiştir. Bu durumda bazı kuvvetli psikolojik akımların bu çocuksu düşünce yapılarını beslemeye devam ettiği söylenebilir. Bu psikolojik güç, diğer pek çok durumda karşımıza çıktığı gibi, muhtemelen ölüm korkusudur. Ölümle ilk yüzleşmesinde, yani kardeşlerinin ölümlerini düşündüğünde, vardığı ilk sonucun başkaları nasıl ölüyorsa bir gün kendisinin de öleceğini idrak etmek olduğunu söylemek mantıksız olmaz. Annesinin üzerine titremesi bu korkuyu dindirmemiş, hatta bu özel ilgiyi ölümünün yakın olduğunun bir işareti olarak görmesine yol açmıştır. Bu sonuca varmak, bu koşullar altında bulunan bir çocuk için geçerli ve normaldir.

Ne var ki küçük bir çocuk için kendi ölümünü düşünmek dayanılmazdır. Kendisinin yok olacağı

düşüncesi kadar üzücü, moral bozucu bir şey yoktur. Bu düşünce gece gündüz içini kemirir ve hayattan zevk almasını engeller. Bu kahreden korkudan kurtulabilmek en büyük hedefi haline gelir. Bunu başarmak hiç de kolay değildir, hele ki eldeki bütün deliller bu korkuyu geçerli ve haklı çıkarırken. Bu korkunun gücünü ve üzerindeki etkisini biraz olsun bastırabilmek için, varlığının ilahi bir kökene dayandığını, ilahi kaderin kendisini tüm kötülüklerden koruduğu fikrini benimser ve böylece ölüm gerçeğini reddetmeye çalışır. Yalnız bu yöntemle çocuk kendini ölmeyeceğine inandırabilir. Ayrıca Hitler'in bu duruma gelmesinde, sadece arka arkaya ölen kardeşlerinin etkisi yoktur; bunun yanında bir de babasının ondaki korkuyu daha da körükleyen bitmez tükenmez kötülüğü ve şiddeti söz konusudur. Anne babasına karşı hissettiği suçluluk duygusu, babasının Hitler'in onlar hakkında bildiği o kirli sırrı ortaya çıkarması halinde onu cezalandıracağı düşüncesi, bu tehlikenin, Hitler'in kafasında daha da büyüyüp abartılmasına sebep olmuştur. Aynı zamanda bu hisler ölüm korkusunu daha da artırmış ve babasını tümüyle reddetme isteğini doğurmuştur. Tüm bu etkenler birleşerek, onun ilahi bir varlık olduğu ve bir güç tarafından korunduğu inancını beslemiştir.

Benim fikrim, Hitler'deki bu temel ölüm korkusunun halen karakterinde etkin olarak varlığını sürdürdüğü yolundadır. Bu tip insanlar yaşları ilerledikçe bu çocuksu korkuyu daha belirgin bir şekilde hissederler. Aslında olgun, akıllı bir birey, ölümün, her canlının fiziksel varlığı için kaçınılmaz son olduğunu bilir. Ama Hitler gibi biri öleceğini asla kabul edemez. Onun psikolojik yapısında ölümsüzlüğü arzulayan bu yöndür. Pek çok yetişkin insan, ölüm korkusundan, ölümden sonra hayat olduğu inancıyla, dini birtakım bağlılıklarla kurtulabilir. Veya ölseler bile, en azından çocuklarının kalbinde yaşamaya devam edeceklerini

düşünürler. Bu normal avuntuların ikisi de Hitler için geçersizdir. Bu da onu ölümsüzlüğü bir başka yerde aramaya mecbur kılar. En azından binlerce yıl Alman halkının yüreğinde yaşamayı başarmalıdır. Bunu gerçekleştirebilmek için de o insanların kalplerinden İsa'yı söküp atması ve yerine kendisinin geçmesi gerekir.

Çeşitli hasta profillerinin incelenmesinden bu varsayımı geçerli kılacak kanıtlar elde edilmiştir. Ayrıca bizzat Hitler'in kendi korkuları ve bunlarla baş etme yolları da bunu destekleyecek niteliktedir. Öldürülme, zehirlenme, vakitsiz ölme gibi korkularından daha önce bahsedilmişti. Hitler bu örneklerin hepsinde ölümle kamufle edilmemiş haliyle yüzleşmektedir. Aslında bulunduğu konum göz önüne alındığında bu korkuların pek de haksız olmadığı düşünülebilir. Gerçekten de bunların pek çoğunun bir dayanağı vardır. Yine de gözden kaçırılmamalıdır ki zaman ilerledikçe Hitler'in tehlikelerden korunmak için aldığı önlemler aşırıya kaçmaya başlamış, kendisinden önce aynı makama gelmiş kişilerin aldığı önlemleri kat be kat aşmıştır.

Her fırsatta referanduma başvurup halkın kendisini sevdiğinden ve lideri olarak görmek istediğinden emin olmadan kendini iyi hissedemez. Bunun mümkün olmadığı zamanlardaysa korkularının önüne geçemez, gelecek onun için giderek belirsizleşir. Halk oylamalarına güveni neredeyse tamdır. Aldığı yüzde 98'lik oyun Alman halkının gerçek hissiyatını ve fikirlerini yansıttığı konusunda hiçbir şüphesi yoktur. Hitler'in kafasını rahatlatmak, kendine güvenini tazelemek ve hezeyanlarına devam edebilmek için bu inanca ihtiyacı vardır.

Hitler'deki kanser korkusuna bakacak olursak, bu korkuyu haklı çıkaracak hiçbir tanı veya delilin mevcut olmadığını görürüz. Kanser uzmanları bu korkusunun yersiz olduğu konusunda Hitler'e güven-

ce vermişlerdir. Ama o yine de bu kuruntularından vazgeçmez. Annesinin göğüs kanserinden ölmesi üzerine, bu korkuyu haklı çıkarabilecek bir durum ortaya çıkar. Ölüm korkusuyla ilgili olarak, ona geceleri soğuk terler döktüren ve sanki birisi onu boğuyormuş gibi can havliyle uykusundan uyanmasına sebep olan o korkunç karabasanları da unutmamak gerekir. Varsayımımız doğruysa, yani Hitler'in çılgınca davranışlarına yön veren bilinçaltındaki dürtü ölüm korkusu ise, savaş sürdükçe ve Hitler yaşlandıkça bu korkunun dozu artacaktır. Olaylar şu an olduğu gibi devam ederse, kutsal misyonunu yerine getirdiğine ve ölümü alt edip Alman halkının gözünde ölümsüzlüğe kavuştuğuna inanması daha da zorlaşacaktır. Asıl büyük yıkım, Hitler ölümsüzlüğü 'Büyük Kurtarıcı' kimliğiyle elde edemediğini anlayınca bu kez Alman ulusunun kafasında binlerce yıl yaşayacak bir 'Büyük Yıkıcı' olma yollarını aramaya kalkıştığında yaşanacaktır. Rauschning'e bu ihtimalden şöyle bahseder:

"Asla teslim olmayacağız. Belki bizi yıkabilirler, biz biz isek, dünyayı da kendimizle birlikte alevlerin içine sürükleyeceğiz."

Bu tür pek çok hastada söz konusu olduğu gibi, Hitler için de ölümsüzlük ne pahasına olursa olsun elde edilmesi gereken bir şeydir.

Hitler'in Cinsel Gelişimi

Buraya kadar bahsi geçen çeşitli temalarla yakın ilişki içinde olan bir konu da Hitler'in cinsel yaşamı ve cinsel gelişimidir. Annesinin aşırı titizliği ve düzen düşkünlüğüyle ilgili bildiklerimizden yola çıkarak, çocuklarının büyüme döneminde onlara tuvalet terbiyesi kazandırırken çok katı bir tutuma sahip olduğunu düşünmemiz mümkündür. Bu tutum, söz konusu bölgede bir gerilimin doğmasına yol açar ve çevreye karşı düşmanlık duyguları uyandıran yoğun bir hayal kırıklığına sebep olur. Bu olgu, kendini anal eylem

ve fantezilerle dışarı vurmaya çalışan çocuksu, tam olarak gelişmemiş bir saldırganlığa yol açar. Çocuğun tepkileri kirletme, aşağılama ve yıkım gibi tepkiler etrafında şekillenir ve sadist bir karakterin temelini oluşturur.

Hitler çocukluğunda annesinden yoğun bir sevgi gördüğü ve onun tarafından şımartıldığı için bu tecrübeden daha yoğun bir şekilde etkilenmiştir. Pek çok çocuğun, tuvalet eğitiminden önce yaşayarak öğrenmek zorunda olduğu küçük hayal kırıklıklarını Hitler neredeyse hiç yaşamamıştır. Oysa bunlar küçük çocukların yaşamında önemli rol oynar. Bugün bile Hitler'in yetişkin biri olarak bu tip hayal kırıklığı yaratan durumlarla başa çıkamadığını görüyoruz. Tuvalet eğitiminden kaynaklanan sorunların yol açtığı çocukluktaki bu hayal kırıklıklarının Hitler'in karakterini biçimlendirmeye devam ettiğinin kanıtlarından biri de yazı ve konuşmalarında sürekli olarak gübre, koku, pislik gibi kavramları kullanmasıdır. Birkaç örnek durumu daha iyi açıklayabilir.

"Hiçbir şey anladığınız yok. Tek istediğimiz bir gübre yığının üzerinden bir mıknatıs geçirip gübrenin içinde ne kadar demir olduğunu size göstermek."

"Bir Yahudi ne zaman eline bir mücevher alsa, o mücevher pisliğe ve boka dönüşür."

"Bir insan sümük gibi bir pisliği eline aldığında onun kayıp gittiğini görür, ama yine de alır."

"Yardımseverlik, tarlaya serpilen gübre gibidir; bunun karşılığında sevgi değil çıkar sağlanır."

"... En aşağılık yerlerin kiri, pası, pisliği içinde yuvarlanmak..."

"Bu kaftan giyenlerin (Yahudilerin) kokusu beni deli ediyor. Hepsinin üstü başı pasaklı, bir tane bile heybetli adam yok aralarında."

"Yapay olarak beslenen barış koşullarının kokuşmuşluğu kadar yüce gökleri leş gibi kokutan başka bir şey yoktur."

Hitler'in libidinal gelişimi bu aşamada kalmayarak genital düzeye çıkmış ve bu noktada daha önce de değindiğimiz Oedipus kompleksi ortaya çıkmıştır. Bu kompleks, tam da normal olarak en yoğun haline ulaştığı yaşta, annesinin hamile kalmasıyla birlikte daha da şiddetlenmiştir. Bu olay yüzünden Hitler'in sadece babasından daha fazla nefret etmeye ve annesinden uzaklaşmaya başlamakla kalmayıp içinde anormal bir merakın da uyandığını tahmin edebiliriz. Hitler de bu yaştaki tüm çocuklar gibi bu bebeğin annesinin karnına nasıl girdiğini ve oradan nasıl çıkacağını merak etmiş olmalıdır.

Bu üç tepki, Hitler'in ruhsal-cinsel gelişiminde önemli rol oynar. Eldeki deliller şunu göstermektedir ki, Hitler'in babası hakkında kurduğu saldırgan hayaller, kılından geçenleri babasının anlamasıyla kendisine bir misilleme yapacağından korkmasına yol açmıştır. Belki de en temel korkusu babasının onu hadım edebileceği, ya da cinsel gücüne bir şekilde zarar verebileceği düşüncesidir. Bu korku, daha sonra frengi fobisine dönüşmüştür. *Mein Kampf*'ta, sürekli olarak frengi konusuna yer verir ve kitabın bölümlerinden birinin neredeyse tamamını bu hastalığa karşı duyduğu korkuyu anlatmaya ayırır. Buna benzer vakaların neredeyse tümünde bu tarz bir korkunun çocuklukta kişinin cinsel organından bir yara alması üzerine ortaya çıktığı söylenebilir. Bazı durumlarda bu korku o kadar güçlü hale gelmektedir ki çocuk genital cinselliği tamamen bir kenara bırakıp libidinal gelişiminin ilk basamaklarına gerilemektedir. Frengi fobisini, bu baskılamaları ilerleyen yıllarda da sürdürmek için, genital cinselliğin kendisi için tehlikeli olduğu yönündeki bilinçdışı korkusunu haklı çıkarmak ve eski isteklerinin yeniden ortaya çıkabileceği durumlardan kaçınmak için rasyonel bir gerekçe olarak kullanır.

Kişi libidinal gelişiminin genital basamağını terk edince heteroseksüel açıdan cinsel münasebetlerinde iktidarsız hale gelir. Hitler'in Viyana'daki delikanlılık yıllarında, askerlik döneminde ve Münih'teki Landsberg hapishanesinde kendisiyle yakınlık kurmuş olan hiçbir arkadaşı, onun karşı cinsle herhangi bir ilişki kurduğuna dair bir bilgi vermemiştir. Anlattıklarına göre bahsedilen yıllarda kadınlarla hiç ilişkisi olmamıştır. İktidara geldiğinden beri kadınlarla arasındaki garip ilişkiler, birçok kişiyi onun aseksüel olduğuna inandırmıştır. Kimileri son savaşta erkekliğinin hasar gördüğünü, kimileriyse eşcinsel olduğunu ifade etmektedir. Ortaya atılan bu iddiaların ilki asılsızdır, ikincisini ise daha sonra ele alacağız.

Cinsel İçgüdünün Yayılması

Bu tür bir gerileme söz konusu olduğu zaman, cinsel içgüdü yayılım gösterir ve cinsel uyarılmalara yanıt veren çeşitli organlar cinsel bir önem kazanır. Örneğin gözler, yedek bir cinsel organ işlevini üstlenir. Bu konuda fikrini aldığımız pek çok kişi, Hitler'in sahnede striptiz ve çıplak dans izlemeye olan düşkünlüğünden bahsetmiş ve Hitler'de böyle bir eğilim olduğunu doğrulamışlardır. Bu gibi durumlarda, opera gözlüğü kullanarak her bir detayı görmek ister, ancak bu yine de kendisini yeterince tatmin etmez. Striptiz dansçıları, özel gösteriler yapmak üzere sık sık Münih'teki Kahverengi Konut'a davet edilmektedir. Ayrıca Berchetsgaden'e de vücutlarını sergilemek üzere kızların çağırtıldığı söylenir. Hitler'in duvarları müstehcen kadın fotoğraflarıyla kaplıdır. Ayrıca Hoffmann'ın çektiği pornografik çıplak fotoğraf albümlerine bakmaktan da çok keyif alır. Abartılı, şık gösterilerden, sirklerden, operadan da hoşlanır ve film izlemeyi çok sevdiği için mevcut film sayısının az olmasından şikâyet eder. Çevresindekilere, uçağa binmeme sebebinin korku değil, geçtiği yerleri iyi gö-

rememe olduğunu söylemiştir. Bu yüzden otomobil seyahati en sevdiği seyahat türüdür. Tüm bunlardan yola çıkarak, görme eyleminin Hitler için cinsel önemi ve değeri olduğunu öne sürebiliriz. Bu, pek çok yazarın değindiği hipnotize edici bakışlara da bir açıklık getirebilir. Onu ilk kez gördüğü zamanı anlatan bazı kişiler insanı delip geçen bakışları olduğuna değinirler. Karşısındaki kişinin de ona aynı şekilde dosdoğru baktığı durumlarda, bu kez Hitler'in bakışlarını yere çevirip konuşma boyunca öyle kalması da ilginçtir. Bu bağlamda kriz anlarında geçirdiği histeri nöbetlerinin onda geçici körlüğe yol açtığını da unutmamak gerekir.

Hitler'in gözlerinin yanı sıra, anal bölgesi de hayli cinselleşmiş, dışkısı ve anüsü doğrudan cinsel nesneler haline gelmiştir. Tuvalet alışkanlığı kazandığı sırada yaşadığı kısıtlamalar, dolaysız dışa vurumu imkânsız hale getiren baskılamalara yol açmıştır. Bu, Hitler'de yerleşik bir durum haline gelmiştir. Özellikle cinsel konularla ilgili konuşmalarında, buna gönderme yapan o kadar çok imgeye rastlarız ki, bu bölgenin onun için farklı bir cinsel önemi olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu durumun özelliklerini birazdan ele alacağız.

Hitler örneğinde ağız da, diğer erotik bölgeler gibi bir cinsellik kazanmıştır. Pek çok kişi onun özel yemeklerinden bahseder. Tatlı, pasta, krema gibi şeyleri sebzelerle yer. Diğer yandan hiç et yemez, bira içmez, sigara kullanmaz. Bunların bazı bilinçaltı kısıtlamalardan kaynaklandığı açıktır.

Bunların yanı sıra Hitler, ağız yoluyla zehirlenmekten aşırı derecede korkmaktadır. Bazen ağzını temizlemek için fazla titiz davrandığını da eklemeliyiz. Bu korku onu kimi zaman takıntı haline gelen bir sıklıkla ağzını çalkalamaya mahkûm etmiştir. Bu durum, ağzına almak istemediği ve iğrenç bulduğu herhangi bir cisme karşı bir tepki ya da bir savunma mekanizması geliş-

tirdiğinin göstergesidir. Yine Birahane Ayaklanması'nın ardından kendini açlığa mahkûm etmesi, dünya savaşından sonra histerik bir dilsizlik süreci yaşaması ve konuşmaya olan düşkünlüğünü de unutmamak gerekir. Bunların önemine daha sonra değineceğiz.

Hitler'in Aşk İlişkilerinden Duyduğu Rahatsızlık

Annesinin hamileliğinin üzerinde yarattığı ikinci etki, ondan aniden soğumuş olmasıdır. Bu yüzden cinsellik içermeyen idealize edilmiş bir aşka yönelmiş ve insanlarla, özellikle de kadınlarla yakın ilişkiler kurmaktan kaçınmaya başlamıştır. Böylelikle daha önce canı yanmış olan Hitler, gelecekte yaşaması muhtemel benzer hayal kırıklıkları için önlem almaktadır. Yeğeni Geli ile yaşadığı ilişkide bu engeli yıkmayı denemiş, ancak başaramayınca kendisini yine geri çekmiştir. Kendisini, ona kolayca zarar verebilecek olan dış dünyadan soyutlamak ister. İçindeki tüm sevgiyi, kendisi için ideal bir anne ve sevgili olan Almanya'ya yöneltir. Bu, içinde hiçbir cinsellik unsuru barındırmayan bir aşk ilişkisidir.

Hitler'deki Sapkınlığın Kökenleri

Annesinin hamileliğinin üçüncü bir sonucu da kendisinde uyandırdığı aşırı meraktır. Bebeğin annenin karnına nasıl girdiği ve dışarı nasıl çıkacağı, bu yaşlardaki çocuklar için büyük bir muammadır. Anne babasının cinsel birlikteliklerine tanık olan çocuklarda bile, hamilelikle gördükleri şey arasında bağ kurmak nadir rastlanan bir durumdur. Çocuklar konu hakkındaki bilgilerinin yok denecek kadar az olması sebebiyle, insanın karnına giden her şeyin ağız yoluyla alındığını, vücuttan dışarı çıkartılan şeylerin ise anüs yoluyla atıldığını düşünürler. Bu yüzden, çocuk aklıyla bebek anne karnına ağız yoluyla girmiş ve anüs yoluyla çıkmıştır. Hitler'in çocukluğunda, olayı

böyle algıladığından emin olabiliriz, ama bu açıklama onun merakını tatmin etmez. Bu işin nasıl olduğunu gözleriyle görmek ister.

Hitler'in bu merakı bedenin cinsel bir kimlik kazanmış üç bölgesinin içinde rol alacağı tuhaf bir sapkınlığın temelini oluşturur. Kendisiyle cinsel ilişkide bulunmuş olan Geli'nin özellikle vurguladığı şey, Hitler'in en sevdiği pozisyonun cinsel organını bütün ayrıntılarıyla görebileceği üzerine çömelme pozisyonu olduğudur. Roehm'ün başka bir zamanda, başka bir amaçla anlattığı bir anekdot da bu noktada önem taşır. Roehm bir ortamda Hitler hakkında konuşmaktadır:

"Hitler köylü kızları hayal eder. Tarlada çalışırken kıçlarını görebileceğimiz şekilde eğilmeleri onun en çok hoşuna giden şeydir. Özellikle bu kızların kalçaları büyük ve hatları yuvarlaksa Hitler daha mutlu olur. Alın size Hitler'in cinsel yaşamı! Ne adam ama..."

Roehm bunları söylerken Hitler de yanındadır. Hiç kıpırdamaz ve ağzını açıp tek kelime etmez. Sadece dudaklarını ısırıp gözlerini ona diker.

Bütün bu kanıtlar değerlendirildiğinde Hitler'in sapkınlığının Geli'nin anlattığı şekilde olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu tip bir sapkınlığın doyurulması ihtiyacı, kişinin ağzına dışkılanması ya da işenmesini istemesi gibi büyük bir tehlikeye yol açabilir. Hitler'in kendisini korumak istediği tehlike de budur işte.

Ana Rahmine Dönüş

Çocuksu düşünüşün bir başka şekli de kendisini ana rahmine dönüş isteğinde ortaya koyabilir. Evdeki ortam, Hitler'in durumunda olduğu gibi, gergin ve huzursuz ise çocuk, anne karnında huzur içinde yatmakta olan doğmamış bebeği kıskanmaya başlar. Bu yüzden onun yerine geçmeyi ister. Fakat bunlar sürekliliği olan bir arzu değildir. Çünkü bilir ki, eğer bunu başarır da anne karnına girerse dışkı ve sidikle

beslenecektir. Bu durum onda bir tiksinme uyandırır. Bundan kaçınmak için bu tür hayalleri kendinden uzak tutmaya çalışır.

Aynı şekilde pek çok psikoz hastası da buna benzer hayaller geliştirir ve bunları bir şekilde dışa vuracak yollar arar. Hitler bu hayalleri Berchtesgaden yakınlarında kendisi için yaptırdığı Kehlstein ya da Kartal Yuvası denilen yerde dışa vurmuştur. Birçok kişinin dediği gibi, gerçekten de ancak kafayı üşütmüş birisi böyle bir yapıyı tasarlayabilir. Hitler'in tasarladığı yapı, ana rahmine dönüş arzusunun bir simgesinden başka bir şey değildir. Önce uzun, dolambaçlı gibi görünen bir yol, sonra iyice korunaklı bir giriş kapısı, meçhule doğru giden uzun bir tünel... İnsan orada kendisini güvende, huzurlu, neşeli ve tabiat anayla iç içe hisseder. Buraya pek az kişiyi çağırması ilginçtir. En yakın çalışma arkadaşları bile böyle bir yerin varlığından ya tamamen habersizdir ya da burayı ancak uzaktan görmüşlerdir. Davet edilenlerden biri olan François Ponchet, Fransızca yazdığı *Sarı Kitap*'ta burasının detaylı bir tasvirini yapar. Bir kısmını aktaralım:

"Buraya, kayaların içine cesurca oyulmuş aşağı yukarı on dört kilometrelik dolambaçlı bir yoldan gidilir. Tepelere giden görkemli geçidin bronz çift kanatlı kapısında yol biter. Yeraltı geçidinin ucuna ulaşan ziyaretçileri bakır levhalarla kaplı geniş bir asansör bekler. Kayalara oyulmuş bu asansörde yüz metre kadar yükseldikten sonra başkanın kaldığı yere çıkarsınız. Şaşırtıcı bir yüksekliğe ulaşmış durumdasınızdır. Kendinizi Roma üslubu sütunlarla kaplı, her tarafı camlı, yarım daire biçimindeki geniş salonu kapsayan güçlü bir yapıda bulursunuz. Burası sanki boşlukta asılıymış izlenimini verir insana. Çıplak kayalardan oluşan duvarlar, sanki sarkıyormuş gibi durur. Bir sonbahar akşamının alacakaranlığına bütünüyle gömülmüş, görkemli, vahşi, sarılı bir yerdir

burası. Uyanık mı, uykuda mı olduğunuzu bir türlü kestiremezsiniz."*

Birinden anne karnına dönüşü simgeleyen bir şey tasarlaması istenseydi, herhalde Kartal Yuvası'ndan daha iyisini yapamazdı. Hitler'in önemli kararlar almak üzere düşünmek istediğinde genellikle burada inzivaya çekilmesi de ilginç bir noktadır.

Vejetaryenlik

Hitler'in oluşturduğu psikolojik savunma mekanizmalarından yola çıkarak hayatında bu tür eğilimlerle savaştığı bir dönemin olduğunu söyleyebiliriz. Bilinçaltı sembolizm açısından Hitler'de et dışkıyı, bira ise sidiği simgeler. Bu kavramların katı bir şekilde tabulaştırılmış olması Hitler'de bu arzuların hâlâ var olduğunu ve anksiyeteden uzaklaşmak için onlardan kaçınmaktan başka yolu olmadığını göstermektedir. Rauschning Hitler'in Wagner'in etkisinde kalarak et yemenin uygarlığı kokuşturduğuna inandığını ifade etmiştir. Ona göre kokuşma midede başlar. Devamlı kabızlık, et suyundan zehirlenme ve aşırı içki içmek hep bununla ilgilidir. Bu kokuşma, bağırsaklarda kalıp dışarı atılamayan dışkının sonucudur. Eğer durum bu ise dışkıyı andıran şeyler yememek ya da sık sık müshil kullanarak bunun önüne geçmek gerekir. Bir keresinde Hitler'in, bütün ulusların bir gün hayvan eti yemeyi bırakacağını söylediği belirtilmiştir. Danıştığımız kişilerin en güvenilir olanlarından birinin, Hitler'in, yeğeni Geli'nin ölümünden sonra gerçek bir vejetaryen olduğunu söylemesi dikkate değer bir bilgidir. Gerçekten de bazı klinik araştırmalarda bu iddiayı destekler nitelikte olgularla karşılaşılmış, sevilen bir yakının ölümünden sonra et yiyememe durumu tespit edilmiştir.

---

* Berlin'deki Fransız elçisi François-Ponchet'nin Dışişleri Bakanı Georges Bonnet'ye söyledikleri, Berlin, 20 Ekim 1938, Fransızca. *Yellow Book-Diplomatic Documents*, 1938-1939, No. 18, s. 20, 21, 22.

Bu yüzden, Hitler'in sapkınlığını, idrar içme ve dışkı yeme gibi psikopatik eğilimlerle sosyal uyum içinde normal bir yaşam sürme isteği arasında bir denge sağlama çabası olarak görmek mümkündür. Bu denge her iki taraf için de tatmin edici ölçüde olmaz ve çatışmalar bilinçaltında devam eder. Bu sapkın davranışların Hitler'i sürekli doyuma ulaştırdığını da düşünmemek gerekir. Bu hastalar bu eğilimlerini zaten nadiren hayata geçirebilirler. Hitler'in ise ilişkisini bu boyuta taşıdığı tek kişi yeğeni Geli olmuştur. Bu sapkın eğilimlerin hayata geçirilmesi, kişi açısından alçalmanın en alt basamaklarını temsil eder.

Mazoşist Hazlar

Bu tip bir psikolojik bozukluktan mustarip hastaların çoğunda,. bilinçaltı güçler, yalnız güçlü bir aşk ilişkisi kurulup cinsel istekler tayin edici hale geldiği zaman bu denli kontrolden çıkar. Aşk faktörünün daha az güçlü olduğu diğer durumlarda, kişi kendini daha az küçük düşürücü eylemlerle de tatmin edebilir.

Bu, Renarte Müller'in durumunda bariz bir şekilde görülmektedir. Zeissler, Renarte'ye başbakanlık konutunda geçirdiği bir geceden sonra neler yaşadığını sorar. Anlattığına göre kız, "Hitler'in o gece kendisine yaklaşacağından emindi. İkisi de soyunup yatağa girmek için hazırlandılar. O an Hitler, kızın önünde yere diz çöküp kendisini tekmelemesi için yalvarmaya başladı. Kız bu isteğini yerine getirmek istemedi, ancak Hitler'in yalvarmaları bitmek bilmiyordu. Kendini aşağılatıyor, can çekişiyor gibi yerlerde sürünüyordu. Kız, en sonunda istediğini yapmayı kabul etti ve onu tekmeledi. Bu tekmeler Hitler'i zevkten deliye döndürdü. Kız vurdukça, daha çok vurmasını istiyor, daha beterini hak ettiğini, onunla aynı odada bulunmaya layık olmadığını söyleyip duruyordu. Kız tekmeleri savurdukça, Hitler de kendinden geçmekteydi."*

* A. Zeissler ile yapılan görüşme (Hollywood, California, 24 Haziran 1943)

Renarte Müller, bu olayın yaşanmasından kısa bir süre sonra intihar etti. Bu noktada, Hitler'in şimdiki sevgilisi Eva Braun'un iki kez intihara kalkıştığını, Geli'nin ya intihar ettiğini ya da öldürüldüğünü, Unity Mitford'un da intihara teşebbüs ettiğini belirtmek yerinde olur. Çok az kadınla ilişkisi olan bir adam için şaşırtıcı bir tecrübedir bu.

Hanfstaengl, Strasser ve Rauschning'in de aralarında bulunduğu kişilerin söylediğine göre Hitler kalabalık bir topluluk önünde bile âşık olduğu kızın ayaklarına kapanıp kendisini aşağılatma isteğinde bulunmuştur. Böyle zamanlarda Hitler'in kadınlara, bırakın ellerini öpmeyi, yanlarında oturmaya bile layık olmadığını söylediği ifade edilmektedir. Bunların tümünden şu sonuç çıkmaktadır ki içinde sevgi benzeri bir his oluşmaya başladığında, Hitler tepeden tırnağa aşağılanma eğilimine karşı bir savaş vermektedir. Hitler'in bütün bu pislik yeme eğilimlerinden ya da bunların daha hafif versiyonlarından, kendisini ancak sevginin sıcak paylaşımına dayanan samimi ilişkilerden uzak tutarak koruyabildiği anlaşılmaktadır. Bu tür duygular açığa çıktığı zaman ise, sevdiği kadının gözünde kendisini aşağılama zorunluluğu duyar. En azından mecazi olarak onun pisliğini yemeye kalkar. Bu davranış ve eğilimlerden en az bizler kadar o da tiksinmektedir, ama bu koşullar altında kendisini denetlemeyi başaramaz ve bu zayıflığından ötürü kendisini aşağılar. Bu mücadelenin etkilerini daha derinlemesine ele almadan önce konuya ara vererek başka bir özellikten bahsetmemiz yerinde olacaktır.

Kadınsılık

Bütün bu aktivitelerde Hitler'in hep edilgen rolde olduğunu görmekteyiz. Bedenine yapılan her tür eziyetten cinsel haz duyacak kadar aşırı bir mazoşisttir o. Bu, büyük ihtimalle, çoğu erkek çocuğunda olduğu gibi, çocukluğunda kendisini babası ile değil de anne-

si ile özdeşleştirmesinden kaynaklanmaktadır. Bunu yapmak, onun için diğer pek çok çocuğa nazaran daha kolay olmuştur çünkü görüldüğü gibi fiziksel yapısı pek çok kadınsı özellik taşır. Annesi de mazoşist biri olmalıdır. Öyle olmasa bu evliliğe asla yanaşmaz, kocasının acımasızlığına katlanmazdı. Dolayısıyla Hitler'in annesiyle kurduğu duygusal özdeşleşme, onu doğrudan edilgen ve duygusal biri haline getirmiş ve çevresiyle uyumu alçaltıcı ve itaatkâr bir tarzda sağlar olmuştur.

Pek çok kişi, ellerinden yapmacık tavırlarına, akıl yürütme yollarından yürüyüşüne kadar Hitler'in sahip olduğu kadınsı özelliklere değinmiştir. Hanfstaengl'in anlattığına göre, Hitler'in bir el yazısı örneğini gören Dr. Jung'un (İsveçli ruhbilimci) ilk bakışta bunun bir kadın elinden çıktığına hükmetmesi gerçekten ilgi çekicidir. Meslek olarak sanatı seçmek istemesi de temelde feminen bir özdeşleşmenin ifadesi olarak görülebilir.

Hayatının sonraki döneminde bu tür bir duygusal özdeşleşmenin varlığına işaret eden kesin kanıtlar vardır. Yakınında bulunanlar, dört yıl süren savaş boyunca bütün komutanlara karşı aşırı derecede itaatkâr olmakla kalmayıp onların çamaşırlarını yıkama, elbiselerinin bakımıyla ilgilenme gibi görevleri üstlenmek istediğini söylerler. Bu, baskın erkek figürlerinin sayıca fazla olduğu ortamlarda Hitler'in kadın rolünü üstlenmedeki istek ve eğiliminin kanıtıdır. Aşırı duygusallığı, başbakan olduktan sonra bile sürekli hassas oluşu ve sık sık ağlaması onun diğer kadınsı özelliklerindendir.

Burada, söz konusu durumun, Almanya'da sık rastlanan bir şey olup olmadığı tartışmasına girecek değiliz. Ancak bu kadınsı eğilimin çok yaygın rastlanan bir durum olduğuna dair sosyolojik kanıtlar da vardır. Bu alanda yapılacak daha detaylı araştırmalar eğer bu kanıyı haklı çıkarırsa, Alman erkek karakteri-

nin temel özelliklerini ve onun içinde barınan Naziliğin rolünü anlamak konusunda bize bir anahtar sağlayacak, böylelikle de psikolojik savaş programımıza son derece değerli katkılar sağlayacaktır.

Eşcinsellik

En büyük sorun şudur ki, erken yaşlarda yaşanan bu tür bir özdeşleşme bireyi pasif eşcinselliğe yöneltir. Hitler'in, bu tür bir ilişki yaşayıp yaşamadığına dair kesin bir delil olmasa da, yaklaşık dört yıl boyunca eşcinsel olduğundan şüphelenilmiştir. Rauschning, Hitler'in erkek arkadaşı olduklarını iddia eden iki genç çocukla tanışmıştır. Ne var ki bu söylentinin tam olarak doğru olduğunu gösteren kanıtlardan yoksunuz. Danzig *gauleiteri* Foerster, Rauschning'le mülakatında daha da suçlayıcı ifadeler kullanmaktadır. Ancak burada bile gözlemler yalnızca Hitler'in karşı cinsle ilişkilerinde iktidarsız olduğuna ilişkindir, fiili olarak eşcinsel ilişkiye razı olduğuna dair kesin bir kanıt sunulmamıştır. Hitler'in, eşcinsellerin kendi aralarında kullandıkları "Bubi" takma adını kullandığı büyük olasılıkla doğrudur ama bu bile tek başına onun eşcinsel olduğunu kanıtlamaz.

Hitler'in eşcinsel olduğu iddiası, (a) onun bazı kadınsı özellikler göstermesinden ve (b) kuruluş yıllarında ve hatta bugün bile birçok eşcinselin Parti'de önemli görevler üstlenmesinden kaynaklanır. Hitler'in normal kişilerden çok eşcinsellerden hoşlandığı doğrudur. Bunun temelinde yatan sebep, bu gruba dahil insanların toplumdan dışlanmış, bir kenara atılmış insanlar olmalarıdır. Kendi grupları içinde birbirlerini yalnız, kimsesiz hissetmezler, kendileri gibi olanlarla bir araya gelirler. Bu arada, eşcinsellerin de kendilerini özel ve seçilmiş varlıklar olarak gördüklerini ve yeni bir yol çizmekle görevlendirilmiş olduklarına inandıklarını söylemeliyiz.

İçten içe, farklı olduklarını, normal sosyal yaşamın dışında kaldıklarını göz önüne alırsak, kendilerine karşı bir ayrımcılık uygulamayan yeni sosyal yapılanmaları ve düşünceleri kolay benimseyebileceklerini düşünebiliriz. Düzenin memnuniyetsizleri arasında yer aldıklarından, içinde bulundukları durumu iyileştirecek her türlü yeniliğe açıktırlar. Her ne kadar başarılı olma şansları az, aldıkları risk büyük olsa da, başlangıçta kaybedecekleri pek bir şeylerinin olmayışı, başkalarının cesaret edemeyecekleri işlere girişmelerini sağlar. Nazi hareketinin ilk dönemlerinde Parti'de bu konumda bulunan pek çok üye olduğu bilinir. Hitler, bugün bile erkek bedenini izlemekten ve eşcinsellerin arasına karışmaktan zevk duymaktadır. Strasser, özel korumasının neredeyse her zaman yüzde yüz eşcinsel olduğunu söylemektedir.

Hitler Gençliği ile olmak da onu oldukça memnun eder. Onlara karşı tutumu erkekten çok bir kadın gibidir.

Hitler'in hayatının bir döneminde eşcinsel ilişkiler yaşamış olması muhtemeldir. Konuşmalarına bakarak bu yönde eğilimleri olduğunu söyleyebiliriz. Sık sık arkadan bıçaklanma ya da saldırıya uğrama korkularından bahseder. Kâbuslarında bir erkek tarafından saldırıya uğradığını veya boğulduğunu görmesi, güçlü bir eşcinsellik eğiliminin simgeleridir. Bütün bu belirtilerden çıkan sonuç aynı zamanda eşcinsel eğilimlerin baskılanmış olması ve örtülü olarak ifade imkânı bulmasıdır. Öte yandan bu tür sapkınlıkları olanlar, arada sırada cinsel tatmin yaşamak amacıyla eşcinsel ilişkilerde bulunabilirler. Bu tür bir sapkın cinsellik bile onlar açısından tutkun oldukları gerçek sapkınlıktan daha kabul edilebilirdir.

Okul Yaşamının İlk Yılları

Bütün bu birbirinden farklı eğilimlerin kökenini, Hitler'in çocukluk yıllarına dayandırmak mümkündür. Hitler'deki sapkın eğilimlerin çoğu onun ev orta-

mında yaşadıklarından, bir kısmı da yapısal etkenler ve yanlış yorumlamalardan kaynaklanır. Sebepleri ne olursa olsun, bu eğilimler toplumla uyumsuzluğa yol açarak çeşitli gerilim ve sorunlar yaratmıştır. Hitler daha o yıllarda dünyanın kötü, yaşanmayacak bir yer olduğunu düşünmeye başlamıştır. O yıllarda, dünya kendisine karmaşa dolu, tehdit edici ve engelleyici bir yer gibi görünmektedir. Hiçbir çıkış yolu bulamadığı için de bu dünyaya ve içindeki insanlara karşı kin besler. Bu dönemde bir çocuk olarak mutlu olmasını engelleyen yoğun yetersizlik, kaygı ve suçluluk duygularıyla dolmuş olmalıdır.

Öyle görünüyor ki, altı yaşına gelmeden bu kötü eğilimlerin çoğunu bastırarak, geçici de olsa çevreyle bir uyum sağlamıştır. Bu sırada okula başlamış, birkaç yıl okula iyi bir öğrenci olarak devam etmiştir. Bu yıllara ait okul karnelerinde on bir yaşına kadar başarılı olduğu, ancak daha sonra notlarında büyük bir düşüş yaşandığı görülmektedir. Daha sonraki yıllarda derslerinde başarısız olup sınıfta kaldığını görürüz. Bu başarısızlık kardeşinin ani ölümüyle açıklanabilir. Bunun aynı zamanda Hitler'deki ilk çatışmaları yeniden ortaya çıkartıp, ruhsal dengesini bozduğu da söylenebilir.

Kardeşinin ölümünün onu iki açıdan etkilediği düşünülebilir. Bu olay Hitler'de ilk olarak kendi ölümü hakkındaki korkuları su yüzüne çıkartmış ve bununla yüzleşirken de seçilmiş ve Tanrı tarafından korunan biri olduğu fikrinin daha da güçlenmesine sebep olmuş olabilir. İkinci olarak, sadece kendi ölümü hakkındaki düşünceleri değil kardeşinin ölümünü istemesi de bu olayla somut bir ifade kazanmış olmalıdır. Gerçekten de Hitler'in en başından beri bu davetsiz misafirden nefret ettiği şüphe götürmez. Onu ev ortamından uzaklaştırdığında her şeyin ne kadar güzel olacağının hayalini kurmuş olmalıdır. Bilinçli olarak olmasa bile, en azından bilinçaltında,

kardeşinin ölümüne kafasından geçen bu fikirlerin sebep olduğunu düşünmüş olabilir. Bu bir taraftan ondaki suçluluk duygularını tetiklerken, diğer bir taraftan da kendi kutsallığına, ilahi kökenine olan inancını artırmıştır. Bu düşüncelerin aklından geçmesiyle gerçekleşmesi bir olmuştur. Daha fazla suçluluk duymamak için düşünme sürecine engel olmak ister. Bu ketleme, başarılı öğrenci Hitler'i zayıf bir öğrenciye dönüştürür. Kardeşinin öldüğü yıl sadece sınıfta kalmamış, bundan sonraki okul hayatı da artık her şeyiyle sıradanlaşmıştır. Takip eden yılların okul karnelerine baktığımızda, Hitler'in sadece resim ve beden eğitimi gibi aktif düşünce gerektirmeyen derslerde başarılı olduğu görülür. Matematik, dil, tarih gibi düşünce gücü gerektiren derslerde ise durumu vasattır.

Bu yıllarda babasının öfkesinin iyice arttığını ve Hitler'e kendini derslerine vermesi yönünde baskı yaptığını tahmin edebiliriz. Sosyolojik açıdan bakıldığında, bu dönem Alman babaların çocuklarının eğitimleriyle yeni yeni ilgilenmeye başladıkları yıllardır. Bu durumda Hitler'in babası da bu genel eğilime kapılıp oğlunun başarısızlığı karşısında sinirlenmiş olmalıdır. *Mein Kampf*'ta babasıyla arasındaki bitmek bilmeyen çatışmaya ilişkin anlattıkları doğrudur, ancak bunun altında yatan sebepler büyük ihtimalle başkadır. Çünkü Hitler o sıralarda neredeyse delikanlılık çağına girmektedir ve kardeşinin ölümü bilinçaltının üst eşiğindeki birçok eğilimin bilinç seviyesine çıkmasını sağlamıştır.

Bu eğilimlerin çoğu baba-oğul ilişkisinde ifadesini bulur. Bunları kısaca şöyle özetleyebiliriz: 1. Babanın örnek alınması; 2. Düşünmeyi gerektiren meslek öğrenimine karşı direnme; 3. Kirletme eylemi ile kendisine çıkış yolu bulan anal eğilimler; 4. Edilgin, kadınsı eğilimler; 5. Mazoşist eğilimler ve güçlü bir erkeğin kanatları altına girme isteği.

Ne var ki doğrudan isyan etmeye henüz hazır değildir. Hayat hikâyesini anlatırken de ona göre en iyi yolun pasif direniş ve inatçılık olduğuna, kararında sebat ederse babasının merhamete gelerek okulu bırakmasına ve sanatçılığa yönelmesine izin vereceğine inandığını söylemektedir. Doğrusunu söylemek gerekirse, Hitler'in kardeşi Alois, 1930'da, yani daha Hitler efsanesi oluşmadan evvel, babasının Adolf'un sanatçı olmak istemesine asla karşı çıkmadığını, sadece onun okulda başarılı olmasını arzu ettiğini dile getirmiştir. Bu noktadan yola çıkarsak, baba-oğul arasındaki sürtüşmenin sadece kariyer seçiminden kaynaklanmadığını, bunun yanında bilinçaltından beslenen bazı düşmanlık eğilimlerinin de söz konusu olduğunu söyleyebiliriz.

Okul Yaşamının Sonraki Yılları

Hitler herkesle ve her şeyle çatışma içinde olma tavrını okulda da sürdürmüştür. Arkadaşları ve öğretmenleriyle devamlı tartışma halinde olan Hitler sınıfın lideri olma çabası içinde olsa da bunu başaramamıştır, ama yine de kendini öyle gösterir. Bazı güvenilir bilgiler, onun sınıf arkadaşları arasında sevilmeyen biri olduğunu, öğretmenleri tarafından ise tembel, uyumsuz ve sorun çıkaran bir öğrenci olarak görüldüğünü ortaya koymaktadır. Bu yıllarda iyi anlaştığı tek öğretmeni sıkı bir Alman milliyetçisi olan Ludwig Poetsch'dir. Hitler'in milliyetçi duygularını harekete geçiren kişinin Poetsch olduğunu varsaymak doğru olmaz. Çünkü bu duygular onda zaten eskiden beri vardır. Sadece bazı öğretiler onda var olan bastırılmış duyguları uyandırmıştır, o kadar. Yine bu dönemde genç Almanya'yı annesiyle yaşlı Avusturya'yı ise babasıyla özdeşleştirir. Bu doğrultuda genç milliyetçilere katılarak Avusturya monarşisine karşı öğrenci ayaklanmalarına karışır. Böylece annesine olan sevgisini ve babasına olan nefretini

dışa vurur. Bunlar uzun zamandır içinde olan, ama ifade edemediği duygulardır ve bu tip sembollerle en azından kısmen doyurulmaya başlamıştır.

Babasının Ölümü

Babasına yönelik nefretinin bu şekilde sembolik dışavurumu muhtemelen baba-oğul arasındaki sürtüşmeyi daha da artırmıştır. Çünkü Hitler aksini söylese de babasının içten içe Alman karşıtı hisler beslediği açıktır. Bu baba-oğulu yine karşı karşıya getirmiş ve büyük bir düşmanlık sebebi oluşturmuştur. Bu durumun uzun zaman zarfında nasıl bir hal aldığını söylemeye gerek yoktur. Babası, tam da aralarındaki mücadele zirveye ulaştığı sırada, sokakta yürürken düşüp ölür. Bu ölüm sonrasında Hitler'in hissettikleri, kardeşinin ölümünde tecrübe ettiği suçluluk duygusunun bir benzeri olmalıdır. Ölümünü arzuladığı bir yakınının ikinci kez bu şekilde ölmesinin Hitler'in düşünme süreçlerine ket vurmuş olduğunu tahmin edebiliriz.

Sonraki yıllarda da Hitler'in okul başarısındaki düşüş artarak devam etmiştir. Başarısızlıklarından ötürü okul hayatının tamamen sona ermemesi için Linz'deki okuldan alınıp, Steyr'e başka bir okula gönderilir. Çok düşük notlarla da olsa sınıfı zar zor geçer. Bu süre içinde bir doktor kendisine iflah olmaz bir hastalığa yakalandığını bildirir. Hitler'in bu durum karşısında tepkisi sert olur. Kendisinin ölebileceği fikrinin aklına gelmesiyle beraber, çocukluktaki korkuları da geri döner. Bu yüzden de okula gitmemeye başlar ve evde oturup pasif bir hayat sürmeyi tercih eder. Ne çalışır, ne okur. Zamanını bütün gün evde, yataktan kalkmadan geçirir ve ekonomik olarak sıkıntıda olmalarına karşın onun her ihtiyacını karşılamaya çalışan annesinin kendisini şımartmasına izin verir.

Bunun, Hitler'in kafasında canlandırdığı cennet kavramının somutlaşması olduğu düşünülebilir.

Çünkü gerçekten de çocukluktan itibaren özlemini duyduğu cennet, böyle bir şeydir. Oysa kendi ifadelerine bakılırsa işler göründüğü kadar süt liman değildir. *Mein Kampf*'ta şöyle yazar:

"Genç adam on dört yaşında okuldan atılır. Hangisinin daha kötü olduğunu söylemek zor: bilgi ve yetenek konusundaki inanılmaz yetersizliği mi yoksa ahlaksızlıktan kaynaklanan arsızlığı mı? İnsanın tüylerini ürperten bir şeydir bu. Üç yaşındaki çocuk, şimdi otorite düşmanı on beş yaşında bir delikanlıya dönüşmüştür. Orada burada sürter ve eve ne zaman geleceğini ancak Tanrı bilir."

Kardeşinin ve babasının birbiri ardına ölümü Hitler'de yoğun bir suçluluk duygusuna sebep olmuş, bu da hep özlemini çektiği sakin ev yaşamının keyfine varmasını engellemiş olmalıdır. Belki de bilinç düzeyinde yüzleşemediği bilinçaltı istekleri yeniden su yüzüne çıkmış ve Hitler bu eğilimlerle ancak yataktan çıkmayıp evde tembel tembel oturarak baş edebilir hale gelmiştir. Ne olursa olsun Hitler'in babasından dört yıl sonra ölecek olan annesi açısından ciddi bir endişe kaynağı haline geldiği kesindir.

Dr. Bloch'un anlattığına göre annesi ölmek üzereyken bile oğlunun durumu için endişelenmiş ve "Ne olacak bu zavallı çocuğun hali? Daha öyle genç ki..." diye üzülüp durmuştur. O sıralar Hitler henüz 18 yaşındadır. Okulda başarısız olmuştur ve çalışmak istememektedir. Kendini tam bir "muhallebi çocuğu" olarak betimler; gerçekten öyledir de.

Sanat Akademisi Giriş Sınavları

Hitler annesi ölmeden iki ay önce, sanat okulu giriş sınavlarına girmek için Viyana'ya gider. O sırada annesinin durumunun kritik olduğunu, birkaç aylık ömrü kaldığını bilmektedir. Bu durumda evdeki basit varlığının da sona ereceğinin, kendini soğuk, zor bir dünyanın içinde bulacağının farkındadır. Bazen insa-

nın hayatında beklemediği şeylerin üst üste gelmesi ilginçtir.

Akademide kendisinden ilk olarak, "Cennetten Kovulma" sahnesinin resmini çizmesi istenir. Bu konunun seçilmesinde kendi kaderinin rol oynadığını düşünmüş olmalıdır. İkinci gün bu kez "Büyük Tufan'dan bir sahne" çizmesi istendiğinde herhalde feleğin kendisiyle dalga geçtiğini düşünmüştür. Bu tip konuların onda yoğun duygular uyandırdığını tahmin edebiliriz. Ancak bu aşırı heyecan, olumsuz bir sonuca yol açarak kendi kapasitesinin altında resimler çizmesine sebep olmuş olmalıdır. Hitler'in resimlerini inceleyenler, onda o kadar çarpıcı olmasa bile bir sanatçı hamuru olduğunu söylemektedirler. Sınav heyetindekilerin kanaatiyse şöyledir: "Zihinsel yetenekleri çok az!" Bunun ne anlama geldiğini anlayabilmek için sınava girdiği zamanki koşulları değerlendirmemiz gerekir.

Annesinin Ölümü

Hitler sınavlardan kısa bir süre sonra eve döner. Dayanılmaz acılar içinde hızla ölüme doğru giden annesinin bakımına yardımcı olur. Ancak elinden bir şey gelmez. Annesi 21 Aralık 1907'de ölür ve Noel'de gömülür. Adolf annesinin ölümü karşısında tamamen yıkılır, cenaze töreninde herkes gittikten sonra uzun müddet mezarının başında kalır. Adeta dünyası yıkılmıştır. Cenazeden kısa bir zaman sonra babasının izinden giderek Viyana'yı terk eder ve kendi başının çaresine bakmaya başlar. Ne var ki durumu iyi gitmemektedir. Doğru düzgün bir iş bulamaz, bulduğunda da uzun süre devam ettiremez. Sosyal konumu gitgide kötüleşir ve sonunda sokaklara kadar düşer.

Viyana Günleri

Mein Kampf'ta anlattığı şeyler, insanda Hitler'in üstesinden gelinmez garipliklerle mücadele ettiği fikrini uyandırır. Ancak şimdi Adolf Hitler hakkında bil-

diklerimizden, bu varoluş şeklinin, bütün zorluklara rağmen ona ciddi derecede bir tatmin sağladığını görmekteyiz. Hanisch'in yazdıklarında açıkça göze çarpan şudur ki, Hitler çok daha az çaba sarf ederek de oldukça iyi bir hayata ve yaşam koşullarına sahip olabilecek durumdadır. Sadece suluboya resimler yaparak bile geçimini sağlayabilir. Ancak Hitler, bu kadar bir zahmete bile katlanmamak için açlık, sefalet ve pislik içinde yaşamayı tercih etmiştir. Bunda, bilinçli ya da bilinçsiz olarak hoşuna giden bir şeyler olmalıdır.

Hanisch'nin kitabını dikkatle incelediğimizde bunun cevabını buluruz. Hitler'in Viyana'daki hayatı, sadece hayatta kalmak için mecbur olduğunda eyleme geçtiği aşırı pasif bir süreçtir. Dağınık, pis, hatta leş gibi görünmekten hoşlanır. Psikolojik açıdan bakıldığında, bu sapkınlık olgunlaşma ve simgesel hazlar arama sürecinin bir parçasıdır. Bu dönemdeki genel tavrı şöyle özetlenebilir:

"Beni, dünya üzerime pislerken, yatıp uzanmaktan daha çok eğlendiren bir şey yok."

Ve Hitler muhtemelen her yanının kir içinde olmasından da memnundur ki bu az önce bahsettiğimiz durumun somut bir örneğidir. O günlerde, eşcinsel erkeklerin kendileriyle aynı cinsel tercihe sahip insanlarla haz yaşamak için tuttukları evlerden birinde kalıyordu. Muhtemelen bu sebeple, Viyana polisinde cinsel sapkınlık suçundan kaydı vardır.

Otobiyografisinde nefret ettiği ve berbat bir hayat yaşadığı bir şehir olarak tanımladığı Viyana'da neden beş yılı aşkın süre zaman geçirdiğinin açıklamasını kimse yapamamıştır. İstediği zaman çekip gitme özgürlüğüne sahipken, çok sevdiği Almanya'sına kavuşma fırsatını neden ertelemiştir? İşin aslı, belki de içinde bulunduğu zor, zavallı durumdan mazoşist bir haz alıyor olmasıdır. Ancak sapkınlıkları ayyuka çıkınca ve bunların etkileri hayatına iyiden iyiye yansımaya başlayınca 1913 yılının başında Münih'e kaçmıştır.

Yahudi Düşmanlığı

Sapkınlık eğilimlerinin artmasıyla, Hitler'de Yahudi düşmanlığı da gelişmeye başlar. Linz'den ayrılmadan önce ya da Viyana'da kaldığı süre boyunca davranışlarında Yahudi düşmanlığına dair bir belirti gözlenmez. Aksine Linz'de olduğu dönemde Dr. Bloch ile arası gayet iyi olup, Viyana'ya gittiğinde ona üzerine güzel notlar yazdığı kartlar göndermiştir. Dahası, Viyana'daki en yakın arkadaşları Yahudi'dir. Keza Viyana'da yaşayan vaftiz babasının da Yahudi olduğunu unutmamak gerekir. Muhtemelen oradaki ilk yılında bu aileyle yaşamıştır. Annesinin ölümüyle ilgili var olan kayıtların çoğu yalan yanlıştır ve olayı gerçekte olduğundan bir yıl geç gerçekleşmiş gibi gösterir. O yıl Hitler Viyana'da kalmıştır ancak nerede ve beş parasız halde nasıl yaşadığına dair elimizde bir bilgi yoktur.

Tek bildiğimiz o yıl, Sanat Akademisi için resim yapma işini kabul ettiğinden zamanının çoğunu resim yaparak geçirdiğidir. Ne var ki sınava kabul edilmemiştir, çünkü sınav komitesi o dönemki çalışmalarını yetersiz bulmuştur. Hemen akabinde mimarlık okuluna başvuruda bulunmuş, oradan da olumsuz cevap almıştır. Bunun sebebi de, okulunu tamamlamamış olmasından ziyade, yeterince yetenekli bulunmamış olmasıdır. Ancak buradan da umudunu kesince, bir inşaat firmasında işçi olarak çalışmıştır. Bunun sonrasında tam olarak nelerle meşgul olduğuna dair daha net bilgimiz vardır.

Linz'den ayrıldığında, onu bir yıl bile idare etmeyecek kadar az parası olduğunu biliyoruz. Annesinin ölüm tarihi bu kadar yaygın bir şekilde karıştırılıp değiştirildiğine göre, Hitler'in yaşamında o yıl gerçekleşen bazı şeylerin üzerinin örtülmek istendiği düşünülebilir. Benim tahminim bu yıllarda Hitler'in manevi Yahudi ailesiyle birlikte yaşadığı ve akademi sınavlarına onların yanında hazırlandığı yönündedir.

Sene sonunda başarılı olamayınca, kapının önüne konmuş, artık ekmeğini kendisinin kazanması istenmiştir.

Bu varsayımı destekleyen tek bir kanıt vardır. Hanisch kitabında, bir keresinde, çok sefil bir hale geldikleri bir dönemde Hitler'le birlikte durumları iyi olan bu ailenin ziyaretine gittiklerini ve Hitler'in adamı babası olarak tanıttığını söyler. Zengin Yahudi onlar için yapacağı bir şey olmadığını söyleyip ikisini göndermiştir. Hitler'in öz babasının Yahudi olma ihtimali çok düşüktür, ancak Hanisch Hitler'in "baba" dediği kişinin aslında onun manevi babası olduğunu anlamamış olamaz. Bu durum şunu göstermektedir ki, Hitler bu ziyaret öncesinde de manevi ailesini sık sık ziyaret etmiş, hatta onları o kadar bıktırmıştır ki "babası" kendisine artık daha fazla yardım edemeyeceklerini söylemiştir.

Yansıtma

Hitler'in en çok kullandığı savunma mekanizması *yansıtma* olarak bilinen savunma mekanizmasıdır. Yansıtma, kişinin egosunun, istenmeyen durum, güdü, eğilim ya da karakter özellikleri karşısında kendisini savunmak için, bu olumsuz özelliklerin kendinde var olduğunu inkâr ederek bunları karşısındakine yansıtmasıdır. Hitler'de bu durumun sayısız örneğine rastlanır, ancak bunların sadece birkaçı bizi aydınlatmaya yetecektir:

"Son altı yıldır, Polonya gibi bazı ülkelerin yaptıklarına sabır ve hoşgörü göstermek durumunda kaldım."

"Alman ulusunun kendisine yönelik bitmek tükenmek bilmeyen saldırılardan kendini koruyarak hayatını sürdürmesinin bir yolu olmalı..."

"Sosyal demokrasi... tehlikeli gördüğü düşmanlarının üzerine yalan ve iftira bombaları yağdırır. Sonunda saldırıya uğrayanlar, dayanamayıp, barış uğruna bu iğrenç düşmana boyun eğerler."

"Barış önerdiğim için hor görüldüm, hakarete uğradım. Mr. Chamberlain, bütün dünyanın gözü önünde yüzüme tükürdü benim."

"Biz kimseye zarar vermeye kalkmadık, İngiltere ise bu barışçı tutumumuza bencilce bir vahşilikle karşı çıktı."

"Polonyalıların en göze çarpan özellikleri zalim ve ahlaksız olmalarıdır."

Psikolojik açıdan bakıldığında, Hitler'in kendisi açısından dayanılmaz hale gelen sapkınlığı arttıkça bunu yadsıyıp Yahudiler üzerine yansıtmasını anlamak hiç de zor değildir. Yahudiler, Hitler'in kendisinde görüp nefret ettiği her şeyin simgesi haline gelmiştir. Hitler, kişisel sorunlarını dış dünyaya yöneltmiş, ırksal ve ulusal çatışmalar biçiminde bütün dünyaya dayatmıştır. Yıllar boyu alt sınıftan bir Yahudiye benzediğini, toplum dışı bir insan gibi kir pas içinde yaşadığını unutup, tüm kötülüklerin kaynağı olarak Yahudileri görmeye başlamıştır.

Hitler Schenerer ve Lueger'in düşünceleri sayesinde bu yansıtmayı rasyonalize edip pekiştirmiş, Yahudilerin insanlığın kanını emen asalaklar olduğuna kesin olarak inanmıştır. Ona göre gelişmekte olan her milletin kendisini Yahudilik denen bu bulaşıcı hastalıktan koruması gerekmektedir.

Bunları, onun psikolojik hali içinde ifade etmeyi denersek ortaya şöyle bir şey çıkar:

"İçimdeki sapkınlık kanımı emen bir asalak. Eğer büyük adam olacaksam bu beladan yakamı kurtarmam gerek."

Hitler'deki cinsel sapkınlık ile Yahudi düşmanlığı arasındaki bağı anladığımızda onun düşünme şeklinin başlıca unsurlarından biri olan frengi korkusu ile Yahudiler arasında bağ kurma eğilimine de açıklama getirebiliriz. Hitler'e göre nasıl ki bir sapkınlık bireyi mahvederse, Yahudilerin temsil ettiği frengi de ulusları öyle mahvetmektedir.

Hitler'in sapkın eğilimleri ondan daha çok şey talep etmeye başladıkça, Yahudilere karşı nefreti de artmış ve onların aleyhinde daha çok konuşmaya başlamıştır. Dünyada kötü olan ne varsa onlara atfetmektedir. Bu sırada, siyaset sahnesindeki rolünün tohumlarını atmaktadır. Vaktinin çoğunu kitap okuyarak, siyasal toplantılara katılarak ve kahvelerde gazete okuyarak geçirir. Ancak okuduğu ve gözlemlediği bir yığın şeyden kamuoyuna aktardıkları sadece kendi işine yarayan bölümlerdir. Daha doğrusu Hitler sorunları anlamak ve çözüm üretmek için okumaz, söylenenleri dinlemez. Çünkü böyle yaparsa çocukluk yıllarında düşüncelerine koyduğu engelleri yıkmış olur. O yalnızca kendi duygu ve düşüncelerini haklı çıkarmak, yansıtmalarını rasyonalize etmek için okur. Bunu günümüze kadar sürdürmüştür. Çeşitli konularda kitaplar okumakta, ama bilginin ışığı altında akılcı düşünceler üretememekte, dikkatini yalnızca haklı olduğuna inandığı şeyler üstünde yoğunlaştırmaktadır.

Gençliğini hatırlayalım; akşamları kaldığı ucuz otele döndüğünde, dalga konusu olana kadar, oradakilere Yahudi düşmanı politik nutuklar atar. Ne var ki kendisiyle dalga geçilmesi onu çok rahatsız etmez. Aksine onu daha da çok okumaya, girdiği tartışmalarda kendini savunmak için daha çok araştırma yapmaya iter. Yahudilerin halklara verebileceği zararları kanıtlamak için giriştiği bu çaba, aslında kendi sapkınlığının önemini kendisine kanıtlamak içindir. Hitler şu satırları yazarken belki de kendi sapkınlığını ifade etmektedir:

"Savaş öncesinin uzun barış yılları, patolojik bazı durumlar ortaya çıkardı... Bu dönemde üzerinde ciddi düşünmeyi gerektiren çöküş belirtileri vardı."*

Bir de şu söylediklerine bakalım:

"Alman ulusunun siyasal içgüdüleri nasıl bu kadar sakatlanmış olabilir? Çöküşün belirtisi bir tane

* Hitler, *Mein Kampf.*

de değil, binlerce. Tıpkı ulusun her tarafını kemiren iltihaplı yaralar gibi. Sanki kendisini koruyamasın, eli ayağı tutmasın diye bir zamanlar kahraman olan bir bedenin tüm damarlarına gizemli bir güç tarafından sürekli zehir akıtılıyor sanırsınız."*

Zamanla Viyana çevresinin uyandırdığı cinsel dürtüler, sapkınlığını daha da ileri boyutlara taşımaya başlar. Cinselliğin, alt sınıfların ve Yahudilerin hayatında oynadığı rol onu da etkisi altına alır. Viyana onun için ensestin simgesi olur ve birden annesi olarak sembolleştirdiği Almanya'nın kucağına sığınmak için Viyana'yı terk eder. Ne var ki savaş öncesi dönemdeki Münih'in Viyana'dan pek de aşağı kalır yanı yoktur. Hitler yine edilgen bir yaşam sürmeye başlar. O günlere dair elimizde pek bilgi yoktur, yine de Hitler açısından iç çatışmalarla dolu bir dönemin söz konusu olduğu söylenebilir.

Birinci Dünya Savaşı

Hal böyleyken, Birinci Dünya Savaşı başladığında Tanrı'ya neden şükrettiğini anlamak zor değildir. Gerçekten de savaş onun için, kendisiyle savaşını bir kenara bırakıp, başkalarının da yardımını alarak ulus adına bir savaşa girişme fırsatıdır. Ayrıca savaş, Hitler'in bilinçaltında kendisine bir erkek rolü biçerek annesini kurtarma amacını temsil eder. O zamanlarda bile "Büyük Kurtarıcı" olabilmek adına girişimleri olduğunu düşünebiliriz. Kurtaracağı yalnızca annesi değil, kendisidir de.

Hitler'in Alman ordusuna katılması, sosyal bir insan haline gelerek kendisini kurtarma yönünde attığı ilk adımdır. Artık sürekli haksızlığa maruz kalan biri değildir, ele geçirmeye ve büyümeye yazgılı bir ordunun parçasıdır. Pasaklı, sefil hayatı geride kalmış; kendisi gibi 'seçilmiş' pek çok insanın arasına katılmıştır. Ama yine de bu onun için yeterli değildir. Ortalama bir as-

* François-Ponchet, *Yellow Book*, s. 49.

ker gibi olmak ona yetmez. O, herkesten daha temiz, daha iyi durumda olmalıdır. Görevden döner dönmez temizliğe başlar ve arkadaşları onunla dalga geçmeye başlayana kadar giysilerini enikonu temizler.

Arkadaşı Mend, Hitler'in bir arkadaşını, kıyafetlerini temiz tutmadığı için 'gübre yığını' diye çağırdığını anlatır. Bu adlandırma, Viyana günlerini hatırlatır. Bu süre boyunca, daha önce de belirttiğimiz gibi, edilgen kadınsı eylemlerini, subaylara karşı takındığı alçaltıcı tutumla dışa vurmuştur. Bu, tam bir erkek rolüne bürünmeyi başaramadığını göstermektedir. Yine de başkalarının yardımı ve komutanlarının yol göstermesiyle, sosyal uyum sağlama konusunda bir ilerleme kaydetmiştir. Almanya'nın son yenilgisiyse, tüm planlarını altüst ederek, umut ve hırslarını yerle bir etmiştir.

Almanya'nın Yenilgisi

Ne var ki, onun hayatının dönüm noktası olan, onu tam bir başarısızlık timsali olmaktan kurtararak önemli biri kılan da işte bu olaydır. Bazısı yıllardır zihninde dönüp dolaşan bazı bilinçdışı güçler tekrar uyanmış, tüm ruhsal dengeleri sarsılmıştır. Bu olay karşısındaki tepkisi, kendini körlük ve dilsizlik şeklinde gösteren bir histeri krizi olur. Bu histerik körlük, onu, dayanılmaz sahnelere tanıklık etmekten kurtarsa da, uyandırdığı korkunç duygusal etkilerden koruyamamıştır. Tahmin ediyoruz ki Almanya'nın yenilgisi ona, çocukluğunda anne babasını cinsel ilişki sırasında gördüğünde hissettiği duyguları tekrar yaşatmıştır. Büyük ihtimalle o zaman annesinin gözleri önünde kirletildiğini düşünmüş, ancak babasının güçlü kuvvetli ve gaddar bir adam olmasından dolayı, annesinin şerefini kurtaracak ve onu gelecekteki saldırılardan koruyacak güç ve cesareti kendisinde bulamamıştır. Bu yüzden ileride babasından öcünü alacağına yemin etmiş olmalıdır.

İşte şimdi aynı olay tekrarlanmaktadır. Bu kez annesinin yerini, kendisine ihanet edilen, aşağılanan, bozguna uğratılan ülküsel annesi Almanya almış, ancak o yine onu kurtarmayı başaramamıştır. İçine çöken büyük bunalımı şöyle ifade eder:

"Şimdi sırada korkunç günler ve daha da kötüsü geceler vardı. Artık her şeyin kaybolup gittiğini biliyordum. İşte o gecelerde bu belaya sebep olanlara karşı içimde bir öfke ve nefret uyandı."

Hitler yine güçsüz ve yardıma muhtaçtır. Hastanede yatan kör ve sakat biridir. Kafasındaki problem şudur: "Ülkemiz kendisini saran bu fesat zincirinden nasıl kurtulacak?"

Bu konuyu düşündükçe her şeyin yitip gittiğine daha çok inanmaktadır. Buna engel olacak kadar güçlü olmadığı için kendini küçük görür, lanetler, kendisini adadığı bu davayı kaybedenlere karşı gitgide daha çok kinlenir. "Kasım suçlularını devirene kadar, ne huzur olacaktı ne barış," der.

Kuşkusuz, duyguları çok aşırıdır ve daha sonra onda temel bir davranış özelliği haline gelecek olan intikam motivasyonunu oluşturmada etkili olmuştur. Ne var ki Hitler'de bu sıralarda tam bir altüst oluşu ve karakter dönüşümünü gerektirmeyen başka birçok intikam yolu gözlemlenmektedir.

Daha önce incelediğimiz hasta örneklerinden yola çıkarak şunu söyleyebiliriz ki, bu tip topyekûn bir karakter dönüşümü, kişinin genellikle aşırı bir sorumluluk ve yük altına girdiği zamanlarda ve bu durum hastanın o anki yapısını sürdürmesine imkân vermediğinde gerçekleşir. Doğal olarak, Hitler'in, bu süre zarfında aklından geçenleri ve kendi durumunu tam olarak nasıl değerlendirdiğini bilemeyiz. Ancak bu durumun normal bir insanınkinden daha şaşırtıcı düşüncelere sebep olduğunu biliyoruz. Özellikle güçlü mazoşist eğilimleri olan nevrotiklerde bu durumdan kaynaklanan fanteziler son derece saçma

olabilir. Bu fanteziler ne türden olursa olsun, esas olarak kişinin kendi güvenliğiyle ilgilidir ve ancak bu denli büyük bir tehlike kişinin karakterinden tamamen vazgeçmesine ya da onu kökten değiştirmesine yol açabilir.

Gördüğü kâbuslar ipuçları verebilir. Bunlar genellikle hatırlanır ve temel konuları kişinin saldırıya uğraması ya da bir erkek tarafından aşağılayıcı muameleye maruz kalmasıdır. Saldırıya uğrayan annesi değil, kendisidir. Kâbustan uyandığında, boğulurcasına öksürür. Nefes almakta zorlanır, soğuk terler döker. Sakinleşmesi uzun zaman alır, çünkü bazen, uyanmış olmasına rağmen sanrılar görmeye devam eder. Gördüğü adamın odada olduğunu zanneder.

Normal koşullar altında bu durumu, bilinçdışı eşcinsel ilişki yaşama arzusu olarak değerlendirebilirdik. Gerçekteyse bu, Hitler'e Almanya'nın bir çeşit tecavüzü akla getiren yenilgisini ve onu korumakla görevli olduğu için de kendisine yapılan bir saldırıyı hatırlatır. Daha da önemlisi, hastanede yatarken, kendini bir eşcinselin saldırısına açık hissetmesidir. Yıllarca, Viyana'da eşcinsellerin yatıp kalktığı bir motelde kaldığını, ardından Hess ve Roehm gibi bazı tanınmış eşcinsellerle ilişki kurduğunu hatırladığımızda, bu saldırı korkusunun, onurunu, benliğini yok sayma derecesinde yaraladığını düşünemiyoruz. Bu dönemdeki düşüncelerinin ipuçlarını zekice hazırladığı propaganda konuşmalarında bulabiliriz. Bu konuşmalarda zehir ve bununla eşanlamlı pek çok sözcüğe rastlanır.

"Slogan üzerine slogan yağdı halkın üzerine."

"...Cephe bu zehir seline uğradı."

"... Dilinin etkisi bende tinsel bir kezzap etkisi bıraktı. Bazen içimde çoğalan bu öfkeyle savaşmak zorunda kalıyorum. Çünkü bu tuhaf bir yalan sıvısıydı."

Bu imgeleme türü muhtemelen iki yönlü bir öneme sahiptir. Hitler'in küçükken, cinsel ilişkide, erke-

ğin kadına zehir enjekte ettiğini, kadının içine yayılan bu zehrin, kadını içerden başlayarak yavaş yavaş çürüttüğünü ve sonunda ölümüne sebep olduğunu düşünmüş olabileceğine dair ciddi kanıtlar söz konusudur. Bu, çocuklukta sık rastlanan bir durumdur. Annesinin uzun bir hastalık evresinden sonra göğüs kanserinden öldüğü hesaba katıldığında, bu görüşün Hitler'de diğer çocuklarda olduğundan daha uzun ve gerçek bir etki bıraktığını söyleyebiliriz. Öte yandan, sapkınlığıyla ilgili olarak zehrin önemi zaten ele alınmıştır. Ağzına belli nesneleri sokmama konusundaki tutumunu biliyoruz. Bunlar kariyerinin ilk zamanlarında olmasa da, karakter değişimine bağlı olarak sonradan gelişmiş olmalıdır.

Tüm bunlar göz önüne alındığında, Hitler'in yenenlerin yenilenlere nasıl davranacağıyla ilgili fantezi kurarken, mazoşist ve sapkın eğilimlerini bir araya getirdiğini ve onların kendisine saldıracağını ve pislik yemeye veya idrar içmeye zorlayacağını düşündüğünü varsayabiliriz. (Nazi toplama kamplarında, bunun uygulanan işkencelerden biri olduğu söylenir.) Zayıf düşüp çaresiz kaldığında böyle bir saldırıyı önlemekten aciz olacaktır. Nazi askerlerinin fethettikleri yerlerde yenilenlere nasıl davrandıklarını gözümüzün önüne getirdiğimizde bu varsayım doğruluk kazanır.

Karakter Değişimi

Her ne kadar bu tarz bir düşüncenin, mazoşist biri için memnuniyet verici taraflarının olması mümkünse de, hem şiddetli suçluluk duygusu ve tiksinti hem de doğabilecek sonuçlardan dolayı bir korkuya yol açması da mümkündür. Şayet bu düşünce, sık sık akla gelip kişiyi huzursuz ediyor ve bir türlü baskılanamıyorsa, bir süre sonra öyle derin bir umutsuzluğa yol açar ki intihardan başka bir yol kalmadığı fikrinin uyanmasına sebep olabilir. Hitler'in ölüm korkusundan daha önce bahsetmiştik. Onu önceki

benliğinden soyutlayan da bu ölüm ihtimali olabilir. Gerek eylemlerinde gerekse konuşmalarında ölüm korkusuna olağanüstü bir önem atfettiği açıkça görülmektedir.

"Aldığım önlemlerin yaratacağı şokla herkesi dehşete düşüreceğim. Burada önemli olan, başa çıkılmaz ve ani bir ölüm korkusunun yaratılmasıdır."

Mein Kampf'ta ise şöyle der:

"Sonunda başarıya ulaşacak olan yalnızca kendini koruma güdüsüdür. Aptallık, korkaklık ve hayali bir akli üstünlüğün ifadesinden başka bir anlama gelmeyen 'İnsanlık' denilen şey, Mart güneşi altında eriyen karlar gibi yok olup gidecektir."

Buna benzer duygular, onun kendi ölümüyle yüz yüze geldiğini ve bundan kendini kurtarabilmek için sahip olduğu kötü vicdandan ve aklının ona dayattıklarından kurtulması gerektiğini daha güçlü bir şekilde ifade eder. Aşağıdaki örnekler vicdanına ve onu işlevsiz kılma ihtiyacına yönelik tutumunu göstermektedir.

"Ancak ırk, kendi vicdanının gölgesi altında suçluluk çekmediği an geldiğinde, işe yaramaz sürgünlerini, ayrık otlarını ayrım gözetmeksizin vahşice söküp atacak o manevi güce ulaşacaktır."

"Vicdan bir Yahudi buluşudur. Sünnet gibi o da utanılacak bir şeydir."

"Ben aklın kısıtlamalarından, adına vicdan ve ahlak denen canavarın pisliklerinden ve aşağılanmalarından kurtulmuş bir insanım."

Akıl konusunda şunları söyler:

"Akıl gitgide başına buyruk hale geldi ve sonunda yaşamı zehirledi."

"Akla ve vicdana güvenmemeliyiz, kaderimizi içgüdülerimize bağlamalıyız."

Hitler, bu iki insani öğeyi yadsıdığı için, sonuçta tutkularının, içgüdülerinin, bilinçdışı arzularının insafına kalmıştır. Acil durumlarda bu güçler, sanrılar

halinde su yüzüne çıkar. İçinde 'Alman ulusunun kurtarıcısı olmak ve onları yüce bir konuma yükseltmek senin kaderin' diyen sesi duyar. Bu ses onun için yeni bir hayat görüşüdür ve önünde kendisiyle ilgili yeni ufuklar açar. Sadece çocukluğundan beri içinde taşıdığı Tanrının koruması altındaki 'seçilmiş kişi' olduğuna dair o muğlak duygu değil, kendisine Tanrısal bir misyon yüklendiği inancı da böylelikle doğrulanmış olur. Bu keşif kişiliğinin yeni bir kalıba dökülmesini sağlar. Bu konuda şunları yazar:

"Kimseye zararı olmayan o acılı ve umutsuz çocuklar birden ölüme meydan okuyan buz gibi soğuk düşüncelerin kahramanları haline geldiler. Genç kahramanın aslında şu tüysüz çocuğun içinde gizlenmiş olduğu neredeyse kimsenin aklına gelmedi. Halbuki dehayı harekete geçirmek için tam da böyle bir ivmeye ihtiyaç vardır. İnsanı yeryüzüne fırlatan kaderin çekici birden çeliğe biçim verir ve kabuğu kırılan çekirdek dünyanın hayretten açılmış gözleri önüne seriliverir."

Bir başka yerde de şöyle yazar:

"Bir ateş yakıldı. Gün gelecek, bu ateşin alevlerinden Alman Siegfried'in özgürlüğünü ve Alman halkının yaşamını yeniden kazanacak kılıç doğacaktır."

Hitler'in yaşadıklarını yaşayan ve böyle anormal eğilimlere sahip olan birinin bunu ciddiye almasının mümkün olup olmadığı sorulabilir. Bu sorunun cevabı nispeten basittir. Hitler bütün bunlara inanmak istediği için inanmıştır. Aslına bakılırsa, kendisini kurtarması için buna inanması şarttır. Bunun için de geçmişteki bütün tatsız olayları artık büyük bir planın parçası olarak yorumlamaktadır. Sınırın Avusturya tarafında doğmasını sağlayan Kader'dir. Bir muhallebi çocuğu olmaktan çıkması için onu bir üvey anne gibi Viyana'ya gönderen ve dayanma gücünü artırmak için başına bir sürü çorap ören ve geçmiş yaşamı ve eğilimleri hakkında hüküm veren de aynı

Kader'dir. Almanya hakkında konuşurken, belki de kendisini anlatmaktadır.

"Eğer bu savaş gerçekleşmezse, Almanya hiçbir zaman barışa kavuşamaz. Çürüyen bir leş gibi yok olup gider. Ama bizim kaderimiz bu değildir. Tanrının bize gönderdiği bütün sıkıntıların bir anlamı vardır: Bütün bu sıkıntılar, görkemli bir geleceğe ulaşmamızı ve güç sahibi olmamızı sağlayacak bir kırbaçtır."

Ne var ki bu azameti, gücü ve şanı elde etmek için, önce bu talihsizlik alt edilmelidir. Muhtemelen Hitler bu talihsizliğin çocukken kendisini annesiyle özdeşleştirmesi olduğunu düşünmüştür. Bu özellik karakterinin yapıtaşlarından birini oluşturmuş ve ümit ettiği gibi onu yüceltecek yerde alçalma, aşağılanma ve yıkıma yol açmıştır. Onu kendini koruma güdüsüyle uyuşmayan beklenmedik tehlikelerle karşı karşıya getiren de bu özelliktir. Sonunda, eğer yaşayacaksa, kendini yalnızca akıl ve vicdanından değil, 'sahte bir insanlığın' tüm özelliklerinden de kurtarması gerekecektir. Bunların yerine doğanın kanunuyla uyumlu bir kişilik oluşturması şarttır. Ancak bu dönüşümü gerçekleştirebildikten sonra kendini saldırılar karşısında güvende hissedecektir. Zayıflığını yenmek ve güçlü olmak Hitler'in yaşamının temel amacı haline gelmiştir.

"Evreni idare eden Ölümsüz İrade uyarınca, içinde, en iyi ve en güçlünün zaferine ulaşma ve kötüyle güçsüzü boyunduruk altına alma isteğinin zorlamasını duymak..."

"Güçlü olan güçsüz olanı yok edecek. Çünkü yaşamın en yüce biçimi veya gerçek insanlık, yerini doğal insanlık alabilsin diye, insanın gülünç zincirlerini fırlatıp atmasıdır. İşte tam da buna yer açabilmek için güçsüzlük yok edilmelidir."

Pasewalk Hastanesi'nde, çaresiz bir şekilde yattığı dönemdeki akli rahatsızlıklarına dair bildiklerimiz

doğruysa, korkularını dindirmek için, bazen kendisini erkekliğe dair özellikler açısından bütün düşmanlarını alt etmiş biri olarak hayal ettiğini tahmin edebiliriz. Çünkü ancak böyle olursa düşmanlarını ele geçirip kendisine yapılmasından çekindiği şeyleri onlara yapabilir. Bu tabii ki tamamen arzuların yön verdiği bir hayaldir ama bazen bundan öyle keyif alır ki, bilinçaltında kendini bu üstün insan imgesiyle özdeşleştirir. Daha önce değindiğimiz bazı sanrıları üreten şey de işte bu "saldırganla özdeşleşme" olarak bildiğimiz mekanizmadır. Her türlü saldırıya açık, zayıf, güçsüz biri değildir artık. Aksine her anlamda daha güçlüdür. Korkan değil, korkulan kişidir. Buradaki "saldırgan" kişilik, hiç kuşkusuz, çocukken gözünde canlandırdığı baba imgesidir.

Hitler'in yarattığı imge, kendi aşağılık duygusunun, güvensizliğinin ve suçluluk duygusunun ödünlenmesiyle oluşturulmuştur. Dolayısıyla eski niteliklerinin tümünü yadsıyarak tersine çevirir. Sevgi, acıma, aynı duyguları paylaşma gibi insani değerler zayıflık olarak kabul edilerek bu dönüşüm sürecinde yok olmuşlardır.

"Edilgenlik ve eylemsizlik hayatın kendisine düşmandır."

"Yahudilerin kadınsı bir acıma ahlakı öğütleyen İsa inancı..."

"Acımasız olmayı göze almadan hiçbir şey için harekete geçmeniz mümkün değildir."

Hitler'in sapkın zihninde bu değerlerin yerini üstün erkeksi düşünceler almıştır:

"Bir ulus özgür olmak istiyorsa, ihtiyacı olan şey güçlü olmak ve kendini savunma iradesine, nefrete, evet, her şeyden önce nefrete sahip olmaktır."

"Vahşet saygı duyulması gereken bir özelliktir. Vahşet ve fiziksel güçten söz ediyorum. Sokaktaki adam hiçbir şeye değil ama vahşetin gücüne ve acımasızlığa saygı duyar."

"Biz ulusal aklın, ulusal enerjinin ve ulusal vahşetin diktatörlüğünün savunucuları olmak istiyoruz."

Yahudi Düşmanlığı (2)

"Saldırganla özdeşleşme" mekanizmasının işlemeye başlamasıyla birlikte yeni kişiliğin yavaş yavaş eskisinin yerine geçmesi, kişilikte hiçbir bilinçli çatışma ya da mücadele yaratmaz. Özdeşleşme bilinçlilik alanının dışında gerçekleşir ve kişi birdenbire bu yeni insana dönüştüğünü fark eder. Bir birleşme ya da benzeşme süreci yaşanmaz. Eski kimlik otomatik olarak baskılanır, ona ait özellikler yeni kimliğin çatışabileceği dışsal bir objeye yansıtılır. Hitler vakasında, istenmeyen özelliklerin tümü Yahudilere yansıtılmıştır. Dünyadaki tüm zorlukların ve kötülüklerin sebebi onlardır. Eski kişiliğindeki kadınsılık, tüm kişisel çıkmazlarının sebebiydi. Yine Viyana'dayken, Yahudiler onun gözünde cinselliğin, hastalığın ve sapkınlığın simgesiydiler. Bu yüzden bu yansıtmayı gerçekleştirmek Hitler için zor olmamıştır. Artık eski kişiliğinden ne kadar tiksiniyorsa, Yahudileri de o kadar küçük görmekte, onlardan o kadar tiksinmektedir. Besbelli ki, Hitler tek başına kaldıkça bu yansıtmayı ne akla uygun hale getirebiliyor, ne de Yahudilerle çatışmaya girebiliyordu. Bunun için yaratmış olduğu tabloya uygun geniş bir topluluğa ihtiyacı vardı. Bunu Hitler savaştan yeni çıkmış Almanya'da buldu.

Gerçekten de savaş bittiğinde Almanya, tıpkı Hitler'in Almanya'ya dönmeden önceki ruh halindedir. Güçsüzdür, her türlü aşağılanmaya ve tehlikeye açıktır, korunmasızdır. "Savaşı kazananların pisliklerini yemeye" hazırdır. Enflasyon yılları boyunca çaresiz, yolunu şaşırmış, ne yapacağını bilemeyen bir ülkedir. Tüm bu özellikleriyle Almanya, Hitler'in eski kişiliğinin mükemmel bir sembolüdür. Böylece Hitler kişisel sorunlarını yine ulusal ve ırksal bir düzleme kaydırmış ve kendine bu sorunlarla daha elle tutulur

bir şekilde hesaplaşma imkânı yaratmıştır. Hitler'e göre bu kadar kısa süre içinde kendisini dönüşüme uğratacak gücü ona veren Tanrı'dır. Şimdiki göreviyse, Alman halkının geri kalanını kendi davasına kazanmak ve kuracağı yeni düzen aracılığıyla dönüşüme uğratmaktır. Almanya'daki Yahudiler, tıpkı onun önceki yaşamındaki gibi kadınsı, sapkın, mazoşist eğilimler taşımaktadırlar. Oysaki Hitler'in artık böyle sorunları yoktur. Çünkü o artık bir politikacıdır.

Birçok yazar, Hitler'in antisemitik (Yahudi düşmanı) fikirler ileri sürmesinin, esas olarak bu temanın taşıdığı büyük propaganda değerinden kaynaklandığını ileri sürmüşlerdir. Gerçekten de Yahudi düşmanlığı, Hitler'in propaganda cephaneliğindeki en güçlü silahlardan biridir ve Hitler de bunun farkındadır. Hatta çeşitli durumlarda Yahudilerin Almanya'yı zengin kılacağını bile ifade etmiştir. Danıştıklarımızdan Hitler'i iyi tanıyanların tümü bunun sığ bir değerlendirme olduğunu, bu tutumun ardında Yahudilere karşı büyük bir nefretin yattığını söylemişlerdir. Bu durum, bizim varsayımlarımızla da büyük oranda örtüşmektedir. Hitler'in işine geldiğinde ve kendisi açısından faydalı bulduğunda bir propaganda aracı olarak antisemitizme başvurmasını garipsemiyoruz. Yine de bu görünürdeki etkinin ardında büyük ölçüde bilinç dışı olan daha derin bir duygunun yattığına inanıyoruz. Nasıl ki Hitler, büyük ve güçlü olabilmek için önceki benliğini yıkmak zorundaysa, Almanya da zafere ulaşmak için Yahudileri yok etmek zorundadır. Çünkü bunlar Hitler'i ve Almanya'yı ölüme sürükleyen birer zehirdir:

"Geçmişin o büyük kültürlerinin yok olup gitmelerinin sebebi başlangıçtaki yaratıcı ırkın kanının zehirlenmesidir."

"...sadece kandaki saflığın yitirilmesi bile insanın manevi mutluluğunu yok eder. Onu ebediyen alçaltır. Bedeni ve aklı bir daha hiçbir zaman bunun doğurduğu sonuçlardan kurtulamaz."

Bu alıntılardaki sembolizmin anlamı gayet açıktır. Hitler'in konuşma ve yazılarında bunu sıklıkla kullanması, düşünce ve his dünyasında buna ne kadar önem verdiğinin göstergesidir. Buradan anlaşılmaktadır ki Hitler farkında olmadan, kendisini Yahudilerin simgelediği kişisel zehrinden, yani kadınsı ve sapkın eğilimlerden kurtardığında kişisel ölümsüzlüğe kavuşabileceğini düşünmektedir.

Hitler'in Yahudilere karşı tutum ve davranışlarında saldırganla özdeşleşme mekanizmasının nasıl işlediğine şahit olmaktayız. Hayal dünyasında galiplerin kendisine yapmalarından korktuğu şeyleri şimdi o Yahudilere yapmak istemektedir. Bundan çok boyutlu bir tatmin elde eder. İlk olarak, bu sayede dünya sahnesinde hep hayalini kurduğu o acımasız, sert erkek rolünü oynama fırsatı bulur; ikincisi, bu yolla, kendine istediği gibi kalpsiz ve sert olabildiğini kanıtlar; üçüncüsü, Yahudileri ortadan kaldırdığında, bilinçaltında, kendisini ve Almanya'yı zehirleyen ve tüm zorluklara, sıkıntılara sebep olan her şeyden kurtulduğunu hisseder. Dördüncüsü, gerçek bir mazoşist olarak kendisini yansıttığı Yahudilerin gözü önünde acı çekmesinden büyük zevk alır. Beşincisi, Yahudileri birer günah keçisi yaparak dünyaya karşı duyduğu nefret ve öfkeyi dışa vurur ve son olarak da bu durum onun için iyi bir propaganda malzemesi olur.

Hitler'in Siyasi Kariyerinin İlk Yılları

Kendini bu yeni hayat görüşüyle donatmış olan Hitler, kararını hayata geçirmek için siyasete atılıp Almanya'yı kurtarma ve ona parlak bir gelecek hazırlama yollarını aramaya başlamıştır. Çok büyük iç çatışmaların yaşanmaya devam ettiği savaş sonrası Almanya'sında bunu gerçekleştirmek pek kolay değildir. İlk siyasi eylemi kendi ihtiyat birliğindeki subayları gammazlamaktır. Görevi, kışlada, koğuşlarda askerlerin arasına karışarak onları siyasi tartışma or-

tamlarına çekmektir. Bu tartışmalarda sesini yükseltebilen, cesurca konuşabilen, komünist düşüncelere sahip olanlar çıktığında bunları amirlerine bildirir. Subaylar tutuklanıp mahkemeye çıkarıldıklarında bu kez onları ölüme götürecek yolda tanıklık yapar. Bu onun yeni kişiliği için oldukça çetin bir sınavdır, yine de Hitler yüzü hiç kızarmadan tam bir kararlılıkla muhbirlik görevini yerine getirmiştir. Hatta bu görevi, yeni karakteriyle bu kadar başarılı bir şekilde yürüttüğü için çok büyük bir haz yaşıyor olmalıdır. Kısa zaman sonra, nutuk atmakta yeteneği olduğu anlaşılır ve çok geçmeden öğreticilik görevine yükseltilerek ödüllendirilir. Yeni Hitler böylelikle embriyo halindeki Führer'in yolunu açmaya başlamaktadır.

Ne olursa olsun, saldırganla özdeşleşme, aslında pek de sağlıklı olmayan bir uyum yoludur. Bunu kullanan kişi, hep belli belirsiz duygu karmaşaları yaşar. Nedenini bilmese de olması gereken şeylerin olmadığını hisseder. Yine de bu yeni rolü içinde hep kendine güvensizdir ve içindeki bu huzursuzluktan kurtulmak için kendine, tekrar tekrar, inandığı kişi olduğunu kanıtlamaya çalışır. Bunun sonucu kartopu etkisidir. Attığı her acımasız adımı, yaptığı her kötülüğü daha büyüğü takip eder. Her vahşeti daha büyük bir vahşet, her şiddet hareketini daha sert bir hareket ve her güç kazanımını, ondan daha büyük bir güç kazanımının izlemesi şarttır ve bu böyle sürüp gider. Eğer bu işleyiş başarılı olmazsa, kendisine güvenini yitirmeye başlar ve yeni 'ödünç' karakterinin eksik yanları olduğunu düşünerek şüphe duymaya başlar. Siyasi kariyerinin ilk günlerinden günümüze kadar Hitler'in eylemlerini anlamanın anahtarı budur. Bu etki, sadece psikologlar tarafından değil, diğer gözlemciler tarafından da anlaşılmıştır. Örneğin François Ponchet, Fransızca Sarı Kitap'ta şunları yazmaktadır:

"Şansölye tüm bu hayal kırıklıklarına karşı, sabırsız bir kızgınlıkla köpürüyor. İhtiyaç duyduğu ılımlı-

lıktan uzaklaşıyor, bu engeller onu kızdırıyor. Geçen Kasım ayında Yahudilere yapılan eziyetlerin ne denli büyük bir hata olduğunun farkında. Yine de diktatörün psikolojik yapısından kaynaklanan çelişkiler yüzünden kiliseye ve Katolikliğe karşı amansız bir savaşımın hazırlıklarını yaptığı söyleniyor. Belki de yeni bir saldırı gerçekleştirerek eski saldırının izlerini sileceğini düşünüyor..."*

Bu mekanizma kendi kendini besler ve varlığını sürdürebilmek için daha da şiddetlenerek devam etmesi şarttır. Mekanizmayı destekleyen hiçbir gerçek temel olmadığı için, Hitler gibi kişiler kendilerini güvende olduklarına, artık korkmalarına gerek olmadığına ikna edemezler. Bu da hiç duraksamadan, hiçbir şeyi geciktirmeden çılgın davranışlarına devam etmelerini gerektirir.

Hitler'in siyasi yaşamı bu eğilimleri belli ölçüde açığa vurmaktadır. Partinin kurucu kadrosuyla samimi ilişkiler kurmak yerine partinin denetimini ele geçirmeyi amaçlamıştır. Daha sonra partinin üye sayısı hızla artmış, terör, tutulmayan sözler, gizli anlaşmalar, ihanetler birbirini kovalamıştır. Bunlar hep Hitler'e yeni kazançlar ve güç sağlar. Ancak ilerlemenin hızı Hitler'i pek memnun etmez. 1923'te bir hükümet darbesi gerçekleştirecek güçte olduğuna inanarak harekete geçer, ancak bu girişim başarısız olur. Hitler'in bu darbe girişimindeki rolü hakkında çok çeşitli varsayımlar, iddialar mevcuttur. Bazıları, Hitler'in, askerler ateşe başladığında yere yuvarlanıp oradan sürünerek kaçtığını ve Ludendorff, Roehm ve Goering ilerlerken onun güvenli bir yere sığındığını iddia etmektedir. Kimine göre sendeleyip düşmüş, kimine göreyse öldürülen koruması yere düşerken onun üzerine yıkılmıştır. Nazilere göreyse sokakta yere düşen küçük bir çocuğu kaldırmak için durmuş, bu sırada vurulmuştur. Böylelikle yıllar sonra

* François Ponchet, *Yellow Book*, s. 49.

olayın yıldönümünde Naziler bir de çocuk icat etmiş olurlar.

Psikolojik açıdan bakıldığında, Hitler'in bu olay sırasında çok korkup kendini yere attığı ve sürünerek gözden kaybolduğu görülmektedir. Her ne kadar yeni kişiliği iyice güçlenmişse de o günlerde yerleşik otoriteye karşı fiziksel bir çarpışmaya girecek güce sahip değildir. Kendisinden üstün gördüklerine ve genel olarak otoriteye karşı tutumu bu tip bir doğrudan saldırıyı imkânsız kılmaktadır. Ayrıca kaçışından sonra gösterdiği tepkiler yeni üstlendiği rolün geçici olarak da olsa başarısızlığa uğradığını gösterecektir. Şiddetli bir bunalım geçirmiş, intiharın eşiğinden dönmüştür. Landsberg hapishanesinde açlık grevi yaparak üç hafta yemek yemeyi reddeder. Bu, kişisel başarısızlığına karşı gösterdiği bir tepkidir. Belki de daha önce hastanede görmüş olduğu sanrıları yeniden görmeye başlamıştır. Fakat gardiyanların ilgisini görünce açlık grevinden vazgeçer. Landsberg'de kaldığı süre boyunca çok sessizdir. Ludecke şöyle der:

"Landsberg ona güzel bir dünya sunmuştu. Önceleri en berbat huylarından biri olan sinirliliği gitmişti."*

O günlerde *Mein Kampf*'ı yazar. Darbe girişimi başarısız olunca Hitler için yeniden bir muhasebeye girişme, karakterini daha da güçlendirme ihtiyacı doğmuştur. Bu onun için iyi bir tecrübe olmuştur; artık darbe girişiminde bulunmayacak, iktidara yasal yollarla gelmeye çalışacaktır. Başka bir deyişle, bir daha devletle doğrudan bir çatışmaya girişmeyecektir.

Hitler'in İktidara Yükselişi

İktidara nasıl geldiğini ve daha sonra ne tip davranışlara yöneldiğini takip etmek bizim için pek gerekli değildir. Hepsi temelde anlattığımız aynı

* Kurt Georg W. Luedecke, *I Knew Hitler* (New York: Scibner's, 1937), s. 106.

modeli ve yolu izler. Attığı her başarılı adım, kendisini olmak istediği insan olduğuna inandırmasını sağlar, yine de asla ona gerçek bir güven duygusu sağlayamaz. Bu içsel güvene ulaşmak için bir adım daha atarak kendini kandırmadığına dair daha fazla kanıt bulma arayışına girer. Her adımda korku, şiddet ve acımasızlık daha da artar ve bilinen her erdem tersine, bir zayıflık sembolüne dönüşür. Ulusun tartışmasız lideri olduğunda bile, huzur bulamaz. Kendi güvensizliğini önce komşu devletlere yansıtır, sonra da gücüne boyun eğmelerini ister. Almanya'dan daha güçlü bir devlet ya da devletler topluluğu olduğu sürece, özlemini duyduğu huzur ve güveni asla bulamayacaktır. Bu durumun savaşa yol açması kaçınılmazdır. Çünkü Hitler ancak savaş vesilesiyle diğer güçleri ezip, kendisini korkulacak bir şey olmadığına inandırabilir. Üstelik bu savaşın mümkün olduğunca acımasız ve şiddetli olması kaçınılmazdır, çünkü ancak böyle olursa seçtiği yolda güçsüz olmadığını ve kafasında yarattığı zafer kazanmış insan modeline uygun biri olduğunu kendisine kanıtlayabilecektir.

Hitler'in Öfkesi

Çeşitli psikolojik akımların uygulamaya dönük olarak ayrıntılı bir analizini yapmak için yerimiz müsait olmasa da, Hitler'in gündelik davranışlarının belirlenmesinde belli özellikler çalışmamız sırasında önemli bir yer kaplayacak ölçüde öne çıkmıştır. Bunların en göze çarpanlarından biri Hitler'in öfkesidir. Pek çok yazar Hitler'in öfkeli davranışlarını huysuz ruh yapısı, mahrumiyetleri ve küçük hayal kırıklıklarına gösterdiği tepkiler olarak ele alır. Yüzeysel olarak bakıldığında bunlar onun doğasında varmış gibi görünür, ancak davranışlarını yakından incelediğimizde büyük bir hayal kırıklığıyla ya da bir mahrumiyetle karşılaştığında örneğin başkanlık seçimlerinde ba-

şarısız olduğunda ya da şansölyeliği reddedildiğinde tepkisinin tam tersine sakin ve sessiz olduğunu görürüz. Hayal kırıklığına uğramıştır ancak kızgın değildir. Küçük şımarık bir çocuk gibi sızlanmak yerine yeni bir saldırıya geçmenin planlarını yapmaya başlar. Yaşam öyküsünü yazan Heiden onun bu karakteristik özelliğini şöyle anlatır:

"Başkaları yenilgiden sonra umutsuzlukla eve dönerken ve kendilerini bu zor durum karşısında teselli etmeye çalışırken Hitler, asık bir suratla bir ikinci ve üçüncü saldırı yapmayı dener. Başkaları bir başarı elde ettikten sonra, belki bu başarı çabuk sona erebilir diye daha dikkatli adım atarken, Hitler sebat eder ve her atılımıyla kaderin üzerinde daha çok hâkimiyet kurar."*

Yukarıda yapılan tarif boşu boşuna öfkeye kapılan bir adamı akla getirmiyor. Yine de Hitler'in bu tip öfke nöbetleri yaşadığını ve en küçük bir kışkırtmaya karşı bile aniden sinirlenip karşısındakini uzun uzun azarladığını biliyoruz. Bu patlamaların sebebini incelediğimizde, hemen hepsinde onu tetikleyen şeyin kendi üstün kişiliğine meydan okuyan bir karşı güç olduğunu görürüz. Mesele çok basit bir meydan okuma ya da sadece küçük bir imadan ibaret olsa bile, bir fikir ayrılığı, bir eleştiri ya da yaptığı, söylediği bir şeyin doğruluğuyla ilgili bir şüphe onu hemen sinirlendirebilir. Hatta söz konusu olan rahatsızlık sadece hayal ürünü olsa dahi, Hitler kendisini en ilkel kişiliğiyle ortaya koymak zorunda hisseder.

Francois Poncet Hitler'in bu tip tepkilerini şöyle tarif etmiştir:

"Etrafındaki kişiler, Hitler'in yanılmazlığını ve yenilmezliğini ilk kabul edenlerdir. Bu onun neden eleştiriye ya da tartışmaya açık olmadığını açıklar. Planlarına karşı çıkılması onun gözünde vatana ihanetle eşdeğerdir ve adeta kutsal değerlere ya-

* Konrad Heiden, *Adolf Hitler* (Zürih: Europa Verlag, 1936), s. 106

pılmış bir saldırıdır, bu yüzden de bu saldırıya verilebilecek tek yanıt her şeye kadir gücünü hemen göstermektir."*

Bu güç gösterisi amacına ulaşıp karşısındakini sindirdiğinde, Hitler'in öfkesi parladığı gibi aniden söner. Gerçekten de Hitler'deki öyle büyük bir güvensizlik duygusuna dayanır ki bu da sürekli olarak muazzam bir vesvese ve dikkat gerektirir.

Otorite Korkusu

Aynı güvensizlik duygusu, yeni insanlarla tanıştığı ortamlarda da yakasını bırakmaz, özellikle de gizliden gizliye kendini daha aşağı gördüğü insanlar karşısında. Çalışmamızın önceki bölümlerinde gözlerinin cinsel fonksiyonu olan bir güç yaydığına birkaç kez değinmiştik. Hitler birisiyle ilk tanıştığında gözlerini o kişinin gözlerine diker. Sanki bakışlarıyla onu delip geçmek ister gibidir. Böyle zamanlarda gözlerinde kendine özgü bir pırıltı olur. Bunun hipnotize edici bir nitelik taşıdığı söylenebilir. Kendini emin hissetmek için gözleriyle karşısındaki üzerinde bir iktidar kurmak ister. Şayet karşısındaki kadın ya da erkek gözlerini onun gözlerine dikerse, Hitler gözlerini kaçırır ve konuşma boyunca tavana bakınır. Sanki karşısındakiyle güç yarıştırır gibidir. İktidarını kurmayı başardığında, bu başarıyı sürdürmek için daha fazla çaba gösterir. Konuştuğu kişi bakışlarına yenik düşmeyi reddedip ona direndiğinde, Hitler bu kişi üzerinde egemenlik kurmaktan vazgeçer. Yine, normal bir tartışmada zekâsını kullanarak karşısındakini alt etmeyi başaramaz. Görüşlerini hep tüm detaylarıyla açıklamasına karşın hiçbir zaman bu görüşleri mantıksal bir temelde savunamaz. Strasser bu konuda şöyle der:

"Hitler mantıktan korkar. Tıpkı bir kadın gibi tartışmaya yan çizer ve sizin bahsettiğiniz şeyle hiç

* François Ponchet, *Yellow Book*, s. 49.

alakası olmayan bir argümanı durduk yerde ortaya atarak konuyu saptırır."

Bu alanda bile kendisi hakkında kafasında oluşturduğu imajı zedeleyecek muhtemel bir yenilgiyle karşılaşmaya dayanamadığını varsayabiliriz. Aslında Hitler hiçbir konuda gerçek bir muhalefetle yüzleşemez. Bir dinleyici topluluğunda kendisine karşı muhalif duygular olduğunu sezerse hemen onları bırakıp gider. Karşısındakinden daha aşağı bir konumda gözükme riskini veya başkalarının kendisine baskın çıkmasını göze alamadığından Ludendorff'la, Gregor Strasser'le, Bavyeralı sanayicilerle ve daha birçok kişiyle görüşmelerini yarıda kesmiştir. Hitler'in bir işi ertelemesinin sebebi çoğu zaman tembellik değil çözülmesi güç bir problemle karşılaşma korkusudur. Dolayısıyla mümkün olduğu sürece bu riskten kaçınır, ancak durum tehlikeli hale gelip bir felakete dönüşme ihtimali ortaya çıktığında "içindeki ses" veya sezgi onunla temasa geçer ve Hitler'e hangi yolu izlemesi gerektiğini söyler. Düşüncelerinin çoğu bilinçaltının yönlendirmesiyle oluşmuştur ve belki de çözülmesi güç problemlere nüfuz edebilme yeteneği buradan kaynaklanır. Psikolojik deneyler göstermektedir ki bu ruh halindeki kişiler çoğu zaman, bilinç düzeyinde çözmenin imkânsız olduğu çok karmaşık problemleri çözmeyi başarırlar. Hitler'in davranış kalıplarını incelediğimizde de muhtemel bir yenilgi ve küçük düşme korkusunun Hitler'in davranışlarına yön veren temel etkenlerden biri olduğu görülmektedir.

Hitler'in Diktiği Anıtlar

Hitler'in dev binalar, stadyumlar, köprüler, yollar inşa etme tutkusu ancak güven yetersizliğini telafi etmeye yönelik olarak ödünleme mekanizmasını kullanmasıyla açıklanabilir. Bu anıtlar sadece başkalarını değil kendisini de etkilemek üzere planlanmıştır ve onun büyüklüğünün elle tutulur kanıtlarıdır. Nasıl

ki dünyada en büyük adam o olmalıysa, her şeyin en yüce ve en büyüğünü de o inşa etmelidir. Diktiği yapıların çoğunu geçici binalar olarak düşünmüştür. Ona göre bu yapılar sıradan ölümlülerle aynı değerdedir. Daimi nitelikte olan binaları ise daha sonra inşa edecektir. Bunlar daha büyük ve yüce olacak ve en az bin yıl kalacak şekilde tasarlanacaktır. Başka bir deyişle bunlar yeni hayat görüşüyle Alman halkını bin yıl boyunca yönetecek olan kendisine yakışan binalar olmalıdır.

Ayrıca bu binaların hepsinde devasa sütunlar kullanmış olması da ilginçtir. Binaların çoğu sütunlarla çevrilidir ve Hitler bunları akla gelebilecek her yere yerleştirir. Bu tür sütunlar genel olarak fallik semboller olarak görüldüğünden bunların boyutlarını ve sıklığını Hitler'in kendi yetersizliğini ödünlemeye dönük bilinçaltından kaynaklanan bir çaba saymak mümkündür. Muazzam tören ve nümayişler de benzer bir amaca hizmet eder.

Hitabet Yeteneği

Hitler'le ilgili olup da onun hitabet yeteneğine değinmeyen bir çalışma kesinlikle eksik bir çalışmadır. Onun kalabalık dinleyici kitlelerini avucunun içine almasını sağlayan bu üstün konuşma yeteneği, amacına ulaşma yolunda başarısına belki de en çok etki eden şeydir. Bu özelliğinin gücünü anlamak için, onun gözünde kitlelerin kadınsı bir karaktere sahip olduğunu belirtmemiz gerekir. Hanfstaengl ve bize bilgi veren diğer kişiler Hitler'in sık sık kitleleri kadınlara benzettiğini söylemişlerdir. Hitler *Mein Kampf*'ta şöyle der: "Kitlelerin ezici bir çoğunluğu davranış ve mizaç bakımından o kadar kadınsıdır ki, soğukkanlı değerlendirmelerden ziyade duygusallıkla hareket ederler." Başka bir deyişle, bilinçaltından gelen bu referans çerçevesi içinde Hitler büyük kitlelere hitap ederken kendini bir kadınla konuşur gibi hissetmektedir.

Her şeye rağmen güvensizlikleri devam eder. Toplantılarda ilk sözü alan kişi olmaktan çekinir. Mutlaka birinin kendisinden önce söz alarak dinleyiciyi ısındırması gerekir. O zaman bile konuşmak üzere ayağa kalktığında sinirli ve gergin olur. Genelde söze nasıl başlayacağını bilemez. Dinleyicileri kendisine alıştırmaya çalışır. Durumu elverişli gördüğünde oldukça temkinli bir tarzda konuşmaya başlar. Başlangıçta sıradan bir ses tonu vardır. Konuşma ilerledikçe sesini yükseltip tempoyu artırır. Dinleyicinin tepkisi iyiyse sesini daha da yükseltir, tempoyu iyice artırır. Bu aşamada konuşmasındaki bütün nesnellik ortadan kalkar ve ona tamamen tutku egemen olur. Başlangıçta ağzına hiçbir uygunsuz söz alamayan kürsüdeki adam o andan sonra lanetler, iftiralar, lakap takmalardan oluşan bir öfke ve nefret ırmağını dinleyicinin üzerine boca eder. Hanfstaengl, Hitler'in konuşmasını Wagner'de bir temanın gelişimine benzetmiştir. Bu karşılaştırma Hitler'in Wagner müziğini neden çok sevdiğini ve ondan nasıl ilham aldığını açıklayabilir.

Hem kendisi hem de dinleyiciler aşırı heyecana ve coşkuya kapılıp kendilerinden geçene kadar bu hezeyan devam eder. Konuşmasına son verdiğinde Hitler neredeyse düşüp bayılmak üzere olur. Nefesi tıkanmış gibidir ve terden sırılsıklam haldedir. Birçok yazar Hitler'in konuşmasında cinsel çağrışımlardan bahsetmiş ve bazıları konuşmanın doruk noktasını tam bir orgazma benzetmişlerdir. Heyst şöyle yazar:

"Hitler'in konuşmalarında cinsel tutkunun ve sevdiğine kur yapmanın bastırılmış sesini duyarız. Hitler bir nefret çığlığı atar, kasları şiddetle ve acımasızca kasılır, şehvete düşkün bir insanın sesi yankılanır. Bütün bu sesler içgüdülerin arka sokaklarından gelmektedir ve bize uzun zamandır bastırılmış karanlık arzuları hatırlatırlar."

Hitler'in kendisi de bu konuda şöyle der:

"Seçilmiş kişiye bir halkın kalbinin kapılarını açma becerisine sahip çekiç gibi sözcükler verebilecek tek şey tutkudur."

Hiç şüphe yok ki Hitler konuşma yapmayı kendini üstün insan rolüne ikna etmenin ve "saldırganla özdeşleşme" rolünü sonuna kadar yaşamanın bir aracı olarak kullanmaktadır. Bu konuşmalarda Hitler itinayla gösterişli düşmanlar icat eder ve onları acımasızca yok etmeyi amaçlar. Bolşeviklerden, kapitalistlerden ve demokratik rejimlerden oluşan bu düşmanlar ona göre hep Yahudilerin icadıdır ve Hitler bunlardan birine saldırırken aynı zamanda Yahudilere saldırmış olur. Bu koşullar altında saf ve basit dinleyicinin gözünde Almanya'nın Büyük Kurtarıcısı rolüne bürünür.

Ancak bu madalyonun sadece bir yüzüdür. Diğer yüzünde sapık nitelikte bir cinsel saldırıyla karşı karşıya geliriz. Bu sapık eğilim konuşmalarında ifadesini bulur, ancak karakter dönüşümüne bağlı olarak her şey tersine dönmüştür. "Kadınsı" dinleyicilerinin üzerine boca ettiği "pislik", tam da kadınların "pisliklerini" üzerine dökmesinden zevk alan mazoşist sapkınlığının tersidir. Fiziksel organlarının işlevleri bile tersine dönmüştür. Normal koşullarda yasaklama ve ketlemelerle çevrilmiş bir yemek yeme ve nesneleri içeri atma organı olan ağız şimdi pisliğin dışarı atıldığı bir organa dönüşmüştür. Bu açıdan Hitler'in konuşmalarının "ağız ishali" olarak nitelenmesi isabetlidir. Bu konuşmalarda birçok insanı büyüleyen şey, belki de bu bilinçdışı cinsel öğelerdir.

Hitler'in Cazibesi

Konuşmalarının içeriğiyle bağlantılı bir noktadan daha bahsedebiliriz. Strasser, bu noktayı şu şekilde özetlemektedir:

"Hitler insan kalbinin titreşimlerine bir sismograf hassasiyetiyle cevap verir. Bu özellik onu hiçbir bilinçli armağanın sunamayacağı bir güçle donatmış

ve böylece Hitler bütün bir ulusun en gizli arzularını, en bastırılmış içgüdülerini, acılarını ve kişisel isyanlarını yüksek sesle ifade eden bir sözcü konumuna yükselmiştir."

Artık bunun Hitler için nasıl mümkün olduğunu anlayabilecek durumdayız. Hitler'in dinleyicilerinin kadınsı bir karakter taşıdığını hesaba kattığımızda onun cazibesinin kişiliklerinin bastırılmış tarafları üzerinde etkili olduğunu görürüz. Alman halkının büyük kısmında genellikle daha "erkeksi" özellikler altında gizlenmiş olan, ancak itaatkâr davranışlarda, disiplin ve fedâkarlıkta kısmi bir doyuma ulaşan güçlü bir kadınsı-mazoşist eğilim olduğu görülmektedir. Yine de bundan rahatsız olduklarından bu kadınsı özellikleri karşıt kutuptaki cesaret, hırçınlık ve kararlılık gibi özelliklerle ödünlemektedirler. Birçok Alman, kişiliklerinin bu gizli kalmış yönünden habersizdir ve kendilerine böyle bir şey ima edilse büyük ihtimalle şiddetle karşı çıkacaklardır. Oysaki Hitler doğrudan halkın bu özelliğine hitap eder. Üstelik bu alanda ne olup bittiğini çok iyi bilecek bir konumdadır, çünkü kişiliğinin bu kısmı yaşamının ilk dönemlerinde baskın konumdadır.

Üstelik bu eğilimler onda ortalama bir insandan çok daha yoğundur ve Hitler bunların nasıl işlediğini daha iyi gözlemleme fırsatına sahiptir. Dinleyicilere hitap ederken Hitler'in yapması gereken tek şey önceki yaşamındaki özlemleri, hırsları, umutları ve arzuları düşünüp bu doğrultuda kitlelerdeki gizli eğilimleri uyandırmaktır. Hitler bu yönteme haddinden fazla başvurmuştur. Bu yolla dinleyicilerde kendisinin bizzat yaşadığı duyguların uyanmasını sağlar ve bunları faydalı bulduğu kanallara yöneltir. Böylelikle kitleleri vahşet, acımasızlık, güç ve kararlılık gibi özelliklere dayanan ve yerleşik insani değerleri reddeden yeni hayat görüşüne kazanmayı başarır. Başarının anahtarı olmadığın gibi olmaya çalışmak ve gerçekte oldu-

ğun durumu elden geldiğince yok etmektedir. Alman ordularının hareket tarzı bu çelişkinin çarpıcı bir ifadesidir. Psikologlara göre Alman ordusunun işgal ettiği ülkelerin halklarına karşı gösterdiği acımasız tutumun kaynağı, kendisini olduğundan farklı olduğuna inandırma isteğinden başka kurbanla özdeşleşerek onların yerine geçip mazoşist bir tatmin sağlama çabasıdır. Genel olarak Rauschning'in Hitler için söyledikleri Alman birliklerinin çoğu için geçerlidir:

"Hitler'in kaba kuvvet ve acımasızlık üzerindeki vurgusunun temelinde, ne olursa olsun doğal bir güçten kaynaklanan gerçek bir kaba kuvvet arzusunun ahlak dışı niteliği değil zorlama ve yapay bir insaniyetsizliğin sebep olduğu yalnızlık ve tecrit edilmişlik duygusu vardır."

Sonuç olarak Hitler'in tüm mahareti Alman halkının bilinçdışı eğilimlerinin güçlü bir sözcüsü haline gelip onları istediği gibi yoğurmayı başarmasında, bu eğilimleri eyleme sevk etmesinde ve kitlelerin enerjilerini kendi kişisel çatışmalarına bulduğu sözde çözümle aynı yöne kanalize etmeyi bilmesinde saklıdır. Böylece Hitler'le Alman halkı arasında duygu, düşünce ve eylem planında tam bir özdeşleşme gerçekleşmiştir. Hitler Alman halkını adeta felce uğratmış ve kendi kişisel sorunlarının çözümüne hizmet edecek bir role adapte etmiştir. Hitler destekçilerinin kişiliklerinin bir parçasıymışçasına onlarla bütünleşmiş ve zihinleri üzerinde tam bir denetim kurmuştur. Burada Hitler'le Alman halkı arasındaki özel ilişkinin derinliği söz konusudur. Bu, akıl ve mantığın ötesinde bir ilişkidir. Hitler için çarpışan Alman halkı, aslında bir yandan da kendi psikolojik sorunları için çarpışmaktadır.

Bu durumun bütün yönleriyle analizi Alman halkının savaş ve barışta psikolojik yapısının karanlıkta kalan yönlerine ışık tutacaktır. Alman kültürünün geçirdiği temel dönüşümleri hesaba katarsak, Alman

halkının milletler ailesi içinde yapıcı bir rol oynamaya hazır olduğunu söyleyebiliriz. Ne var ki meselenin bu yönü hakkında fikirler ileri sürmek mevcut çalışmanın kapsamını aşmaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

HİTLER'İN MUHTEMEL GELECEĞİ

Savaşın gidişatı Hitler'in aleyhine dönmeye başladığına göre, gelecekte onu bekleyen muhtemel sonuçları kısaca ele almak ve bunların her birinin gerek bizim gerek Alman halkının üzerinde ne gibi sonuçlara yol açabileceğinden bahsetmek faydalı olabilir.

1. Hitler doğal sebeplerle ölebilir.

Bu ihtimal oldukça zayıftır. Çünkü bildiğimiz kadarıyla, psikosomatik sebeplerden kaynaklandığı kesin olan bir mide rahatsızlığı dışında sağlığı gayet iyidir. Bu tür bir olayın Alman halkı üzerindeki etkisi onun ölümüne sebep olan hastalığın niteliğine bağlıdır. Boğmaca, kabakulak veya buna benzer gülünç bir hastalıktan ölürse, bu durum doğaüstü niteliklere sahip olduğu efsanesini boşa çıkarmakta etkili olacaktır.

2. Hitler tarafsız bir ülkeden sığınma talep edebilir.

Ölümsüz olmakla ilgili büyük kaygısı göz önüne alındığında bu çok küçük bir ihtimaldir. En kritik anda liderin halkını bırakıp kaçması kadar Hitler efsanesini paramparça edecek bir şey olamaz. Hitler bunu bildiği için Kayzer'i son savaşın bitmesine doğru Hollanda'ya kaçtığı için sık sık suçlamıştır. Diğer istenmeyen durumlarda kaçmış olduğu gibi yine kaçmak isteyebilir, ancak bu isteğine bizzat kendisinin karşı koyacağı kesin gibidir.

3. Hitler savaşta öldürülebilir.

Bu, gerçekten olabilir. Kazanamayacağı kesinleştiğinde birliklerini savaşa sürebilir ve korkusuz,

fanatik bir lider olarak kendisini ateşe atabilir. Bu, bizim açımızdan en istenmeyen durumdur. Çünkü bu durumda takipçileri Hitler'in davranışını örnek alarak fanatikçe ve ölüme meydan okuyan bir kararlılıkla son kurşunlarına kadar savaşacaklardır. Bu tam da Hitler'in isteyeceği bir şeydir. Zaten bu durumu öngörmüştür de:

"Asla teslim olmayacağız. Bizi mahvedebilirler, ama böyle olsa bile, dünyayı da kendimizle beraber ateşe veririz."

"Onları yenemesek bile, dünyanın yarısını kendimizle birlikte ölüme götüreceğiz ve geriye Almanya'yı yenecek kimse kalmayacak. Halkımıza 1918'i yeniden yaşatmayacağız."

Belli bir noktada, bu amaca ulaşmak için kahramanca ölerek, yaşayarak yapabileceğinden çok daha fazlasını yapabilir. Ayrıca bu tip bir ölüm Alman halkını Hitler efsanesine bağlamaya daha çok katkı sağlayacak ve izleyebileceği diğer bütün yollardan daha fazla ölümsüzlüğünü güvence altına alacaktır.

4. Hitler suikasta kurban gidebilir.

Hitler her ne kadar çok iyi korunuyor olsa da birisinin ona suikast düzenleme ihtimali vardır. Hitler bu ihtimalden korkmaktadır ve bu konudaki görüşünü şöyle ifade etmiştir:

"Kendi arkadaşları onu günün birinde sırtından bıçaklayıp öldürecektir... Üstelik bu tam da son ve en büyük zaferden önce, gerilimin en yüksek olduğu anda gerçekleşecektir. Hagen bir kez daha Siegfried'i öldürecek. Kurtarıcı Hermann bir kez daha kendi adamları tarafından katledilecek. Alman halkının ezeli kaderi yeniden yaşanmalı. Ama bu son olsun."

Bu da bizim açımızdan hiç istenmeyen bir sonuçtur. Çünkü yine Hitler'i bir aziz haline getirecek ve Hitler efsanesini güçlendirecektir.

Hele ki suikastçı bir Yahudi olursa bizim açımızdan durum daha da kötü olur. Çünkü bu Alman

halkını Hitler'in yanılmazlığına inandıracak ve Alman birliklerinin ve halkın fanatizmini pekiştirecektir. Şüphesiz ki bu durumda Almanya'da ve işgal altındaki ülkelerde bütün Yahudiler yok edilecektir.

5. Hitler çıldırabilir.

Hitler şizofreninin sınırlarında gezinen birçok karakter özelliğine sahiptir. Yenilgiyle karşılaştığında psikolojik yapısının çökmesi ve onu bilinçdışı kuvvetlerin insafına bırakması mümkündür. Yaşlandıkça bu tip bir sonucun gerçekleşme ihtimali azalmaktadır, ancak bu ihtimali bütünüyle dışlamak da yanlış olur. Bizim açımızdan bu, Alman halkının gözünde Hitler efsanesini zayıflatacağı için istenmeyen bir durum değildir.

6. Alman ordusu ayaklanıp onu alaşağı edebilir.

Hitler'in Alman halkının gözünde sahip olduğu eşsiz yer düşünüldüğünde bu ihtimalin zayıf olduğu görülmektedir. Bütün kanıtlar şunu gösteriyor ki birlikleri harekete geçirme ve halkı daha büyük çabalara sevk etme gücüne sahip olan tek kişi Hitler'dir. Dolayısıyla Almanya'nın durumu zorlaştıkça Hitler daha da önemli bir faktör haline gelecektir. Yine de yenilgi yaklaştıkça Hitler'in davranışlarının daha da nevrotik hale geleceği ve belli bir noktadan sonra ordunun duruma el koyarak Hitler'i bir yere kapatacağı düşünülebilir. Ne var ki bu durumda Alman halkının muhtemelen olup bitenlerden hiç haberi olmayacaktır.

Şayet haberi olursa, bu, halk tarafından sevilen ve yenilmez olduğu düşünülen Hitler'in efsanevi imajına darbe vuracağı için bizim açımızdan istenen bir durumdur.

Bu bağlamda geriye kalan tek seçenek Alman ordusunun yenilgiyle karşılaşınca Hitler'i alaşağı edip barış talep eden bir kukla hükümet kurma ihtimalidir. Bu, Almanya'da muhtemelen büyük bir iç çatışmaya yol açacaktır. Sonuçta ne olacağı meselenin

nasıl ele alınacağına ve Hitler'e ne yapılacağına bağlı olacaktır. Şu an için bu ihtimal son derece zayıftır.

7. Hitler kolayca elimize geçebilir.

Bahsedilen bütün ihtimaller arasında en zayıfı budur. Hitler'in mağlup duruma düşürülme korkusunu bildiğimizden, bu tip bir kaderden kaçınmak için elinden geleni yapacağını tahmin edebiliriz. Bizim açımızdan bu seçenek, istenmeyen bir durum değildir.

8. Hitler intihar edebilir.

En akla yakın ihtimal budur. Sık sık intihar etme tehdidinde bulunmuş olması bir yana, psikolojisi hakkında bildiklerimiz bize bunun en kuvvetli ihtimal olduğunu söylemektedir. Haddinden fazla ölüm korkusuna sahip olduğu büyük ihtimalle doğrudur, ancak Hitler histerik olduğu için pekâlâ bir üstün insan karakterine bürünüp intihar etmeyi de tercih edebilir. Ne olursa olsun bunun basit bir intihar olmayacağı kesindir. Dramatik bir intihar için Hitler'in eğilim ve olanakları oldukça fazladır. Kişiliğine hâkim olan etkenlerden biri ölümsüzlük arzusu olduğu için kendi ölümünü akla gelebilecek en dramatik ve etkili şekilde sahneye koyacağı kesindir. Hitler insanları kendisine bağlamayı iyi bilir. İnsanlarla istediği ilişkiyi hayattayken kuramazsa bu hedefe ölümü aracılığıyla ulaşmak için elinden geleni yapacağı kesindir. Hatta bu amaç uğruna başka fanatiklere kendisini öldürmelerini bile emredebilir.

Hitler'in bu tip bir ölümü öngörmüş olduğu Rauschning'e söylediklerinden bellidir:

"Evet, tehlike en yüksek noktasına vardığında, halkım için kendimi feda etmeliyim."

Bu bizim açımızdan son derece istenmeyen bir durumdur. Çünkü zekice kotarılırsa bu iş Hitler efsanesini Alman halkının zihinlerine öyle kazır ki nesiller boyunca onu silmek mümkün olmaz.

Her ne olursa olsun, mantıklı düşündüğümüzde şundan emin olabiliriz ki, Almanya ardı ardına yenil-

giler aldıkça Hitler gitgide daha nevrotik hale gelecektir. Her yenilgi kendine güvenini daha da sarsacak, kendine ne kadar yüce bir insan olduğunu kanıtlama imkânlarını daha da kısıtlayacaktır. Sonuç olarak kendisini en yakınlarından gelebilecek saldırılara karşı daha da korumasız hissedecek ve öfkesi sürekli artacaktır. Büyük ihtimalle saldırıya karşı korunmasız oluşunu telafi etmek için sürekli gaddar ve acımasız yönünü ön plana çıkaracaktır.

Halkın önüne gitgide daha az çıkacaktır. Çünkü daha önce de gördüğümüz gibi, kendisini eleştiren bir dinleyici topluluğunun karşısına çıkmaktan aciz biridir. Büyük ihtimalle Kehlstein yakınlarındaki Kartal Yuvası'na çekilecek ve oranın buzlarla kaplı doruklarında kendisine rehberlik edecek o "içsel ses"i bekleyip duracaktır. Bu sırada, gördüğü kâbuslar sıklaşıp yoğunlaşacak ve Hitler'in sinir sistemini neredeyse çökme noktasına getirecektir. Sonunda kendisini bu sembolik mezara hapsedip dünyaya meydan okuması hiç de büsbütün imkânsız değildir.

Her ne olursa olsun zihinsel durumunun kötüye gideceği kesindir. Bu acil durumun üstesinden gelebilmek için mümkün olan bütün silahları ve teknikleri kullanarak elinden geldiğince direnecektir. Takip edeceği yol, çok büyük ihtimalle ölümsüzlüğü kendisine garanti edeceğine ve bütün dünyayı ateşe atacağına inandığı yol olacaktır.

İkinci Dünya Savaşı devam ederken, Amerikan istihbarat örgütü OSS, psikanalist Walter Langer'i Hitler'in psikolojik durumuyla ilgili bir rapor hazırlamakla görevlendirdi. Walter Langer amirliğinde geniş bir ekip oluşturuldu. Raporun hazırlık aşamasında yazılı-görsel dökümanların yanısıra Hitler'in çalışma arkadaşlarından, yakınlarından ve akrabalarından birinci el bilgiler toplandı ve "Hitler Source Book" adlı on bir bin sayfalık bir veri tabanı haline getirildi. Bu devasa belge yığınından yola çıkan bilimsel kurul, Hitler'in çocukluğundan, cinsel yaşamına, sapık eğilimlerinden, psikopatolojik bozukluklarına, hatta Yahudi kanı taşıma ihtimaline kadar bütün olguları sınıfladı ve Freud'un görüşleri temelinde yorumladı. Sonunda ortaya, tamamen somut olgulara dayanan eksiksiz bir psikopat portresi çıktı. Hazırlanan gizli rapor 1970'li yılların başında Amerikan hükümeti gizli raporu halka açtı. Birçok yayınevi tarafından basıldı. İlk yayınlandığı günden beri tüm dünyada ilgiyle okunan Hitler'in Psikanalizi, diktatörlük var olduğu sürece güncelliğinden hiçbir şey kaybetmeyecektir.

9786053540328

www.bordosiyah.com

BORDO SİYAH

FİYATI 15 TL